

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, v.z.w. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

7e jaargang, nr 1, januari 1978.

- - - - -

ZEER BELANGRIJKE UITNODIGING.

Het bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer zijn leden uit te nodigen op de jaarlijkse Algemene vergadering, die doorgaat op

donderdag 26 januari 1978 om 20 uur stipt

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Afdeling Oostende, Dr L.Colens-straat, 6, Oostende

PROGRAMMA.

20 uur. Toespraak door de heer A. Van Iseghem, voorzitter en hulde aan de overleden leden.

Jaarverslag 1977 door de heer Dreesen, secretaris

Financieel verslag door de heer Vermeersch, penningmeester
Rondvraag.

20u30. "DE VERWOESTING VAN OOSTENDE IN 1940 en de wederopbouw", voordracht met dia's door de heer Fernand BOEHME. Als amateur-fotograaf en Oostendekenner heeft ons bestuurslid de heer Boehme sedert lang zijn sporen verdiend. Door zijn voordracht vooraf te laten gaan door een reeks beelden van Oostende uit de Belle Epoque krijgen op deze avond een unieke reeks beelden uit Oostende te zien.

21u30. De jaarlijkse veiling van DE PLATE onder leiding van de heer O. Vilain.

Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. Daar de veiling uitsluitend aan de leden is voorbehouden, zal het nodige gedaan worden opdat leden en niet-leden, die zich in orde willen stellen met hun lidmaatschapsbijdrage, dit aan de ingang kunnen doen.

J.B. D.

- - - - -

DE JAARLIJKSE VEILING.

- Leden die iets willen laten veilen op 26 januari dienen dit aan de ondervoorzitter O. Vilain, Rogierlaan, 38, Oostende ter kennis te brengen vóór 11 januari a.s.

- Vergeet niet uw lidkaart 1978, die zal aan de ingang gevraagd worden.

JAARPROGRAMMA 1978.

donderdag 26 januari 1978 om 20 uur

DE VERWOESTING VAN OOSTENDE IN 1940 EN DE WEDEROPBOUW
voordracht met dia's door de heer F. BOEHME, gevolgd door
de jaarlijkse veiling van DE PLATE o.l.v. de heer O. VILAIN

woensdag 22 februari 1978 om 20u30

VERGETEN OOSTENDSE SCHILDERS
voordracht met dia's door de heer N. HOSTYN

donderdag 30 maart 1978 om 20u30

TUSSEN WATER EN WIND, een beeld van de Oostendse visserij
voordracht met film door de heer BOSSUYT

donderdag 27 april 1978 om 20u30

MERKWAARDIGE GEVELS TE OOSTENDE
Film- en dia-avond met medewerking van de Oostendse Foto-
amateurclub gevolgd door een paneelgesprek onder leiding
van de heer J.B. DREESEN

donderdag 25 mei 1978 om 20u30

STOETEN EN PROCESSIONS IN WEST-VLAANDEREN
voordracht met dia's door de heer Ir. W. VERLONJE

zondag 18 juni 1978 om 09.00uur

DE POLDERHOEVEN VAN HET MIDDELLAND EN VEURNE
Studiereis door de polders van het Middelland en een bezoek
aan de kunststad VEURNE o.l.v. de heer J.B. DREESEN

donderdag 28 september 1978 om 20u30

DE OOSTENDSE ZEEDIJK IN DE 19de EEUW tussen 1830 en 1877.
voordracht met dia's door de heer D. FARASYN

donderdag 26 oktober 1978 om 20u30

DE GESCHIEDENIS VAN DE OOSTENDSE PRENTKAARTEN
Voordracht met dia's door de heer O. VILAIN

donderdag 30 november 1978 om 20u30

DE OOSTENDSE POSTKANTOREN
voordracht met dia's door de heer W. MAJOR

donderdag 21 december 1978 om 20u30

ARCHEOLOGIE IN EN ROND OOSTENDE
voordracht met dia's door de heer E. COOLS

In de tweede helft van het jaar verleent de kring zijn medewerking aan
een

GALAVOORSTELLING VAN HET OOSTENDSE POPPENTHEATER KALLEMOEIE

Op vrijdag 15 december 1978 om 19u30 organiseert de kring een Oostendse
Kleinkunstavond voorafgegaan door het jaarlijks etentje.

J.B. D.

De laatste

uitgegeven boeken

zijn **ALTIJD**

te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

BOEKEN.

IN OUDE PRENTKAARTEN.

De molen draait verder bij de Europese Bibliotheek te Zaltbommel. Op het einde van het jaar verschenen nog enkele albums, waaronder we een tweetal van Johan Ballegeer en Jean-Pierre Braems noteerden.

"Vlas, kant en spellewerksters" laat ons 76 prentkaarten over deze huiselijke bedrijven bewonderen. (Prijs : 350 F.).

Het andere deel is "Melkmeisjes en hondekarren in oude prentkaarten". Plaat 63, waarop men een man in een tweespannige hondekar ziet is waarschijnlijk geen foto van Oostende, al werd die te Oostende verkocht. Plaat 69 is een foto van Lebon en laat ons een kar door drie honden getrokken zien ; terwijl dat plaat 71 een hondekar op het strand te Maria-kerke voorstelt. Het is een karretje waarin men kinderen op het strand een "hondetochtje" liet maken.

ZEEMANSALMANAK.

Even voor Nieuwjaar verscheen de "Belgisch-Nederlandse Zeemansalmanak 1978" uitgegeven door P. Vandenberghe. Het is de 40ste keer dat dit belangrijk jaarboek verschijnt. De hoofdstukken zijn : A. Algemeen. B. Kalender en getijden. C. Sterrenkundige coördinaten en tabellen. D. Koersen-vuren-Lichtschepen en boeien. E. Betonningsstelsels. F. Allerhande seinen. G. Reglementen, wetten en voorschriften. H. Radiorubriek. I. Instrumenten en radio-navigatiemiddelen. J. Praktische wenken en inlichtingen voor schippers en scheepspersoneel. K. Nederland : Visserijwetten, enz. L. Nuttige inlichtingen. M. Sociale kroniek voor zeevisserij in België. N. Koopvaardij-, staats-, zeemacht- en vissersvaartuigen. O. Beneden-Zeeschelde en Antwerpse haven. P. Noodprocedure-opsporing-redding.

Zoals men ziet een onmisbaar boek voor al wie iets over de visserij en het zeemanschap in ons land wil kennen.

Prijs : 765 F. te bestellen mits overschrijving op nr 000-0418987-44 van Het Nieuwsblad van de Kust, Oostende.

HENRI WOLVENS.

Bij het Artiëstenfonds verscheen een mooie publicatie door Denijs Peeters over de kunstschilder Henri-Victor Wolvens.

Deze kunstenaar die zeer veel aan onze kust vertoefde heeft ook schilderijen over Oostende gemaakt. Op het omslag zien we reeds de muziek-kiosk van het Wapenplein. Het is vooral het seizoen- en badleven die Wolvens inspireerde.

Prijs (port inbegrepen) : 275 F. te bestellen op naam R. Peeters, Edegemsestraat, 215, 2510 Mortsel, rek. nr 414-3101571-32.

ODE AAN OOSTENDE.

Een prachtig album over Oostende is eind december in de Galerie Mem-linc, Koningstraat 3 te Oostende gepresenteerd geworden.

Regnier De Herde, kunstschilder uit Dendermonde afkomstig, heeft met liefde voor Oostende, team gevormd met John Gheeraert, die citaten over Oostende door gekende auteurs verzameld had. Het doet wat verwarrend aan. Oorspronkelijk heeft De Herde voor zijn tekeningen en schilderijen inspiratie gevonden in de verzamelde teksten van Gheeraert. Nu het album op luxueuze wijze verschenen is zou men kunnen denken dat Gheeraert zijn teksten onder de illustratie's van de Herde geplaatst heeft. Dat men zich daar niet blind op stare. Het is en blijft een mooie uitgave, dewelke uitgegeven is door Jan De Groeve.

Prijs : 1.500 F. Een typisch boek om ten geschenke te geven.

Voorafgaande opmerkingen.

Onderstaande kroniek steunt bijna uitsluitend op J.N. Pasquini, Histoire de la Ville d'Ostende, 2me édit., Bruxelles, 1863 en nl. op het hoofdstuk : Ostende sous la république française, blz. 271-340 (dus 70 blz.) en op G. Soyer, Le drame révolutionnaire et Napoléonien à Ostende, Ostende, 1928 (363 blz.).

Voor het lokaliseren van straten, gebouwen, enz. heb ik gebruik gemaakt van "Belgische Steden in reliëf : Oostende", Pro Civitate, Brussel, 1965, met de voortreffelijke commentaar van onze medewerker D. Farasyn. Naar dat werk verwijs ik met : Reliëfplan. Het werd door Franse ingenieurs gemaakt in 1669 en in 1778 geretoucheerd. Verder zijn ook van nut geweest de 2 kaarten van Oostende achteraan in Pasquini. De eerste (Pas. K.1), ongedateerd, is een plattegrond van onze stad uit ca. 1840 (zie : Pasquini, préface, blz. 13) ; de tweede (Pas. K.2) is een plan van de stad tijdens het beleg (1602-1604). Toch lossen dat reliëfplan en die twee kaarten niet alle topografische problemen op.

Pasquini is niet alleen beknopter maar ook veel zakelijker. G. Soyer, die soms lyrisch wordt, geeft heel wat bijzonderheden, weidt uit over de politieke evolutie in Frankrijk en schenkt bijzondere aandacht aan Napoleon.

De aantekeningen in beide werken volgens geen stipt chronologische volgorde en vallen over de betreffende periode (1792-1815) erg ongelijk uit. Na 1800 bv. worden de berichten over Oostende vrij schaars.

Over het algemeen zijn beide auteurs historisch betrouwbaar maar voor bepaalde feiten niet nauwkeurig. Zo noteert Pasquini (blz. 320) bij het decreet van 27 mei 1798, waarbij aan de heldendaad van Muscar en zijn grenadiers (19-20 mei) hulde gebracht werd : ".. il avait à cette époque épousé une Ostendaise". Welnu Muscar huwde pas op 10 oktober 1810, dus meer dan 2 jaar later (zie "Het Bravourestuk van Muscar", De Plate, 5e jg., nr 9, 1977). Anderzijds verwacht Soyer (blz. 163) de Capucijnen (kloosterlingen volgens de regel van Sint-Franciscus) en de Oratorianen (seculiere priesters).

Bovendien komen Pasquini en Soyer op een aantal punten niet overeen. Van dezelfde feiten geven ze soms verschillende details. Soyer weet dat Napoleon onze stad vijf keer bezocht heeft. Pasquini echter laat het tweede bezoek (10 juli 1803) en het laatste (21 sept. 1811) ongemeld. Ook datums en getallen bij beide auteurs verschillende hier en daar, zodat ik soms een keuze moest doen zonder die te kunnen verantwoorden.

Vanzelfsprekend zijn de gebeurtenissen die ik aanstip niet alle even belangrijk. Een subjectief standpunt was hier onvermijdelijk. Mijn kroniek is onvolledig en onvolmaakt : de gebreken van mijn bronnen kleven eraan. Toch laat ze, op haar manier, een bewogen episode uit de geschiedenis van onze stad herleven.

1792. Na de Franse overwinning (onder Dumouriez) bij Jemappes (6 nov. 1792) wordt het land snel bezet. De nadering der Jansculotten veroorzaakt angst. Velen vluchten.

De week na 6 nov. verlaat het Oostenrijks garnizoen de stad, na in de haven een schip, pas teruggekeerd uit Indië, in brand gestoken te hebben. Vele ingezetenen (waaronder baljuw J.B. Schottey) wijken uit naar Zeeland of Engeland.

15 nov. Voor de Westpoort of Nieuwpoortse Poort (aan het Marie-Joséplein) dagen Franse ruiters op met commissaris De Facqz, "délégué de l'armée du Nord". Deze eist van burgemeester A.J. van Iseghem de stadskas op. Hij krijgt de helft (31.000 flor.).

16 nov. Tegen de middag dringen 2 Franse schepen, een korvet en een fregat, de haven binnen.

17 nov. Op de Grote Markt, in aanwezigheid van de Franse bemanning, korte republikeinse plechtigheid : bombastische toespraak en planting van de vrijheidsboom met de frygische muts. Opgeëist worden brood, vlees, enz. voor de verwachte bezettingstroepen.

19 nov. Intrede door de Westpoort van een infanteriebataljon (500 man) en een afdeling artilleristen met 2 kanonnen, onder het bevel van citoyen-colonel Maschalk, vergezeld van citoyen-commissaire Morel. Ze installeren zich in het kazernement van de Oostenrijkers. Volgens het Reliëfplan lagen de voornaamste kazernes aan de Langestraat, nl. in het blok gevormd door Hertstraat, Langestraat, Karnemelkstraat (= Christinastraat) en Kortestraat (= Kleine Weststraat). Dat was het zgn. Waals Kwartier. Verder tussen Karnemelkstraat, Kalverenmarkt (= Vlaanderenstraat tussen Langestraat en Van Iseghemlaan) en de wallen. Tenslotte het Spaans Kwartier ongeveer tussen Kapucijnenstraat en Boekareststraat.

22 nov. Morel dringt assignaten op als betalingsmiddel. Maar de stadsmagistraten waren zich scherp en weten de toepassing van die maatregel te verdagen.

Weldra komen nieuwe troepen toe : infanterie, artillerie, cavalerie. Schaamteloze opeisingen van allerlei goederen : matrassen, lakens, dekens, kookpannen, kachels, hout ...

kort na 15 dec. : Proclamatie in het stadhuis : bevestiging van de bezetting van België : "Het Belgische Volk bevrijd van de Oostenrijkse tirannie".

21 dec. Nieuwe gemeenteraad aangesteld. Plaatscommandant Piogé reikt raadslid P. Löhr de driekleurige sjerp en de frygische muts.

De leden, gepest door onredelijke en ondankbare opdrachten, blijven weg uit de vergaderingen.

G. Billiet.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM.

Het Heemkundig Museum "De Plate" is iedere zaterdagochtend toegankelijk van 10 tot 12u Leden hebben gratis toegang op vertoon van hun lidkaart.

HET OOSTENDS STATION IN EEN LITERAIR SOUVENIR.

Ik stuur een viertal citaten voor "De Plate" in verband met de actie "Tegen de afbraak van het Oostends station". Hierin wordt natuurlijk niet altijd het huidige station bedoeld, zeker niet in de tekst van Crommelynck.

J. Gheeraert

"... porters were calling in un-English English, then trotting with heavy bags, their colourless blouses looking ghostly as they disappeared.."
(D.H. Lawrence "Women in love", Penguin 1973)

"Les locomotives étaient accroupies
pesamment sous le hall lumineux.
L'acier poli luisait."

(F. Crommelynck in : "Le Carillon", 16 juli 1908).

De kleine Aldous Huxley smult lekkere garnalen met zijn Uncle Spencer :

"And prawns it was, a whole kilo of them
And there we sat in opposite corners of our
first-class carriage..."

(A. Huxley "My uncle Spencer", Chatto & Windus, London, 1959)

"...Terwijl ik stond
in de hal van het station
verborgen achter het Laatste Nieuws
en gluurde naar de Engelse schoolmeisjes
met hun kleine knapzak,...."

(uit gedicht "Onzichtbaar" van R. Campert)

RAVERSYDE.

We vernemen dat Camiel Pijlijser nog slechts enkele exemplaren bezit van zijn boek "ZIJ EN IK", waarin een ferme brok geschiedenis van Raversijde is opgenomen.

Wie nog een exemplaar wil kan dit bestellen door storting van 290 F. op rek. nr 473-4031689-89 van Camiel Pijlijser, Nieuwpoortsesteenweg, 566, 8400 Oostende.

O. V.

ACTIE REDDING STATION OOSTENDE.

De Plate heeft samen met enkele andere culturele groeperingen en gesteund door middenstandsorganisaties een affiche met een petitie laten drukken tot redding van het huidige station. Wij hopen dat zoveel mogelijk leden, hun familie, vrienden en kennissen deze petitie zullen tekenen.

O. V.

78/6

SIRESCHIETING BIJ HET KON. HOOFDGILD SINT-SEBASTIAAN TE OOSTENDE.

Eind november bracht onze zustervereniging "Bachten de Kupe" een bezoek aan ons heemkundig museum, alsook aan het Kon. Hoofdgild Sint-Sebastiaan. Toen werd er aldaar uitgeweid over de traditionele plechtigheid van de sire-schiëting.

Wij hebben gemeend dat we het reglement (in 1976 herzien), van de sire-schiëting, dat nog een stuk waardige folklore is, in ons tijdschrift eens konden overnemen.

Reglement Sireschiëtingen

Art. 1.- Jaarlijks heeft, op de eerste zondag van mei, een bijzondere schiëting plaats, "Sireschiëting" genaamd, met het doel de schutter aan te wijzen die voor het lopende jaar de titel van Koning of Sire van het Gild zal dragen.

Art. 1.- Ieder schutter van het Gild, met uitsluiting van om het even welke vreemde schutter, heeft het recht deel te nemen aan de sire-schiëting, mits er zich voor in te schrijven en de speciale, door het comité bepaalde inleg vooraf te storten. Door de betaling van de inleg verklaart de deelnemer zich akkoord, zo hij de siretitel haalt, de verplichtingen van de traditionele geplogenheden aan deze titel verbonden, na te leven.

Art. 3.- Op de top van de van alle rakels ontdane staande wip wordt een enige grote hoog gevederde hoofdvogel geplaatst. Wordt tot Koning of Sire voor de duur van één jaar uitgeroepen, de schutter die deze hoofdvogel afschië, zonder dat een andere schutter tijdens dezelfde ronde hetzelfde doet.

Art. 4.- Wanneer tijdens eenzelfde ronde twee of meer schutters de steeds heropgezette hoofdvogel afschiëten, worden alle andere schutters voor de verdere kamp uitgeschakeld, en gaat de kamp verder enkel tussen de overblijvenden tot uiteindelijk slechts één schutter zonder mededeinger in een ronde blijft. De laatste verwerft dan de titel.

Art. 5.- De aanvang van de sireschiëting wordt aangekondigd door een kanonschot, waarop, stoetsgewijze, alle ingeschreven schutters, boog en pijlen ter hand, de Sire, weerszijden geflankeerd door de Erehoofdman en de Hoofdman vooraan, en onmiddellijk gevolgd door de Deken en de andere deelnemende schutters, van het lokaal uit, zich door de beschutte weg naar de schiëttent begeven. Aan de ingang van de schiëttent gekomen, gaan ze niet binnen, doch slaan rechts af, gaan rond de tent tot voorbij de wip tot aan het linkeruiteinde van de tent, slaan links in, gaan in halve cirkel onder het beschutte gedeelte. Deze halve kring wordt bewaard tot na de eerste ronde, waarna de schutters naar keus hun gewone plaats onder de tent innemen.

Als laatste erebetuiging aan de gewezen Sire wordt hem, bij een 2e kanonschot het eerste schot gegund, gevolgd door de Erehoofdman, de Hoofdman en de Deken, waarna de volgende schutters om beurten volgens inschrijving schiëten. Na hun eerste schot nemen ze hun plaats in de halve kring terug om eerst na het eerste schot van de laatste schutter de kring te breken.

Art. 6.- De schieting gebeurt verder volgens de bestaande reglementen betreffende de schietingen op de staande wip.

Art. 7.- Eens de nieuwe Sire gekend, hernemen alle schutters hun plaats in de halve kring die ze nauwer aansluiten, terwijl de gewezen Sire, getooid met zijn sireketen, en de nieuwe Sire, de afgeschoten vogel in de hand, tegenover elkaar plaats nemen aan de voet van de wip, geflankeerd door de Erehoofdman, de Hoofdman en de Deken.

De gewezen Sire voert het woord, wenst de nieuwe Sire geluk, terwijl hem de sireketen wordt aangedost, en vraagt hem het symbool van zijn nieuwe waardigheid getrouw ere aan te doen. De nieuwe Sire dankt en legt zijn belofte af, waarop ter ere van de nieuwe Sire twee kanonschoten weerklinken, en de gewezen Sire zijn plaats onder de schutters inneemt. Alle schutters vormen hierop met hun bogen de erehaag, waardoor de nieuwe Sire met zijn voornoemd gevolg en alle schutters zich naar de feestzaal begeven.

Hier voert de Hoofdman het woord, wenst op zijn beurt, in zijn persoonlijke naam en in naam van alle schutters, de nieuwe Sire geluk, heet hem welkom in de schoot van het bestuur, overhandigt hem zijn juweel, wijst hem op de verplichtingen van zijn ereambt, en verzoekt eenieder te zijner ere de erewijn te ledigen.

Art. 8.- De nieuwe Sire, op de hoogte van de traditionele verplichtingen, maakt zijn belofte kenbaar, en geeft de datum te kennen waarop hij zijn schieting geeft. De plechtigheid wordt besloten met het Gilde-lied en een gezellige kout ondereen.

Art. 9.- Wanneer binnen de voorziene tijdsspanne de hoofdvogel niet wordt afgeschoten, kan het bestuur de termijn van de Sire voor een jaar verlengen, mits zijn akkoord, in welk geval deze laatste de gebruikelijke verplichtingen wederom aanvaardt.

Art. 10.- De dag van de Sireschieting wordt na afloop van de plechtigheden in geen geval meer op de wip geschoten.

Lijst van de Siren na de Tweede Wereldoorlog.

1947 -	DETRAIN Max (geschoten in 1940)		
1948 -	MAHIEU Gerard	1963 -	SAMYN Raymond
1949 -	DIRICKX Auguste	1964 -	ROMMELAERE Emile
1950 -	ROMMELAERE Emile	1965 -	WANDELS Maurice
1951 -	GYSELEN Georges	1966 -	VILAIN Omer
1952 -	BAILEY Nomman	1967 -	GALLE Prosper
1953 -	CATTOOR Oscar	1968 -	GINCKELS Richard
1954 -	MAHIEU Gerard	1969 -	ROMMELAERE Emile
1955 -	CATOIRE Georges	1970 -	DE BEER Louis
1956 -	CATTOOR Oscar	1971 -	VERMAST Wilfried
1957 -	ROMMELAERE Charles	1972 -	GALLE Prosper
1958 -	DOBBELAERE Antoine	1973 -	VYVEY Jean
1959 -	DOBBELAERE Antoine	1974 -	VINCKE José
1960 -	GYSELEN Georges	1975 -	MAHIEU Hilloné
1961 -	GINCKELS Richard	1976 -	PROVOOST Auguste
1962 -	CATOIRE Georges	1977 -	DUINSLAEGER Gerard

Wie in drie opeenvolgende jaren de Koningsvogel kan afschieten krijgt de titel van Keizer. Voor zover wij konden achterhalen is dit bij het Kon. Hoofdgild Sint-Sebastiaan nog nooit het geval geweest.

5. Liedjes rond Driekoningen.

Drietoningen of "dertiendag" wordt thans méér gevierd dan vroeger, doch alleen door onze jeugd. Dit gebeurt meestal tussen kerstmis en 6 januari, soms ook vroeger.

Dan gaan drie jongens van deur tot deur aankloppen of bellen en zingen hun liedje. Dit gebeurt altijd 's avonds, en deze "ronde" wordt gewoonlijk op drie verschillende avonden gedaan.

Er is altijd een zwarte gegrimeerde koning bij met zelfgemaakte tulband, en in oosterse kleding : samengesteld uit gekleurde en gevlochten sjerpen, kamermantels, enz. Een arabier, gehuld in vuurrode mantel en wit gedrapeerd hoofddeksel, insgelijks gegrimeerd, hoort er bij. En als derde koning is er een westerling, insgelijks naar eigen smaak en verbeelding gekleed, op het hoofd een vergulde kroon en niet gegrimeerd. De kleding is dus doorgaans verzorgd en verandert ieder jaar volgens persoonlijke smaak en fantasie.

Natuurlijk dragen de drie koningen een vergulde ster, zelf gemaakt uit karton en op een stok bevestigd.

Meestal wordt geen licht mee gedragen. Voor enkele jaren had men soms een lantaam bij.

Eén van de drie draagt tenslotte een geldkistje, dat het uitzicht heeft van een oude koffer. Na het zingen wordt aan de jongens wat geld gegeven dat in het kistje gaat, en achteraf eerlijk onder z'n drieën wordt verdeeld.

Het liedje met zijn kleine variante, of liever verkorting, kennen wij pas sinds enkele jaren te Bredene a/zee. Alle kinderen kennen het en leerden het van elkaar. Het is heden in gebruik. Op het dorp was het onbestaande. Ook de tekst was er niet. Wij danken de opname ervan in 1977 aan de heer John Gheeraert, auteur van "Als d'oude Peperbus vertelt".

Driekoningenliedje.

Driekoninge, driekoningen,
Geef mij 'n nieuwen oet
M'n ouden is versleten ;
M'n moeder mach 't nie weten
M'n vader kwam 't te weten
Hij heeft het geld () wordt voorgedragen
Op de roster geteld))
Driekoningen, driekoningen, geef mij 'n nieuwen oet.

Karel Clybouw.

ROUWBEKLAG.

De Plate verneemt met droefheid het overlijden van haar lid Mej. Rosane ENGELS in ouderdom van 55 jaar. Zij biedt de familie haar oprechtste gevoelens van deelneming aan.

BOUWMEESTERS VAN OOSTENDE-BELLE-EPOQUE. X. EMILE VANDEWINCKEL.

Deze maand een kort woordje over Emile-Louis VANDEWINCKEL, geboren te Oostende op 9 maart 1862 als zoon van Joseph en Marie FITZGERALD. Hij had nog een tweelingbroer Pierre. Als architect was hij duidelijk een inferieure figuur.

Uit 1893 dateert zijn Koningstraat 58 (laatst Hotel National). Een huis met symmetrische gevel, bossage en robijnkoppen aan het gelijkvloers en talrijke losse neo-renaissancemotieven ter opfleuring van het geheel. Typisch Oostends is de OPZETTELIJKE verloedering van dit mooie pand : zo wordt het bewust rijp gemaakt voor de onontkoombare slopershamer.

Ook niet van het lelijkste is de villa IJzerstraat 16. Opvallend is hier de houten polygonale uitbouw boven de voordeur, in de smalle travee, links. Let verder op de aanwending van ceramiek in de diverse gevelvelden.

Het huis Velodroomstraat 14 heeft zijn charme in de wat naïeve toepassing van neogotische elementen. Duidelijk neogotisch van opzet is het door elkeen gekende gebouw aan de Ieperstraat, de tegenwoordige Astridbibliotheek. Eertijds was hier de Soldatenkring : onze verdedigers van 't vaderland vonden hier onschuldig en "ongevaarlijk" amusement tijdens de vrije uurtjes. De hoge bakstenen gevel met drie traveeën en een grote trapegevel erop, kan echter moeilijk geslaagd heten.

Zijn huizen Koninginnelaan 27 & 29 en Maria Theresiastraat 14 & 24 (Huize Magdalena) zijn nauwelijks het vermelden waard : weinig zeggende woonhuizen in een bloedarme eclectische stijl.

VANDEWINCKEL was gehuwd met Alice SIMONS en woonde in de "Villa Point du Jour", Muscarstraat 37. Het zal ook wel een ontwerp van hemzelf zijn, net als het nr. 35 dan trouwens (La Sagesse). Ook "Les Lilas", nr. 32 in dezelfde straat is nog een VANDEWINCKEL ontwerp. De meeste huizen uit de Muscarstraat dateren uit de jaren 1901-1905, en vermoedelijk zijn er nog méér door VANDEWINCKEL ontworpen.

VANDEWINCKEL stierf alhier op 26 februari 1939.

Norbert HOSTYN.

NIEUWE OOSTENDSE KINDERRIJMPJES.

Sedert Ary Sleeks omstreeks 1956 zijn greep uit de schat oude Oostendse Kinderrijmpjes en Volksliedjes voor het nageslacht vastlegde is er ook in de kinderwereld wel het een en het andere veranderd. Zo noteerden we een door de kinderen van de Stedelijke Vakantieschool gezongen rijmpje op de "voois" van Bing Crosby's kerstlied "JINGLE BELLS". Het luidt als volgt :

" Schietpapier, schietpapier
zeven frank de rol
't is niet dier, 't is niet dier
't is mó voe jen h.l".

J.B. D.

ADMIRAAL M. DE RUYTER ONTVANGT IN 1673 BEZOEKERS UIT OOSTENDE AAN BOORD VAN DE "ZEVEN PROVINCIEËN". EEN EXCERPT UIT ZIJN JOURNAAL ...

Michiel Adriaansz. De Ruyter (Vlissingen 24 maart 1607 - baai van Syracuse 29 april 1676) aan de lezer van deze tijd voorstellen is water naar de zee dragen. Als historische figuur behoort hij ongetwijfeld tot de grootste Nederlandse zeelieden, niet alleen door zijn suksessen ter zee of door zijn bijzonder hoogstaand karakter maar ook als één der zeer weinigen die algemene bekendheid genieten.

Een korte schets van de indrukwekkende loopbaan van de Nederlandse vlootvoogd biedt volgend beeld. Hij onderscheidde zich in de Eerste Engelse Oorlog (1653 : overwinning bij Plymouth) en in de Noordse (1655-1660). Hij behaalde grote roem in de Tweede Engelse Oorlog (1665-1667) : vierdaagse zeeslag 1666, tocht naar Chatham 1667. Zijn grootste prestaties leverde hij tijdens de Derde Engelse Oorlog (1672-1674), toen zijn vloot een Engels-Franse landing in Nederland verhinderde door de overwinning bij Solebay in 1672 en hij in 1673 d.m.v. een superieure strategie de zeeslagen bij Schoneveld en Kijkduin won. De Ruyter sneuvelde in 1676 bij Syracuse.

Een eigenhandig geschreven scheepsjournaal van De Ruyter uit 1673 is tot ons gekomen en werd uitgegeven (I). Daarin schreef hij met leesbare hand zijn dagelijkse aantekeningen, kort en zakelijk, geen dag overslaand. Uitvoerig worden weersomstandigheden, koers en ankerplaats vermeld. De komst van bezoekers op de "Zeven Provinciën" staat meestal met grote nauwkeurigheid aangetekend. Zo gebeurde het dat op zaterdag 5 augustus enkele hoogwaardigheidsbekleders uit Oostende aan boord van zijn vlaggeschip, "ten anker op Schoonevelt", kwamen :

"... Dese voormyddach is den consel Bron (2) van Haer Hoochmogende tot Oostende met heeren pryssen en graven, den duyke De Vylla Haermoso en duyco Del Montalte en prynse Del Vadamont en marquys De Montarra en conte De Assyngyn en Ferdynande de Vallydarys, governor Oostende, Dego Desyo (3), burgemeester van Oostende, don Fransysko de Valasko, sone naturyael van den condestable van Castylgen en veel andere groote - waren uyt den name van de grave De Monterey, den governoor van de Spaense Nederlanden- aen boort gecomen (4) en vertrocken naer de myddach naer Seelant ..." (5).

E. Smissaert

-
- (I) Onze bron : De oorlogvoering ter zee in 1673 in journalen en andere stukken. Uitgegeven door J.R. Bruijn. Groningen, J.B. Wolters, 1966, 8°, 251 blz. (Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap... 3e serie, n° 84).
- (2) Johan Brouw, koopman te Oostende, was in 1669 door de Staten-Generaal aangesteld als "consul over de Nederlandsche natie, handelende ende trafficquerende op Bruygge, Oostende ende Nieuwpoort", met de opdracht Nederlandse kooplui op hun verzoek bij te staan.
- (3) N.V.D.R.: Dego Desyo moet eigenlijk zijn Diego Decio. Hij was Burge-meester van Oostende gedurende 3 periodes, nl. van 29.9.1655 tot 30.9.1657 ; van 20.9.1660 tot 14.10.1669 en van 12.10.1670 tot 22.2.1674
- (4) "Omme haere curieusiteyt te voldoen in 't besichtigen van Haer Ho. Mo. vloote"
- (5) aangehaald werk in (I), blz. 83.

VERGETEN OOSTENDSE SCHILDERS. I. LOUIS SERRUYS.

De familienaam SERRUYS is elke Oostendenaar genoegzaam bekend. Weinigen weten echter dat die familie destijds een kunstschilder van zekere faam in hun rangen telde, nl. Louis-Jacques-François SERRUYS, te Oostende geboren op 9 januari 1820 als zoon van Louis-François-Joseph en Justine-Charlotte DE BAL. Hij was meteen een der weinige kunstschilders uit het 19e eeuwse Oostende en zou leerling geweest zijn van de vermaarde marinist Paul-Jean CLAYS, die maar 3 jaar ouder was dan hijzelf. In de schaarse literatuur betreffende CLAYS vonden we daar echter geen afdoende bewijzen van. Louis SERRUYS woonde in de Kaaistraat 52 en overleed te Moere, op 15 juli 1873.

Voorlopig konden we geen originele schilderijen van Louis SERRUYS localiseren. Over de kwaliteiten van zijn kunst kunnen we dus nog geen rechtmatig oordeel vellen. Onze kennis van SERRUYS' oeuvre blijft zolang beperkt tot wat we weten uit tentoonstellings-, musea- en veilingscatalogi. SERRUYS was overigens naar een zeer onregelmatig en eerder streekgebonden exposant. Spijtig genoeg gingen twee van zijn doeken in bezit van het Stedelijk Museum te Oostende verloren in de brand van 1940. Zijn schilderijen moeten, zoals blijkt uit onderstaande lijst, van groot belang zijn voor de iconografie van de kuststreek. De titels van de schilderijen verraden meteen waar SERRUYS zo allemaal geweest is.

1. OOSTENDE GEZIEN VANAF DE BRUG DER JACHTSLUIS.
Tent. : 1843. Salon te Brugge.
2. DE HAVEN VAN FECAMP. NORMANDIE.
Woeste zee, schuimende golven beuken tegen de dijken. Bruinachtige tinten in de hemelpartij.
Tent. : 1845. Driejaarlijks Salon te Brussel.
3. HET STRAND TE DE PANNE.
Tent. : 1848. Nationale tentoonstelling van Schoone Kunsten te Brussel.
4. DE MAAS BIJ MOOI WEER.
Tent. : 1849. Salon te Mechelen.
5. SCHIPBREUK VAN DE "EMILIE", OOSTENDE, 17 DECEMBER 1849.
Tent. : 1850; Salon te Brugge.
6. HET BEGIN VAN DE ZEESLAG WAARIN JEAN BART OP DE "PALME" EEN FREGAT VAN 24 KANONNEN NEEMT, DAT 16 SCHEPEN VAN HOLLAND NAAR ENGELAND BEGELEIDDE. MEI 1677.
Tent. : 1852. Salon te Antwerpen.
7. SCHIPBREUK.
Tent. : 1854. Salon te Brussel.
8. HET STRAND NABIJ ADINKERKE.
Tent. 1855. Salon te Mechelen.
9. SCHIP IN DE STORM.
1859. Geveild te Paris op 18 januari 1950, à 1.000 Fr (cf BENEZIT)
10. FREGAT & STEMMER BIJ WOESTE ZEE.
1859. Geveild te Paris op 27 juni 1951 à 3.500 Fr (cf BENEZIT).

Niet meer mogelijk te dateren.

11. DOVER CASTLE. MARINE
olie op doek 32,5 X 48
getekend onder links
eertijds Stedelijk Museum, Oostende (Legaat BRASSEUR, 1885)
12. SHAKESPEARE CLIFF TE DOVER
pendant van voorgaande
olie op doek 32,5 X 48
getekend onder rechts
eertijds Stedelijk Museum Oostende (Legaat BRASSEUR, 1885)
(11 & 12 staan vermeld in de catalogi van H.L. PERMEKE en van
C. LOONTIENS)
13. DE KUST TE BOULOGNE BIJ KALM WEER
olie op doek 40 X 30
eertijds verzameling J. DUCLOS, vice-consul van Spanje te Oostende
In maart 1892 te Brugge geveild.

Norbert Hostyn

Personen die mogelijk schilderijen van Louis SERRUYS in bezit hebben worden vriendelijk verzocht contact op te nemen met

Norbert HOSTYN
Witte Nonnenstraat 38
8400 OOSTENDE (059/70.14.86)

dit met het oog op de voorlopige catalogering van SERRUYS' werk.
Geheimhouding wordt vanzelfsprekend verzekerd indien gewenst

CAHIER VOOR LUCHTVAARTGESCHIEDENIS.

Ik hou eraan alle vrienden van "De Plate" en van "Ter Cuere" te danken voor het vertrouwen dat zij van meet af aan in het nieuwe tijdschrift "Cahier voor Luchtvaartgeschiedenis" hebben gesteld door het nemen van een jaarabonnement.

Eind januari 1978 verschijnt het eerste nummer van de tweede jaargang. Hierin zullen een aantal bijdragen over Belgische luchtvaartgeschiedenis van nieuwe medewerkers opgenomen worden, alsook het vervolg van de luchtvaartperikelen van de Oostendse familie Boel en een overzicht van de luchtvaartmeeting van 1910 met Jan Olieslagers te Oostende.

Wie een jaarabonnement wenst, kan dit bekomen door storting van 150 F. (honderdvijftig) op rekening nr 001-0670048-48 van W. Major, Edmond Laponstraat 10 te Oostende (rubriek : luchtvaartvereniging).

Deze tweede jaargang zal 4 publicaties bevatten waarin de luchtvaartgeschiedenis voor 1914 in België en vooral te Oostende zal behandeld worden. Prijs per los nummer : 50 frank.

Wij beschikken nog over enkele boekjes van de eerste jaargang. Zij kunnen afzonderlijk besteld worden door storting van 50 F. per nummer op bovenvermelde rekening.

W. M.

't Is tegenwoordig entwat te zeggen met dat brood. Alle dagen kan je in de gazetten lezen dat er in 't wit brood geen kloekte meer zit, de stoffage is dat niet meer en je wordt er stopachtig van. Je zou waarlijk zeggen dat ze plaaster in de blomme doen. 't Is ook geweten dat om lichte pistolees of pain français met grote gaten te bekomen de bakkers witte zepe bij de bakte gebruiken. 't Is geen vergif.

J'hoort meer en meer van mensen die beginnen met zelve brood te bakken. 'k Ging haast zeggen : lijk in den ouden tijd, maar dat kan haast niet meer want er zijn zo veel stenen oventjes in d'huizen niet meer overgebleven. Mijn moedere heeft altijd zelve gebakken zolange dat ze in haar doorninkje aan de Witte Brugge in Gistel woonde. We zaten daar meestentijd met negen of tien en aan tafel, de jongens deden een berg stuiten mee naar hulder werk, en van zijn eigen gingen de broods daar een gang. Het gebeurde wel een keer dat er te kort waren en er een wit brood in huis kwam, maar de kleinsten waren dat niet geweune van eten en 'k hoor ze nog vragen : "Moedere, hêje gèèn terwetuuten ?".

Terwestuiten, dat is 't mannetje ! Die dat eet voelt het verschil als hij naar bachten gaat. De dermes worden gevuld en 't is gedaan met de slapte ! Maar om echt goed terwebrood te bakken moet je een oventje hebben van brikken en met hout stoken.

In 't huuzetje van Ter Cuere in Breninge hebben we nog zo'n oventje en iedereen die wil mag daar gaan bakken. Die 't kent en 't niet ontziet, wel te verstaan. 't Alaam ligt erbij. Ikzelve gaan daar van tijd toe tijd bakken om mijn zinnen te verzetten en altemetsen word ik gevraagd om aan groepen jonge gasten te tonen hoe dat er in den ouden tijd gebakken wierd. Ik wil nu ook niet gaan boffen met mijn brood. Den enen keer is het ook beter gelukt en smakelijker of de andere keer. Maar als ik moet bakken voor die groeptjes dan maak ik meegaande een partij kleine broodjes de grootte van pistolees. Allez, half ovenkoeke half pistolee. Die warme broodjes, met een klakke smoet of een vreve boter genaken dan geen kanten !

Met alaam kan je naar de mokken gaan, zegt mijn vent altijd, maar met alaam alleene kan je nog geen brood bakken. Je moet om te beginnen al weten hoe dat zo'n oventje in mekaar zit en zelfs vele jonge bakkers kennen daar niks van. Zie, uuze bakker ging uus ook een keer helpen bakken, zo voor zijn plezier op zijn sluitingsdag. Als wiender toekwamen had hij al zijn botjes voorgeschoten en hij had de oven ontstoken. 'k Meende da'k hem ging doodslaan !

Hij had heel den oven vulgepropt met takkelinge en bij d'opening in brande gestoken. Juuste verkeerd ! Je moet weten dat de schouwe van zo'n oventje van voren buiten het ijzeren deurtje ligt en dat de rook en de vlamme naar buiten trekken. 't Hout dat vanachter lag schoot niet in brande. Alles er were uithalen ging niet door het vuur dat aangestoken was. Enfin, met vele patienche en moeite hen'k met de loete dat vuur naar achter kunnen brengen en meegaande d'achterste takkelinge naar voren.

De loete, dat is een lang ijzer die aan de ene kant voorzien is van een wijden haak waarmee d'houtskole naar buiten getrokken wordt vooraleer 't brood in de oven te steken.

Om de oven in gang te krijgen moet je dus een beetje dunne takke-
linge aansteken vlak bij d'opening. Gaandeweg worden er meer takken
bijgestoken en wordt het vuur naar achter geschoven. Een keer dat er
een laaiende vuur is worden er dikke takken gebruikt en deze moeten
zorgen voor een lage houtskolen die de grond van 't oventje moeten be-
dekken en die grond warm houden want de vlamme zelve verhit de bovenkant.

En binst dat de oven brandt maak je je deeg voor een brood of
twaalve. Bij het terwemeel doen'k ik altijd een beetje bakkersblomme
ofwel wordt er een deel van het terwemeel gezift om een deel van het
gruus er uit te halen. Op tien kilos meel hebben we dan nog 160 gr zout,
200 gr. margarine of smoet, zeven liter lauw water en 30 gr gist.

Het zout wordt eerst goed gemengeld met het meel. Dan maakt men
een put in het meel en daarin wordt in een deel water de gist en 't vet
gebrokeeld en doorengemengeld. Die vette bucht wordt dan stilaan ver-
werkt door 't meel waaraan stilletjesaan 't water wordt bijgedaan.
In de kamer waar je werkt mag het niet te koud zijn want anders zou de
deeg niet rijzen. Vanzelfs moet je voor tien kilos blomme werken in een
trog.

En nu maar kneden van 't vaderland weg en dat is lastig werk als
je 't niet geweune zijt. Een maniere lijk een andere om zware vuisten
en kloeke armens te krijgen, en 't zweet komt van 't zelfs. Dat doe je
zolang tot dat de deeg niet meer aan je handen plakt. Nu kan de deeg
rijzen onder een brokke sargie tot dat de omvang verdubbeld is. Onder-
tussen kan je een beetje den oven gaan bezorgen.

De deeg wordt dan nog een keer gekneed en ze moet nog een keer
rijzen. Dan worden de broden opgemaakt. Een beginneling moet ook daarvoor
leren de snak te krijgen want die broods gaan niet in een blekken en
ze moeten niet uiteenvallen in den oven : goed de onderkant naar binnen
draaien.

Als de gevormde broden nog wat gerezen zijn mogen z'in de oven
met nog een strievelingsje blomme erop. Dat gebeurt met de pale, een
lange stok met aan 't uiteinde een houten plak. Je trekt voordien d'houts-
kole uit de oven met de loete. Dat geeft nog een beetje stinkerij en
't is daarom dat de ovens meestal buiten gebouwd zijn in een apart oven-
kot. Een oven is klaar als de stenen van binnen wit staan van d'hitte.
Gemeten is dat omtrent 250 graden.

Mijn broods blijven zo een vijftig minuten in den oven en dan
zijn ze klaar. Uithalen met de pale en de onderkant met een borstel af-
stoffen.

De gebruikte trog wordt were hoge opgehangen want anders maken
de muizen daarin schoon were en ze laten altied zovele achter of dat
ze ge-eten hen.

M. V.

TEKSTOVERRIDE UIT "DE PLATE" IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

ORGELS IN GROOT-OOSTENDE.

Meestal worden wij geprezen als een volk van schilders, maar minder schijnt bekend dat op een ander front van het culturele leven de Nederlanden, en Vlaanderen heel in 't bijzonder een grote invloed hebben uitgeoefend. Wij bedoelen hier speciaal de orgelbouw, dat zijn gouden tijdperk beleefde in de 17e en 18e eeuw, met het geslacht VAN PETEGHEM. Al treffen we in onze stad geen orgels uit die periode aan, toch loont het de moeite om op de doksalen even te kijken en te mogen vaststellen dat onze stad verscheidene goede instrumenten uit de 2e helft der 19e eeuw en ook recent gebouwde, bezit.

1. HET ORGEL VAN DE DOMINIKANENKERK.

Over dit instrument hebben we verscheidene gegevens opgediept uit de geschiedschrijving van het klooster, zoals die in 1937 door pater GEERTS O.P. aan de hand van archieven en eigen ervaringen werd opgesteld. Zo begint het :

"Men zegt dat iets geheim houden moeilijk is en dat alles, al moesten "het de kraaien uitbrengen, toch geweten wordt. En vooral in Oostende "schijnt dat waar te zijn. Vertel maar aan een enkel mensch het een "of ander en voeg erbij dat men het aan niemand mag zeggen, dan is "men zeker dat 's anderendaags heel de stad het weet in al zijn kleuren "en waarschijnlijk met wat bijvoegsels. Zo wist men ook den 1ste november "te vertellen dat de Patertjes 20.000 F. gekregen hadden om een kerk- "orgel te kopen" (1/11/1883).

En het vervolgt aldus (1884) :

"Het moet toch waar geweest zijn wat men zegde van de gift van 20.000 F. "voor een orgel. Anders hoe zou nu 13 november om 3 uur in de namiddag "de inhuldiging van het orgel kunnen plaats hebben ? Drie kunstenaars "zullen spelen : Heer Oscar Depuydt, organist van Sint-Rombouts te "Mechelen, heer Gerard Nauwelaers, organist van O.L.Vrouw te Vilvoorde "en heer Theodorus Van Wassenhove, organist van St. Gommarus te Lier.

"De Duinengalm van 15 november 1884 zegt er iets van, letterlijk "afgeschreven : "Donderdag laatst was het de inhuldiging van den "prachtigen orgel, die mijnheer Stevens van Duffel geplaatst heeft in "de schoone kerk der Eerw. Paters Predikheeren. Verschillende kunste- "naars van echter bedde waren gekomen om hun oordeel te strijken over "het speeltuig en hebben een uur en half lang door meesterlijk uitvoeren "van allerhande stukken de aanwezigen als het ware in verrukking ge- "houden. Onder de kunstenaars die speelden, zowel als onder de lief- "hebbers die luisterden, waren maar een stem om den lof uit te spreken "van den nieuwen orgel, die als een echt meesterstuk mag aanzien worden. "Niets in het heerlijk speeltuig dat vals, niets dat schreeuwt nog "tiert. De spelen, van het eerste tot het laatste, zijn welluidend en "vol, zoet en aangenaam, en als zij samenwerken is het eene ware vloed "van dreunende klanken en van verukkende harmonie. Ook binst het spelen "der meesters orgelisten kwamen ons natuurlijk de verzen van dichter "Ledeganck te binnen:

Kunstenaars wanneer uw vingren
zwevende over het glad klavier,
Toonen door elkander slingeren
In verwisselende zwier,
Weet ge, dat uw akkoorden
Als in wondere tooverwoorden
Dan een tal zich hooren laat,
Die ons hevig kan ontroeren
Maar die 't hart alleen verstaat !

"Eere wie eere toekomt ! Eere aan den geachten heer Stevens, wiens
"meesterlijke orgels sedert lang naar weerde zijn in 't brabantische
"en in Holland ! Uit ter harte wenschen wij dien braven en verstandigen
"Vlaming geluk ! Hij is in den vollen zin van het woord een kunstenaar."

"Indien U musicus is, organist vooral, zal het U interesseren de stukken
"te kennen die de meesterkunstenaars, ter gelegenheid van de inhuldiging
"gespeeld hebben. Heer Oscar Depuydt gaf : Requiescant in pace, intro-
"duction et fugue van Mr. Tillborgs (Hoe kreeg die orgelis in zijn hoofd
"requiescant in pace te spelen, er was gelukkig noggeen enkele pater van
"Oostende overleden).

"Allegretto van Guilmant (dat is wat beter), Prière van Guilmant (wat
"past in een kerk), Gavotte (dat was minder op zijn plaats) van Padre
"Martini. Ave Maria van Ch. Gounod (juist wat het moet zijn in den tempel
"des Heeren). Wat zal ons Heer Gérard Nauwelaers geven ? Marche funèbre
"die ook begint droevig) en chant séraphique van Guilmant (engeltjes,
"serafijnen behooren in de kerk), Fugue en sol mineur van J.S. Bach
"(daar niets op aan te merken), Cantilène in La mineur van Salomé (onbe-
"kend dat cantilène), Prière van Lefébure Wély (men komt in de kerk om
"te bidden), Choeur de Judas Machabée, (het is wel schoon). Nu is het
"aan de beurt van Heer Théodore Van Wassenhove. Hij begint met Prélude
"van Lemmens (deze begint goed), Cantabile en Andante van Lefébure Wély
"(ken het niet) en eindelijk Final van dus van hem zelf, (het was het
"beste dat hij kon spelen om te eindigen)".

Dit eerste orgel stond opgesteld op het hoogzaal links in het koor
en werd door Stevens uit Duffel gebouwd voor 16.500 F. De orgelkast
werd opgemaakt door Vannieuwenhuysse uit Brugge voor 2.500 F.

We konden helaas de oorspronkelijke dispositie van dat "eerste"
orgel niet terugvinden.

Volgende maand dan de verdere historiek van dit instrument.

Robert Hostyn.

EUGEEEN VAN OYE.

Een korte doch kritisch-objectieve biografische notitie over Eugeen
van Oye (Torhout, 1840 - Gistel, 1926) verscheen van de hand van
J.J.M. Westenbroek, docent van de School voor Taal- en Letterkunde te
Den Haag, in het "Nationaal Biografisch Woordenboek", deel 4. Brussel,
Paleis der Academiën, 1970, kol. 635-639 (met bibliografie). Zoals be-
kend leefde en werkte de dichter als arts te Oostende van 1871 tot 1923.

E. S.

BIBLIOGRAFIE ROBERT DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE.

Een paar jaar geleden publiceerden wij enkele bibliografieën over Oostendse thema's. Thans bij het verschijnen van de anastatische herdruk van de "Beschrijving der gemeente Steene" menen wij dat het wel nuttig kan zijn om de bibliografie over ROBERT DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE (Ieper 1858-Gistel 1924), die zichzelf "Historiographe du Littoral" of ook "Geschiedschrijver der Zeekust" noemde, chronologisch op te stellen :

- Noblesse et bourgeoisie. (Ypres, 1892).
- Monographie de Mariakerke-Bains-lez-Ostende anciennement "Albertus" aujourd'hui "Plage North". (Ostende, 1896).
- Ste Godelieve de Ghistelles (lez-Ostende) ; accompagnée de notes historiques dites : ghistellania. (Ostende, 1897).
- Ostendiana (814-1900) ou la Reine des Plages : tome I. (Ostende, 1897) tome III. (Ostende, 1908).
[tome II is nergens aan te treffen, onze mening is dat de Beaucourt waarschijnlijk zijn "Biographie Ostendaise" als tome II heeft beschouwd].
- Raversy-sur-Mer, sa renaissance, son avenir, ses fondateurs. (Ostende, 1898)
- Le pèlerinage de Snaaskerke ; anciennement dénommée Snaaskerke-sur-le-Leeck ; notes historiques. (Ostende, 1898).
- Une visite au Château de Wynendael. (Ostende, 1898).
- Notre Dame de "Breedene" (Onze Lieve Vrouw Kapelletje in de duinen). (Ostende, 1898).
- Geschiedenis en beschrijving der gemeente Westende-ter(Zee bij Nieuwpoort. (Oostende, 1898).
- Westende-Plage ; son ancien splendeur, son brillant avenir, ses fondateurs. (Ostende, 1898).
- Le pèlerinage de Vlisseghem ; historique particulière de Vlisseghem. (Ostende, 1898).
- d'Ostende au Havre (le long de la côte) ; esquisses historiques sur le Pas-de-Calais. (Ostende, 1899).
- Le Coq-sur-Mer (Den Haan) ou l'Eden des plages belges ; historique de cette station balnéaire, sa rénovation, son avenir ; historique de Clemskerke. (Ostende, 1899).
- Une excursion à Middelbourg (Zélande). (Ostende, 1899).
- Jaarboeken van Ghistel-Schoonhof (15 delen). (Oostende, 1900-1914).
[de volledige reeks is kwasi onvindbaar, sommige ondertekende de auteur met zijn vervlaamste familienaam : ROBRECHT VAN SCHOONHOF, vandaar ook de benaming van zijn gistelse onderneming : Schoonhof].
- Une excursion dans le Comté de Kent ; esquisses historiques. (Ostende, 1900)
- Biographie Ostendaise ; extraits de la Biographie Nationale avec quelques annotations. (Ostende, 1900).
[waarschijnlijk tome II van zijn Ostendiana-reeks].
- Ostende-extension 1895-1901 ; historique de Mariakerke-sur-Mer. (Ostende, 1901).
- Construction artistique d'un village moderne d'après un nouveau plan par ... (Ostende, 1904).

- Nieuport ; documents historiques ; tome I. (Ostende, 1910).
tome II. (Ostende, 1904).
[deel II verscheen zes jaar eerder dan deel I].
- William d'Ypres (1087 ? - 1162), comte de Kent ; Ypres en Angleterre ; accompagné d'une notice historique sur les villes d'Ypres et de Loo. (Ypres, 1904).
- Le Franc de Bruges ; notes historiques : noms des familles des magistrats de l'ancienne administration (1228-1771). (Ypres, 1906).
- Monographies illustrées des maisons historiques de Bruges :
1. Den Coevoet. (Gand, 1906).
[waarschijnlijk verscheen er nooit een tweede deel].
- Brugge en omstreken ; de oorsprong van hare abdijen, kloosters, oude kasteelen, godshuizen, enz. (Gent, 1907).
- Mes pérégrinations et étapes en Flandre et en Artois ; recueil de renseignements historiques, généalogiques, héraldiques et sigillographiques ; tome I-IV. (Ostende, 1907-1912).
- Beschrijving der gemeente Steene. (Oostende, 1908, nieuwe oplage, 1909).
[anastatische herdruk in 1977 door Famila et Patria te Handzame].
- Geschiedenis van Breedene vanaf Karel de Groote tot onze dagen of Breedene door de eeuwen heen. (Oostende, 1913).
- Notes historiques et généalogiques sur plusieurs noms de familles du nom de "Beaucourt, de Bécourt, de Boncourt"... (Oostende, z.d.).
- Notice historique (1280-1355) sur le chevalier Pierre de Bécoud... (Ostende, z.d.).
- Lorient ; une visite à l'exposition générale internationale ; description historique de la ville. (Ostende, z.d.)
- Hotel-de-Ville de Ghistelles. (Ostende, z.d.).

Meer dan waarschijnlijk is bovenstaande bibliografische lijst onvolledig. Wellicht kan die later aangevuld worden dank zij bijkomende informatie.

R. de Beaucourt publiceerde zeer veel in de lokale weekbladen. Het waren dan ook zeer dikwijls deze bijdragen die nadien in een boek of brochure verschenen. Hun oplage was zeer beperkt. Daarom zijn ze ook zo zeldzaam. Het zou ons dan ook geenszins verwonderen moesten in de komende tijd nog één of meer van die publicaties heruitgegeven worden. Grote wetenschappelijke waarde hebben ze wel niet, maar anekdotisch zijn ze voor de heemkundige niet te onderschatten, vooral omdat over veel van de kleine kustgemeenten nooit iets eerder verschenen was.

Omer Vilain

DOMELA NIEUWENHUIS NYEGAARD.

Het is bekend dat Jan Derk DOMELA NIEUWENHUIS NYEGAARD (1870-1955) predikant was te Oostende van de kleine gemeente der Belgische Zendingskerk, die omstreeks 1855 door Maurits Koettlitz was gesticht. J. Domela Nieuwenhuis zou haar in de 3 jaren van zijn pastoraat (1895-1898) tot grotere bloei brengen. Een interessante, uitgebreide biografische notitie door L. Buning verscheen in het "Nationaal Biografisch Woordenboek", deel 6. Brussel, Paleis der Academiën, 1974, kol. 231-248 (met bibliografie).

E. S.

TEKSTOVERNAME IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

DE PLATE

Tijdschrift an de Oostendse Heemkundige Kring, v.z.w. "DE PLATE".

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

7e jaargang, nr 2, februari 1978.

UITNODIGING

Het bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer zijn leden uit te nodigen op de voordracht met dia's die doorgaat op

woensdag 22 februari 1978 om 20u30

in de Conferentiezaal van de VVF afdeling Oostende, Dr. L. Colen-
straat, 6, Oostende.

Het onderwerp : VERGETEN OOSTENDSE SCHILDERS

De spreker : de heer Norbert HOSTYN.

Oostende is altijd een bakermat en een trefplaats geweest van schilders. Uit de generaties kunstenaars die hier geboren werden, die hier werkten en stierven zijn enkele namen naar het grote publiek gegaan, Ensor, Permeke, Spilliaert en Jan De Clerck zijn wat we noemen de vier groten van Oostende.

Maar vóór hen werkten een massa zeer verdienstelijke schilders die wij minder goed of niet kennen.

Wie zij waren en wat zij presteerden wordt ons deze avond uit de doeken gedaan door ons bestuurslid de heer Norbert HOSTYN.

De heer HOSTYN promoveerde als licenciat in de kunstgeschiedenis op een proefschrift over de schilderes Euphrosine Beernaert. Voor zijn doctoraatsthesis koos hij een andere Oostendse schildersfamilie, namelijk de MUSINS. Hij weet dus van wanten. Hij bespreekt op deze avond VAN CUYCK, HAMMAN, BEERNAERT, de MUSINS, E. SPILLIAERT en L. SERRUYS.

Elk rechtgeaard Oostendenaar, gevoelig voor de geschiedenis van zijn stad moet op deze avond aanwezig zijn.

Ook niet leden zijn harte welkom op deze voordracht, die zoals steeds gratis door uw Kring wordt aangeboden.

J.B. D.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM.

Het Heemkundig Museum "De Plate" is iedere zaterdagochtend toegankelijk van 10 tot 12u. Leden hebben gratis toegang op vertoon van hun lidkaart. Gedurende de Paasvakantie is het Museum toegankelijk iedere dag van 10 tot 12u en van 15 tot 17u (de dinsdag niet).

KARNAVALSTRAATNAMEN...

De HH. Vilain en Ippel hebben met de publikatie van een kaart aangetoond dat in zowat 125 jaren minstens 125 Oostendse straten een andere naam kregen toebedeeld.

In een bijdrage, die volgende maand zal verschijnen zullen wij deze reeds aanzienlijke reeks met nog enkele naamveranderingen aanvullen.

Het wijzigen van straatnamen is een aktiviteit waaraan de Gemeenteraad normaliter meerdere zittingen moet spenderen. Wanneer dit op een volkse, speelse manier gebeurt, gaat het veel sneller, wellicht omdat de aangebrachte naamveranderingen slechts van zeer tijdelijke aard zijn.

Het is precies 40 jaar geleden dat, eind februari 1938, de brave Oostende burgers met vraagtekens in hun ogen rondliepen in de wijk ten oosten van de Kursaal gelegen. Op het Monacoplein stonden twee foorkramen. Een eigenaardige triomfboog, versierd met klowneske figuren was op het westelijk uiteinde van de Langestraat opgetrokken. In de straten bengelden ten alle kanten veelkleurige lampions. Maar wat hen het meest verraste waren de rare Franse straatnamen die zij te lezen kregen.

De Leopoldlaan was de Avenue des Grands Marronniers geworden, de Van Iseghemlaan de Boulevard de Clichy, de Langestraat de Rue de Caulaincourt. De beruchte Kleine Weststraat, voor de vreemde zeelieden de Short Avenue, droeg de naam Rue des Epinettes. De Madridstraat was de Rue Notre-Dame de Lorette, de A. Belpairestraat was de Rue Blanche, de Hertstraat de Rue Moncey, de Christinastraat de Rue du Mont Cenis en het huidige Monacoplein waar de taxichauffeurs geduldig op hun klienteel wachten was tot Place Pigalle omgedoopt.

Iedere rechtgeaarde Oostendenaar zal begrijpen dat deze wijziging van straatnamen in het teken stond van het karnavaleske onderlijnen van het bestaan van de nu nog befaamde of zo je het verkiest, beruchte Montmartrewijk.

Wie op het idee kwam om op deze manier de Montmartrewijk solennel boven de doopvont te houden is de nevel van de geschiedenis ingegaan. Wij weten wel dat een 40-tal uitbaters van cafés, dancings, kroegen en kotjes bereid waren om deze feestelijkheden te bekostigen.

Op zaterdag 26 februari 1938, greep de installatie plaats van het Gemeentebestuur te 22 uur. De verkiezing van deze personaliteiten was al bij voorbaat bedisseld geworden. Zonder discussie werd J. Deck tot "Maire" verkozen en C. Schuermans tot zijn "adjoint". René Doyen werd schepen van financiën en Oscar Adamson mocht als champetter fungeren. Jos. Rommelaere oefende de taak uit van gendarm en als chef-pompier werd Vandierendonck aangesteld om de eventuele branden en de zeker al te dorstige kelen te blussen en niet met water a.u.b.

In schitterende uniformen uitgedost, voorzien van de nodige attributen, passend bij de uit te oefenen opdracht, trokken zij in stoet, omstuwd door een vrolijk maskerende massa, door de straten van de buurt. Hoeveel "kapellekens" zij aandeden en hoeverre zij achteraf "zochte" waren is een geheim gebleven.

Op zondag 27 februari 1938, was er een "bal-musette" voorzien vanaf 22 uur op de Place Pigalle. Op maandag 1 maart was er te 15 uur een loopwedstrijd voor "midinettes" met 1.000 F. prijzen, te 22 uur een volksbal en te 23 uur in de dancing "Casanova" de kroning van de koningin van de Montmartrewijk.

Jammer genoeg wenste men hierboven ook aan de doopplechtigheden deel te nemen. Een erbarmelijk regenweer kwam de feestelijkheden letterlijk en figuurlijk verzuipen.

Men kon de dinsdag daarop de klodden natte confetti's en serpentina's samen met de resten van maskers in de goten bijeen vagen, de lampions wegnemen en aan de straten hun oorspronkelijke, vertrouwde naam terug bezorgen.

Tijdens dit dolplezierig triduum viel er toen geen reactie te bespeuren tegen het aanbrengen van ééntalige Franse straatnaamborden want ... "het was maar voor de leute".

D. Farasyn.

HET OOSTENDS STATION IN EEN LITERAIR SOUVENIR.

Onder bovenstaand motto liet J. Gheeraert in het januari-nummer een citatenvangst verschijnen, "... voor De Plate in verband met de aktie tegen de afbraak van het Oostends station...". Tevens wordt vermoed dat "... natuurlijk niet altijd het huidig station bedoeld wordt, zeker niet in de tekst van Crommelynck".

Maar dat was voor ons geen bezwaar. Een bijkomend euvel (citaat 1 gaat over porteurs, 2 over locomotieven, 3 over garnalen, 4 over knapzakjes), evenmin.

In verband met dit ludiek initiatief weze K. Astar ten zeerste aanbevolen. Uit diens jongste standaardwerk "A volonté", vingen wij o.m. het volgende exemplaar :

"... les rails de la gare sont noirs..."

Als de nood het hoogst is, zijn de citaten nabij. De petitie ligt ons in dit verband echter nauwer.

H. & J. Bellaert

VEILINGPRIJZEN.

Op de veiling werden enkele belangrijke boeken i.v.m. Oostende geveild. Enkele genoteerde prijzen :

C. Loontiens : Ostende monumentale et pittoresque	8.500,- F.
C. Loontiens : In 't oude Oostende 1769	1.900,-
C. Loontiens : Duin- en strandverdediging te Oostende	1.400,-
A. Verbouwe : Iconografie van het arrondissement Oostende	3.600,-
J. Van Iseghem: Numismatique ostendaise	1.000,-
A. Sleeks : Oude Oostendse feesten, plechtigheden ...	850,-

O. V.

1793. 30 jan. Korte inspectie van de stad door generaal Dumouriez.

1 febr. Monge, minister van de Marine, legt embargo op alle Engelse, Pruisische, Oostenrijkse, Hollandse en Franse schepen.

4 febr. Cdt Piogé verzoekt de gemeenteraad het wapenschild van het Huis van Oostenrijk, o.a. van de gevel van het stadhuis, te verwijderen.

6 en 10 febr. Nieuwe gemeenteraadsleden aangesteld, met meer "civisme"

12 febr. Protestvergadering in het lokaal van de Binnenschippers (Sint-Franciscusstraat 30) : 15 leden van een voorlopige gemeenteraad worden aangesteld. Chaotische toestand in de stad. De stadskas is leeg.

Het militair hospitaal is overvol. De zieken worden ondergebracht in het klooster der Zwarte Zusters (op de zuidwestelijke hoek van Kerkstraat en Zwarte Nonnenstraat = Ooststraat). Een militair hospitaal wordt niet vermeld op het Reliëfplan op Pas.K.1 vinden we een "hôpital civil", niet ver van de Westpoort, tussen A. Buylstraat (toen : Weststraat), Sint-Sebastiaanstraat en Christinastraat. (1) ; een "infirmerie militaire" op de plaats van bovengenoemd Waals Kwartier en een "caserne hôpital" op het Hazegras.

18 febr. De Sint-Andreas- en Sint-Sebastiaansgilden moeten vaandels en kentekens inleveren.

24 febr. Cdt Piogé eist de sleutels van de Sinte-Catharinasluis en van de Blauwe Sluis die de watertoevoer naar de wallen regelden. (Van de eerste sluis geen aanduiding op het Reliëfplan - maar waarschijnlijk lag ze ongeveer op de plaats van het huidige stadhuis, dus aan de vroegere "derde bassin". De Blauwe Sluis bevond zich, volgens het Reliëfplan, ongeveer aan de noordoosthoek van het Mercatordok, bij de huidige nieuwe brug vóór het station, en bij de Sinte-Catharinakreek waarin tussen 1774 en 1783 drie vlotdokken werden aangelegd, nl. het Mercatordok, de jachthaven en de "derde bassin". Pas.K.2 geeft (een andere) Blauwe Sluis op aan het oostelijk uiteinde van de vroegere haven, nu ongeveer bij de hoek van de Spanjaard- en Capucijnenstraat. (2)

3 maart. Drie van de zeven gemeenteraadsleden keuren de aanhechting bij Frankrijk goed.

18 maart. Dumouriez, die voor België een zachtere behandeling nastreeft, wordt verslagen bij Neerwinden. Gecompromiteerd vlucht hij naar de Oostenrijkers.

(1) dat hospitaal was in 1770 gesticht door de Evangelische gezusters Reingoet uit Oostende. zie Pasquini, blz. 256.

(2) Op de kaart van Jac. Van Deventer van ca 1560, afgedrukt bij Edw. Vlietinck, Het Oude Oostende ... (1897), p. 146, staat nog een andere Blauwe Sluis op Westsluis. Ze was gelegen bij de hoek Leopold II laan Van Iseghemlaan, aan het noordelijke einde van de Havenvliet op Grote Vliet die dwars door het (latere) Leopoldpark liep en Sinte-Catharinakreek en haven verbond. Blauw moet wel een traditioneel attribuut voor een sluis geweest zijn want we hebben nog altijd een Blauwe Sluis op de Noord-Ede te Bredene.

25 maart. Opstootjes op de Grote Markt. De evacuatie van de bezetters wordt geëist. De Fransen vuren op de menigte.

30 maart. Vijf Engelse brikken komen ankeren vóór de haven en verhinderen de afvaart naar Duinkerke van 4 Franse schepen met munitie.

Tegen de middag vertrekt de Franse bezetting (2.000 man) door de Westpoort. Eis van de Franse kolonel : de vrijheidsboom moet intact blijven. Jan van Iseghem, oudste zoon van de ex-burgemeester, belet de vernieling ervan. 16 Franse dragonders (de achterhoede) komen terug om te controleren. Ze vertrekken dadelijk onder het lossen van pistoolschoten.

Op het bastion van het Platform (volg. het Reliëfplan) op het uiteinde van de Capucijnenstraat bij de huidige zeedijk wordt de Oostenrijkse vlag gehesen. Tegen 16 u varen de Engelse schepen binnen.

Het gepeupel begint de Franse voorraden te plunderen. De gilden (van Sint-Andreas en Sint-Sebastiaan) herstellen de orde.

De Franse consul vlucht, met stenen bekogeld.

4 april. Door de Brugse Poort (volgens Pas.K.1 ongeveer aan de de Smet de Naeyerbrug) komen 24 Oostenrijkse huzaren, aangevoerd door ridder de Wapenaere, de stad binnen. Hij komt in naam van keizer Frans II de stad in bezit nemen. De vrijheidsboom wordt verbrand, onder groot gejuich.

5 april. Aankomst van 60 Oostenrijkse huzaren en landing van Engelse troepen.

6 april. Het wapenschild met de Oostenrijkse dubbele arend, bedolven in het zand, weer op zijn plaats.

8 april. Plechtige ontvangst van de Oostenrijkse en Engelse troepen op de Grote Markt. Te Deum in de Sint-Pieterskerk.

9 april. 2 Engelse gregatten varen binnen.

Terugkeer uit Zeeland van baljuw Schottey, toegejuicht.

10 april. De vorige magistraten opnieuw aangesteld door de baljuw.

14 april. De gilden organiseren een volksfeest, met dans en kosteloze drank.

22 april. Landing van Engelse troepen uit 27 schepen. Er staan meer dan 1.000 paarden in de stallen. Grote drukte in de haven, ontscheping van oorlogsmateriaal.

3 mei. Zes uur 's Avonds, aankomst uit de richting Nieuwpoort van Engelse, Hollandse en Oostenrijkse troepen (ong. 3.000 man) - in wanorde - gevolgd door vluchtelingen met alarmerend bericht : de Fransen hebben Veurne veroverd.

+ steeds meer ontscheping van troepen en geschut. De stad is boordevol.

juni : De Prins van Oranje trekt door de stad, met 1.200 man, op weg naar Nieuwpoort.

16 juni. 72 Engelse schepen zetten 8.000 man aan wal. Ze trekken naar Nieuwpoort, Kortrijk, Doornik.

23 juni. Dumouriez, ongewenst in Engeland, ontscheept - wordt herkend en uitgejouwd. De Oostenrijkers beschermen hem. Hij vertrekt dadelijk door de Brugse poort.

+ Intussen worden Oostendse vissers gevangen door Duinkerke kapers. De Engelsen jagen op Duinkerke vissers.

Aug. De stad wordt flink in verdediging gebracht : kanonnen, bredere grachten, palissade.

begin sept. Nieuwe toevloed van vluchtelingen (soldaten en boeren). Het oude gouvernementsgebouw van de Kattestraat (=Vlaanderenstraat tussen A. Buylstraat en Langestraat), ligt vol Engelse en Oostenrijkse gekwetsten. (Dat gouvernementsgebouw of Ruwaertshuys - het woonhuis van de stadsgouverneur - geb. 1632-1633 en herbouwd 1725 - lag aan de zuidoostelijke hoek van Langestraat en Kattestraat (waar zich nu de Caravelle bevindt, rechtover de Clipper).

8 sept. Franse overwinning bij Hondschote.

30 sept. Graaf Metternich komt toe uit Brussel - begroet door de baljuw. Hij gaat de toestand in Nieuwpoort verkennen.

3 okt. De stad daagt 25.000 flor. bij voor de oorlogskas van de Oostenrijkse keizer.

13 okt. De Fransen staan voor Nieuwpoort. Het garnizoen aldaar, doorbreekt de dijken, bewerkt overstromingen (toen ook !) en drijft de Fransen terug.

Begin nov. Aftrekkende geallieerde troepen in onze stad.

4 nov. 2.000 man cavalerie ontscheept.

5 nov. Een Frans schip, geladen met keien, probeert de haven te versperren (nihil novi !). Het zinkt bij de ingang van de havengeul. De bemanning wordt gevangen genomen.

9 dec. 60 Engelse schepen verlaten onze haven. Ze nemen gekwetsten mee. Nieuwe gift van 30.000 folor. (na openbare inschrijving) voor de Oostenrijkse oorlogskas.

28 dec. De oude gilden door de keizer in hun rechten hersteld.

(vervolgt)

G. Billiet

REKORD ?

In een vorig nummer van de "Plate" heb ik het gehad over de Voetbalstraat die de kortstijdigste bestaande straatbenaming is geweest (176 dagen). Nu is bij opzoekingen volgend rekord ontdekt :

De woning gelegen tussen de Stedelijke Werkhuizen en de Stedelijke Bepplantingen heeft zeker het rekord van adresveranderingen.

Hier volgen deze ZONDER kommentaar :

	Gistelsesteenweg 6
1.6.1968	Mercatorlaan 6
26.11.68	Gistelsesteenweg 6
27.12.68	Mercatorlaan 6
23.10.72	Mercatorlaan 12
12.77	Kazernelaan 18

Dat maakt 6 adreswijzigingen met 2 x Gistelsesteenweg, 3 x Mercatorlaan en 1 x Kazernelaan.

S. Ippel

78/25

Met Pinksteren 1900 exposeerde hij in het stedelijk museum, samen met Emile BULCKE, Félix BUELENS, Oscar HALLE, Auguste MUSIN en nog enkelen. En ook in de zomer van 1905 verleende hij zijn medewerking aan een "Salonnet Ostendais", nu met Jan DE CLERCK, Emile BULCKE, Henri PERMEKE en Félix BUELENS.

Totdaar alle biografische gegevens die we tot nu toe betreffende de figuur van Emile SPILLIAERT te weten kwamen. Veel is het niet.

Voorlopige lijst van zijn schilderijen :

1. WEG VAN HET KLEIN KAPELLETJE. DUINEN TE OOSTENDE.
Tent. : 1889. Salon te Mechelen.
2. OOSTENDSE SLOEP.
Tent. : 1889. Salon te Mechelen.
3. OOSTENDSE SLOEP.
Tent. : 1889. Salon te Namur.
4. VOOR DE STORM. REDE TE OOSTENDE.
Tent. 1889. Salon te Namur.
5. VOOR DE STORM. MARINE.
Tent. : 1891. Salon te Mechelen.
6. NA DE REGENBUI. MARINE.
Tent. : 1891. Salon te Mechelen.
7. MANESCHIJN.
Tent. : 1892. Salon te Namur.
8. REDE VAN OOSTENDE.
Tent. : 1892. Salon te Namur.
9. OOSTENDSE SLOEPEN.
Tent. : 1894. Salon te Oostende.
10. OPKLARING.
Tent. : 1894. Salon te Oostende.
11. MAANEFJEKT.
Tent. : 1894. Salon te Oostende.
12. GOED WEER BIJ NACHT.
Olie op doek ; 112 X 142.
getekend en gedateerd onder rechts : 1894
Eertijds Oostende ; Stedelijk Museum.
13. IN HET ZICHT VAN MARIAKERKE.
Tent. : 1895. Salon te Namur.
14. MARINE. EEN OPKLARING.
Tent. : 1895. Salon te Namur.
(BUELENS stuurde een "Panier d'aigleflns" en een "Crustacés" naar dit salon).
15. FORT NAPOLEON.
uit 1885.
Oostende, Museum voor Schone Kunsten.
16. FORT NAPOLEON.
privaatverzameling (ooit eens gezien tijdens een tentoonstelling in het Feestpaleis in het begin der zeventiger jaren).

ISIDOOR HINTJENS (1900-1973).

In de vorige nummers van "De Plate" hebben we kennis kunnen maken met de meest belangrijke architecten die vooral rond de eeuwwisseling hun stempel hebben gedrukt op de architectuurontwikkeling in Oostende. Mensen als Pil, Vandamme en Dujardin waren één voor één meesters in een academische architectuur ; een architectuur waar het eclectisme de boven- toon had. Niet het jaar 1900, maar zeker Wereldoorlog I, mag men beschouwen als het einde van de 19e eeuw. Deze oorlog schudde de gehele maatschappij grondig door elkaar waardoor men na 1918 op zoek moest gaan naar andere waarden voor de samenleving. Enkele architecten beseften dat men voor die andere maatschappij een andere architectuur basis nodig was. Een zuivere en eerlijke architectuur, weg van alle stijl-na-aping en met gebruik van nieuwe technieken en materialen. Men ging op zoek naar de wortels van de architectuur.

Dat zo een totale verandering in de architectuur vooral in Oostende een moeilijke zaak is geweest (en is) zal zeker niemand verwonderen. Voor 1914 was Oostende een prachtvoorbeeld van een eclectische architectuur in België. Een pionier in Oostende van deze harde strijd voor een moderne architectuur was zeker Isidoor HINTJENS.

HINTJENS werd geboren te Oostende in het jaar 1900. In 1925 huwde hij met Laura De Cuyper, eveneens van Oostende.

HINTJENS deed zijn stage te Brugge bij de "vader" van de moderne architectuur in België : Huib HOSTE. Hier kreeg hij de basis voor zijn verdere strijd ; het geloof in een moderne, eerlijke en menselijke architectuur.

Rond 1925 bouwde hij zijn eerste woning die zeker nog de invloed bezat van de architecten Hoste en Pompe. In de volksmond kreeg deze kubistische woning de nogal pejoratieve bijnaam van de "briekkenoven" (Elisabethlaan 321). Rond 1930 werd de voorgevel verbouwd. In 1928 kreeg hij de opdracht het "Cenakel" te bouwen. Dit parochiehuis en school (Karel Van de Woestijnestraat-Sinte-Catharinapolderstraat) is een mooi voorbeeld van wat moderne baksteenarchitectuur voor 1930 was. Eveneens in '28 bouwde hij het Hotel Viking op de hoek van de Euphr. Beernaertstraat en de Aartshertoginnestraat. In deze gevel gebruikt hij voor het eerst zichtbaar beton als een functioneel bouwelement.

Na zijn eerste woning verkocht te hebben bouwde HINTJENS in 1930 zijn tweede woning op de hoek van de Elisabethlaan en de Stuiwerstraat. Deze plastische oplossing van een hoekwoning is zeer geslaagd. In 1930 bouwde hij nog een woning gelegen op de hoek van de H. Hartlaan en -plein. Sindsdien werd het volledig verbouwd.

In 1930-31 ontwierp hij een gebouw voor het auto-elektrisch bedrijf Fichet in de Euphr. Beernaertstraat 21. In deze totale witte gevel ziet men de invloed van de "internationale stijlbevinging" van de beginjaren '30 zeer duidelijk. De gevel is de enige in Oostende die naar die architectuurbeweging verwijst.

In 1931 bouwde hij voor dokter Decloedt een zeer functionele woning op de hoek van de Stuiwerstraat en de Nieuwlandstraat. In deze woning is er een volledig scheiding tussen werken en wonen ; tevens voorzag hij deze woning van een dakterras. Eveneens in 1931 bouwde hij voor Dr Lauwe-reins een woning langs de Nieuwpoortsesteenweg.

WONING DECLOEDT

SCHOOL CENAKEL

BEDRIJF FICHEFET

EIGEN WONING - 1930

HOTEL VIKING

In 1931-32 ontwierp hij ook de Sint-Janskerk. Het ontwerp was te modern volgens de Commissie voor Monumenten en dus ontoelaatbaar. HINTJENS moest zich hierbij neerleggen en men stelde een andere architect aan om de binnenruimte van HINTJENS kerk te "omkleden"....

In 1933 kreeg hij de opdracht de pastorie van Stene te verbouwen en te restaureren. Hier geeft HINTJENS blijk van een gezonde kijk op wat monumentenzorg moet zijn.

Op het einde van 1933 was HINTJENS in contact om het "Hotel du Parc" te bouwen. Na het afspringen van de onderhandelingen neemt hij een zware beslissing. Hij gaat zijn geboortestad verlaten om een nieuwe start te nemen in de toen jonge provincie Limburg. P.L. Foucquet, een vooraanstaand architectuurcriticus uit de jaren 30-40, beschouwde deze beslissing als een zeer groot verlies voor de verdere ontwikkeling van de moderne architectuur in de kuststreek en vooral te Oostende.

In Limburg kreeg hij de kans zich volledig te ontplooiën. Tijdens de periode 35-40 bouwde hij enkele scholen die toen als baanbrekend werden beschouwd. Na 1945 trok hij naar Antwerpen om zijn vruchtbare loopbaan verder te zetten.

Alhoewel hij maar ongeveer acht jaar werkte te Oostende, is deze dynamische man toch de basis geweest van een nieuwe architectuur in onze badstad. Na hem kwam een tweede generatie jonge architecten die zijn taak voortzetten. Onder hen waren de architecten Smis, Christiaens en Colombie zeker de voornaamsten.

Als folkloristische noot kan men nog mededelen dat HINTJENS twee praalwagens voor de Vrije Visserijschool Pastor Pype ontwierp die in de Rotary-stoet van 5.6.1927 te zien waren.

Marc Dubois
Architect

STADSARCHITECT ACHILLE RAOUX.

In aanvulling van de korte biografische nota opgesteld door de heer HOSTYN (De Plate, 6de jg, nr 12, december 1977), even het volgende : Achille RAOUX had niet alleen een zoon Gaston maar ook een dochter YVONNE die naar mijn weten in Brussel woonde en in 1975 in deze stad overleed. Zij schilderde tableaux, zoals men het in Oostende pleegt te noemen. Achille RAOUX tekende ook de plannen van den OEDEN BLOK, een reeks avant-garde sociale woningen, en het Nieuw Kerkhof.

Paula Cattrysse.

VOOR DE VERZAMELAAR.

Ons lid, de heer A. VAN CAILLIE, Verenigingstraat 36, Oostende, zou graag in kennis komen met verzamelaars van oude prentkaarten en foto's van Oostende. Dit in de hoop met hen te ruilen of ook andere collecties te leren kennen.

O. V.

2. HET ORGEL VAN DE DOMINIKANENKERK NA ZIJN VERBOUWINGEN.

In 1908 kwam het nieuwe hoogzaal er achteraan in de kerk. Het werd gebouwd naar de plannen van de Bruggeling DE PAUW. Het orgel werd herbouwd volgens de laatste vernieuwingen door Dhr JORIS, orgelbouwer te Ronse. Hiermee wordt bedoeld dat het orgel pneumatisch werd. Hoe degelijk die reconstructie was, blijkt uit een schrijven van orgelbouwer LONCKE aan de prior van het klooster, 50 jaar later (23/10/1958) : "vooreerst het kaswerk, dat volgens mijn mening meer bijeengeflansd is (nb. gemaakt door Dhr Daems) van de deugdelijkheid kunt U zich gemakkelijker overtuigen. U moet maar eens een duwke geven in het midden van het orgelfront. Ik raad U aan niet te dicht te staan voor het mogelijke afvallen van sommige stukken". En verder lezen we : "... niemand van ons beiden was er van bewust dat de aanwezigheid van mooie frontpijpen in het orgel om reden dat men in het orgel niet kon komen, daar alles op elkaar gestampt was. Bij het demonteren van het orgel, zien wij nu ook de flauwe afwerking van de orgelkas (orgelfront) geen verbindingen in het midden. Alles was vastgemaakt aan de stellingen van het orgel. Het merendeel van de frontpijpen zijn van flauwe constructie en doorgezakt...". Dat het ondertussen een "nuttig" instrument bleef, blijkt uit het volgende gebeuren, vermeld door Pater GEERTS in zijn kloosterchroniek (december 1917) : "Toen de moffen hunne diensten in onze kerk kwamen doen zat het orgel vol koper. (Men had koperen voorwerpen - door de Duitsers opgeëist in het orgel verborgen. N.V.D.R.). Het orgel speelde nog goed maar was valsch. Het schijnt dat zulks meer gebeurt. Maar nu wilden onze verd... moffen een orgelconcert in de kerk geven en 's morgens vroeg kwam een soldaat om het orgel in orde te brengen. Hij nam eenige valsche pijpen uit, gelukkig niet langs de kant waar onze vorken en lepels inzaten. Om twaalf uur ging die orgelstemmer weg om te eten en zei dat hij rond twee uren terug zou komen om verder te werken. Nauwelijks was de soldaat de deur uit of P. Supprior stond met twee broeders op het Hoogzaal, schudde de pronkpijpen uit in een mand, namen het overige koper uit de orgelkas en waren met alles weg. Natuurlijk werden de pronkpijpen mooi op hun plaats terug gezet en als de mof terug kwam merkte hij niets. Lepels en vorken werden in verschillende pakjes bijeen gebonden en op het gewelf van de bibliotheek gesmeten. Daar bleven ze tot na den oorlog, toen de ijzeren lepels en vorken van tafels mochten verdwijnen."

Het spreekt vanzelf dat na zo'n onkundige herbouw als die van 1908 het orgel niet meer aan de eisen kon blijven voldoen. Daarom werd anno 1958 de firma LONCKE uit Esen gecontacteerd om het orgel te vernieuwen. Er werden plannen gemaakt voor een nieuw orgel, met herbruik van het oude pijpwerk in een nieuw front volgens moderne opstelling. Uiteindelijk bleef het oude front behouden met rechts ervan een uitbouw. De dispositie onderging enige verandering.

Ter vergelijking de oude dispositie (1908) en de nieuwe (1959) :

PEDAAL C - F'

Contrebasse 16V	Openbas 16V - Gedektbas 16V (transmutatie van de vroegere Bourdon 16V)
Flute Ouverte 8V	Oktaafbas 8V (openbas met 12 nieuwe pijpen)
Violoncelle 8V	Gedekt 8V (uit Gedektbas 16V met 12 nieuwe pijpen) - Kwintbas 5 1/3V (omgebouwd spel uit oud orgel) - Koraalbas (uit de oktaafbas met 12 nieuwe pijpen).
Bombarde 16V	Bazuin 16V - Trompet 8V (=Bazuin 16V met 12 nieuwe pijpen)

HOOFDWERK C - G'' (56 tonen)

Bourdon 16V	--- Gedekt 16V
Montre 8V	--- Principaal 3V
Flûte Harmonique 8V	--- Open fluit 8V
Viola da Gamba 8V	
Dolce 8V	
Bourdon 8V	--- Holpijp 8V
Prestant 4V	--- Oktaaf 4V
Flûte octaviante 4V	--- Fluit 4V (maar omgebouwd)
Doublette 2V	--- Zwegel 2V
Fourniture 3rangs	--- Vulwerk 4 koren (omgebouwd en aangevuld met 224 pijpen)
Euphone 16V	Pommer 16V baskant
Bombarde supre 16V	Pommer 16V diskant
Trompette 8V	--- Trompet 8V
Clairon 4V	--- Hoorn 4V

RECIET (Zwelwerk) C - G''' (56 tonen)

Flûte pointue 8V	--- Fluit 8V (omgebouwd)
Salicional 8V	--- Wilgenpijp 8V
Voix Céleste 8V	--- Zweving 8V
Bourdon 8V	
	Principaal 4V
Flûte 4V	--- Fluit 4V
	Nazaard 2 2/3 (56 nieuwe pijpen)
Violine 4V	
Flageolet 2V	Woudfluit 2V
	Terts 1 3/5 (56 nieuwe pijpen)
	Kornet (samenstelling van Fluit 8V, Principaal 4V, Nazaard 2 2/3, Woudfluit 2V en Terts 1 3/5)
	Cimbelstem (168 nieuwe pijpen)
Basson 8V	
Cor Anglais 8V	--- Fagot-Hobo 8V
Voix humaine 8V	

Daarbij nog de gebruikelijke koppelingen van klavieren aan voetwerk en klavieren onderling. Een tremulant op het Reciet.

De huidige staat van het orgel wijst op nieuw verval. Het voldoet nog enigszins dank zij regelmatig nazicht, maar het belet niet dat alleen grondige werken, die nu ongetwijfeld zeer kostelijk zijn, het instrument kunnen redden.

Nu blijkt immers dat het mechanisch systeem veruit superieur is aan het elektrische (dat als het ware afstandsbediening is). De droge lucht-verwarmingsinstallatie heeft het instrument zeker geen goed gedaan het ontstent zeer vlug door de plotse temperatuursverschillen en last but not least door de uitdroging van het hout, wat vele barsten in windkanalen en windladen met zich meebracht. Dit instrument gaat een onzekere toekomst tegmoet.

Wij danken hierbij pater Prior en pater Quaghebeur oprecht voor het bereidwillig ter beschikking stellen van het archiefmateriaal.

R. Hostyn.

- - - - -
BIBLIOTHEEK VAN HET V.V.F.

Het Bestuur van het V.V.F., Afdeling Oostende doet een beroep op dat personen die boeken uit de documentatie-bibliotheek hebben medegenomen, zonder ze te laten inschrijven, ze onverwijld zouden willen terugbrengen. "De Plate" die ook geregeld van de lokalen van het V.V.F. gebruik maakt sluit zich bij deze oproep aan, vooral omdat het hier gaat over boeken die meestal verband hebben met Oostende en de kust. Wij hopen ten stelligste dat geen van onze leden een Ostendiana-verzameling op de kosten van onze zustervereniging wil aanleggen en dat die boeken ten spoedigste zullen teruggeplaatst worden.

O. V.

- - - - -
EMILE SPILLIAERT.

Elders in ons tijdschrift kan men een artikel over kunstschilder Emile Spilliaert lezen. De auteur, Norbert Hostyn, is allen dankbaar die hem nog méér inlichtingen kunnen verschaffen over Emile Spilliaert of over de werken die zij toevallig in hun bezit zouden hebben. Zij kunnen contact opnemen met Norbert Hostyn, Witte Nonnenstraat 38, Oostende (tel. 059/70.14.86).

- - - - -
ROUWBEKLAG.

We vernemen met ontsteltenis het overlijden van Mevr. BUTTIENS. Aan de Heer BUTTIENS en familie biedt "De Plate" haar oprecht medeleven aan.

O. V.

Al speurend in oude bronnenuitgaven, vonden wij in de "Kronijk van het Historisch Genootschap, gevestigd te Utrecht" (jaargang 16, 1860) vermeld dat in het Provinciaal Archief van Utrecht een menigte bescheiden bewaard worden, voor de geschiedenis van het laatste tiende der zestiende eeuw en de betrekkingen van de Verenigde Provinciën met Engeland niet van belang ontbloomt. Het betreft originele ingekomen brieven, minuten van uitgaande brieven of copieën van staatsstukken ingekomen bij de Staten Generaal, door de afgevaardigden van Utrecht aan hun committenten toegezonden.

In 1588 leed de "onoverwinnelijke Armada" (Armada Invencible) - d.i. een vloot, die door Filips II, koning van Spanje, werd uitgerust tegen Engeland - smadelijk de nederlaag. 1588 betekent ook de geboorte van de zelfstandige Republiek der Verenigde Nederlanden, in oorlog met de vroegere Heer, die men nu als koning der Spaanse monarchie tegenover zich had. Voor het eerst kreeg de Republiek, naast haar zeemacht, een bruikbaar leger, hervormd en aangevoerd door Prins Maurits (1567-1625).

De Staten van Utrecht berichtten op 16 juli 1588 aan die van Holland : "Alsoe wy verstaen dat haere Ma(jesteit) (I) haer gesanthen tot Oostende wederom geroepen heeft, zulcx datter weynich apparen(tie) off hoope is van eeiige peys, ende dat hier benefens die aengegrepen expeditie van(de) Co(ninck) van Spaegnen op Schotland gefaelgeert is, waer doir grootelix te beduchten is, dat den viant binnen corts de een oft d'andere entreprinse aengrijpen sal, tzy op Bergen op Zoom off op Gelderlant". Op 15 augustus 1588 richtten de Staten van Utrecht aan de magistraat van Dordrecht een schrijven, waarin deze laatste aangemaand wordt de compagnieën van Blunt en Sherley, die "tegenwoordelick naer Oostende gaen, om aldaer tot dienste van(de) lande gebruyct te worden" te voorzien van schepen en fourrages.

P. Willoughby, "lieutenant generael van het secours van haere Ma(jesteit) van Engeland", meldt op 20 januari 1589 dat Elizabeth I het voornemen koestert om het Engels garnizoen van Oostende te ontruimen en de troepen te leggen in Bergen op Zoom, ingeval de Staten "ne pre(n) dro(n)t prompte ordre de reparer les ruines et bresches nagueres advenuz.. la dite ville ne peult estre gardee a cause desd(ites) ruines et bresches". De Staten Generaal betwist in haar antwoord dat de Staten weigeren de vervallen muren en vestigingswerken te herstellen :

"... Ende belangen(de) het verlaten vande stede van Oostende : en verstaen de Staten in geender manieren dat tselve zal geschieden, aengesien de schade aende fortificatie der zelver stede, deur den tempesten gelden, gheenssins sulcx ofte zoe groot en zyn, oft de zelve stede is mette voors(eide) duysent soldaten oick tegens des vyants gewelt wel te bewaren. Te meer althans terwyle daer geen belegeringe ofte groote exploicten vanden vyanden voor handen zyn. Ende zullen de Staten metten iasten (2) een Com(m)issaris naer Oostende senden omme op de nootel(icke) reparatie der voors(eiden) fortificatie te versien naer behooren". (blz. 209).

(I) Elizabeth I, koningin van Engeland
(2) 1 februari 1589

Pas op 16 juni 1589 horen wij hier nog iets over, namelijk in een brief uit Londen door gedeputeerden in Engeland gericht aan de Staten Generaal :

"... Insonderheyt heeft S.E. (3) ons ernstich voorgehouden de gelegenheyt der stede van Oostende, als haere Ma(jesteit) en(de) haeren Raede wel geadverteert zynde, dat de vyant by alle middelen is poogende de selve in zyn gewelt te crygen, ende dat de selve stadt doer affbreuck vande zee en(de)tvervallen van(de) forfificatie zeer open leyt, en(de) der halven subiect is de aenslagen vanden vyant ; verclarende dat haere Ma(jesteit), in aensieninghe van(de) importantie der voors(eide) stede, jegenwoordich van meyninge es derwaerts te seynden vier ofte vyff hondert mannen (die hier reet gemaect worden), in vast betrouwen dat uwe E(xcellenties) naer behoiren soude versien totte andere nootelyckheden van(de) fortificatie en(de) dyckagie, in desen saesoene die niet versuymt en mach worden. Ende ingevalle by uwe E(xcellenties) daer inne nyet en zoude worden tytel(ick) versien, dat haere Ma(jesteit) van meyninghe soude syn haer volck van daer te tecken" (blz. 398).

E. Smissaert

(3) Sir Francis Walsingham (1530-1590), Engels secretaris van staat, raadgever van Elisabeth I.

MOOIE AANWINST BIJ "DE PLATE".

Van de heer Robert NORREY, rustend scheepsbouwer, ontving de kring vorige maand een HALFSCHEEPSMODEL VAN EEN OOSTENDSE ZEILVISSERSSLOEP. De heer BORREY heeft die destijds nog eigenhandig gemaakt.

Liefhebbers van maritieme antiek weten hoe gezocht dergelijke objecten tegenwoordig zijn. "Half-block models" dienden destijds op de werven als modellen voor potentiële cliënten : dergelijke maquettes gaven de bestellers er een idee van hoe de romp van het voor hun rekening te bouwen schip er ging uitzien. Halfscheepsmodellen bestonden zowel voor grotere zeilers en steamers als voor nederige visserssloepen. Naderhand werden ze ook vervaardigd uit louter decoratieve overwegingen. Het Altona-Museum te Hamburg is gerenommeerd voor haar verzameling half-scheepsmodellen.

Onze jongste aanwinst, die het inventarisnummer 78/1 meekreeg, zal een ereplaats krijgen in de maritieme afdeling van het Heemkundig Museum. De "Werkgroep Museum" is trouwens een vernieuwde voorstelling van deze typische Oostendse afdeling aan 't uitwerken. We roeien met de middelen die we hebben, en terloops, betreuren we het nog steeds dat we de verzameling van 't aquarium in de El Mar ons zagen ontglippen, daar men er ons niet voor contacteerde.

We hopen dat de heer BORREY "goed van handgifte" geweest is : dergelijk mecenaat houdt ons museum draaiend.

N. H.

STATIONSROMAN(TIEK).

Het station van Oostende - nà het station van Aalst (1976) en dat van Ninove (1977) - is op zijn beurt het dankbaar onderwerp geworden voor een nieuw hoofdstuk van de stationsroman, getiteld : moderniseren is afbreken.

Het inzetten van de "voorlopige beschermingsprocedure", zoals nu ook voor Oostende is gebeurd, blijkt alvast geen garantie op een minder agressieve toekomst. In dit verband, wezen Aalst en Ninove vermeld, die zich slechts in (ministerieel) extremis van de sloop konden redden. "Voorlopig beschermd", waren de slopingswerken aan het Ninoofse station al een dag bezig. Een nuttige geschiedenis.

Oostende mag kiezen tussen "afbreken" en/of "verschuiven". Een stationsroman dus. En zoals in dit genre gebruikelijk is : vervelend, en met een voorspelbaar slot.

A. Het zeestation "Oostende Kaai" zal ondertussen 65 jaar worden. In mei 1910 werden de werken gestart door aannemer WITTEBORT Gebr. (Sint-Gilles Brussel), naar de plannen van de ingenieur-architecten OTTEN en SEULEN.

Hun evenwel 20ste eeuws academisch project, verwijst ondubbelzinnig naar de "Oostende Belle Epoque" : een historisch-klassieke filosofie, door dito bouwstijlen gestalte gegeven. Deze "réveil" en haar architectuur naar waarde schatten, vergt enige documentatie. Naar de bron dus ! Geïnspireerd op Frans barok classicisme, bevat "Oostende-Kaai" reminiscenties aan het werk van de 17de eeuwse Franse architect François MANSART (1598-1666).

Zowel in zijn Parijse landhuizen en "hôtels" (autonoom herenhuis, cfr. "Hôtel de la Vrillière", ca 1635) als in de bekende "Orléans-vleugel" van het Loirse Blois-kasteel (1635-38), introduceert Mansart een niet-academische, barokke visie op het heersende classicisme.

(Parallellen : Poussin, schilderkunst ; Corneille, literatuur ; Descartes, filosofie). In een "klassieke" vormentaal, en een consequent symmetrische opzet, zowel qua exterieur (cfr. ook de symmetrisch, specifieke "mansarde"-dakvorm), als qua interieur (cfr. relatie voor- en achtergevel, enfilades). Ook qua planopzet verwijst "Oostende-Kaai" naar het axiaal opgebouwde Mansart-plan :

- a. de centrale stationshall met straatgevel, en een symmetrische linkerhall (koepel verdwenen W.O. II) ;
bij M. : aan straatzijde : "Cour d'honneur", met "binnenkoer".
- b. U-vormige dienstafdeling, met beide (vooruitstekende) torens op kop.
bij M. : U-vormige "huishoudelijke afdeling" en stallen.
- c. afzonderlijke linkervleugel (hotel)
bij M. : "corps de logis", de eigenlijke woonafdeling ; evenwel in dezelfde infilade, en niet afzonderlijk.

de "klassieke" vormentaal van het Oostendse station is evenwel "eclectisch" behandeld (met zelfs Jugendstil-motieven op de gietijzeren boogspanten), en introduceerde bovendien de "nieuwe" skelet-structuur in gietijzer (boogspanten, liggers en steunen), met hout- en glasopvulling (de centrale vitrail is gerestaureerd na W.O. II).

"Oostende-Kaai" is verder gebouwd met de natuurstenen : arduin (blauwe hardsteen van Soignies), graniet (rode Schotse granietsteen), kalksteen (witsteen van Duville) en ... ambachtelijke kennis.

Drie jaar later voltooid (ingehuldigd 1.8.1913), was "Oostende Kaai" meteen de laatste veropenbaring van de Oostendse Belle Epoque-glorie.

- B. Het Oostends station verkreeg haar huidige "STADSPOORT"-status, na de afschaffing van het reizigersverkeer in "d'Oede Stoache" op het Van der Sweepplein, anno 1945. Door deze "stationsverschuiving" (hier NIET letterlijk te verstaan aub) centraliseerde "Oostende-Kaai" alle reizigersverkeer per boot en spoor. Dit had heel wat tot gevolg.
- omwille van haar stads-strategische ligging, werd het centraliserende station automatisch gepromoveerd tot een ware STADSPOORT. De hall van Oostende. Een stedenbouwkundige functie, die het station ook architecturaal aankon, en zelfs gestalte geven ; koepel boven in- en uitgang, leesbaar geflankeerd door beide torens voor privé gebruik, links : "Hotel Terminus Maritime", rechts : op gelijkvloers salon Koning Albert (cfr. zijdeur binnen, met initiaal "A" in ornament), en boven : woongedeelte stationschef.
 - zoals de Kapellestraat een verbindingsfunctie had tussen "d'Oede Stoache" en Wapenplein/Zeedijk, zo verkreeg de Visserskaai haar huidige PROMENADE-functie tussen (zee)-station en zeedijk. In dat licht kon de Visserskaai de verlenging worden van de bestaande zeedijk promenade (van Klein Strand tot Wellington Hippodroom). Het geheel tenslotte een Oostendse promenade van station tot hippodroom.
 - een centraliserend station, kon Oostende een nieuw "uitgangspunt" geven (Dit is een stedenbouwkundige conclusie en geenszins een afbraakverantwoording van "d'Oede Stoache" (1955). Het station kon bovendien de stimulans worden van oostelijk Oostende, dat met Visserskaai en Visserskwartier in de jongste geschiedenis op het achterplan was geraakt.

De relatie station-Visserskaai (&-kwartier)-Zeedijk-centrum, mag als de stedenbouwkundige ruggegraat van Oostende gelden.

De eventuele "verschuiving" van het Oostends station, kan alvast dit in het gedrang brengen.

- C. Dat "Oostende-Kaai" verder onvoorwaardelijk deel uitmaakt van de Oostendse identiteit, bleek e v i d e n t. Tot december '76 (ondertussen verzonden project Handelskamer). Tot december '77 (project N.M.B.S.-R.M.T.). Het Oostends station heet te klein. Boze tongen beweren te oud. Naar "oud" wordt in elke "moderniserende" stad vragend gekeken. En hierbij komt de vraag : "WAAROM WEL", vóór "WAAROM NIET". "Oud" is vogelvrij verklaard. Het zij zo. Het nieuwe : overvloedig, en gelijkvormig. Het oude : zeldzaam, en gedifferentieerd. Het eerste is internationaal, van het tweede bestaan ook Oostendse exemplaren : van "neo's" via "eclectisme" tot "jugenstil". Kortom "Belle Epoque". "Zeldzaamheid bezorgde het meteen een meerwaarde (hoe minder, hoe waardevoller). "Differentiatie" verschafte een betekenis (identiteit-herkenbaarheid-vertrouwdheid).

In dit kamp wordt naar "Oostende-Kaai" verwezen met "ONS" station. Het station schenden, is Oostende schenden. Zolang "nieuw" Oostende geen "betekenis" geeft, zal "oud" (Oostende) ze k u n n e n geven ; en "oud" afbreken synoniem blijven van Oostende afbreken. Een ondankbaar resultaat voor veel inspanning.

Oud OF nieuw ?

J. Bellaert

Architect

BOEKEN.

ROGER DEVRIENDT.

In de loop van de maand maart 1978 verschijnt in de YANG-poëzie-reeks de poëziebundel "De zon staat in de Kreeft" van Roger Devriendt. Hij is geboren en getogen te Oostende. Zijn literair debuut dateert van 1969 in het tijdschrift "Vlaanderen". Sindsdien verschenen een 15-tal gedichten in "Dietsche Warande & Belfort". Verder gedichten in "Nieuw Vlaams Tijdschrift", "Kreatief", "Vandaag", "Nieuwe Stemmen", "Impuls", "Koebel", "Poëziekrant", "Yang", e.a. Gedichten van hem werden ook geselecteerd voor enkele bloemlezingen zoals "Gedichten 73" (Davidsfonds) en "Literair Akkoord 19". Hij is een laureaat van de Koebelprijs 1976. Ook in "De Plate" verschenen gedichten van hem over Oostende. Zijn debuutbundel zal ongeveer 50 gedichten tellen. De bundel zal in een beperkte oplage verschijnen. De vóórintekeningprijs bedraagt 120 F., te storten op P.C.R. 000-0847137-36 van Roger Devriendt, Stuiverstraat, 365, 8400 Oostende. U krijgt de bundel dan genaamtekend aan huis gestuurd.

O. V.

HET 'NECROLOGIUM' VAN DE ABDIJ TE GISTEL.

Het archief van de Sint-Godelieveabdij te Brugge bewaart een eenvoudig schrift dat het "Necrologium" (boek der doden) van deze abdij bevat. Het is een afschrift van oudere en verloren gegane exemplaren die vermoedelijk deels in de 16e, deels in de 18e eeuw werden samengesteld. Het is alleszins een kostbare archivalische bron voor de geschiedenis van de Sint-Godelieveabdij, die eind 12e eeuw te Gistel ontstond, en waarvan de 16e eeuwse exodus (1578-1579) naar Brugge een terugkeer naar Gistel deed uitstellen tot 1891. De geschiedenis van de heroprichting van de Godelieveabdij te Gistel moet nog geschreven worden. Dit alles staat te lezen in een artikel van Anselm Hoste, Het Necrologium van de Sint-Godelieveabdij te Gistel en te Brugge 1455-1873, uitgegeven in "Sacris Erudiri. Jaarboek voor Godsdienswetenschappen", deel XXII, 2 (1974-1975), blz. 437-528.

EEN GREEP UIT DE POEZIE VAN DE ZEE DOOR F. VERCNOCKE.

Onlangs verscheen in eigen beheer een bloemlezing uit eigen werk door de dichter Ferdinand Vercnocke (1906°), getiteld: "De Zeven Zeeën. Balladen en gedichten van de zee", gedrukt op de persen van Drukkerij Sanderus te Oudenaarde in 1976, 119 blz. In de toelichting "ten gerieve van de jongeren die met mijn werk niet vertrouwd zijn" schreef de lyricus: "Er waren de kinderjaren thuis in Oostende, waar wij dicht bij de haven woonden, en waar het dagelijks bestaan geheel beheerst werd door het beroep van mijn vader, zeeloods van de Scheldemonden (...) Toen ik later, om zo te zeggen tegen wil en dank, aan het schrijven ging, was het beeld van de zee niet zo maar een schilderachtig motief, maar verweven met mijn bestaan". (1) De stof is over dier delen verdeeld. Het eerste deel spreekt ons het best aan en brengt overwegend gave, bekoorlijke, lyrische verzen bijeen, niet in chronologische orde evenwel. Enkele gedichten: "Aan zee", "Zee en wind", "Roep van de zee", "Zomer aan 't Duin", "Water", enz. Te bestellen bij Ferdinand Vercnocke, Vogelzang 21, 2958 WEEERDE. Prijs: 170 F.

(1) N.V.D.R. Een belangrijke bijdrage "Ferdinand Vercnocke zeventig" door E. Smiessaert G. Billiet verscheen in "Dietsche Warande & Belfort, nov. 1977, p. 690-695 .

HOEVEGEBOUWEN.

Door het "Provinciaal Comité voor Landbouw" werd een mooie brochure van 64 blz. uitgegeven onder de titel "Stop vermindering hoevegebouwen".

Deze uitgave voor het behoud van het eigen karakter van de Westvlaamse hoeve is rijk geïllustreerd. Zij kan ook nuttig zijn voor hen die een buitenverblijfje restaureren. Het kan besteld worden bij het Provinciaal Comité voor Landbouw te Rumbeke, Iepersestraat 87, 8810 BEITEM-ROESELARE. Prijs : 75 F., te storten op rek. nr 068-0609000-61.

LEVENDE FOLKLORE IN BELGIE.

In de reeks nieuwe gidsen verscheen bij de Rossel uitgeverij een geadapteerde vertaling van het werk van Joseph Delmelle onder de titel : "Levende folklore in België". Dit boek beschrijft de folkloristische gebruiken in ons land per periode, zoals : Op de drempel van het Nieuwe jaar, Carnaval, Van Aswoensdag tot Palmzondag, de eerste maand van de lente, enz. Dit boek omvat 120 blz. en is geïllustreerd. Prijs : 160 F.

VOLKSGENEESKUNDE.

De zeer mooie publicatie van Frances Kenneth "Bezig zijn met volks-geneeskunde" werd in het Nederlands vertaald en uitgegeven door de Standard Uitgeverij. Talrijke illustraties, waarvan veel in kleur geven dit boek een verzorgd uitzicht. Voor de liefhebbers van deze tak in de folklore is het gezien de lage prijs een aanwinst. Prijs : 325 F.

VOLKSVERMAAK.

Iedereen kent de beroemde illustrator Anton PIECK. Onlangs verscheen een nieuw deel in de reeks "De wereld van Anton PIECK". De titel luidt "Volksvermaak". De gekleurde reproducties, zoals Kermisdraaimolen, Vlaamse kermis, Circusvarieté, enz. zijn sprekend genoeg. Uitg. Omniboek (Den Haag). Prijs : 252 F.

PLATENHOEZEN.

Het moest er van komen dat de geschiedenis van de platenhoes zou geschreven worden. Verzamelaars van deze hoezen, die soms door beroemde kunstenaars werden ontworpen, kunnen zich nu verlustigen in een Engels werk "Album cover album ; the book of record jackets edited" by Storm Thorgenson & Roger Dean. Verschillende honderde grammofoonplatenhoezen worden in kleur weergegeven met de naam van de plaat, uitvoerder, jaartal, ontwerper, enz. Uitg. Dragon's world book (Limpsfield). Prijs : 450 F.

O. V.

VRAAG.

De heer Gerd BRUHN uit Kiel (Duitsland), verzamelaar van maritieme antiek, vraagt ons :

- Wie weet iets over de vroeg-19e eeuwse Oostendse driemaster MATHILDE ? (bouwjaar - technische gegevens - naam van kapitein, enz.) ;
- Voor elke rederij staan de initialen I.S. die het schip in de rederij-vlag voerde ?

Welk Plate-lid weet het antwoord op deze vragen ? Antwoorden op het redactieadres.

N. H.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.
7e jaargang, nr 3, maart 1978.

UITNODIGING

Het bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht met film die doorgaat op

donderdag 30 maart 1978 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Afdeling Oostende, Dr. Colensstraat, 6, Oostende.

Het onderwerp : TUSSEN WATER EN WIND

De spreker : de heer BOSSUYT.

Er zijn op onze kust nog een duizendtal vissers. Jaarlijks vermindert dit aantal, alsook het aantal vaartuigen die ter visserij uitvaren. Alhoewel hun bedrijvigheid al eeuwen wordt uitgeoefend weten de meeste Oostendenaars weinig of niets over de manier waarop dit gedeelte van de actieve bevolking aan haar brood komt en welke inspanning zij zich moet getroosten om ons op tijd en stond een heerlijke portie vis op tafel te brengen. Wat wij over dit alles weten is meestal van horen zeggen. De heer BOSSUYT, een rasecht Blankenbergenaar en een gekend cineast van documentaire films heeft het leven van onze vissers op onweergaloze manier in beeld gebracht. Samen met hem kunnen we dit machtig epos uit het leven van de Oostendse vissers beleven.

Ook niet leden zijn van harte welkom op deze voordracht, die zoals steeds gratis door de kring wordt aangeboden.

J. B. D.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM.

Het Heemkundig Museum De Plate is open elke zaterdag van 10 tot 12u. Ter gelegenheid van de Paasvakantie is het Museum iedere dag geopend van 10 tot 12u en van 15 to 17u, in de periode van zaterdag 25 maart tot zondag 9 april (de dinsdagen niet).

G. V.

LIDGELD.

Nieuwe leden kunnen zich laten lid maken door storting van de som van 200 F. op rek. nr 750-9109554-54. Het spreekt vanzelf dat de huidige leden die nog niet in orde zijn met de betaling van hun lidgeld nog altijd terecht kunnen mits storting op bovenstaand rekeningnummer.

O. V.

IK GA ZWEMMEN.

In het "Reglement van inwendige orde" Thermen Zwemkom - uitgegeven in 4 talen, gedrukt bij Unitas - Oostende, nr 3.047 (1948+).

Het geheel behelst 21 artikels. Daaruit wil ik enkele bijzonderheden vermelden :

Art. 2. Er waren "Tickets van verschillende prijzen, betreffende de entree, het bad, het huren van linnen, sandalen, kostumen enz...". De toegang kon verkregen worden door een gamma van kaarten : een "Twaalfbladenkaart", een "abonnement van 31 entrees", "jaar- of zes maand abonnement" (daar moest een foto op), "zomerabonnement" (geldig voor 3-2-1 maand) en tot slot "Uitnodigingskaarten". Deze laatste werden door het Schepencollege aan de leden van het geneeskundig korps en hun familie afgeleverd. Deze mogelijkheid bestond ook voor de gemeenteraadsleden en familie maar dit dan met "recht op entree en halfprijbad".

Art. 7. zegt "een badhokje mag ten hoogste 45 minuten bezet worden. Daarin is begrepen de tijd nodig voor het uit- en aankleden (dit uitsluitend in de badhokjes ..) "bij langere duur moest er een tweede ticket genomen worden".

Art. 8. verbiedt :

- baden of zwemmen onmiddellijk na de maaltijden ;
- in de zwemkom, of in de omtrek de spuwen ;
- te schreeuwen, te fluiten, te zingen, ... zich onbehoorlijk te gedragen of ene houding aan te nemen die strijdt met de goede zeden ;
- te roken in de badhokjes ;
- honden mede te brengen".

Art. 13. "Kinderen beneden schoolplichtige ouderdom worden in de zwemkom niet alleen toegelaten".

Art. 15. "Het is streng verboden van boven de gaanderij in de zwemkom te springen, andere personen onder water te dompelen of op welke andere manier ook de orde te storen".

Art. 17. "Mannen en vrouwen moeten een behoorlijk badkostuum dragen. Dit badkostuum moet ofwel wit zijn, ofwel onverkleurbaar".

Bij het lezen van artikel 15 is het niet te verwonderen dat de badmeester ons in de tijd niet graag zal komen.

S. Ippel

PROVINCIAAL COMITE VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN.

Op 25 januari j.l. verscheen in het Belgisch Staatsblad het Ministerieel Besluit van 20 september 1977 ter benoeming van de 21 leden van het Provinciaal Comité voor Monumenten en Landschappen van West-Vlaanderen.

De installatievergadering had plaats in het Provinciaal Hof te Brugge op woensdag 22 februari j.l. onder voorzitterschap van de Heer Gouverneur Ridder P. van Outryve d'Ydewalle en in aanwezigheid van Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur.

Bij de 21 geïnstalleerde leden zijn er voor de eerste maal 5 uit de kuststreek ; namelijk de heren J. Tanghe, architect ; W. Snauwaert, ingenieur en O. Vilain, Stadsbibliothecaris (allen uit Oostende), M. Dubois, architect uit Middelkerke en G. Boterberghe uit Blankenberge.

"De Plate" is gelukkig twee van haar medewerkers, de heren O. VILAIN en M. DUBOIS om die benoeming te kunnen feliciteren.

A. Van Iseghem

OOSTENDE IN DE FRANSE TIJD - KRONIEK VAN DE VOORNAAMSTE GEBEURTENISSEN. III.

1794. 6 jan. Generaal Stewart, bevelhebber van de Oostenrijkse en Engelse strijdkrachten, begint troepen te evacueren.

7 jan. De keizer geeft toelating tot het aanleggen van een nieuw kerkhof. (Dat gebeurt later - zoals Keizer Jozef II bevolen had - buiten de stadswallen en wel in een moerassig terrein aan de Torhoutse Steenweg - waar nu de squares gelegen zijn) (1).

17 jan. Prins Adolf, zoon van de Engelse koning, inspecteert de stad en het resterend garnizoen.

maart - april. Nieuwe aftocht van geallieerde troepen naar Oostende. Naar verluidt worden ze achtervolgd door 60.000 Fransen.

5 april. De Oostenrijkse keizer verbiedt elke revolutionaire propaganda.

15 mei. Oostende stuurt weer 30.000 flor. naar Brussel, per trekschuit.

15 juni. Aartshertog Jozef, broer van keizer Leopold, komt de stad inspecteren. Het Franse leger nadert. Haastige emigratie, meestal naar Zeeland. De kas van de Zwarte Zusters in veiligheid gebracht naar Holland. Archief en kostbaarheden van de parochiekerk naar Hamburg (zie Vlietinck, O.C. blz. 13)

17 juni. De stadsarchieven door eerste schepen J. De Vette naar Vlissingen verscheept (met het kofschip van kapitein Cornelis - zie Vlietinck O.C. blz. 13).

20 juni. Burgemeester A.J. van Iseghem vlucht ook naar Vlissingen. Volgende dagen : massale uittocht van notabelen, ontzet door de berichten over de gruwelen begaan door de Terreur in Frankrijk.

28 juni. Paniek in Oostende bij 't vernemen van de Franse overwinning (onder Jourdan) bij Fleurus (26 juni 1794).

29 juni. een ordeloze bende van 700 boeren komt toe, uit de grensstreken en uit het Veurnse.

30 juni. De laatste Engelse troepen schepen in. Voor hun vertrek vernagelen de Oostenrijkers de kanonnen en gooien de munitie in het water. Het bastion van het Platform wordt vernield.

1 juli. Hannoveriaanse infanteristen en Hessische dragonders, komende uit Nieuwpoort, trekken haastig door de stad.

17u30. Aan de Westpoort verschijnen één Franse officier en 5 huzaren, de voorhoede van 500 man die enkele uren later de stad bezetten.

3 juli. In de stad legeren meer dan 15.000 man. Voor de ogen van de verschrikte toeschouwers worden op de Grote Markt 6 Franse soldaten gefusilleerd, beschuldigd van kippendiefstal in Stene.

10 juli. Plechtige planting van de vrijheidsboom op de Grote Markt, in aanwezigheid van plaatscommandant Aubréa.

Invoering van de waardeloze assignaten en van de republikeinse kalender. Oprichting van departementen. Eindeloze opeisingen.

18 juli. Van Damme veroverd Nieuwpoort na hardnekkige strijd. Zijn troepen trekken door Oostende en gaan zich voegen bij Jourdan.

7 aug. De nieuwe Cdt Bruyant kondigt de dood van Robespierre en het einde van de Terreur aan (27 juli 1794). Hij verzoekt de gemeenteraad dat te vieren met klokkengelui.

(1) zie : O. Vilain, Langs 't hard zand, blz. 21).

17 aug. De gemeenteraadsleden, verspreid en onwillig, gedurende 2 dagen onder arrest op het stadhuis.

Omstreeks 20 aug. Komst van 2 bataljons Sansculotten (les Fédérés de Paris) ter vervanging van de vorige troepen die naar Duitsland en Holland gestuurd zijn.

22 aug. De stad wordt een belasting van 2 miljoen (pond tournoois) opgelegd, te betalen in 5 dagen. Het geld wordt niet gevonden.

9 sept. 200 werklieden worden opgeëist voor militaire herstellingswerken.

1795. 20 jan. Nieuwe gemeenteraad aangesteld.

21 jan. Bruyant benoemt Van Meerbeeck tot baljuw.

6 febr. 11 burgers worden gevangen gezet tot de belasting betaald is. De helft daarvan mag met assignaten betaald.

16 febr. Terugkeer van ex-burgemeester van Iseghem. Hij vindt zijn goederen in beslag genomen. Ook die van andere notabelen. J. De Vette eveneens terug - niet echter baljuw Schottey.

Harde winter - veel honger en ellende - eetwaren duur - diefstallen.

7 april. Nieuwe vrijheidsboom geplant, de vorige is doodgegaan.

eind april. Franse soldaten plunderen de kramen op de markt.

mei. De zeelieden moeten zich laten aanmonsteren.

Hongersnood - het volk mort - gaat 's nachts plunderen.

De Franse overheid zal defaitisme en ambtsverzuim van de stadsmagistraten straffen met garnisairen (-ingelegerde soldaten).

21 juni. Bruyant vervangen door cit.-Cdt Limousin.

19 juni. Aankomst van nieuwe troepen. Het garnizoen telt meer dan 5.000 man.

1 sept. Zeegevecht vóór onze stad tussen Franse en Engelse bodems.

8 okt. De Franse bezetters vieren (met klokkengelui, beiaard, kanonschoten) de annexatie van België, gestemd te Parijs 1 okt. 1795.

28 nov. Oostende moet een bijkomende belasting betalen van 250.000 pond - op 24u te vereffenen in baar geld (geen assignaten!).

De religieuze gemeenschappen (Capucijnen, Oratorianen, Witte en Zwarte Zusters) moeten hun identiteit, hun aantal, hun roerende en onroerende goederen aangeven.

Boutteville, commissaire général, belast met het bestuur van de 9 Belgische departementen, waarschuwt Têtut, cit.-commissaire van het kanton Oostende, voor de activiteit van spionnen in onze stad.

25 dec. Zeegevecht op de rede van Oostende - 2 Franse brikken vluchten binnen, met gebroken masten.

(vervolgt)

G. Billiet

OUDE PRENTKAARTEN.

Door "La Fibule" werd een prentkaartencatalogus uitgegeven. Voor massa's prentkaarten worden de gemiddelde waarden volgens thema opgegeven. De catalogus is rijkelijk geïllustreerd en voor vele verzamelaars een belangrijke documentatiebron. Een jammerlijke zaak : de meertalige teksten doen wat amateuristisch aan.

Prijs : 500 F. te bestellen bij "La Fibule", Rogierlaan 74, 1040 Brussel.

O. V.

OSTEND, OSTEND I FORGET THE REST.

Marcus CUMBERLEGE is een jonge Engelse dichter en wereldreiziger die een voorlopig onderkomen gevonden heeft in een gezellige patriciërswooning van het oude Brugge. Toen hij met zijn vriend Owen Davis een fietstocht maakte langs het kanaal Brugge-Oostende en de koningin der badsteden in zicht kreeg, werd hij zo geestdriftig dat hij zin kreeg om zijn fiets in het kanaal te gooien. Thuisgekomen schreef hij :

Ostend, Ostend
I forget the rest
shiver my handlebars
puncture my back-pedal brakes

Het verscheen in een dichtbundel "Bruges, Bruges" (uitgegeven door Manufaktuur, Brugge 1975). Hiermee bracht Marcus Cumberlege een kleine ode aan Oostende.

John Gheeraert

G.K. CHESTERTON AAN DE VLAAMSE KUST.

"Flanders has the flattest and most prosaic of landscapes, but the most violent and extravagant of buildings" is een uitspraak van G.K. Chesterton, hem ingegeven bij het aanschouwen van het Brugse Belfort.

Wat dezelfde auteur beschrijft in het volgend fragment van zinn opstel "Little birds won't sing" is mij een raadsel.

"On my last morning on the Flemish coast, when I knew that in a few hours I should be in England, my eye fell upon one of the details of Gothic carving of which Flanders is full. I do not know whether the thing was old, though it was certainly knocked about and indecipherable, but at least it was certainly in the style and tradition of the early Middle Ages. It seemed to represent men bending themselves (not to say twisting themselves) to certain primary employments. Some seemed to be sailors tugging at ropes ; others, I think, were reaping ; others were energetically pouring something into something else".

Dat hier een Oostends beeldhouwwerk bedoeld wordt, is mogelijk, want op de volgende bladzijde schrijft hij "I was still thinking about this small problem when I walked along the pier at Ostend". Misschien kent een lezer de oplossing ?

John Gheeraert.

DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE.

In het januari-nummer publiceerden wij een bibliografie van Robert de Beaucourt de Noortvelde. Over zijn Ostendiana II schreven wij dat dit deel nergens te ontdekken viel, doch dat het waarschijnlijk zijn "Biographie Ostendaise" was dat als tweede deel diende beschouwd te worden.

Thans hebben we een bijna identiek exemplaar van zijn "Biographie Ostendaise" (1900) in handen gekregen met op het titelblad "Ostendiana, tome second" gedrukt in plaats van "Biographie Ostendaise". De Beaucourt heeft dus heel eenvoudig, om zijn "Biographie Ostendaise" afzonderlijk te kunnen verspreiden voor een gedeelte van de oplage de reekstitel weggelaten. Tevens ontbreekt aan dit deel het vervolg (p. 207-270), dat enkele jaren later verscheen onder de titel "Suite - Biographie Ostendaise".

O. Vilain

EEN BRIEF UIT OOSTENDE OVER DE "SLAG BIJ NIEUWPOORT" (1600).

"... So periculeusen volcomen veldtslagh en is niet ghegeven in dese landen in hondert jaren ...", verzuucht Johannes Wtenbogaert, een gevierd geestelijke uit Den Haag, die een belangrijk aandeel had in de voornaamste gebeurtenissen van het eerste kwart van de zeventiende eeuw. Hij vergezelde o.m. Prins Maurits van 1599 tot 1614 op zijn veldtochten als predikant bij het leger. Zijn briefwisseling, gedeeltelijk bewaard gebleven, werd verzameld en met aantekeningen uitgegeven door H.C. Rogge, onder de titel : "Brieven en onuitgegeven stukken van Johannes Wtenbogaert" (Utrecht, Kemink en Zoon, 1868), in de reeks "Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap, gevestigd te Utrecht", nr. 11). In deel I (1584-1618-, blz. 46-51, vonden wij een enthousiast verslag, geschreven te Oostende op 3 juli 1600, over de Slag van Nieuwpoort. Enkele uittreksels :

... De slach is gheschiet niet wijt van Nieuport, ten deele binnens duyns, in duyn ende op 't strande, met grote ongelegenthey, als men dencken mach... 't Getal datter de vyandt ghelaeten heeft is noch onbekent, sijn Excell. seyde van van vijf duysent, ecnighe meer, eenighe min. Dit is waer datter over de hondert vendelen sijn in de stadt ghebracht, ende soo wel de duynen als strant van Nieuport af tot Oostende toe vol dooden. Doch hebben wij oock veel volck ghelaeten ende veel capiteynen, uytgenomen de heere Veer (1) (die gequetst is), zyn alle onse Hoofden ghesont ... Somma het is een bloedige, doch heerlijcke victorie, ons dunckt noch dattet een droom is... Mijn hert, mijn mondt ende mijn penne is vol, ende evenwel en weet ick niet wat meer schrojven... In de helle heeft (God) ons geleyt ende weder uytgebracht.

In Oostende desen derden Julij 1600.

J. Wtenbogaert

E. Smissaert

OVER PROF. DEPT.

Aen de nagedachtenis van Prof. Dr. G.G. Dept (Oostende, 1900 - Gent, 1946) werd in deel I van het "Nationaal Biografisch Woordenboek" (Brussel, 1964), kol. 404-406, door M.E. Dumont een notitie gewijd. Dept doceerde in de faculteit Letteren en Wijsbegeerte de vakken die op de aardrijkskunde betrekking hebben, alsmede de begrippen van de historische kritiek. Het was zijn grote verdienste de methode voor de studie van de historische aardrijkskunde van Vlaanderen vast te leggen. Onder zijn leiding promoveerde onze medewerker D. Farasyn in 1946 met als proefschrift : "De evolutie van Oostende en het Oostendsche in de 18e eeuw".

E. Smissaert

MOLENAARSTERMEN EN MOLENGESCHIEDENIS.

Als proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor in de Letteren aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen verscheen van Johannes P.A. Stroop, Molenaarstermen en molengeschiedenis. Een onderzoek naar herkomst, ouderdom en verbreiding van de benamingen voor enkele molenonderdelen in verband met de geschiedenis van de water- en windmolen in de Nederlanden. Nijmegen, Rodopi, 1977, XVII-279 blz., met bibliografie en woordregister. "De Nederlanden" omvat ook Vlaanderen, hoewel Oostendse molens niet vermeld worden.

E. Smissaert

(1) Sir Francis Vere

PASEN EN KINDERGELOOF

Het was tussen W.O. I en II in, wel de gewoonte om paaseieren te rapen, maar dan echte. Deze gewoonte is er gebleven. De paaseieren worden nu nog gezocht en geraapt in de tuin. De ouders leggen die buiten, tussen bloemen, onder struiken of in de takken, doch nu in choloade, in de winkel aangeschaft.

Dit gebeurt op Paaszaterdag. De kleintjes geloven nog dat op deze morgen de klokken terugkeren uit Rome. Op Witte Donderdag immers hoorde men die nergens meer, daar ze naar Rome waren gevlogen. Ze brengen die eieren mee en strooien ze overal rond. De oorsprong van dit gebeuren is moeilijk te achterhalen. Eén rijmpje bestaat nog : Bim bam beieren, de klokken leggen eieren.

1 APRIL : VERZENDERTJESDAG

Een grap die nog in gebruik is, vooral op de scholen. Meestal wordt een jongen op de "meester" afgestuurd, wanneer hij op de speelplaats komt, met het bericht dat hij hem bij zich doet roepen. Het loopt natuurlijk verkeerd, waarop hij wordt uitgelachen.

Deze gewoonte bestond reeds in 1930.

2 APRIL : SLUITERTJESDAG

Ook een plagerij die rond 1930 al werd beoefend, doch nu bij velen is vergeten, bestond er in dat bv. moeder werd oggesloten (meestal wanneer zij eventjes de bestekamer of het kleinste kamertje opzocht). Zij werd slechts los gelaten wanneer zij iets beloofde. Dit liep soms ook verkeerd af !

NOG PLAGERIJEN ONDER KINDEREN

Men zendt een jongen ergens heen om een loden vijl te gaan vragen.

De metser roept een jongen bij om te kontroleren of zijn gemetste muur recht staat. Daartoe beveelt hij het lood aan de bovenkant vast te houden, waarop hij het houten blok dat over de koord glijdt, naar beneden laat vallen, op zijn vingers natuurlijk !

Een paar ongerijmdheden, die als plagerij nog dienst doen :

De regen in flasschen vangen
Lege zakn rechte zetn.

Karel Clybouw.

OSTENDIANA III.

In 't VVF-Streepje van februari lezen we "Ostendiana III verschijnt" waarschijnlijk "eind maart of april".

Onze intekenaars gelieven ons nog één à 2 maanden geduld uit te oefenen.

V.V.F.-BIBLIOTHEEK.

In hetzelfde VVF-nummer lezen we dat enkele "verdwenen" boeken uit hun bibliotheek zijn teruggekomen. "De Plate" is daarover ten zeerste verheugd, want sinds de oproep in ons vorig nummer was er geen voordrachtavond van "De Plate" meer geweest, zodat onze leden meer dan waarschijnlijk met deze pijnlijke ontlenings-vergissing niets te maken hadden.

O. V.

3. HET ORGEL IN DE KAPEL VAN HET SINT-JANSHOSPITAAL.

De bouwer van dit bescheiden instrument (1 klavier, zonder pedaal) was, zoals op de orgelkast te lezen staat "F. LORET - ORGELMAKER - MECHELEN". François-Bernard LORET (°Dendermonde 1808) vestigde zich na het behalen van het diploma technisch ingenieur als orgelbouwer te Mechelen om er spoedig een grote faam te verwerven, tot in het buitenland toe.

Van dit instrument konden we het bouwjaar niet achterhalen. We vermoeden sterk dat het om een tweedehands orgel gaat, wellicht aangekocht van een of andere parochie of kapel en aangepast aan de eigen noodwendigheden van de kapelruimte. Zo moeten manueel en registertrekkers oorspronkelijk achter het orgelmeubel aangebouwd geweest zijn : 10 gestopte registergaten wijzen daarop. Om nu de organist(e) een rechtstreekse kijk op de kapelruimte te geven, werd het klavier aan de linkerzijkant van de kast geplaatst.

In deze neogotische kapel (1) staat het orgel in het midden van het doksaal. De kast in vernist eikehout, en met sober neogotisch snijwerk versierd, meet 300 cm hoog, 154 cm breed en 90 cm diep. Door de kast heen steken bovenaan enkele pijpen van de MONTRE 8' door. De kast is geconcipieërd voor een orgel van het viervoets-type. De frontpijpen zijn stom ; bij één ontbreekt de voet. De dispositie staat nog duidelijk leesbaar op de porceleinen registertrekkers :

DOLCINA 4'
FLAGEOLET 2'
FLUTE 4'
VIOLA 8'
MONTRE 8'
BOURDON 8'
SALICIONAL 8'

Het manueel heeft een omvang van C tot g''' ; de ondertoetsen zijn met ivoor belegd, de bovenste zijn in ebbhout. De tractuur, zowel van toetsen als registers, is volledig mechanisch. De windvoorziening gebeurt met een elektrische motor, aangebouwd aan de rechter zijkant. Voorheen moest men draaien aan een wiel, achter het meubel. Dit wiel bediende een hefboomsysteem dat de blaasbalgen opende en sloot. Het pijpwerk lijkt betrekkelijk goed bewaard gebleven.

Dit orgel, dat naar getuigenis van de vroegere zuster-organiste buitengewoon zacht en fijn moet geklinken hebben, is nu onbruikbaar geworden. De windlade is gebarsten, vandaar geweldig veel doorspraak. Sommige houtverbindingen zijn reeds fel door de om zich heen wretende houtworm aangetast. Het instrument verkeert dus duidelijk in staat van verval. Een complete stereo-installatie heeft nu de functie van orgel en organist overgenomen.

Robert Hostyn

(1) N.v.d.r. : Over het St. Janshospitaal leze men verder :

J.B. DREESSEN, Het burgerlijk hospitaal ofte Sint-Janshospitaal te Oostende, in De Plate, november 1976, pp. 8-11.

JAARVERSLAG 1977.

Het is gebruikelijk dat we ons jaarverslag van het afgelopen jaar in "De Plate" publiceren. Plaatsgebrek belet dat ons deze maand te doen, doch in het april-nummer zal dit zeker gebeuren.

Redaktie

OVER ARY SLEEKs, MARIAKERKE EN KOEKELARE.

Omer Vilain besluit zijn "Langs de galerijen" met een hoofdstukje gewijd aan Ary Slekks, waarin (p. 140) staat :

"In 1932 verscheen zijn "Van een wondere parochie", een verhaal dat zich te Mariakerke afspeelde. Daarin werden alle namen door Slekks gewijzigd. Hij schrijft aldus over Moerkerke (Mariakerke) en Zandegem (Oostende)."

Een kleine rechtzetting ! Het boek werd weliswaar ingegeven door de destijdse fusie van Mariakerke bij Oostende, doch de nieuwe gemeente die met de typische naam Oedhave gesticht werd, is helemaal geïnspireerd door Koekelare, de gemeente vanwaar zijn vader Theodoor afkomstig was. In de naam Oedhave (denken we hierbij aan Houtave, een klein dorpje tussen Oostende en Brugge) zag hij de dialectische uitspraak van "Houd gaaf" (gaaf = ongeschonden ; houd het zoals het is) en/of, zelfs waarschijnlijker nog, van "Oude have" (have en goed = al wat iemand bezit, hier het aloude erfgoed). De mensen die in "de wondere parochie" optreden dragen veelal namen van Koekelarenaars : Meester Vervaecke, Tiste, Mevrouwtje van 't Kasteel, Geneeuw (met zijn mastellen "zoals hij ze 'n jaar of dertig geleden bakte") enz. Moerkerke en Zandegem zijn de namen van de Koekelaarse randgemeentjes Moere en Zande (die overigens ook in andere werk van Slekks opduiken...).

In 1937 hield Ary Slekks voor het Willemsfonds te Koekelare een voordracht met als onderwerp "Koekelare en mijn werk". Zijn derde roman, "Heen en weer" (1934), behandelt een Koekelaars gezin dat naar Wallonië uitwijkt, en terugkeert. Ook dit boek zit boordevol Koekelare !

Ik acht het niet nodig hier nader in detail te treden, dit heeft overigens niets met Ostendiana temmaken. Maar om een volle avond over Koekelare en zijn werk te spreken, zoals Slekks het deed, moet er wel bijzonder veel Coclarianan insteken !

Raf Seys

COMMISSIE VOOR STEDENSCHOON.

Gelet op het feit dat de heren Dreesen en Vilain zich in allerlei groeperingen zo actief inzetten voor de verdediging van het stedelijk gebouwepatrimonium wil ik U wijzen op het feit dat het precies 50 jaar geleden is dat er te Oostende een commissie voor Stedenschoon werd opgericht.

Het is het socialistisch gemeenteraadslid en dichter Daan BOENS, die dit op zitting van 30 maart 1928 voorstelde. De Gemeenteraad aanvaardde dit project op 4 mei 1928. De Commissie voor Stedenschoon, in het leven geroepen in augustus 1928 stond onder het voorzitterschap van Dr. Verhaeghe, Schepen van Schone Kunsten. Als secretaris werd D. Boens aangesteld, als leden o.m. de architecten Daniels en Pil, verder Ing. Van Mierlo en de schilders J. Ensor, J. De Clerck en L. Spilliaert, en het gemeenteraadslid Laroye.

Ook toen stond het probleem van de uitbreiding van het Zeestation centraal, naast o.m. de verbinding tussen het Leopoldpark en het Maria-Hendrikapark over de, tot demping veroordeelde derde bassin, en de aanleg van een nieuw Yachtdok in het zuidelijk deel van het schuuldok voor vissersloepen, de eerste bassin en op de gronden van de Oude Vismijn.

D. Farasyn.

VADERSTAD VANUIT ZEE

Van 't westenhoofd gezien, liefst over noen,
pronkt haarprofiel met licht uit oude prenten
en wie haar las uit schaarse perkamenten
staat hier te dromen op een hoog galjoen.

Of zit, ginds, langs haar zeedijk niets te doen,
de ogen dicht voor badkarren en tenten :
't hart kent een van zijn zekerste momenten
in een volstrekt en tijdeloos seizoen.

Oostende, goede zomerlijke stad
aan 't eeuwig orgel dat de golven trappen,
open muziekdoos, zuiver ruisend bad,

wanneer ik straks weer door uw park zal stappen
genees ik van veel heimwee en veel wind
omdat ik hier de verte in rust gevouwen vind.

Karel Jonckheere

Met toestemming overgenomen uit K. Jonckheere's recente dichtbundel "Na-Zicht"
(Brussel, Manteau, 1976), blz. 58.

§§§§§§§§§§

KERKHOFSTRAAT (1)

Slapen is drooms1
Slapen is droomslierten zwachtelen
rond de lichamen van wie u dierbaar zijn
Zo sterven zij, zo gaat verloren
wat u dierbaar scheen, maar schijn bedriegt.

Wek deze koele doden niet
laat ze langzaam verworden tot aarde,
tot stof op onze lippen

Zie, het is nacht nu ik dit schrijf
Zie, alles rust nu in de slaap
maar ik omzwachtel mij met droomslierten
Lazarus, hoe stierft gij voor de tweede maal ?

Roger Devriendt

(1) Bedoeld wordt de Stuiverstraat te Oostende
(Met toestemming overgenomen uit "Nieuwe Stemmen", jg. 34, nr 1, oktober-november
1977, blz. 8).

De hh. Vilain en Ippel brachten ons in het decembernummer van "De Plate" een aangename verrassing. In bijlage bezorgden zij ons een stadsplan, waarop de straten zijn aangegeven die in de 19e en 20e eeuw van naam veranderden. Zij staken de straatgedeelten die een dergelijk lot ondergingen vóór 1914 in het geel, deze die tussen de twee wereldoorlogen werden herdoopt in het blauw en tenslotte de straten die aan de beurt kwamen na 1945, in het groen. Zo gaven zij een overzichtelijke kijk op de "geteisterde gebieden" en op de periodes waarin de mutaties plaats vonden. Op de keerzijde staan naast de huidige benaming de vroegere straatnamen vermeld.

Zij hebben niet het ganse grondgebied van het Groot-Oostende onder de loupe genomen, maar zich geconcentreerd op de noordelijke helft van de stad. Het geannexeerde gedeelte van Middelkerke en de recent opgeslorpte gemeenten Stene en Zandvoorde hebben de auteurs uit hun studie gelaten.

Wie een dergelijk onderwerp behandelt zou in feite alle naamwijzigingen van bestaande of ontworpen straten, hoe gering en onopvallend deze ook mogen schijnen, moeten vermelden. Dus niet alleen totaal nieuwe namen maar eveneens de veranderingen doorgevoerd ten gevolge van een aanpassing aan het geldende taalgebruik van de vertaling van een naam, van de correctie van een foutieve spelling of nog de verandering van -straat in -laan of omgekeerd zouden moeten opgegeven worden.

Zo gezien zou het aantal gewijzigde straatnamen heel wat hoger liggen dan de 125 vermelde.

Als heemkundigen hebben de hh. Vilain en Ippel zich beperkt tot de opgave van de meest grondige veranderingen. De minder spektakulaire, de detailwijzigingen, zoals de verbeteringen van taalfouten of spellingsfouten hebben zij uit hun reeds lange lijst weggelaten.

Deze zienswijze willen wij wel bijtreden. Toch achten wij het noodzakelijk een aantal aanvullingen en verbeteringen aan deze lijst aan te brengen om een juist en meer volledig beeld te verkrijgen van de wijzigingen, die onze straatnamen te beurt vielen.

AARTSHERTOGINNENSTRAAT : het gedeelte tussen de Witte Nonnenstraat en de Jozef II-straat droeg tot 1858 de naam KORTE PEPPERSTRAAT.

AARTSHERTOGSTRAAT : maakte tot rond 1850 deel uit van de Steense Dijk. (1)

ACACIALAAN : voor 1914 de DUITSLANDSTRAAT, na 1918 de DIKSMUIDESTRAAT en de IERLANDSTRAAT. Sinds 1938 de ACACIALAAN.

ALBRECHT RODENBACHLAAN : was gepland als HAAGROZENLAAN of HONDSROZENLAAN. De nieuwe straat werd op 28 mei 1959 herdoopt in GUIDO GEZELLESTRAAT, benaming die opnieuw gewijzigd werd in ALBRECHT RODENBACHLAAN op 27 november 1970. De MONTENEGROSTRAAT, die in 1938 de NARCISSENLAAN werd, lag ten oosten van de HAAGROZENLAAN maar werd later afgeschaft. (2).

ANTOINE BELPAIRESTRAAT : was oorspronkelijk de ZWIJNEMARKT en werd in 1858 de "Place du Laboratoire". Bij de doortrekking van de Langestraat naar het westen toe werd het oostelijke deel van dit plein bewaard. In 1877-1878. In september 1937 werd de benaming AMMUNITIESTRAAT voor deze straat bedacht. De gemeenteraad was met de voorgestelde wijziging akkoord en de WERKPLAATSSSTRAAT werd de AMMUNITIESTRAAT-Rue des Munitions. Ammunitie en munitie hebben wel in spelling en klank veel met elkaar gemeen maar hadden naar het opzet van de raad toch met elkaar weinig te maken. Het lag immers in de bedoeling van de raad deze naam te geven ter herinnering aan de militaire bakkerij die jaren lang had gestaan op de Z.O. hoek van de Lange- en Hertstraat. Om al te veel discussies te vermijden besloot de raad in oktober 1937 dan maar deze straat de ANTOINE BELPAIRESTRAAT te noemen.

ASSISIELAAN : was vroeger de WAREGEMLAAN en SINT-FRANCISCUSSTRAAT.

AUGUST STRACKESTRAAT : heette bij de aanleg de PROSPECT- en UITZICHTSTRAAT. Eerst in januari 1936 werd de naam August Stracké aan deze straat gegeven. Moet dus blauw en niet geel gekleurd worden.

BLANKENBERGESTRAAT : gepland als JACOBSENSTRAAT.

CEDERDREEF : vroeger KASTANJEDREEF, gewijzigd bij besluit van 27.11.1970.

CHRISTINASTRAAT : alleen het gedeelte tussen de Jozef II-straat en de Van Iseghemlaan, dat voor 1858 de KERNEMELKSTRAAT heette mag in het geel gekleurd. De benaming KLEINE CHRISTINASTRAAT is ons onbekend. (3).

CIRKELSTRAAT : droeg in het midden van de 19e eeuw nog de correcte benaming KRINGSTRAAT. (4)

CLIVIALAAN : was vroeger de HYACINTENLAAN.

CONSTANT PERMEKELAAN : benaming gegeven in 1956 aan de westelijke helft van de HOFSTEDESTRAAT.

DR. VERHAEGHESTRAAT : vooraleer de naam SCHOLENSTRAAT in 1912 te dragen was aan deze straat de naam "Rue du Travail" toegewezen. (5).

DUINENSTRAAT : naam gegeven op 27 nov. 1970 aan de RAVERSIJDESTRAAT, waarvan een deel tot kort na 1918 de naam MUSEUMSTRAAT droeg i.v.m. het museum Stracké.

DUIVENHOKSTRAAT : in 1902 nog de PASQUINISTRAAT.

DWARSSSTRAAT : droeg nooit de naam KORTE KROMMESTRAAT. De foutieve benaming ontstond door de letterlijke vertaling van "Rue Courte Courbé", wat o.m. bij A. Sleeks is terug te vinden.

EDMOND IAPONSTRAAT : vroeger RENBAANLAAN, werd in 1922 gewijzigd en moet dus met een blauwe en niet met een gele kleur bedacht worden.

EDWARD ANSEEELEKAAI : is de naam in 1952 gegeven aan de Westkaai van het vlotdok van de nieuwe handelskom. Het lag in de bedoeling van de gemeenteraad op 23 november 1951 de REDERIJKAAI de naam te geven van H. BAELSKAAI en de westelijke loskade van het vlotdok voor visserssloepen, die toen nog geen naam had, de EDWARD ANSEEELEKAAI te noemen. Begin maart 1952 werd dit door de Heer Gouverneur goedgekeurd. In de tekst staat echter vermeld dat de Westkaai de naam Edward Anseelekaai zou dragen. Nu was de Westkaai de officiële benaming van het vlotdok voor handelsschepen en werd in die zin gewijzigd. Kaarten van Oostende in deze jaren opgemaakt vermelden de EDWARD ANSEEELEKAAI op de westelijke zijde van het vlotdok voor handelsschepen. Eerst op 26.6.1964 werden de benamingen in de oorspronkelijke gewenste zin veranderd.

ERNEST FEYSPLEIN : droeg eerst de naam NIEUWE MARKT, later STATIONSPLEIN en in juli 1888, VANDER SWEEPPEIN.

FRANS VERESTRAAT : wij menen dat deze straat nooit de naam TILMAN-SUYS droeg. (6).

GENERAAL JUNGBLUTHLAAN : als verbindingslaan tussen de Elisabethlaan en de Koninginnelaan aangelegd rond de eeuwwisseling met de naam PRINS ALBERTLAAN, later ALBERTLAAN. In 1934 werd een nieuwe benaming ingevoerd, de ASTRIDLAAN, nog eens gewijzigd in 1938 in GENERAAL JUNGBLUTHLAAN. Het grootste gedeelte van deze laan verdween bij de uitbouw van een villawijk en de aanleg van groene ruimte. Alleen het westelijke gedeelte nog geen derde van de oorspronkelijke lengte bleef bewaard.

GERANIUMLAAN : is de naam in 1957 gegeven aan een nieuwe binnenstraat van "De Gelukkige Haard" en geen wijziging van benaming. In 1938 werd de PORTUGALSTRAAT, die de HAAGROZENLAAN, nu ALBRECHT RODENBACHLAAN verbond met de HAELENLAAN, nu WILGENLAAN in GERANIUMLAAN omgedoopt. Bij naoorlogse veranderingen aan het B.P.A. aangebracht werd deze straat echter afgeschaft.

GOUWELOZESTRAAT : heette ten oosten van de Vijverstraat vroeger WATERINGSTRAAT. (7).

GRAAF DE SMET DE NAEYERLAAN : alleen het gedeelte tussen het Ernest Feysplein en de Lijndraaiersstraat, dit is de vroeger GOEDE WINDSTRAAT mag een gele kleur dragen. Het resterende deel is een nieuwe laan.

HENDRIK SERRUYSLAAN : vroegere benaming was niet de WERFKAAI maar wel de WERFSTRAAT. Vóór 1858 bestond deze straat uit twee gedeelten, de WESTMOLENSTRAAT, van het SCHOUWBURGPLEIN tot aan de SINT-JOZEFSTRAAT, en de WERSTRAAT tussen de SINT-JOZEFSTRAAT en de KEIZERSKAAI. (8).

HOEFIJZERSTRAAT : voorheen de NIJVERHEIDSTRAAT op Stene.

HOFSTRAAT : bij de aanleg van de straat was de naam BOLWERKSTRAAT voorzien. Maar tot 1858 werd ze PLATFORMSTRAAT genoemd. Vermits deze straat echter niet in het verlengde lag van de Platformstraat en wel grensde aan het PRINSENHOF besloot de gemeenteraad op 12 mei 1858 deze straat de "Rue du Jardin" te noemen. In het Nederlands werd dit HOFSTRAAT maar ook TUINSTRAAT.

HERTOGENPLEIN : oorspronkelijk was in het midden van de Acacialaan de bouw voorzien van een nieuwe kerk met aan de noordzijde een kerkplein, dat de naam zou dragen NIEUW KERKPLEIN. Het HERTOGENPLEIN is er het noordelijk deel van. (9).

HOUTKAAI : vóór 1914 nog als KOOLKAAI bekend. (10).

JAMES ENSORGAANDERIJ : onze beroemde GLAZENSTRAAT droeg tot 1923 de naam LEOPOLD II-GALERIJ. (11).

JOZEF II-STRAAT : vroeger SINT-JOZEFSTRAAT.

KAPELLESTRAAT : alleen het gedeelte tussen de Jozef II-straat en de Vindictivelaan, dat tot 1858 de naam SINT-THOMASSTRAAT droeg, mag in het geel. De benaming THOMAS DE GRYSPPERRESTRAAT is ons onbekend.

KAREL JANSSENSLAAN : vóór 1914 gewijzigde benaming van de NIEUWPOORTSESTEENWEG. Moet dus met een gele kleur aangeduid worden.

KONINGIN ASTRIDLAAN : in juli 1888 besliste de gemeenteraad de straat tussen de Leopoldlaan en de Wellingtonrenbaan de naam te geven "Rue Royale". In het begin van de 20e eeuw werd het gedeelte tussen de Chaletstraat en de Koninginnelaan naar het zuiden verlegd en omgebogen en kreeg de naam KROMMESTRAAT, terwijl de straat tussen de Koninginnelaan en de Renbaan de naam gegeven werd "Avenue des Courses", in onze taal omgezet tot RENBAANLAAN, KOERSENLAAN en KOERSENPLEINLAAN. Na de eerste wereldoorlog werd de laan en de straat de GENERAAL JUNGBLUTH- en sinds eind augustus 1938 de KONINGIN ASTRIDLAAN.

KONINGSSTRAAT : voorheen PARIJSSTRAAT. In juli 1888 gewijzigd, dus met een gele kleur en niet met een blauwe kleur op de kaart aan te duiden.

LEGE WEG : vóór 22.1.1971 deel van de Prins Roselaan ten westen van de Spalaan.

LEEUWERIKENSTRAAT : tot 27 september 1912 "Rue des Moissons".

LEANDRE VILAINPLEIN : is feitelijk een naam gegeven in 1962 aan het pleintje benoorden de "Peperbus". Tevens is het een wijziging van benaming voor het meest zuidelijke deel van de Kerkstraat, die nu niet meer eindigt aan de Prijs Boudewijnstraat maar aan de Sint-Paulusstraat.

LEOPOLD I-PLEIN : allereerste benaming was "Place Elliptique". Hoe dit in het Nederlands werd vertaald is ons onbekend. (12).

LEOPOLD III-LAAN : naam in 1956 gegeven aan de nieuwe laan tussen het Rondplein van de Werfkaai, sinds 25 juni 1965, VUURKRUISENPLEIN geworden en het Zeestation. Vroeger had men hier de STATIONKAAI, ten zuiden van het Tweede Handelsdok en de STAPELHUISKAAI ten zuiden van het Eerste Handelsdok. Deze twee namen werden eind september 1912 bedacht om alle misverstand te vermijden, vermits tot dan toe alle kaaien en straten rond de handelskommen nog de naam KEIZERSKAAI droegen.

MANSFELDSTRAAT : wij menen dat voor deze straat de naam FELIX LAUREYSSTRAAT nooit is voorzien.

MANITOBALAAN : was tot 1956 een deel van de Elisabethlaan.

MAURITS SABBESTRAAT : naam eerst in 1959 gegeven ten gevolge van een petitie, aan de KOEIJENSTRAAT. Moet dus in het groen en niet in het geel gekleurd worden. Het Z.W.-deel heette voorheen KOERSENPLEINSTRAAT.

MEIBLOEMPJESLAAN : was tot 1938 de ZWEDENSTRAAT.

MEIDOOORNSTRAAT : vroeger Z.W. deel van de Spaarzaamheidstraat, gewijzigd bij besluit van de gemeenteraad van 26 oktober 1962. (13).

MIJNPLEIN : tot 1879 met de benaming bedacht "Place de la Minque", wat in het Vlaams vertaald volgende vormen gaf : VISCHMIJNPLAATS, MINQUEPLAATS en VISCHMARKT. Na 1879 werd het OUDE MIJNPLAATS, om, tussen de wereldoorlogen in, MIJNPLEIN te worden.

NARCISSENLAAN : na 1945 nog HAAGROZENLAAN. (14).

OESTERBANKSTRAAT : heette oorspronkelijk "Rue des Huitres" en HOESTERSSTRAAT of OESTERSSTRAAT en liep tot het kruispunt van de Fortuinstraat en de Nieuwe Markt. Alleen het gedeelte van de Vrijhavenstraat ten oosten van de Fregatstraat droeg de naam BRUGGESTRAAT.

PAUL MICHIELSLAAN : eerste benaming was VAN CROMBRUGGE DE VLADSLAAN.

PERRONSTRAAT : oudste benaming was POLDERSTRAAT, achteraf gewijzigd in "Place Neuve" en NIEUWE MARKTSTRAAT. In juli 1888 werd het STATIONSTRAAT en tenslotte op 27 november 1970, PERRONSTRAAT. (15).

PLAKKERSSTRAAT : in de 19e eeuw nog AMBACHTSTRAAT.

POSTSTRAAT : droeg tot in maart 1924 de naam OOSTSTRAAT.

PRINS BOUDEWIJNSTRAAT : was tot 1858 de KERKHOFSTRAAT. In mei 1858 besloot de gemeenteraad deze oude benaming te veranderen in SINT-PIETERSPLEIN. Bij de wederopbouw van de door brand vernielde SS. Petrus en Pauluskerk kreeg deze straat haar huidige benaming. Hier past dus een gele kleur en niet een blauwe kleur.

PRINS ROSELAAN : is een deel van de OUDE LANGESTRAAT. (16).

PROF. VERCOULLIESTRAAT : vooraleer de naam ONDERWIJSSTRAAT te dragen, gegeven in 1912, had men hier de HOOPSTRAAT.

SERGEANT DE BRUYNSTRAAT : door de tussenkomst van de "Koloniale der Kust" in juli 1926 werd de AMERIKALAAN in deze zin gewijzigd.

SINT-ANTONIUSSTRAAT : voorheen de AVISOSTRAAT.

SINT-JANSSTRAAT : vroeger KLAVERSTRAAT, was in 1932 nog de RUIMERSSTRAAT.

SINT-NIKLAASSTRAAT : op het einde van het Franse Keizerrijk heette dit straatje "Petite Rue de la Poste" en POSTHUYSSSTRAATJE.

SINT-PAULUSSTRAAT : het gedeelte tussen de Kapelle- en de Christinastraat noemde men niet BUITENHOFSTRAAT, maar wel COMPAGNIESTRAAT. (19)

SINT-PETRUS EN PAULUSPLEIN : hierin zijn gedeelten van vroegere straten en pleinen opgenomen. Het Z.W. deel hoorde tot 1858 bij de Sint-Jozefsstraat en werd in mei 1858 tot SINT-JOZEFPLAATS verheven, om op 17 februari 1891 in PRINS BOUDEWIJNPLAATS te worden herdoopt. Het Z.O. deel was vroeger de KOOPHANDELPLAATS en maakte voorheen deel uit van de VISSERSKAAI.

SINT-PIETERSTRAAT : is de benaming eerst in mei 1858 gegeven aan een straat die tot dan toe de naam droeg KERKHOFSTRAAT.

SLACHTERSSTRAAT : was tot voor korte tijd nog de BEENHOUWERSSTRAAT.

SLEUTELBLOEMLAAN : was vroeger de NARCISLAAN op Stene.

SPALAAN : het zuidelijk deel was gepland onder de benaming SAUVENIERELAAN.

SPANJAARDSTRAAT : in mei 1858 veranderde benaming van het SPAANS KWARTIER. Moet dus met een gele kleur en niet met een blauwe kleur aangegeven worden.

STERREBEEKLAAN : bij de planning van een heel wat langere straat was de naam CHANTILLYLAAN vooropgezet.

SIR W. CHRUCHILLKAAI : is de naam op de zitting van de gemeenteraad van 26 oktober 1973 aanvaard voor het kaaigedeelte vanaf de Mercatorsluis tot aan het einde van de landtong aan de oostzijde van het Montgomerydok. Het is dus geen wijziging van benaming.

STIJN STREUVELSLAAN : naamverandering op 26 sept. 1969 beslist voor een deel van Koninginnelaan, dat op 27 oktober 1967 met die naam was bedacht.

TROONSTRAAT : was tot 1924 de LEOPOLD II STRAAT. Het ALBERTUS RONDPLEIN is bij de verbreding en de ombuiging op deze plaats naar het zuiden vóór een tiental jaren verdwenen.

VAN ISEGHEMLAAN : eerste benaming was "Rue du of des Rempard(s)". Rond 1875 sprak men van de "Boulevard Léopold", maar het werd toch de NOORDSTRAAT en later de NOORDLAAN.

VAN DIJKSTRAAT : naamwijziging op 27 nov. 1970 aanvaard voor de KORENSTRAAT. (17).

VELODROOMSTRAAT : was in het Vlaams tot 1914 de WIELRIJDERSSTRAAT.

VINDICTIVELAAN : begin 1919 ingevoerde wijziging voor de KEIZERSKAAI. Het gedeelte tussen de ZUIDSTRAAT en het WATERHUIS hoorde vóór 1871 bij de Visserskaai.

VIOLIERENLAAN : nieuwe naam gegeven aan de Meibloempjeslaan, ten oosten van de Distellaan, na 1945.

VISSERSPLEIN : deed wel enkele jaren vóór 1914 dienst als ZWIJNEMARKT, maar werd officieël met deze benaming niet vereerd.

WAREGEMLAAN : tussen de wereldoorlogen in, de NEW-MARKETLAAN.

WELLINGTONSTRAAT : naast Duinenweg ook MARIASTRAAT en MARIAKERKESTRAAT. (18).

Wij weten dat deze lange lijst aanvullingen en verbeteringen nog niet alle doorgevoerde wijzigingen van straatnamen behelst. Zoals hoger vermeld is hier geen rekening gehouden met de wijzigingen, die het gevolg waren van het aanbrengen van de nodige verbeteringen aan de schrijfwijze of de spelling van zekere straatnamen.

In een artikel gepubliceerd in "Langs het hard zand" onder de titel "Straatnamen" heeft onze stadsbibliothecaris reeds gewezen op de oorzaken, die aan de basis lagen van de talrijke veranderingen die onze straatnamen te verduren kregen. Wij noemen ze derhalve niet meer op. Wel willen wij er enkele aan toevoegen.

Allereerst een oorzaak van politiek-taalkundige aard. Wij mogen niet uit het oog verliezen dat het Frans tot 1898 de enige officieël erkende taal in ons land was. Vlaamse vertalingen van Franse straatnamen hadden maar een officieus karakter, bestemd voor het gewone volk. In officiële documenten treft men dan ook voor één uit het Frans vertaalde straatnaam, diverse Nederlandstalige namen aan. Zo werd de "Rue du Jardin" de Hofstraat en ook de Tuinstraat, de "Boulevard Léopold" werd de Leopoldlaan, de Leopoldlei of de Leopolddreef. Wat te denken van de vertaling van de "Rampe du Cerf" in ... Optocht der Hertstraat. Eerst in 1912 achtte de overwegend Franstalige gemeenteraad het wenselijk bij het geven van namen aan een reeks nieuwe straten, kaaien, bruggen en dokken, deze ook van Vlaamse namen te voorzien.

Een andere oorzaak van veranderingen in onze straatnamen doorgevoerd, ook van taalkundige aard, is terug te vinden in de langzame overgang in de Vlaamse gewesten van lokale of regionale dialecten naar het A.B.N. en de veranderingen in de spelling van onze taal ingevoerd. Het Nederlands was in de voorbije decennia zeker zo stabiel niet als het Frans. Tussen de twee wereldoorlogen in, zorgde de Heer Porta, voorloper van de Heer Nagels, voor een correcte naamgeving aan Oostendse straten. Op zijn initiatief werden onder meer, de IJzerwegstraat en de Groenselmarkt als straatnaam in een moderne vorm gegoten.

Ook de voortdurende wijzigingen gebracht aan een of ander plan van aanleg van nieuwe wijken waren al te dikwijls een gelegenheid en een oorzaak om straatnamen te veranderen. Dit was vooral het geval in de wijken gegroeid ten westen en ten zuiden van de Elisabethlaan, aan de vroegere Albertlaan en op de O.P.E.X. Geplande straten werden er soms enkele meters verlegd, omgebogen, rechtgetrokken, geschrapt of ontworpen en van een nieuwe naam voorzien.

Dat wij uit de lijst opgegeven door de hh. Vilain en Ippel de Zwijne Markt hebben geschrapt, zal wellicht niemand ons ten kwade duiden. Volkse benamingen van straten vormen immers een apart onderwerp. Om deze voor sommige lezers, misschien eerder saai opsomming op een plezierige wijze af te sluiten, willen wij U enkele minder bekende voorbeelden van volkse vervormingen van straatnamen opgeven. Wie kent er nog de Passagestraat? Waarschijnlijk niemand meer. Het was de naam door volksmensen gegeven aan de Jacob Besagestraat, op de O.P.E.X. Besage was en is nu nog voor de meeste Oostendenaars een totaal onbekend figuur. Hoe men in diezelfde wijk de vroegere Mac Leodstraat noemde kunnen wij om welvoegelijkheidsredenen hier niet neerschrijven. Wel kunnen wij U het raadsel helpen oplossen door U te zeggen dat de naam verband houdt met een onderdeel van het mannelijk lichaam.

D. Farasyn.

AANVULLENDE NOTA.

Het doet ons heel veel genoegen dat de heer Farasyn onze zinswijze bijtreedt dat er reeds té veel straten en pleinen van naam veranderden.

Hij gaat zelfs verder dan wij in onze opzoekingen door nog een reeks naamveranderingen aan de onze toe te voegen.

Wij houden er evenwel aan erop te wijzen dat wij niet volgens de kadastrale plannen gewerkt hebben, doch enkel die straatnamen hebben aangeduid die reeds op stadsplannen en in officiële (ook semi-officiële) teksten voorkwamen. Zo hebben we bv. "Rue du Travail" niet opgenomen, omdat we zover we weten de eerste huizen in die straat na de scholengroep Conscience werden gebouwd, en de latere Dr. Verhaeghestraat toen Scholenstraat heette.

Een paar zaken willen wij dan ook terechtwijzen. "De Kleine Christinastraat is ons onbekend" schrijft D. Farasyn. In "Ostende ancien et nouveau" (1860) door E. Bochart lezen we op p. 68 "La Petite rue Christine et l'ancienne rue au Lait-Battu ont été réunies sous la même appellation de rue Christine".

Cirkel- of Kringstraat? Die straat dateert van 1892. Het was aldaar dat "Le Cercle du Phare" zich administratief kwam vestigen.

In verband met de Kapellestraat is het Ary Sleeks die Thomas de Gysperrestraat aanhaalt.

Dat een gedeelte van de Sint-Paulusstraat niet Buitenhofstraat maar Compagniestraat noemde is gedeeltelijk juist. Het plan van 1856 door P. Van Hercke, stadsarchitect vermeldt: "rue Jardin de Compagnie".

In sommige gemeenteraadsverslagen spreekt men in de vorige eeuw wel over de Zwijnemarkt voor het huidige Vissersplein. Het was meer dan waarschijnlijk de aanduiding zoals men de Vismarkt, de Vleesmarkt en de Goedmarkt had. Dus niet officieel. Men ziet dat men met al die variërende benamingen alle kanten uitkan. We zijn echter de heer Farasyn dankbaar onze inventaris te hebben vervolledigd, zelfs met aanduidingen van tijdelijke kadastrale benamingen of veranderingen die ingevolge taalfouten of spellingscorrecties tot stand kwamen. Het moest toch éénmaal op papier gezet worden.

Voor de verdere opinieverschillen heeft Simon Ippel de zaken zelf nog eens nader bekeken. Zijn tekst volgt hierna. De nummers stemmen overeen met die welke naast de straten zijn aangeduid.

O. Vilain en S. Ippel.

NOTA'S VAN S. IPPEL :

- (1) Niet volledig juist. De opening tussen Café Coq d'or (Frans Week) en de bakkerij was de "oude" Steense Dijk, die dan met een boog terug in de richting van de Aartshertogstraat liep en er halverwege aan het hondenasiel uitkwam. De Sterstraat echter was wel de oude bedding van de Steense Dijk. Het gebogen gedeelte van de Steense Dijk aan de gasketel was eigenlijk de "bas"-weg (of lage weg bij droog weer). cf. Plan Buurtwegen 1844 Mariakerke.
- (2) Ons onbekend door offic. dokumenten. Wel gevonden op een kadasterplan.
- (3) Zie hoger in aanvullende nota.
- (4) Idem.
- (5) Idem.
- (6) Zie plan Vuurtorenwijk.
- (7) En de bestaande Wateringstraat dan ? Liep dood op de spoorweg, plan 507/13
- (8) Zie plan aanleg H. Serruyslaan - 00/18 Rue du Carémage 1896 vanaf Place du Théâtre. Id. 1839
- (9) Officieel geen naam, alleen op een plan van ontwerp
- (10) Tot 1942 zelfs in 't kadaster. Maar niemand kon zeggen op welke plaats.
- (11) Droeg de naam - juist. Maar was het officieel ? Meestal ontmoet men de benaming Leopoldgalerij.
- (12) Bepaling geweest van de ontwerper (gelijkaardig - Verbindingsstraat, Ontworpenstraat, enz.)
- (13) Dat deel van de Spaarzaamheidstraat is nooit aangelegd geweest : zoals Overvloed, Werkzaamheid, Vereniging eveneens niet, maar toch uitgevoerd werden volgens ontwerp met andere namen.
- (14) Na Haagrosenlaan nog Hondrosenlaan. Waarschijnlijk een fout in overschrijven.
- (15) Eerste benaming. Gistelse Steenweg in de volksmond de weg naar de Polder (of Polderstraat - weg).
"Place neuve" thans deel Perronstraat enz.. juist 00/30. Maar is dat thans niet het E. Feysplein ? 1839 "Place de Stationnement".
- (16) Lange of legeweg ?
- (17) Beperken tot Oostends grondgebied 1971. Fusie 1971 - Verlenging van Steense straatnaam.
- (18) Duinenweg was de weg naar Mariakerke (Maria afgekort ? of Kerk ?).
zie Gistelsesteenweg en Polderstraat.
- (19) zie hoger in aanvullende nota.

EN NOG EEN EINDNOTA.

Over heel wat straatbenamingen kan men zo gezien tot in het oneindige debateren. Een laatste voorbeeld nog : In de nieuwe Ommeloper van de Sint-Catherinapolder van 1749 waren er slechts drie straten in dat poldergebied aangeduid : Stuiverstraat, Steense Straat en de Leffingestraat.

Wij hebben de indruk dat een tekenaar van Leffinge bij verstrooidheid gemakkelijk een paar letters kan vergeten om er Langestraat van te maken. Dus in de 18e eeuw was het wel degelijk Leffingestraat.

O. V.

BOEKEN.

MARCO POLO EN KAREL JONCKHEERE.

De eerste integrale vertaling in modern Nederlands van "Het boek van Marco Polo of de wonderen van een wereldreis" (Brussel-Den Haag, Manteau, 1977, 280 blz., geïll.) is van de hand van Karel Jonckheere. Pas verschenen en aanb. volen lektuur !

Prijs : 395 F.

E. Smissaert

HET BELEG VAN NIEUWPOORT.

Maria Vlamynck heeft einde 1977 een geschiedkundige roman over het beleg van Nieuwpoort gepubliceerd. Het verhaal is gesitueerd in de periode van de Franse Revolutie, nl. van 22 tot 30 oktober 1793.

Het manuscript van Maria Vlamynck werd in 1975 met een aanmoedigingsprijs bekroond door de Stad Nieuwpoort.

Prijs : 395 F. (Uitg. Mercurius, Antwerpen).

O. V.

JAARBOEK 1977 "TER CUELE.

Onze zustervereniging van Bredene "Ter Cuere" heeft zojuist haar jaarboek 1977 gepubliceerd.

De belangrijke bijdragen die we dit jaar kunnen lezen zijn :

- Recente gallo-romeinse vondsten te Bredene (Willy Debaillie) ;
- Het goed ter Schelle in de Potteriepolder (Raoul Eeckhout) ;
- Brief van een Bredense conscrit gericht aan zijn ouders (Richard Verbanck) ;
- 1919 : Terugkeer uit Engeland (Richard Verbanck) ;
- De kinderjaren van een kaaiegast (Camille Geselle) ;
- De "Festing Europa" te Bredene (Ferdinand Gevaert) ;
- De Duinenweg van de Geule tot het Spanjaardsduin (Richard Verbanck) ;
- De telling van het jaar 1748 (René Rotsaert).

Wie dit jaarboek wil bestellen kan dit door overschrijving van 250 F. ; (200 F. voor het jaarboek + 50 F. port) op rek. nr 000-0547808-49 van Mevr. Julia Defever, Bredene.

O. V.

NOSTALGIE.

In de jongste jaren hoort men dikwijls de uitdrukking "nostalgie naar het verleden". In het nov.-dec.nummer van tweemaandelijks tijdschrift voor kunst en lectuur "Vlaanderen", jg 1977 staat in het teken van "Nostalgie contra nieuwe esthetica ?"

Het inleidend woord is van Prof. L. Vander Kerken. Een paar treffende zinnen willen wij uit zijn bijdrage even aanhalen :

"Er is de materialistische ontevredenheid van mensen die vinden dat ze nog steeds niet genoeg comfort en welzijn genieten. Maar er groeit gelukkig ook een heel andere ontevredenheid, een ontevredenheid van de geest. Zij wordt ervaren als een grote "nostalgie". Het woord zelf komt van het Grieks, en is gevormd uit "nostos" wat zoveel betekent als 'een terugkeer naar huis' en 'algos', pijn, pijnlijk gevoel, brandend verlangen. Deze nostalgie doet de mens terug verlangen naar zo iets als een verloren 'tehuis' waarin men eenmaal gelukkig is geweest." en verder : "Zo doet elke mens die aan nostalgie lijdt : hij kijkt uit naar iets wat verloren ging en wat hij wil doen terugkeren. Niet met de ogen van het lichaam, maar 'mit der Seele'. Doch de nostalgie die heden ten dage groeit, is geen verlangen naar een verloren "belle époque", zij is een uiting van een veel dieper gemis, een gemis aan echte menselijkheid. De tijden zijn zo gesatureerd geworden dat die nostalgie steeds meer mensen - steeds meer jonge mensen vooral - aangrijpt."

O. V.

Met Pierre VAN HERCKE belanden we eigenlijk in de jaren die de échte Belle-Epoque voorafgaan : 1840-1880. Hij werd op 18 juli 1819 te Oostende geboren, nog volop in het Hollands Tijdvak dus. Zijn vader, Pierre VAN HERCKE Sr was ook al als architect aan de Stad Oostende verbonden. Na lagere studies kwam de jonge Pierre voor zijn bouwkundige opleiding in de Diensten van zijn vader terecht.

Anno 1840-41 werkten ze samen aan de plannen voor het nieuwe gevang op de Koolmarkt. Hun beide namen kpmen dan ook voor op de plaat die de eerste steenlegging van het gebouw op 7 december 1840 commemoreert (te zien in het Heemkundig Museum). Over het gevang en de rest van de wijk las u in september 1977 wellicht het uiterst boeiende artikel van Oostende-kenner D. FARASYN : "Van Gevang tot Koninklijk Lyceum".

Na de dood van de oude VAN HERCKE was de zoon dan ook de aangewezen persoon om het ambt over te nemen. Als stadsarchitect had VAN HERCKE jr. zo een groot aandeel bij de boringen van de artesische put, anno 1859. Hij stelde in dat verband een rapport op, dat we om. in BOCHART's : "Ostende ancien et nouveau" terugvinden.

Aan hem dankte de stad ook de planning van het eerste rioolsysteem. Het net kwam er pas na jarenlange klachten van de mensen die hinder hadden van het vieze afvalwater dat in beekjes over de straat stroomde. Vooral in de zomermaanden was de geur allerminst aangenaam ! Onvoorstelbaar in 1978 ! Nog van VAN HERCKE waren het entrepot, de plannen voor schoolgebouwen hier tussen 1840 en 1880 gebouwd, en verder natuurlijk van zowat alles dat in dezelfde periode voor rekening van de Stad Oostende werd o opgetrokken.

VAN HERCKE was ook op andere gebieden werkzaam : zo publiceerde hij ca. 1865 een "Traité de phonéographie, ou l'art d'écrire au moyen de signes le son des mots aussi vite que la parole". Een steno-handleiding dus.

Er bestaat ook een stadsplan, door VAN HERCKE opgesteld. VERBOUWE vermeldde het reeds in zijn iconografische inventaris. De officiële titel luidt : "Plan du Port, de la Ville et des Environs d'Ostende avec le Nouveau Projet d'agrandissement et le grand Bassin de Chasse Revu et corrigé par Mr. P. VAN HERCKE, architecte de la Ville, 1856". Het Stadsarchief bewaart een exemplaar van dit interessante en zeldzame stadsplan, dat op de persen van DAVELUY gedrukt werd.

Na 1875 ging het blijkbaar minder goed met Pierre VAN HERCKE : de vele werken in verband met de uitbreiding van de stad eisten het maximum van de Dienst Openbare Werken. VAN HERCKE's projecten in verband met de urbanisatie van de stad werden nimmer uitgevoerd. In feit waren het Louis DELBOUILLE en zijn spitsbroeders die de teugels in handen hadden en we vermoeden dat VAN HERCKE, eigenlijk nog iemand uit een ànder tijdvak, opzettelijk wat terzijde werd gelaten door die actieve, vooruitziende en keiharde zakenlui. Nogmaals, het is maar een vermoeden. In 1877 zou hij al twee jaar rust nemen, om in mei 1880 als 61-jarige zijn opruststelling aan te vragen. De gemeenteraad keurde zijn pensionering goed in hun decemberzitting van 1880.

VAN HERCKE was meteen de laatste ARCHITECT geweest die de Dienst Openbare Werken leidde : de Gemeenteraad achtte het opportuun in 't vervolg een INGENIEUR als Diensthoofd te benoemen. Ze gingen van de idee uit dat ingenieurs beter opgewassen waren tegen het vele, niet van technische problemen gespeende werk en dat in die drukke, snel evoluerende jaren 1880-1900. Ed. DE CUYPER werd VAN HERCKE's eerste opvolger en hij zou tot 1889 aanblijven. Ook nog in 1880 nam VAN HERCKE ontslag als brandweercommandant, dit na 35 jaar dienst.

Pierre VAN HERCKE was gehuwd met Caroline DE KEYSER. Ze woonden Wapenplein 12. Op 8 maart 1853 werd hen een dochter Marie geboren. Ze huwde hiemand minder dan Jules DAVELUY (Brugge 12 juni 1848 - Oostende 6 januari 1894), "Imprimeur Litographe de la Cour" en uitgever van het dagblad "L'Echo d'Ostende". Meteen een goed gegeven om de familie VAN HERCKE te plaatsen op het complexe schaakbord dat het Oostende van toen was (en nog steeds is trouwens). Marie stierf te Gent op 3 mei 1905. Pierre VAN HERCKE had nog een tweede dochter, Emma, alhier geboren op 7 maart 1856. Zij huwde Henri THONAR en stierf te Brussel op 9 juni 1912.

Caroline stierf te Oostende op vrijdag 17 april 1885, 63 jaar oud. Drie maand later, op maandag 20 juli 1885 stierf Pierre VAN HERCKE zelf.

Zijn begrafenis, op woensdag 22 juli, verliep met de nodige Belle-Epoque geplogenheden : in het sterfhuis kwam Burgemeester Charles JANSSENS persoonlijk een (passepartout-) lijkrede afsteken. De lijkstoet, waarin de harmonie "EUTERPE" opstapte, werd geopend door een detachement pompiers. Delegaties van de "SAUVETEURS BELGES" en van de maatschappij "HOOP IN DE TOEKOMST" volgden met hun vaandels.

De lijkstaf was bedekt met het vaandel van de spiritistische vereniging "DE ROTS", sociëteit waarvan VAN HERCKE lid was (1). Hij werd begraven in het familiegraf op het kerkhof aan de Nieuwpoortse Steenweg. Anno 1977 zagen we het monument er nog, links op een hoek van de centrale allée. Aan het graf hield VAN HERCKE's opvolger DE CUYPER een redevoering evenals Ch. DE SMET die een nogal mystieke lijkrede ten beste gaf in naam van de broeders van "DE ROTS". Dat was het dan voor VAN HERCKE.

N. Hostyn

(1) Over "DE ROTS" leze men : Omer VILAIN, Langs 't hard zand, p. 17-20: Spiritisme.

HET STATION VAN OOSTENDE.

Er is in de jongste tijd heel wat te doen geweest om te weten of het huidig station het zoveelste gebouw zal zijn dat voor de zagezegde "welvaart" zal moeten sneuvelen.

Na petitie en motie waaraan "De Plate" haar medewerking verleende had er ook een paneelgesprek plaats in het Ontmoetingscentrum. Na de uiteenzetting van O. Vilain, namens de actiegroep S.O.S. Station, kwamen de ingenieurs Tuytens (NMBS) en Vereycken (RMT) aan de beurt. Beiden verklaarden dat het station van de huidige plaats eigenlijk niet moet verdwijnen, maar dat ...

In feite kwam het hier op neer dat beide diensten nog steeds niet met elkaar aan tafel gezeten hadden om naar een gunstige oplossing te zoeken ! Met het gevolg dat Schepen J. Felix een dringend driemansgesprek (Stad, NMBS, RMT) eiste in het belang van eenieder.

O. V.

DE
1975

Yfischwilt van de Oostende...
Rogelvaan 30, bus 11
8400 - Oostende

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

18760

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

7e jaargang, nrs 4-8, april-augustus 1978.

A. APRIL-ACTIVITEIT.

De Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op een film- en dia-avond in medewerking met de OOSTENDSE FOTO-AMATEUR-CLUB over het onderwerp :

MERKWAARDIGE GEVELS TE OOSTENDE

Deze avond gaat door op

donderdag 27 april 1978 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F.-afdeling, Dr. L. Colensstraat, 6, Oostende.

Zeggen dat Oostende op architecturaal gebied niets bijzonders te bieden heeft is een dooddoener, die meestal gedebiteerd wordt door mensen die met het hoofd naar de grond lopen of hun verplaatsingen in de stad uitsluitend per auto doen. Oostende willen vergelijken met Brugge is een andere dooddoener. Brugge is nu eenmaal een kunststad van de soort waarvan er maar een vijftal in de wereld zijn en dat is Oostende niet.

Onze stad kende haar glansperiode in de Belle Epoque en het is uit deze tijd dat dan ook al onze merkwaardige gevels dateren. En dat sommige gevels zeker en vast de moeite lonen is te zien op de prachtige film die de Oostendse foto-amateur-club realiseerde en de mooie dia's die de heer A. De Vos, hoofdingenieur-architect van de stad, maakte. Een avond voor elk rechtgeaard Oostendenaar die van zijn stad houdt. Zoals altijd is de toegang kosteloos en zijn niet-leden van harte welkom.

B. MEI-ACTIVITEIT.

De Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht met dia's die doorgaat op

donderdag 25 mei 1978 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F.-afdeling, Dr. L. Colensstraat, 6, Oostende.

Het onderwerp : WESTVLAAMSE DORPEN

de spreker : de heer M. ZWAENEPOEL, secretaris van de Westvlaamse Vereniging voor Vrije Tijd

In januari 1977 werd het aantal gemeenten in de provincie WEST-VLAANDEREN teruggebracht van 182 op 64. Deze belangrijke wijziging in de bestuurlijke structuur van het grondgebied zal een diepgaande invloed hebben op het leef- en gedragspatroon van de bevolking in de landelijke gedeelten en in grote mate het materieel beeld van de bewoning beïnvloeden. Het is dan ook het ogenblik even te bezinnen over wat er nog aan landelijke schoonheid in onze gouw te zien is en te hopen dat de voortschrijdende verstedelijking hier niet te veel vat krijgt hierop.

1978 werd uitgeroepen tot het JAAR VAN HET DORP. Oostende is door de fusie twee dorpen rijk geworden, dus ook bij ons stelt zich het probleem van het behoud van de landelijke schoonheid. Een avond die door geen enkel eigentijds milieubewust lid van onze samenleving mag gemist worden.

Zoals altijd is de toegang kosteloos en zijn ook niet-leden van harte welkom.

C. JUNI-ACTIVITEIT.

De Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op zondag 11 juni 1978 voor haar jaarlijkse reis die ons dit jaar langs de hoeven van het Middelland naar de kunststad VEURNE brengt.

Praktische schikkingen.

Wij starten om 9uur stipt aan het lokaal van de V.V.F. OOSTENDE om na Stene, Oudenburg en de Gistelse Moeren de rand van het MIDDELLAND te gaan volgen. Tijdens deze rit gaat onze belangstelling naar de vele mooie polderhoeven die in deze streek voorkomen. Daarna steken we door naar VEURNE.

Na de innerlijke mens versterkt te hebben, brengen we onder deskundige leiding een bezoek aan de stad waar we ondermeer oog zullen hebben voor de Hoge Wacht, het Spaans Paviljoen, het Stadhuis, het Gerechtshof en de vele andere mooie gebouwen die er nog te zien zijn.

Na een lichte verfrissing vatten we de terugreis aan om rond 18uur in Oostende te zijn. Deze gevulde dag kost ons aan reis- en bezoekenkosten 200 F. De prijs voor het middagmaal (+ 200 F.) is ter plaatse te vereffenen.

De inschrijving dient te gebeuren door storting van 200 F. vóór 1 juni 1978 op postrekening 000-0507753-55, Jan Dreesen, Oostende, met de vermelding :

"Deelname 11 juni reis "De Plate" en "wens" of "wens niet in te schrijven voor het middagmaal".

J.B. D.

WANNEER IS HET HEEMKUNDIG MUSEUM OPEN ?

Het Heemkundig Museum "De Plate" in het Feest- en Kultuurpaleis is open :

- iedere zaterdag van 10 tot 12u ;
- met Pinksteren van zaterdag 13 tot woensdag 15 mei, telkens van 10 tot 12u en van 15 tot 17u ;
- gedurende de zomervakantie van zaterdag 1 juli tot zaterdag 30 september iedere dag van 10 tot 12u en van 15 tot 17u (de dinsdag niet !).

G. V.

Ir. W. VERLONJE.

Ons lid dat de gastspreker van de maand mei moest zijn, de heer Ir.W. Verlonje, is wegens zijn gezondheidstoestand een tijdje uit circulatie. "De Plate" wenst dit trouw lid een vlug en volledig herstel toe. Zijn voordracht werd naar een latere datum verschoven, terwijl de heer Zwaenepoel, wiens voordracht op het einde van het jaar voorzien was, bereidwillig zijn voordrachtavond heeft willen vervroegen.

O.V.

WAT LAAT !

Sommigen van onze leden zullen verwonderd zijn dit nummer wat laattijdig te ontvangen. Doch wegens het feit dat het een extra-dik nummer moest worden en rekening houdend met de tegenslag dat onze hoofdredacteur op het einde van maart een heelkundige bewerking moest ondergaan hopen we dat onze leden dit laattijdig verschijnen zullen begrijpen.

de Redactie

FELIX ROSSEELS.

Geboren te Leuven op 1 september 1824 ; studies aan de Burgerlijke Genieschool te Gent ; behaalde er de titel van "Conducteur van Bruggen en Wegen" met de grootste onderscheiding.

Anno 1850 werd ROSSEELS benoemd te Oostende. Hij maakte snel promoties in zijn dienst en bracht het tot principaal - conducteur 1ste klas. Hij woonde alhier aan de Rogierlaan 5.

ROSSEELS ontwierp de versterkingen van de Oostendwe dijken in de jaren 1859-1862. Hij werkte ook mee aan de planning voor de vergroting van Oostende. Zijn hoofdwerk is ongetwijfeld het in 1874 voltooide Sint-Jans-Hospitaal te Oostende, waarvoor hij de plannen belangeloos leverde. Over het hospitaal aan de Edith-Cavellstraat, dat trouwens rechtstreeks met afbraak wordt bedreigd, las u reeds in ons novemhernummer van 1976. Het hospitaalgebouw is een typisch bouwkundig product van zijn tijd : opgetrokken in een duidelijk neogotische stijl, waarbij vooral van baksteen gebruik werd gemaakt.

Bij de inhuldiging van het hospitaal werd ROSSEELS tot Ridder in de Leopoldsorde benoemd. De stad Oostende stelde hem aan als lid van de Commissie der Burgerlijke Godshuizen.

ROSSEELS overleed te Elsene op 11 december 1892.

V. CREMERS.

Staat vermeld in de "Almanach du Commerce et de l'Industrie de la Ville d'Ostende", in 1886 door A. STRACKE uitgegeven. CREMERS woonde toen in de Koninginnelaan. Verdere gegevens omtrent deze architect zijn ons vooralsnog niet bekend.

A. ROUVROY.

Eveneens vermeld in de hoger geciteerde "Almanach" van A. Stracke. ROUVROY, die in de Koningstraat woonde, was in 1894 medestichter van de "Cercle Artistique d'Ostende", de kunstkring die al herhaalde malen ter sprake kwam in onze artikelenreeks. Van hem kennen we de "Villa Chantal" aan de Koninginnelaan 23, dat duidelijk een uiterst middelmatig bouwwerk is.*

M.A. DE DONCQUERS.

Deze architect, die wellicht geen Oostendenaar was, was zeker al in 1892 te Oostende werkzaam. Hij bouwde hier o.m. het huis aan het Prinses Stefanieplein 29 (1897). Een der weinige overgebleven villa's op de "Square", maar door de huidige bewoners gelukkig naar waarde geschat. De inrijpoort, uitgevoerd in koel marmer, in een strenge neoklassieke stijl, is meesterlijk. Het huisje dat nu nog in de tuin van dit gebouw staat is om vele redenen merkwaardig, en kan wellicht als het meest raadselachtige bouwwerk van Oostende doorgaan. (zie het artikel van J.B. Dreesen op p. 9 en illustraties op p. 10).

N. Hostyn

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE. WIJ HERHALEN :
MITS BRONOPGAVE !

HET SCHOOLSCHIP "MATHILDE"

In verband met de vraag van de heer Gerd BRUHN uit Kiel (zie "De Plate", febr. 1978, p. 20), kregen we twee antwoorden binnen, die we hierna integraal laten volgen :

"Uit 'Rapport sur l'Administration et la situation des Affaires de la ville d'Ostende' heb ik destijds het volgende genoteerd :

- 1) Op een lijst van Oostendse koopvaardijochten van 31.12.1857 komt voor : de driemastbark "Mathilde", 256 ton, kapitein J. Muylleert ; reder Edmond Van Cuyt en C° ;
- 2) Hetzelfde schip komt nog steeds voor op een lijst van 31.12.1865 ;
- 3) Waarschijnlijk is het nogmaals het elfde schip dat vermeld wordt in 1881. Hier wordt gemeld dat de "Mathilde" door de regering gehuurd was van een reder (niet genoemd) voor de opleiding van de scheepjongens er maar 25 leerlingen kon aan boord nemen. Het was dus een schoolschip in dienst van de "Ecole des Moussettes" (gesticht bij K.B. van 30 sept. 1867, minister Rogier)".

R. Vancraeynest

De "MATHILDE" was een driemastbark gebouwd in hout te Oostende in 1850 voor rekening van de rederij Jacques Serruys en Cie, Comediestraat 7, Oostende. Het had een bruto tonnemaat van 256 ton.

Dit vaartuig vertrok uit de haven van Oostende voor haar eerste reis op 24.1.1851 onder bevel van kapitein J. Hermann, naar St. Ubes om er een lading zout in te nemen, bestemd voor de haringzouterijen van Oostende.

In 1856 werd het vaartuig verkocht aan reders Edmond Van Cuyt & Adelaïde Van Cuyt, wonende Kapellestraat, Oostende.

Het vaartuig was bewapend en werd opnieuw ingezet in de handelsvaart onder dezelfde naam.

In april 1862 werd het schip verhuurd aan de Belgische Staat, en als kustwachter ingericht. Het schip stond onder bevel van kapitein V. Vanschoote van 1862 tot 1873.

Bij koninklijk besluit van 30 september 1867 stichtte de Parlementaire Commissie te Oostende, een kadettenschool ten behoeve van de koopvaardij, visserij en binnenvaart. De school werd ondergebracht op de "MATHILDE".

Hetzelfde jaar kocht de regering van reders Van Cuyt uit Oostende de driemastbark "MATHILDE".

Luitenant Ch. Gérard van de dienst der pakketboten nam het bevel aan van het schoolschip (van 22 mei 1873 tot 1 februari 1874). Het schip was toen bewapend met vier kanonnen.

In 1896 werd de "MATHILDE" uit de vaart genomen en in het tweede handelsdok als stationnaire gebruikt.

In oktober 1914 lag de onttakelde hulk⁽¹⁾ in het handelsdok te Oostende verlaten. Het werd door de Duitse Kriegsmarine aangeslagen en naar de vaart Oostende-Brugge overgebracht.

Op 14 oktober 1918 werd het aldaar door de Duitse troepen in brand gestoken en vernield.

Ed. Vanalderweireldt

- (1) N.V.D.R. : In Van Daele's Groot Woordenboek lezen we "HULK" - soort van groot en log koopvaardijochten, van de 15de tot de 17de eeuw algemeen gebruikt ; (thans) dichterbij voor schip in 't algemeen. -3. onttakeld schip dienend voor kantoor, magazijn, e.d.

OUDE NUMMERS "DE PLATE"

Indien U "De Plate", voor Uzelf niet bijhoudt, stop het, nadat U het gelezen hebt, in de handen van een vriend of kennis. Die zal dan misschien, dank zij U, ook lid worden van "De Plate".

1796. 21 jan. Burgemeester Hamman weigert de 3de verjaardag van de onthoofding van Lodewijk XVI te vieren en trekt zich terug.

26 febr. Boutteville komt naar Oostende op inspectie. Hij installeert een nieuwe gemeenteraad. J. De Knuydt wordt "Président de la municipalité".

Een Engels transportschip wordt binnengesleept.

6 maart. Rampzalige maatregel voor Oostende : de status van vrijhaven, in 1781 toegekend door Jozef II, wordt afgenomen.

13 maart. De raadsleden vragen aan Boutteville vermindering van lasten en verzoeken hem onderrichtingen daartoe te geven aan Pl.-Cdt Beaufort. Vergeefs.

28 april. Afschaffing van de oude gilden. De lokalen van Sint-Sebastiaan (Sint-Sebastiaanstraat) en van de binnenschippers (Sint-Franciscusstraat) door soldaten ingenomen.

mei. Het dragen van de driekleurige kokarde en het bijwonen van openbare plechtigheden wordt verplicht.

De "décadis" vervangen de zondagen.

16 juni. J. De Knuydt opgevolgd door Th. Gallois als "Président de la municipalité". In augustus al vraagt Gallois, die in Holland verblijft, om ontslagen te worden. J. Cooney, jr. vervangt hem.

27 juni. Peiling van de havengeul : nog 1 voet bij ebbe, dus onbevaarbaar.

13 aug. De parochieregisters (beginnend 3 juli 1607) moeten afgegeven worden op het stadhuis. Idem de archieven van de Oratorianen (nl. lijsten van de burgerlijke stand. Zij bedienden de parochie sinds 1653) en die van de Capucijnen (nl. lijsten betreffende het garnizoen van Oostende sinds 1750).

Ondertussen is het garnizoen herhaaldelijk gewijzigd.

Geregeld verschijnen Engelse schepen op de kust.

In de haven worden af en toe (tussen Engelsen en Fransen) gevangenen uitgewisseld.

1797. De eerste maanden : Talrijke herstellingswerken aan de wallen - ook aan de sluizen van Sas-Slijkens en aan de dijk.

28 jan. Alle geestelijke kledij verboden. Op de Grote Markt worden de successen van Napoleon in Italië door het Frans garnizoen toegejuicht.

13 maart. Algemene verkiezingen uitgeschreven. Uiterst geringe opkomst.

In Oostende zijn er uiteindelijk 155 kiezers (op ong. 8.000 inwoners).

22 april. Verkiezingen van vrederechters-bijzitters. Verkozen wordt ex-burgemeester van Iseghem.

1 mei. Têtut installeert de nieuwe gemeenteraad. Aug. Wieland, een protestant, is president. Hij houdt een bemoedigende rede.

Er heerst veel armoede in ee stad.

7 juni. De Capucijnen worden uit hun klooster gejaagd.

5 aug. Staking van de bakkers : het garnizoen betaalt niet.

22 aug. Het dragen van het geestelijk kleed definitief verboden.

Enkele dagen later : aankomst van de Turkse ambassadeur uit Engeland, op doorreis naar Constantinopel - met militaire eer ontvangen.

31 aug. Alle uiterlijke kentekenen van de katholieke godsdienst moeten verdwijnen.

27 sept. De Sint-Pieterskerk (de eigenlijke parochiekerk) is zonder beëdigd priester en gesloten.

17 okt. Er wordt toch een mis gecelebreerd door F. Maryssael, beëdigd priester.

21 okt. Op de Grote Markt wordt militaire hulde gebracht aan de overleden generaal Hoche.

31 okt. Het Verdrag van Campo Formio (17.10.1797 : definitieve aanhechting van België) in Oostende bekend gemaakt, met kanonschoten en klokkengelui.

4 nov. Het kruis op de parochiekerk vervangen door de Franse driekleur.

1798. 1 jan. Mich. Pruyssenaere, griffier bij het Vrederecht, koopt kerk, klooster en afhankelijkheden van de Capucijnen op. (Bij het klooster - geb. 1618-1620 en uitgebreid 1631 en 1642 - behoorde een tuin die grensde aan de Schippersstraat en aan de tuinen van de huizen van Langestraat en Nieuwstraat, alles samen ongeveer 1 Ha. Daar werd later het Mijnplein aangelegd.

5 febr. De Augustinessen of Zwartzusters verlaten hun klooster.

De Witte Nonnen of Conceptionisten volgen hun voorbeeld. (Hun klooster, geb. 1679-1681 door J. Hoys, een rijke handelaar uit Duinkerke, lag aan de zuidwestelijke hoek van de Witte Nonnenstraat en de Korte Peperstraat (= Aartshertoginnestraat).

13 febr. Generaal Bonaparte onverwacht op inspectie - om de invasie van Engeland voor te bereiden (klokkengelui en kanonschoten). Hij logeert in de Langestraat (in het huis waar koningin Marie-Louise stierf, 1850) en vertrekt 's anderendaags.

7 maart. Op de Grote Markt wordt een publieke bijdrage gevraagd voor de financiering van de landing in Engeland.

De schandpaal, aanleunend tegen de gevangenis aan de oostzijde van het Stadhuis, wordt verwijderd.

17 maart. De eigenaars van gronden op het Hazegras wordt verplicht er huizen te bouwen.

20 maart. Op de Grote Markt "Fête de la Souveraineté du peuple" gevierd met stoet : 20 grijsaards met witte twijgen, de autoriteiten, beampten, schoolkinderen, infanterie, militaire kapel - daarna uitdeling van brood en vlees.

23 april. De nieuwe Pl.-Cdt Muscar herinnert aan de verplichting de driekleurige kokarde te dragen.

26 april. De gemeenteraad voert andere marktdagen in met als gevolg : verwarring bij de boeren.

29 april. Fête des Epoux - stoet : 4 jonge meisjes in het wit, met lauwerkrans, verder de autoriteiten, enz.

begin mei. Het garnizoen telt slechts 150 grenadiers.

19 mei. Bombardement van de stad door de Engelsen - ontschepping van troepen.

20 mei. Muscar overrompelt de Engelsen (zie : Het Favourestuk van Muscar, De Plate, 5e jg, nr 9, sept. 1977).

23 mei. Wegens het Engels gevaar wordt Oostende in staat van beleg verklaard.

29 mei. Fête des Victoires et de la Reconnaissance - banket en bal.

8 juni. Fête de l'Agriculture - stoet naar "Le Temple décadaire" (- Sint-Pieterskerk). Op de kerktoren : de driekleur met vrijheidsmuts.

6 juli. Oostende krijgt geen schadeloosstelling voor de bombardementen van 19 mei. Het garnizoen wordt weldra opgevoerd tot 20.000 man.

juli - augustus. De wallen en bastions worden hersteld - de artillerie versterkt.

9 aug. A. Wieland, die al op 27 november wilde aftreden als voorzitter van de gemeenteraad, wordt eindelijk vervangen door A. Perlau.

27 aug. Fête des Vieillards.

24 sept. Handelsrechtbank opgericht in Oostende.

De Boerenkrijg, intussen losgebroken, heeft weinig weerklank hier.

oktober. In het klooster van de Capucijnen wordt een brouwerij ingericht.

november. Kerkmeubelen, kerkelijke gewaden en ornamenten openbaar verkocht.

Intussen wordt de gehate conscriptie doorgevoerd. Er wordt gejaagd op jonge mannen en priesters. Velen duiken onder.

november. Verscheidene priesters worden gevangen gezet. De meesten echter blijven onvindbaar, daaronder pastoor P. Ceirens van Snaaskerke en Jacques Hoys, deken van Gent, wonende Langestraat alhier.

De klokken worden opgeëist. Ze worden met hamers stukgeslagen en per trekschuit naar Brugge vervoerd.

1799. Oostende moet in het jaar VII (sept. 1798-aug. 1799) 37 "conscrits" afleveren. Na verscheidene maanden zijn er 25. Op 3 juni worden de 12 overigen geloot.

Het blijft moeilijk voor de bezetter ernstige kandidaten te vinden voor de gemeenteraad.

20 maart. Ter gelegenheid van het Feest van de Volkssouvereiniteit is de parochiekerk omgevormd tot tempel van de Rede.

In die schrale tijd brengt een rijke kabeljauwvangst bij de Doggersbank wat verlichting.

19 april. J. De Vetter wordt aangesteld als president van de municipaliteit.

30 aug. 3 van de 7 raadsleden, die nog in dienst blijven, zullen voortaan bezoldigd worden.

25 sept. 's Nachts trekken benden door de stad, opstandige kreten roepend.

15 nov. De staatsgreep van Bonaparte (18 brumaire VIII -9 nov. 1799) in Oostende bekend gemaakt. Het Directoire ontbonden.

15 dec. Nieuwe melding : Bonaparte nu eerste consul.

1800. 4 jan. Op de Grote Markt wordt de constitutie van het jaar VIII voorgelezen. Slechte financiële toestand van de stad.

2 maart. Voortaan worden de departementen bestuurd door een "préfet", de gemeenten door een "maire".

Moeilijke aanstelling van een maire alhier.

april-mei. Zeegevechten vóór onze kust.

4 juni. A. Perlau tot maire aangesteld.

8 aug. Meer dan 200 vissers van onze kust, sommigen sinds 4 jaar gevangen, keren uit Engeland terug.

29 aug. Ex-burgemeester van Iseghem wordt raadslid.

Nieuwe conscriptie ingericht met mogelijkheid tot afkoping.

14 sept. De veerboot van Sas-Slijkens met terugkerende kermisgasten kapseist : 84 personen verdrinken.

10 okt. Huwelijk van Arnold Muscar met Isabelle Thérèse van Iseghem (niet van de ex-burgemeester).

november-december. Meer dan 100 zeelieden opgeëist en naar Brest weggevoerd.

(wordt voortgezet)

G. Billiet.

ARCHIEFSTUKKEN UIT DE TWEEDE WERELDOORLOG.

Het "Belgisch Staatsblad" van 3 maart 1978 publiceert een ministeriële omzendbrief aan de provinciegouverneurs over het gemeentearchief. Meer bepaald ten aanzien van de archiefstukken betreffende de Tweede Wereldoorlog worden de gemeenteoverheden verzocht zoveel mogelijk mede te werken met het "Navorsings- en Studiecentrum voor de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog", dat deel uitmaakt van het Algemeen Rijksarchief te Brussel. (adres : Leuvenseplein 5, 1000 Brussel ; telefoon :02/2184526).

Wat geldt voor de archiefstukken van de gemeenten zelf, geldt, mijn insziens, eveneens voor particulieren. Bijna alles heeft immers intussen geschiedkundige waarde gekregen. Regelmatig wordt de lijst gepubliceerd van giften en schenkingen aan het Navorsings- en Studiecentrum ... in de "Mededelingen" uitgegeven door het "Navorsings- en Studiecentrum...", dat elke gift (persoonlijke papieren ; dagboeken ; boeken ; klandestiene vlugschriften en bladen ; foto's ; interviews op band, persknipsels over de oorlog, concentratiekampen, weerstand, bevrijding, Koningskwestie, de epuratieprocessen en repressie) zeer erkentelijk aanvaardt !

Ook het Stadsarchief van Oostende of de Provinciale Bibliotheek (Koning Leopold III-laan 41, 8200 Brugge 2) zullen uw giften in dank weten te aanvaarden. Gooi niets weg zonder nadenken : één of ander archief of bibliotheek kan hiermee zijn verzamelingen nuttig aanvullen.

E. Smissaert

VRIJMETSSELARIJ ALS HISTORISCH VERSCHIJNSEL.

Vanaf 1977 begon, met Band I, het "Woordenboek van Belgische en Nederlandse Vrijdenkers" te verschijnen ; het wordt uitgegeven aan de Vrije Universiteit te Brussel (V.U.B.) door het "Centrum voor de studie van de Verlichting". Aflevering 4 van het zeer degelijke tweemaandelijke cultureel tijdschrift "Ons Erfdeel", jg 1977, publiceerde op blz. 571-588 van de hand van Robert La Roche een artikel over "Ontstaan en ontwikkeling van de vrijmetselarij in Vlaanderen en Nederland" ; vulgariiserend doch knap werk (met illustraties). Mej. Els Witte en de heer F. Borné hebben in 1972 bij Nauwelaerts te Leuven een omvangrijk werk uitgegeven : "Documents relatifs à la Franc-Maçonnerie Belge du 19e siècle". Zo bv. op het einde van de 18e eeuw telde "Les Trois Niveaux" van Oostende 15 katholieke leden, 4 protestantse en 1 Israëliet. Niet lang geleden verscheen ook een "Bibliografie" over de vrijmetselarij in België.

E. Smissaert

NATIONAAL BIOGRAFISCH W.-B.

Leven en werk van de schilder James Ensor, geboren te Oostende op 13 april 1860 en aldaar gestorven op 19 november 1949, worden gevat geschetst in een notitie door M. de Maeyer, hoogleraar R.U.G., in het "Nationaal Biografisch Woordenboek", deel 1 (Brussel, 1964), kol. 461-474. De Ensorbibliografie is zeer omvangrijk en werd op voortreffelijke wijze verzameld tot 1959 door de Oostendenaar Hubert De France : "James Ensor. Proeve van gecommeterieerde bibliografie". Brussel, 1960 (Bibliographica Belgica, 53).

Het "Nationaal Biografisch Woordenboek" bevat in deel 5 (gepubliceerd in 1972), biografische notities over twee Oostendse plastische kunstenaars :

- Constant PERMEKE (1886-1952) door R. Avermaete in kol. 682-686 (met bibliografie) ;
- Leon SPILLIAERT (1881-1946) door H.G. Verschraegen in kol. 823-836 (met uitvoerige literatuuropsomming).

E. Smissaert

EEN TOEKOMST VOOR ONS VERLEDEN - MERKWAARDIGE GEBOUWEN TE OOSTENDE.

EEN NEO-RENAISSANCEGEVEL IN DE TUIN VAN HET HUIS PRINSES STEFANIEPLEIN, 29.

In de tuin van dokter ROMBOUTS, Prinses Stefanieplein 29, staat een opmerkelijk huis in neo-Vlaamse renaissancestijl. Het gebouw, dat in baksteen is opgetrokken, telt gelijkvloers en één verdieping en neemt de volle breedte van de tuin in.

Boven, in het middenveld van de voorgevel, is een nis uitgewerkt die bekroond is met een schelpmotief. Daarin staat een kunstige, uit steen gehouwen kop die, volgens de aanduiding, de Franse auteur VEUILLOT (1) voorstelt. In de gevelvelden links en rechts van deze figuur werden stenen basreliëfs ingewerkt. Links is een uil op een open boek afgebeeld, rechts een bijenkorf (2).

De eerste verdieping telt vier vensters van klassieke vorm. Boven elk venster werd een bakstenen ontlastingsboog gemetseld die aan weerszijden afgesloten wordt door een vlakke aanzetsteen, terwijl de sluitsteen in het midden de vorm heeft van wat een dierenkop kan zijn. De gevelhoeken worden gedragen door twee allegorische koppen die halfverheven in de steen zijn verwerkt. In het midden, onder de vensters, komt een als gevelsteen uitgewerkt gedeelte voor, dat aan weerszijden versierd is met een schelpmotief. In het midden staat een ineengewerkte initialengroep waaruit op het eerste zicht een T en een V te halen zijn. De letters zijn geel van kleur op een blauwe achtergrond.

Langs zij de deur, die aan de bovenzijde voorzien is van een rond venster, staat de Latijnse spreuk "RUS IN URBI" (3). Het gelijkvloers heeft benevens die deur twee rechthoekige vensters aan de linkerkant en een smaller venster rechts. De bovenverdieping is bereikbaar langs een gewone trap en bestaat uit één kamer, terwijl het gelijkvloers in twee ruimten is ingedeeld. In een van deze benedenplaatsen heeft duidelijk een open haard gestaan.

Over de oorsprong van dit huis tasten we vooralsnog volledig in het duister. Het geheel is naar alle waarschijnlijkheid ouder dan het huis nr. 29. Het geheel is naar alle waarschijnlijkheid ouder dan het huis nr. 29 (zie hierover het artikel van de heer Norbert HOSTYN in dit nummer). Dergelijke gevels komen bij mijn weten in Oostende niet voor. Ik meen echter een hierop lijkend exemplaar te hebben opgemerkt. In de Langestraat te Brugge. Naar oudere inwoners van de "square" me vertelden zouden vroeger méér van dit soort huisjes in de tuinen gestaan hebben. Mettertijd werden ze echter door de bewoners van het plein afgebroken en opgeruimd. Dit alles heb ik echter nog niet kunnen controleren, het is een informatie "van horen zeggen". Tot daar onze waarnemingen gedaan in verband met deze vondst. Wij danken van harte Dr. ROMBOUTS die ons van het bestaan van dit merkwaardig gebouw op de hoogte bracht en ons toestond er enkele foto's van te maken. Beelden en tekst kunnen ons misschien een idee geven van de oorspronkelijke bewoners van dit huis. Suggesties zijn dan ook welkom.

J.B. Dreesen

(1) L.-Fr. VEUILLOT (Boynes 1813-Parijs 1883) was een katholiek Frans schrijver, stichter van de krant "L'UNIVERS". Hij was voornamelijk bekend als een vurig verdediger van het ultra-montanisme.

(2) De bijenkorf is een symbool dat op meerdere wijzen kan verklaard worden: het is een symbool voor O.L.Vrouw, voor de Hoop, de Spaarzaamheid, de Rechtvaardigheid, de Overvloed, de Werkzaamheid, maar ook voor een klooster- of kerkgemeenschap ondergeschikt aan het gezag (Abt, Bisschop of Paus). Mogelijk is de laatstgenoemde betekenis van toepassing op de bijenkorf in het basreliëf. De uil op het open boek wijst in de richting van wetenschappelijk onderzoek.

(3) "RUS IN URBI" is een Latijnse spreuk die letterlijk "het land in de stad" betekent, d.i. een woonplaats die de voordelen van stad en platteland verenigt (MARTIALIS 12,57). Dit laatste kan erop wijzen dat het huisje gebruikt werd als buitenverblijf.

NEO-RENAISSANCE GEVEL in de tuin van het huis nr 29 op Het Prinses Stefanieplein.

De gevel tegen een achtergrond gevormd door de achterkant van de huizen in de Peter Benoîtstraat.

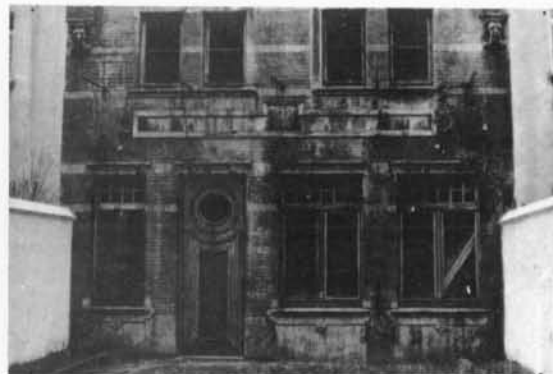
Een zicht op het bovengedeelte van de gevel

De kop van VEUILLOT en de uil op het boek.

De bijenkorf

Zicht op het benedengedeelte van het huis.

AKTUELE VISSERSTAAL.

Begin 1977 werd in opdracht van het Ministerie van Landbouw (Dienst voor de Zeevisserij) een "ENQUETE BIJ REDERS EN SCHEEPSJONGENS IN DE BELGISCHE ZEEVISSERIJ" gehouden. De resultaten van de studie door Monique TANGHE, lic. Sociologie, uitgevoerd werden begin maart gepubliceerd.

Uit de antwoorden op de vragen die gesteld werden plukken we de hiernavolgende pareltjes van aktuele visserstaal in verband met hun beroep :

Over de belangstelling voor de zee :

- van kleinsaf gaarne gedaan, dat zit in het bloed ;
- de zee moet er in zitten.

Over de omschrijving van het werk aan boord :

- evenveel als de matrozen met dit verschil : wij zijn ook heel de dag uit bed en zij slapen ;
- vuiltjes van allen opkuisen ;
- mannetje van alles, als zij werken zijn wij er ook ;
- hij hield wel zijn handen aan het touw maar hij trok niet.

Over aan- en afmonsteren :

- 'k heb de zak gekregen na een ruzie aan boord ;
- 't was altijd zagen en hertefretten ;
- de mannen hebben graag een jongen mee : "hij is het kind van het schip" ;
- ze veranderen van schip als van een paar sluffers.

Over eten :

- die jongens eten dag en nacht, die eten een heel brood en er moet nog wat bijliggen
- na 17 dagen in zee eten we geen nieuwbakken stuutjes meer.

Over de toekomst :

- aan mijn 25 jaar ga ik werken in de pakhuizen als er in die tijd nog vis is ;
- binnen enkele jaren verkopen we de garmaal per stuk ;
- we moeten zaaien voor we kunnen maaien.

Over de beroepsvereniging :

- lees ik hun boek dan heb ik al mijn buik vol en dan weet ik het ook.

Over overheidstussenkomst :

- de minister kijkt niet naar die 2.000 zwatelaars die daar aan de kust lopen ;
- wij hangen aan de staart, is er een kruimeltje of een beentje over dan is het voor de visserij ;
- Brugge heeft het van zijn nek geschud.

Over de toestand in het bedrijf :

- we waren maar gerust wanneer de post in staking was : dan kwamen er ook geen rekeningen binnen.

Over overbevissing en bescherming van de visstapel :

- ze gaan van de Noordzee een Sahara maken ;
- tussen de Denen hun netten (bedoeld wordt waarschijnlijk de netmazen) kun je met moeite een sulferstok steken ;
- de Zeemacht is een pracht van een dienst "met aan de kaaie liggen".

Over invoer van vreemde vis :

- zullen ze niet tegenhouden dan kan de minister zijn zakken niet meer vullen een visser zou meer haar op zijn tanden moeten hebben en een Deens chauffeur (die hier met een vrachtwagen vis komt) 10 minuten moeten geven om te vertrekken.

Over een nieuw comité dat opgericht wordt :

- ze gaan 2 à 3 tafels nemen en rest van de week zitten kaarten.

Deze pareltjes werden over geheel de kust geplukt, allemaal typisch Oostends zijn ze bijgevolg niet. Ze lonen echter de moeite om als staal van taalgebruik te worden vermeld.

J. Klausling

78/70

BIOGRAFISCHE GEGEVENS :

- Geboren te Oostende op 19 augustus 1797 ; zoon van Michel-Antoine VAN CUYCK (1764-1843) en Joanna-Maria KEMPE (1779-1809). Ze woonden aan de Sulferprijemstraat 3. Er was een tamelijk nauw familieverband met andere Oostendse kunstschilders : Edouard HAMMAN, Euphrosine BEERNAERT & Louis ROYON.
- Artistieke opleiding aan de Academie te Brugge (1811-1817). VAN CUYCK behaalde er in 1816 een "Eerste Prijs". De medaille, nog steeds in bezit van de familie VAN CUYCK, vermeldt :
"MICHEL VAN CUYCK REMPORTA LE PREMIER PRIX DE LA COMPOSITION ET LE SECOND PRIX D'APRES LA BOSSE A L'ACADEMIE DE BRUGES LE 14 JUILLET 1816".
- Michel VAN CUYCK huwt op 11 september 1820 te Oostende, met Marie-Louise VANDEVENNE. Ze krijgen 9 kinderen : MICHEL (1822-1890), CLEMENTIA (1824-1891), MARIE (°1825), EDOUARD (1828-1893), PAULINA (°1830), LOUIS (°1832), EUPHRASIE (°1836), JULIEN (1838-1901) & AUGUSTE (°1840). Ze woonden aan de Kerkstraat 41.
- Samen met François BOSSUET richtte VAN CUYCK de "SCHOOL VOOR TEKEN-& BOUWKUNDE" op te Oostende. Dat gebeurde op 12 december 1820, ten gevolge van een arrest van Willem I, daterende van 13 april 1817. M. VAN CUYCK werd de eerste bestuurder van die school, een voorloper van het huidige academietje in de Dr. L. Colenstraat.
- In de jaren voor 1827 was hij wellicht met een schip mee op zeehonden- & ijsberen- vangst in het Noorden.
- Omstreeks 1845 was hij op reis in Zuid-Schotland (Jedburgh ; Roxburghshire) en kwam hi hij ook te Grez-Doiceau nabij Waver.
- Voor de versiering van de stad ter gelegenheid van het huwelijk der Kroonprins (de latere Leopold II), schilderde VAN CUYCK de triomfboog die aan de ingang van de Sint-Thomasstraat werd opgesteld.
- Eind 1874 werd hij ziek. Zijn zoon Edouard verving hem als professor in de Tekenschool. Op 10 mei 1875 overleed Michel VAN CUYCK in zijn woning. Zijn kleinzoon Alphonse maakte een portret van de overledene op zijn sterfbed. VAN CUYCK werd op woensdag 12 mei 1875 te Oostende begraven.

ZIJN WERK.

Plaatsgebrek staat ons niet toe uitvoerig in te gaan op de esthetische aspecten van VAN CUYCK's geschilderd oeuvre. Samengevat kunnen we zeggen dat hij vooral Oostendse stads- en strandgezichten schilderde in wat men een "romantisch-realistische" stijl noemt : min of meer exacte weergave, gepaard aan een romantische visie, die dan vooral in een zoeterig coloriet tot uiting komt. Naast schilderijen leverde VAN CUYCK ook tal van ontwerpen voor litho's, die afzonderlijk of in albums verkocht werden aan toeristen die ze als souvenirs naar huis meenamen. We hebben een sterk vermoeden dat zijn Oostendse gezichten, geschilderde dan, ook voornamelijk door welstellende toeristen als souvenirs werden gekocht.

Dat VAN CUYCK ook buiten Oostende zijn inspiratie haalde, bewijst het lijstje van de tot nu toe door ons gekende werken dat hieronder volgt. Vanzelfsprekend is dit lijstje voor aanvulling vatbaar.

1. Een suite van 22 schilderijtjes voor Herman KESSELS' walvispaviljoen (1827-1828). Ze stelden o.m. voor : "Drie visserssloepen slepen de walvis tot aan de haven van Oostende", "Het openen van de dode walvis", "Het Handelsdok met gezicht op Kessels' paviljoen" en verder taferelen met jachten op zeehonden en ijsberen.

2. BERGLANDSCHAP.
3. ABDIJRUINE AAN DE OEVERS VAN EEN MEER (zwaael)
beide te Brugge geëxposeerd in 1843.
4. GREZ-DOICEAU, WEG VAN LEUVEN NAAR NAMUR.
5. JEDBURGH-ABBAY IN ROXBURGHSHIRE.
beide te Brugge geëxposeerd in 1846.
Het Stadsarchief te Brugge bewaart een schrijven van VAN CUYCK in verband met deze twee schilderijen. Hij vermeldde o.m. de prijzen die hij ervoor vroeg : 300 F. voor 4 & 250 F. voor 5. Beide schilderijen kregen een slechte kritiek in de "Journal de Bruges".
6. DE BRIK "DUC DE BRABANT" IN HET PAKIJS. SHETLAND 1846.
Een marine, van middelmatige schilderkunstige kwaliteit, maar met hoge documentaire waarde.
Brussel, Kon. Museum van het Leger en van de Krijgsgeschiedenis.
Afgebeeld in L. Leconte, Les ancêtres de notre force navale.
7. DE GROTE MARKT TE OOSTENDE ANNO 1641.
In 1846 door de Stad Oostende besteld ; vernield in 1940.
Afgebeeld in Foutry, Merkwaardige bladzijden p. 33.
8. DE MARKTPLAATS TE GREZ.
Eertijds Oostende, Stedelijk Museum.
9. KASTEEL TE GREZ.
Te Brussel geveild in 1953 (Paleis voor Schone Kunsten).
10. VLAAMSE KERMIS.
Oostende, Museum voor Schone Kunsten.
Een boerenkermis in open lucht, geschilderd in de zuiverste Ferdinand DE BRANCKELER-stijl. Het pendant van dit schilderij ging verloren tijdens W.O. II.
11. DE KERKSTRAAT TE OOSTENDE GEZIEN VANAF DE MARKT.
Oostende, Museum voor Schone Kunsten.
Geëxposeerd in het Heemkundig Museum.
12. HET STRAND TE OOSTENDE.
Oostende, verzameling Wwe H. Serruys.
13. DE ZEEDIJK TE OOSTENDE OMSTREEKS 1860.
De dijk, nog praktisch onbebouwd, in de verte het Eerste Kruisal.
Oostende, Museum voor Schone Kunsten.
14. HET "GROOT STRAND" TE OOSTENDE OMSTREEKS 1860.
Oostende, Museum voor Schone Kunsten.
Geëxposeerd in het Heemkundig Museum.
15. HET "GROOT STRAND" TE OOSTENDE.
vertoont tal van overeenkomsten met nr 14.
Oostende, Museum voor Schone Kunsten.
Geëxposeerd in het Heemkundig Museum.
16. "TRI A LA PERCHE". VLAAMSE KERMIS.
In 1866 te Brugge geëxposeerd.
17. Een AQUAREL, door VAN CUYCK geschonken voor de tombola ten voordele van de Armen van Oostende. 1871.
18. AQUAREL.
19. LANDSCHAP.
Beide door VAN CUYCK geschonken voor de tombola ten voordele van de bouw van een nieuw hospitaal te Oostende, juli 1871.
20. LANDSCHAP.
Gift van Jean ELLEBOUDT aan het Oostends Museum, Vernield in 1940.
21. AQUAREL.
22. BERGLANDSCHAP.
Beide destijds in het Oostendse Museum (Legaat BRASSEUR), maar vernield in 1940.
(In een volgend nummer een lijst van litho's naar VAN CUYCK's ontwerpen).

OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE" : JAARVERSLAG 1977.

1. BESTUUR.

Maakten deel uit van het bestuur op 31 december 1977 :

de heer A. VAN ISEGHEM voorzitter
de heer O. VILAIN ondervoorzitter
de heer J.B. DREESEN secretaris
de heer G. VERMEERSCH penningmeester
mevrouwen N. DE TAEYE en J. VALKENBORG en de heren F. BOEHME, F. EDEBAU,
L. HOLLEVOET, N. HOSTYN, J. KLAUSING, W. MAJOR en E. SMISSAERT.

Deelname aan vergaderingen, werkgroepen en commissies.

- a. In de loop van het jaar werden 8 bestuursvergaderingen gehouden.
- b. De kring was vertegenwoordigd door minstens een lid van de raad van beheer :
 - op 6 vergaderingen van de Stedelijke Commissie voor Bouwkundig Erfgoed door de heren J.B. DREESEN en N. HOSTYN ;
 - op 6 vergaderingen van de Culturele Raad van Oostende door Mevrouw J. REMAUT of door de heer O. VILAIN ;
 - Op twee vergaderingen van de Werkgroep KURSAALPROGRAMMATIE (C.R.O.) door de heer VILAIN ;
 - Op twee namiddagbijeenkomsten voor de samenstelling van de brochure "10 jaar Culturele Raad van Oostende" door mevrouw VALKENBORG.
- c. De Algemene Statutaire Vergadering ging door op 16 juni 1977. Alle effectieve leden waren aanwezig. De heer F. BOEHME werd aangesteld tot erebestuurslid voor het leven. De heer N. HOSTYN stelde zich kandidaat en werd verkozen tot lid van de raad van beheer.
- d. Secretariaat. Het secretariaat van de kring verwerkte tijdens het jaar 230 stukken briefwisseling.

2. LEDEN.

De kring telde op het einde van het jaar 352 leden. Dit is een verhoging van 28 leden ten overstaan met 1976.

Voor de ledenwerving en de inning van lidmaatschapsbijdragen hebben zich voornamelijk mevrouw VALKENBORG en de heren DREESEN en VERMEERSCH ingezet.

a. Necrologie.

In de loop van het jaar ontvielen ons de volgende leden :

de heer Robert BONTE, de heer Georges BRYON, de heer Georges DEGRIJSE, de heer Victor DE RAMEE, de heer Luc VERMEULEN, mejuffrouw Rosanne ENGELS.

3. ACTIVITEITEN.

a. Voordrachten

Er werden 8 lezingen gegeven te weten :

donderdag 27 januari 1977

OOSTENDE NA DE TWEEDE WERELDOORLOG

Filmvoorstelling van de heer N. HOSTYN

75 aanwezigen.

donderdag 24 februari 1977

STENE LUCHTVAARTSTATIE

Voordracht met dia's door de heer W. MAJOR

52 aanwezigen.

donderdag 24 maart 1977

VIJFKWARTSEEUW MALE

Voordracht met dia's door de heer F. GEVAERT

73 aanwezigen.

donderdag 28 april 1977

OOSTENDE KARNAVAL en IK ENSOR

Filmvoorstelling gecombineerd met een audiovisueel spektakel
ingeleid en gecommentarieerd door de heer F. EDEBAU.

182 aanwezigen.

donderdag 26 mei 1977

EDELSMEDEN EN HUN KUNST TE BRUGGE EN IN WEST-VLAANDEREN

Voordracht met dia's door de heer E.H. C. DENORME

55 aanwezigen.

donderdag 22 september 1977

HEEMKUNDE ALS VRIJETIJDSEBESTEDING

Voordracht door de heer D. VERSTRAETEN

60 aanwezigen.

donderdag 27 oktober 1977

HET WESTVLAAMS DIALEKT

Voordracht door de heer DEBRABANDERE

72 aanwezigen.

donderdag 24 november 1977

DE WALVIS VAN OOSTENDE

Voordracht met dia's door de heer W.M.A. DESMET

85 aanwezigen.

b. Podiumoptredens :

- zondag 15 mei 1977

OPTREDEN VAN HET KOOR VAN HET CONSERVATORIUM VAN OOSTENDE

102 aanwezigen.

- zaterdag 17 december 1977 werd een OOSTENDSE LIEDERENBUNDEL gebracht
en gezongen door de heer J. KLAUSING.

85 aanwezigen.

c. Studiereis :

zondag 19 juni 1977

STUDIEBEZOEK AAN DE WESTKUST

onder leiding van de heer J.B. DREESEN met bezoeken aan het ~~VISSERMUSEUM~~, het
FLORISHOF, het ORGELMUSEUM en de TER DUINENABDIJ.

45 deelnemers.

d. Studiedagen

- op 23 april 1977 namen de heren J.B. DREESEN en J. KLAUSING deel aan de
STUDIEDAG in verband met heemkunde die door het Verbond te Brugge werd
ingericht.

- op 25 mei 1977 namen de heren DREESEN, EDEBAU, HOSTYN, KLAUSING, VAN ISEGHEM
en VILAIN deel aan het colloqium i.v.m. DE PROBLEMATIEK i.v.m. HET BEHOUD
VAN DE OUDE STADSGEDEELTEN dat in het Feest- en Kultuurpaleis georganiseerd
was.

e. Andere activiteiten :

a. Jaarlijkse veiling

Op donderdag 27 januari 1977 onder leiding van de heer VILAIN vond de
jaarlijkse veiling plaats, voorbehouden aan de leden. Er werden 70 stukken
geveild.

b. Tentoonstelling in TERHAND.

Op zondag 7 mei 1977 werd in TERHAND, gemeente GELUWE, stad WERVIK een
tentoonstelling "NOORDELIJK GELUWE" georganiseerd waaraan de Kring haar
medewerking verleende met een reeks voorwerpen verband houdende met PASTER
PYPE die in deze gemeente geboren werd.

Mevrouwen DE TAEYE en DREESEN en de heren DREESEN, KLAUSING en VAN ISEGHEM
vertegenwoordigden de Kring op de opening van de tentoonstelling. Deze ten-
toonstelling trok meer dan 2.000 bezoekers.

c. Bezoek van zustervereniging

Op 20 november bracht BACHTEN DE KUPE een bezoek aan Oostende. De heer DREESEN zorgde voor de organisatie van dit bezoek waarbij KURSAAL, HEEM-MUSEUM en SINT-SEBASTIAANSGILDE bezocht werden. Verleenden hun medewerking de heren MAJOR, HOSTYN, VERMEERSCH, VAN ISEGHEM en VILAIN.
Er waren 32 bezoekers.

d. Weekend van de toerist

In de maand juli verleende de Kring haar medewerking aan het WEEKEND VAN DE TOERIST, een initiatief van de stad Oostende. Gedurende gans het weekend werd het museum kosteloos opengesteld voor de toerist.

e. Viering van een bestuurslid

Op zondag 15 mei vierde Kring haar doudste en verdienstelijk bestuurslid Mevrouw J. VALKENBORG, ter gelegenheid van haar 80ste verjaardag. De huldiging gebeurde in de trouwzaal van het Stadhuis, werd opgeluisterd door het koor van het Conservatorium en gevolgd door een receptie. Er waren 102 aanwezigen.

4. MUSEUM.

a. Bezoekers.

4200 personen bezochten in het jaar 1977 het museum. Dit is ten overstaan van 1976 een vermindering van een 800 personen. De oorzaak hiervan is te zoeken bij het verminderend bezoek van Engelse toeristen.

b. Inventaris.

Door de heer N. HOSTYN werd in de loop van de maand maart de inventaris van het HEEMMUSEUM opgemaakt en ter beschikking gesteld van de kring. Van deze inventaris werden 3 exemplaren in fotocopy afgetrokken.

c. Aankopen.

Door de kring werden aangekocht :

- een schilderij voorstellende DE BRAND VAN HET LUNAPARK
- een IJSKREEMWAGEN die achteraf volledig gerestaureerd werd door de heren VAN DUYVENBODEN en VERMEERSCH.
- een sierbord SIMON STEVIN
- een programma LA TERRASSE.

d. Aanwinsten.

De hiernavermelde personen schonken de volgende voorwerpen aan de Kring.

- dokument geboorteakte grootvader	(	de heer J. HERMANS
- dokument uit 1760 i.v.m. COUNEYE	)	de heer J. BRYN
- foto ontploffing stadhuis in 1940	(	mevr. VANDERMEULEN-DEMEESTER
- zwart velouren handtas met geborduurde bloemmotieven	)	
- een houten handschoenhouders	(	
- een handschoenopener	)	
- een oude filter voor waterkraan	(	de heer A. VAN ISEGHEM
- een oud plan op lijnwaad	)	
- stuk schroefashouder van de VINDICTIVE	(	mevr. LOBIE
- model van een golfbreker	)	de heer VAN HEULE
- vier muziekpartituren	(	de heer ASAERT
- foto in verband met BARGEVAART	)	de heer ROOSE
- foto klein strand Oostende vóór 1914	(	mevrouw BOSSIER
- suiker- en kaarsepan in verlakte email	)	mevr. MONSEWEYER

- 3 stukken kantwerk
 - folkloristisch schilderij "Bonestraat"
 - kerfzaag, moulurezaag en tastvoet
 - inktstel in koper 19e eeuw
 - foto "Mars voor oude zeebonken 1914"
 - waarschuwbord uit W.O. I
 - vier werkklapjes uit 1883
 - schilderij "Oude Pildage"
 - kousenbreimachine 1905
 - volkse herinnering aan een plechtige
kommunie van vóór W.O. I
 - een exemplaar DUINENGALM 281205
 - een reeks snap-shots Oostende
 - getuigschrift tweede prijs wiskunde
Koninklijk Lyceum 1909
 - 5 diploma's eretekens 14-18 op naam VAN WAMBEKE
 - 4 wimpels van kaartenvereniging
2 van Oostende, 2 van Brugge
 - portretfoto ALBAN CHAMBON
 - foto-maquette van een geplande, maar nooit
uitgevoerde industriezone, te Oostende
 - een plattegrond PORT OF OSTENDE
 - een exemplaar obligatie 100 fr der Leening
van 25.172.500 fr Oostende 1898
- mevr. BORRENS
 - mevr. DEBROCK
 - de heer HOLLEVOET
 - de heer BOEHME
 - de heer MONTENY
 - mevr. MESEURE
 - mevr. HALEWYCK
 - mevr. DECHERF
 - mevr. HERRLING
 - de heer IPPEL
 - de heer VAN ISEGHEM
 - de heer CARETTE
 - de heer BERARD
 - mevr. DESCHEPPER
 - mevr. VAN TROOST
 - (
 -) de heer P. VERRAERT
 - (
 -)
 - de heer VANDAMME

e. Bruikleen.

Een reeks stukken verband houdende met Paster Pype werden gedurende een week ter beschikking gesteld van het Organisatiecomite in TER HAND voor de tentoonstelling GOLVEND GELUWE.

f. Zorgden voor het museum.

de heren VERMEERSCH en VAN DUYVENBODEN stonden in voor de uitbating. Mevrouw DE TAEYE en de heren HOSTYN en LAGA zorgden voor het instandhouden, het uitbreiden en het tot zijn recht komen van de verzameling.

g. Herschikken van het archeologisch gedeelte.

In het najaar werd door de zorgen van de heer EDEBAU en onder leiding van de heer E. COOLS een begin gemaakt met de herschikking van de verzameling CHOCQUEEL.

5. TIJDSCHRIFT.

Het tijdschrift verscheen op de voorgeselde data in januari, februari, maart, april, september, oktober, november en december. In bepaalde nummers werd bijzondere aandacht gewijd aan een aspect uit het Oostends leven.

In het totaal werden 149 bladzijden waarvan 19 blz. illustratie uitgegeven, gespreid over 8 nummers.

Zorgden voor de publicatie van het tijdschrift : de heren VILAIN, DREESEN, KLAUSING, MAJOR en SMISSAERT alsook een reeks toevallige medewerkers.

De heer KLAUSING maakte een INHOUDSTAFEL op van de eerste vijf jaargangen.

J.B. Dreesen
secretaris

A. Van Iseghem
voorzitter

LAATSTE NUMMER.

Dit extra-groot nummer is het laatste vóór-zomerse nummer. Het volgende nummer, dat nr 9 zal dragen, verschijnt begin september a.s.. Niet alleen de redactie, maar ook onze kas mag wat rusten!

OOSTENDSE STRAATNAMEN (vervolg).

Mijn bijdrage "Aanvullingen en verbeteringen" op "Oostendse straatnamen gewijzigd in de 19e en 20e eeuw" werd door de hh. Vilain en Ippel ook van aanvullende nota's voorzien.

Om dit delikate onderwerp uit te praten moet rekening gehouden worden met twee problemen die zeker de studie van dergelijk onderwerp niet vergemakkelijken. Het eerste, hoe worden straatnamen gegeven en gewijzigd. Het tweede, waar zijn die gegevens in het Oostendse archief terug te vinden.

Het geven van namen aan nieuwe straten was tot kort na de Tweede Wereldoorlog een aangelegenheid die uitsluitend in de bevoegdheid lag van het Schepencollege dat zijn beslissingen al dan niet aan de Gemeenteraad kon mededelen. Meestal gebeurde dit niet.

Wijzigingen van straatnamen gebeurden ofwel bij petitie uitgaande van de bewoners van een straat, ofwel op initiatief van het Schepencollege zelf. Alleen in het eerste geval werd dit in de Gemeenteraad behandeld.

Een omzendbrief van de Heer Minister van Binnenlandse Zaken dd. 7 februari 1949 regelde eerst op definitieve wijze het hele vraagstuk en bepaalde o.m. dat de Gemeenteraad uitsluitend bevoegd is tot het wijzigen van straatnamen.

Het feit, dat alle beslissingen door het Schepencollege in dit verband genomen vóór 1940 in de brand van het Stadhuis in mei 1940 zijn verloren gegaan, maakt het eenieder zeer moeilijk om de juiste datum te bepalen waarop straatnamen werden gegeven of op initiatief van het Schepencollege werden gewijzigd, vóór 1940. Enkele voorbeelden. Wanneer juist de straatnamen, afgeleid van Europese hoofdsteden, het daglicht zagen is mij een raadsel. Op welke datum juist de Keizerskaai de Vindictive-laan is geworden, is mijn onbekend.

Zoals de hh. Vilain en Ippel heb ik mij voor de behandeling van dit onderwerp vooral gesteund op bronnen die op de Stadsbibliotheek berusten en op stadsplannen. Bijkomende gegevens heb ik wel gehaald uit de Rijksarchieven en uit het Provinciaal Kadaster.

Verder wil ik erop wijzen dat ik bijna uitsluitend rekening heb gehouden met wijzigingen van straatnamen die door het Oostendse stadsbestuur werden beslist en niet door de besturen van aangrenzende gemeenten werden ingevoerd.

Op de aangegeven verbeteringen die de auteurs voor juist aanvaardden, keer ik niet terug. Wel wens ik de betwiste punten nader te belichten met opgave van bronnen.

De Montenegrostraat werd bij beslissing van het Schepencollege dd. 25.1.1938 de Narcissenlaan. (Zie interpellatie van de Heer Porta op 23 dec. 1938, Gemeentebblad 1938, blz. 839.).

De vermelding door Bochard "Petite Rue Christine" is een foutieve opgave van de auteur. De enige officiële benaming is Christinastraat (Zie Feuille d'Ostende, 4115, 2 mei 1858).

Wat de "Thomas de Grysperrestraat" betreft, deze benaming heb ik neigens teruggevonden, tenzij bij A. Sleeks, die niet vermeldt waar hij deze benaming zou aangetroffen hebben. Ik blijf deze benaming als onbestaand beschouwen. Het moet trouwens eens gezegd worden dat er in het historisch gedeelte van de publikaties van A. Sleeks heel wat onnauwkeurigheden en vergissingen zijn geslopen. Dit was het gevolg van het raadplegen van een beperkt aantal werken, die, behalve deze van Vlietinck, niet altijd ten volle betrouwbaar blijken te zijn. Terloops wil ik er nog op wijzen, dat nog in 1928 de oud-bibliothecaris, de heer C. Loontjens zich vergalopheerde door te beweren dat de naam "Sint-Thomas" aan deze straat gegeven werd ter herinnering aan oud-burgemeester Thomas Ray.

De "Rue du Travail" werd bij beslissing van de Gemeenteraad op 27 sept. 1912 gewijzigd in "Scholenstraat" (zie "Rapport sur l'administration", 1912, blz. 181).

"Francis Verestraat". De "Tilman-Suysstraat" was een straat die bij de planning van de O.P.E.X. voorzien werd in de verlenging van de "Westhinderstraat" maar zoals zovele van deze straten van deze wijk, bv. de Pol Bestenbustel- ; de Pasquini-, de Thomas Ray-, de Felix Laureys-, de Antoin^e Felpairestraat, nooit werd aangelegd. De "Francis Verestraat" daarentegen kwam wel tot stand bezuiden de "Mansfeldstraat" (zie stadsplannen).

"Hendrik Serruyslaan". Op het plan van 1839 staat alleen de "Werfstraat" aangeduid tussen de Sint-Jozefstraat en de "Keizerskaai" (Voor de naamwijziging, zie "Feuille d'Ostende, 4115, 2 mei 1858).

"Nieuw Kerkplein" kan al dan niet een naam zijn voor een deel van het huidige "Hertogenplein" (zie stadsplan 1946).

"Leopold II gaanderij" was wel de officiële benaming van de "Glazenstraat", die de geschiedenis inging onder de naam "Impasse de la rue de Flandre. De naam vloeide voort uit de naam die het hotel droeg waardoor deze gaanderij werd getrokken, nl. het "Hôtel Léopold II" van de Heer David. De meest gebruikte benaming was trouwens ook "Galerie Léopold II".

"Léopold I plein". "Place de la Commune" autrefois "Place Elliptique" (Kadaster 1879).

"Meidoornstraat". (Zie beslissing van de Gemeenteraad op 26 oktober 1962). Tekstueel staat vermeld "de verlenging van de Spaarzaamheidstraat te wijzigen in Meidoornstraat". (Gemeentebld 1962 blz. 1600-1604). De auteurs vermelden trouwens zelf de straatnaamwijzigingen tot "Eigen Haardstraat" en "Irisstraat", waarom dan ook niet de "Meidoornstraat" vermelden ?

"Polderstraat". De eerste benaming was niet de "Gistelsesteenweg" maar wel de "Polderstraat", die van bij de planning van het stratennet van het Hazegras als de voornaamste straat van deze nieuwe wijk werd beschouwd. Zij was de verbinding tussen de Sint-Thomasbrug (Kappellebrug), de "Nieuwe Markt" en de Sinte-Catherinapoort of Keizerspoort. Omwille van haar belang was zij ook de eerst geplaveide straat van het Hazegras. (Zie Algemeen Rijksarchief, Brussel, Geheime Raad, 283.).

"Van Dijkstraat" wijziging door de Gemeenteraad op 27 nov. 1970 doorgevoerd. (Zie Gemeentebld 1970, blz. 1344).

"Leffingestraat" benaming die bij de vorming van de Sinte-Catherinapolder ontstond, naast de benaming "Langestraat". Deze laatste naam staat nog o.m. vermeld op de kadastrale kaart van Popp van Mariakerke en op het Algemeen Plan van de Sinte-Catherinapolder opgemaakt in 1859 en herzien in 1893 en is zeker geen vervorming bij verstrooidheid doorgevoerd. Beide benamingen werden gebruikt. Voor de Oostendenaars was het de Leffingestraat, voor de mensen van buiten de stad was het de Langestraat.

Het ganse debat rond dit onderwerp wijst er eens te meer op dat men voor ernstig historisch onderzoek -voor zover mogelijk- terug grijpen moet naar originele bronnen en dat men ook deze aan de nodige historische kritiek moet onderwerpen.

Tenslotte hou ik eraan de Heer Vilain te danken voor twee correcties, die hij op eigen initiatief, aan de tekst van mijn vorige bijdrage heeft aangebracht om alle misvatting te vermijden.

D. Farasyn.

VEILINGPRIJZEN.

Op een boekenveiling welke op 17 maart te Brugge plaats had hebben we volgende prijzen genoteerd :

CHAM : Tribulations des bains de mer d'Ostende	6.000 F. ;
A. VERBOUWE : Iconografie van het Arrondissement Ieper (1953)	2.000 F. ;
A. VERBOUWE : Iconografie van het Arrondissement Oostende (1957)	2.400 F. ;
J. LEROY : James Ensor (1922)	11.000 F. ;
Burgerwelzijn : 92 jaargangen (vanaf 1858)	65.000 F.

Bij die prijzen dient men nog telkens 30 % opgeld te rekenen.

Vele gebeurtenissen of personen hebben in de geschiedschrijving sinds lang een tamelijk vast beeld gekregen. Het gebeurt echter soms dat nieuwe ontdekkingen een feit of een personage nader kunnen omschrijven of toelichten.

Reeds onder markies de Prié, gevolmachtigd minister naast de gouverneur-generaal prins Eugene van Savoye, had de Oostenrijkse regering gepoogd de Zuidelijke Nederlanden economisch te ontvoogden. Nog vóór het Barrièretraktaat (1715) voeren schepen van particulieren vanuit Oostende naar Indië, met octrooien van de Raad van State. De reizen wierpen zeer hoge winsten af. Factorijen onder Oostenrijkse vlag werden in China en Hindoestan opgericht. Met het voorbeeld van de compagnie van Maximiliaan Emanuel (1) voor ogen en naar het model van de Nederlandse, Franse en Engelse geoc-trooïëerde compagnieën, stichtte de Oostenrijkse regering in 1722 een Indische Compagnie, de zgn. "Oostendse Compagnie" (2). Het was de bedoeling de onderlinge concurrentie van de particulieren op te heffen en het verzet van Engeland en de Verenigde Provinciën beter te kunnen bestrijden (3). De keizer, Karel VI, bleef de compagnie steunen tot in 1727. Toen begon hij te vrezen dat hij de instemming van de zeemogendheden niet zou bekomen om zijn erfenis aan zijn dochter Maria Theresia te verzekeren. Hij ging in op het ultimatum dat Engeland, Frankrijk en de Verenigde Provinciën hem zonden en schorste de compagnie. In feite bleef ze nog bestaan tot 1793, maar mocht niet langer met Indië handel drijven.

Bovengeschetst relaas uit de Oostendse geschiedenis is ruim bekend en diverse keren uitvoerig beschreven (4).

Al met al hitste de oprichting van de Compagnie aardig de gemoederen op in 1722 en volgende jaren, o.m. in de Verenigde Provinciën, die krachtig protesteerden omdat zij hun handelsbelangen in het gedrang zagen gebracht. Een merkwaardig document illustreert dit, toen in 1723 een student het waagde, op de verdediging van zijn doctoraat in de rechten voor de Utrechtse Academie, te pleiten voor het goed recht van de Oostenrijkse Nederlanden op eigen handel met Indië (5). Bedoelde passage drukken wij - in vertaling (6)

-
- (1) "Compagnie royale des Pays-Bas négociant aux places et lieux libres des Indes orientales et de la Guinée" : opgericht in 1698 ; het bleef echter bij de uitvaardiging van een octrooi, dat als een voorloper kan worden beschouwd van dat van de Oostendse Compagnie.
 - (2) Antwerpen verschafte de twee derden van de kapitalen, zodat de Compagnie in feite de naam "Antwerpse Compagnie" verdient ; toch vertrokken de schepen uit Oostende en werd hun lading, bij de aankomst te Oostende, in onze stad verkocht.
 - (3) De Compagnie maakte de Zuidelijke Nederlanden voor de koloniale waren onafhankelijk van de Verenigde Provinciën en concurreerde in Engeland, door de binnengesmokkelde thee, met de Engelse Oost-Indische Compagnie.
 - (4) Onlangs nog door onze stadsgenoot Eduard J. BAELS, "...De Oostendse Compagnie" (Oostende, Erel, 1972, 8°, 160 blz.)
 - (5) Bron : Acta et decreta senatus. Vroedschapsresolutiën en andere bescheiden betreffende de Utrechtsche Academie, uitgegeven door G.W. Kernkamp. Deel II : april 1674-april 1766. (Utrecht, 1938), blz. 279-280 (Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap, gevestigd te Utrecht. 3e serie, nr 68).
 - (6) Oprechte dank voor de bekwame hulp van R. Dehamers, lic. class.

met de Latijnse tekst in voetnota (7) - volledig af :

[4 november 1723]

"Nicolas Conrad Hupka stamde uit Frankfurt am Main en ambieerde in de Rechten de grootste onderscheiding. Na de derde ondervraging (van de kandidaat) en vooraleer de voorzitter tot de stemming kon cværgaan, rees bezwaar van de kant van de weledele heer Otto, die dan als promotor fungeerde. Volgens hem was een van de bijstellingen, die de kandidaat aan zijn dissertatie had toegevoegd, niet opportuun omdat ze niet scheen te passen in de heersende situatie. De inhoud van die bijstelling - de negende in de reeks - was : "Krachtens het volkerenrecht zal het altijd en immer toegestaan en geoorloofd zijn dat alle volkeren en dus ook de volkeren van Oostenrijks België een zeevaartakkoord sluiten met handelsoogmerk op het verre Indië". De commissie, die door de voorzitter om zijn mening werd gevraagd, drukte zich zo uit :

"Daar nu toch deze materie de Belgen van de Verenigde Provinciën tegen de Belgen van Oostenrijks gebied in zeer hevige twisten in het harnas jaagt, (menen wij dat-) deze bijstelling inopportuun en onduldbaar is, omdat ze zouden kunnen menen dat wij ons het recht aanmatigen in dit geschil een rechterlijke uitspraak te vellen. Daarom menen wij dat de kandidaat niet tot doctor mag promoveren als die bijstelling niet wordt weggelaten bij het herdrukken van die twee bladzijden, die de bijstellingen bevatten, en als de kandidaat niet zou beloven dat hij er zal voor zorgen dat dit zo zal gebeuren".

De kandidaat verklaarde zich daartoe bereid en Otto promoveerde Hupka tot J.U.D. (Juris utriusque doctor : doctor of meester in beide rechten).

E. Smissaert.

-
- (7) "Post tertium examen Nicolai Conradi Hupka, Francofurtensis ad Moenum, qui summos in Jure honores petebat, antequam Rector suffragia colligeret, clariss. Otto, qui tum Promotiris partes sustinebat, dixit, inter corollaria, quae candidatum dissertationi suae addiderat, esse unum sibi non visum, quod praesenti tempori convenire, non videretur. Huius corollarii, quod erat numero IX, verba erant : "Navigatoriam, negotiationis causa, extremos ad Indos inire societatem, ubi omnibus aliis, ita et Austriaci Belgii populis gentium jure licitum semper erit atque permissum". Senatus a Rectore sententiam rogatus, ita censuit : quandoquidem ea res cum maxime gravissimis contentionibus illis paginis, quae corollariis occupabantur, de integro impressis, hoc omissum esset et candidatus se, ut ita fieret, curaturum promitteret".

HET V.V.F.

In het V.V.F. Streepje van maart lezen we het volgende stukje, dat we met een beetje mea culpa overnemen :

ONZE BIBLIOTHEEK. In "DE PLATE" tijdschrift van onze goede vrienden publiceert de heer O.V. een stukje in verband met de V.V.F.-Bibliotheek, waarin hij toch een zeer voorbarige konklusie trekt. Het is misschien nuttig even te herinneren dat wij nooit in ons tijdschrift, noch via ons bestuur laten verstaan hebben dat één of andere groep of persoon zou verantwoordelijk zijn voor het verdwijnen van boeken. Dat kunnen we niet ... eenvoudig omdat onze bibliotheek openbaar is - inderdaad men hoeft geen V.V.F.-lid zijn om onze bibliotheek te raadplegen - en er bovendien naast onze eigen leden en de leden van de "De Plate" ook andere verenigingen van ons lokaal gebruik maken, m.a.w. wij verdenken niemand, maar wensen ook géén bepaalde groep uit te sluiten en zodoende de mogelijke fout voor ons en/of de resterende groepen te reserveren. Buiten dit, niets dan lof voor het tijdschrift "De Plate" dat er de laatste jaren goed op vooruit is gegaan, o.m. dank zijn de heer O.V.

VONDSTMELDINGEN.

OUDE WATERPUT.

De Heer De Ketelaere, apotheker in het gekende huis "DE OLIFANT", hoek Kerkstraat 16 - Witte Nonnenstraat meldde ons het bestaan van een waterput onder dit huis.

Ter plaatse vonden wij onder een bakstenen keldervloer die ongeveer 2,5m onder het straatniveau ligt een waterput afgedekt met een klassiek gietijzeren deksel.

De ronde put heeft een doorsnede van ongeveer 2 m. Vanaf de opening loopt de wand schuin naar beneden om op ongeveer een halve meter diepte op de rechte wand over te gaan. De put stond vol water, maar bij nader onderzoek bleek hij tot op 75cm van het deksel vol te steken met puin en gruis, terwijl deze substantie naar de wanden toe overging in modder. In dit gedeelte kon een lange stok tot twee meter diepte gestoken worden.

Het centrum van de put ligt op 10 meter van de rooilijn van de Kerkstraat en op 2 m van die van de Witte Nonnenstraat. Uit welk soort baksteen de put is opgebouwd kon niet uitgemaakt worden vanwege het water. De vloer van de kelder geeft in verband met de ouderdom van de put geen aanduiding. De hiervoor gebruikte baksteen is van het gewone model dat in een normaal patroon gemetst werd.

Over de oorsprong kunnen wij voorlopig slechts het volgende noteren. Waterbevoorrading is in het late middeleeuws Oostende altijd een probleem geweest, waaraan men trachtte te verhelpen door het graven van putten, die echter minderwaardig water opleverden.

Een mijlpaal in de verbetering hiervan moet de bouw van het Waterhuis geweest zijn.

Gezien de Kerkstraat een zeer oude Oostendse straat is, die praktisch altijd bebouwd is geweest en het onwaarschijnlijk is dat een put achteraf in een kelder gegraven werd, (meestal werd een huis op een put gebouwd), mogen we de oorsprong wel ergens in de eerste helft van de 17de eeuw situeren.

Nader onderzoek van de inhoud van de put zou waarschijnlijk meer aanduidingen kunnen opleveren.

RESTEN VAN HET OUD RANGEERSTATION.

In de Boogschuttersstraat kwamen bij grondwerken, rechtover de villa die het nummer 6 draagt, boogvormige muren bloot. Zij waren gedeeltelijk in baksteen en graniet, ongeveer 1 meter hoog en bijna even breed. Volgens de verklaringen van de werklui waren deze muren van uitstekende kwaliteit qua metselwerk. Bij nader onderzoek bleken dit de resten te zijn van een der draaitafels voor locomotieven van het rangeerstation dat na de Tweede Wereldoorlog verdween. Volgens de verklaringen van de oudere omwoners stak er in die omgeving, maar dan iets verder van de straat verwijderd, nog een watertank van 60 m³ in de grond die gebruikt werd voor de bevoorrading van de locomotieven.

Later kwamen op deze plaats de stedelijke reinigingsdienst. Toen deze enkele jaren geleden verhuisde kwam er op een gedeelte van die gronden een nieuw rioleringsgemaal.

EEN SCHEEPSMORTIERBOM UIT DE 18de EEUW.

Door de Ontmijningsdienst van de Zeemacht werd op de gronden van de nieuwe Jachthaven te Nieuwpoort (gelegen aan de oostkant van de Geul) een 12 duimse scheepsmortierbom, waarschijnlijk uit de 18de eeuw, onschadelijk gemaakt. De bom was nog voorzien van een houten holle tap, die als lont had dienst gedaan, en was gevuld met een mengsel van buskruit en salpeter. Het gietijzeren lichaam is in uitstekende staat. Het enige wat hierop ontbreekt zijn de twee handvatten waarmee de bom handelbaarder werd gemaakt bij het transporteren. Dit soort scheepsmortierbom werd voornamelijk gebruikt voor de beschieting van vestingen vanuit zee. Wanneer de bom op die plaats terecht kwam is moeilijk uit te maken. Nieuwpoort is vele malen beschoten geweest. Toch kan de omvang van de bom een aanduiding zijn, want die wijst op groot materiaal, zodat in die richting moet gezocht worden. Een van de voornaamste beschietingen van Nieuwpoort gebeurde in 1681. Dat lijkt wel wat vroeg, terwijl anderzijds bombardeerschepen uitgerust met dit soort materiaal in onbruik geraakten tegen het einde van de 19e eeuw. Het stuk kreeg een plaats in de Maritieme Sectie van ons museum.

BOEKEN.

FOLKLORE IN HET DAGELIJKS LEVEN.

Dit is de titel van een prachtig boek handelend over de gewoonten en gebruiken in de Lage Landen door Ton de Joode.

In een viertal hoofdstukken vernemen we heel wat met eenvoudige zinnen over zaken uit het dagelijks leven die traditie en folklore geworden zijn. We nemen die vlug over met telkens één zinnetje uit de hoofdstukken :

1. Folklore en de oorspronkelijke natuur ("De kabouter heeft eeuwenlang de naam gehad dat hij 's nachts het werk van de mensen kwam opknappen. Zou hij daarom nog zo veelvuldig voorkomen in onze tuintjes ?") ;
2. Rampen en dood, voorspoed en mooi weer ("Huislook is hier en daar nog steeds op de daken te vinden. De plant wordt op het dak gekweekt omdat hij thuis en bewoners zou vrijwaren van bliksem..." en "De rode roos, zinnebeeld van Aphrodite, toen zij haar hand bezeerde aan een struik met witte rozen, toen zij angstig zocht naar haar geliefde Adonis") ;
3. De geheimtaal van dagen en getallen ("Er zitten drie kwaaië maandagen in een jaar, en dat zou nog tot daar aan toe zijn, als maar bekend was welke maandagen dat precies zijn") ;
4. Je weet maar nooit in het dagelijks leven : tussen wieg en graf ("Het bruidstoilet, de sluier, het kroontje van oorsprong gaan ze allemaal terug op ouder vormen van volks- en bijgeloof").

Deze mooi geïllustreerde uitgave in -4° kwam van de pers bij A.W. Sijthoff. Prijs : 399 F.

SPEELGOED.

In 1977 verscheen bij de Uitgeverij Kosmos een interessant werk dat met een deel van de hedendaagse folklore nauw verbonden is. Het boek "Mechanisch blikken speelgoed" van Arno Welters brengt ons op de kaft wat het werk ons biedt : "de opkomst en de populariteit van uit blik vervaardigd speelgoed hangt ten nauwste samen met de technisch-industriële revolutie in de tweede helft van de 19de eeuw" en "Het hoogtij ligt tussen 1900 en 1930 en het is nu, anno 1977, ongelooflijk om te zien welk een fantasie en vernuft vooral bij de vervaardiging van de belangrijkste soort - het door een mechanisch beweegbare speelgoed - aan de dag is gelegd."

Talrijke illustraties met mens- en diercreaties, bromstellen, treinen en trams, schepen, vliegtuigen, auto's, legervoertuigen, motorrijders, kermismolens en stoommachine-accessoires geeft dit boek een boeiend overzicht. Prijs : 440 F.

KOETSEN EN KAROSSEN.

Bij de uitgeverij De Haan (Haarlem) verscheen het boek van Joseph Jobé : "Au temps des cochers" in bewerking van J.A.C. Bartels onder de titel "Van koetsen en karossen".

Al wie enigszins over koetsiers, karossen, diligences, paardenposterij (in Nederland) meer wil weten kan in dat rijk geïllustreerd werk terecht. Prijs : 454 F.

H. STALPAERT.

Het is steeds met een groot genoegen dat wij een nieuw boek van onze West-Vlaamse heemkundige Harvé Stalpaert zien verschijnen. In 1977 liet het Westvlaams Verbond voor Heemkunde zijn "Westvlaamse wondersprookjes" van de pers komen.

De hoofdthema's zijn : Buitennatuurlijke tegenstrevers. Betoverde man of vrouw. Buitennatuurlijke helpers. Tovervoorwerpen. Buitennatuurlijke kracht en kennis. Prijs : 700 F.

HUISHOUDELIJKE APPARATEN.

Een van de boeken die ik meest kan aanbevelen voor hen die zich voor de hedendaagse heemkunde interesseren is zeker "Antieke huishoudelijke apparaten" door David De Haan (Uitg. Moussault te Baarn).

De leuke illustraties (en natuurlijk ook de tekst) leren ons over heel wat voorwerpen wanneer ze voor het eerst op de markt en in gebruik kwamen. Een paar voorbeelden : fornuis voor vaste brandstof (1890), elektrische ketel (1921), koelkast van G.E. (ca 1927), broodsnijmachine (ca 1880), wasmachine van Sellers (ca 1850), holle metalen strijkbouten (ca 1850), elektrisch strijkijzer (ca 1880), vulpen (ca. 1900), elektrische tafelventilator (1900), Singer-naaimachine (1886), citroenpers (1887), Gillette-veiligheidsmesjes (1904), tandpasta (ca 1905), watercloset (1876), elektrische haardroger (ca 1925), enz. Prijs : 470 F.

KERKELIJK FOTOREPERTORIUM.

Door het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium te Brussel is een "Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen" aan het verschijnen. Onlangs verscheen het Kanton Oostende I en II, opgesteld door Bernadette Roose-Meier (eigenlijk Meier-Roose) en Hugonne Verschraegen.

Bij iedere kerk staan heel wat architecturale informatie en bij de beschrijving van het gebouw als het meubilair en andere waardevolle kerkobjecten staan nummers. Deze laatste komen overeen met de fotodocumentatie, waarvan fotografische afdrucken kunnen besteld worden tegen zeer lage prijs (bv. 13 X 18 : 15 F.).

Het Repertorium Kanton Oostende, I-II kost 300 F. en kan besteld worden bij het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, Jubelpark, Brussel, rekening nummer 000-2004759-60.

ONGEWONE MUSEA.

De uitgeverij Rossel te Brussel geeft een reeks "Nouveaux guides de Belgique" uit.

Het nr 13 draagt als titel "Musées insolites de Belgique". Het werd samengesteld door Pierre Stephany.

Met een zestal lijnen wordt ons heemkundig museum er in vermeld. Hoe de auteur dit deed willen we wel vermelden : "Ostende de la préhistoire à nos jours. Des objets néolithiques, des cartes de la ville, toutes sortes de documents sur la Belle Epoque à Ostende (y compris des costumes de bain féminins et une antique charette à frites). Tous les vieux journaux. Des collections d'objets trouvés sur l'estrans..."

Meer uitgebreid is er voor 47 musea waaronder 2 van de kust : het Orgelmuseum te Koksijde en de Mercator te Oostende. Prijs : 160 F.

KNOKKE.

André D'Hont heeft in 1970 zijn rijkgeïllustreerde "Dagklapper uit Knokke" laten verschijnen. Thans is het tweede deel "Hoe het groeide en bloeide te Knokke" verschenen. Uitg. Lannoo (Tielt). Prijs : 810 F.

POPPEN EN POPPENHUIZEN.

Wij zouden dit oorspronkelijk door Eileen King in het Engels (Dolls and doll's houses) geschreven werk, dat in 1977 in het Nederlands verscheen niet vermelden ware het niet dat deze prachtig geïllustreerde uitgave thans voor halve prijs (380 F. i.v.v. 760 F.) verkocht wordt (moderne antikwariaatsprijs).

Voor de verzamelaars van poppen en poppenhuizen een buitenkansje. Uitgave : Septuaginta te Hoofddorp.

O. Vilain

HET ZEESTATION.

In het laatste nummer van "De Plate" las ik het artikel i.v.m. het 50-jarig bestaan van de Commissie voor Stedeschoon met daarin de vermelding van het probleem van de uitbreiding van het Centraal Zeestation. Ik had nog een publicatie liggen i.v.m. dit probleem (Bâtir van 1937). Het eigenaardige is wel dat Oostende om dit probleem voor te stellen een schilderij liet maken...

M. Dubois, Architect
Middelkerke

N.V.D.R. In het hogervermeld artikel opgesteld door Henri Serneels, is er sprake van twee projekten. Het ene voorzag de opvulling van de drie dokken. Dat projekt werd bestreden door James Ensor, die met een petitie het behoud van de dokken voorstond. Het andere, niet-officiële projekt, voorzag enkel de demping van het derde dok (zoals het na de oorlog is gebeurd) en de verlegging van de sluis van het Zeestation, zoals dat pas twee jaar geleden werd uitgevoerd.

De auteur van het artikel had echter eigen toekomstplannen, waarbij hij een lans brak voor een landingsterrein voor helicopters. Iets wat we bij de afbraak van het Centraal Station in 1956 ook hoorden, maar waar we echter een warenhuis en een paar buildings zagen verrijzen !

HEEMKUNDIGE KRINGEN.

Sinds 28 februari heeft Oostende een tweede heemkundige kring. Die kring richt zich meer tot de wijk, of eigenlijk de oude dorpskom van Stene-Dorp. De benaming luidt 'T SCHORRE.

Te De Haan wordt (deze maand ?) weer eens een heemkundige kring gesticht, die de benaming TUSSEN NOORD-EE en NOORDZEE in haar vaandel zal dragen.

Buiten deze laconische berichten die wij in de lokale pers lazen, kent "De Plate" geen nadere bijzonderheden over het doel en de mogelijke activiteiten van deze kringen.

O. V.

PRIJSSTIJGINGEN VAN OUDE BOEKEN...

Uit "Antieksplinters" (De Standaard, 2 maart 1978, blz. 9) noteerden wij volgende passus : "Het is financieel geen pretje om tegenwoordig bibliofiel te zijn (...). Het jongste bod bij Sotheby illustreert de ontstellende prijsstijgingen van de oude boeken. De markt wordt, primo, bestormd door beleggers en, secundo, afgeschuimd door slopers die de boeken kapotmaken om de prenten los te verkopen. Deze twee elementen verklaren de situatie waar de minder kapitaalkrachtige, maar met kennis en liefde verzamelende bibliofielen het slachtoffer van zijn".

Vermelden wij dat op een recente veiling de oorspronkelijke uitgave van Bowens van 1792 over Oostende reeds voor 16.000 F. verzilverd werd... ; trouwens, alle boeken over Oostende zullen later merklijk in prijs en waarde stijgen !

E. Smislaert

POËZIE EN ZEE.

Dichters die wensen opgenomen te worden in "Poëzie en Zee" (een bundel verzamelde gedichten uitgegeven door de "Kofschip-Kring", p.a. F. Cornelis, Zeepstraat, 80, 2850 Keerbergen) kunnen vóór 31 mei 1978 een 5-tal gedichten opsturen die handelen over de zee en de kustbewoners ter beoordeling aan het Secretariaat. Er wordt wel gevraagd een antwoordzegel bij te voegen. Hebben hun medewerking reeds toegezegd : P.G. Buckinx, Karel Jonckheere, Julia Tulkens, Jan Vercammen, Bert Decorte en Lucienne Stassaert. Deze bundel zal verlicht worden met reproducties van de Mechelse kunst-schilder Jan De Smedt (1905-1954). Wie kan een mooi gedicht schrijven over Oostende of de Oostendenaars ?

SCHENKINGEN.

AANWINST VAN SCHEEPSBOUWMATERIAAL.

Vanwege ons geacht medelid de heer Raymond BORREY mochten wij een zeer mooie verzameling scheepsbouwmateriaal in ontvangst nemen. Gesproken uit een Oostends geslacht van schepen- en botenbouwers heeft de heer Borrey schepen leren bouwen op de werf van zijn grootvader, de heer Jan Borrey. Toen echter de grote dagen van deze eeuwenoude basisnijverheid van Oostende begonnen te tanen ging de heer Borrey naar een andere bedrijvigheid over, die nog wel altijd met schepen te maken had maar die toch niet meer dat typische van de houten scheepsbouw had. Met liefde heeft hij al die jaren zijn eigen gebruikt materiaal bewaard om het tenslotte aan ons te schenken. Samen met de schenkingen van de heren Panesi, Koten en Floré gaat dit materiaal nu de basis uitmaken van een afdeling "OOSTENDSE SCHEEPSBOUW".

AANWINST VAN EEN AKWAREL.

Vanwege ons geacht medelid de heer Ir Max VAN DAMME mochten wij het prachtige akwarel "Ontwerp Gerechtshof (en Thermpaleis, Marie-Joséplein Oostende (1908))" in ontvangst nemen. Dit akwarel was ons reeds bekend onder de vorm van een foto die als illustratie materiaal bij het artikel van Norbert HOSTYN over architect Gustaaf VAN DAMME (1) had gediend. Op deze mooie aanwinst, waarvoor we de heer M. VAN DAMME zeer dankbaar zijn en die een ereplaats in het museum krijgt, komt het vroegere postgebouw voor alsook de huizenreeks met het onlangs afgebroken Restaurant Crabbe.

(1) De Plate, 6de jaargang, nr 10 - oktober 1977

J.B. Dreesen

— — — — —

OOSTENDSE STRATEN.

ZWALUWENSTRAAT 82.

Het herlezen van Omer Vilain's stukje over de Zwaluwenstraat (1) was er de oorzaak van dat ik met iets meer dan gewone belangstelling deze stille kalme straat doorstak op familiebezoek. En toen merkte ik dat nr 82, zo'n gewoon huis met twee verdiepingen waarschijnlijk van na W.O. I, boven elk van de 8 vensters en de voordeur die het huis rijk is een sluitsteen heeft waarin een kop geboetseerd staat. En al die koppen zijn verschillend. Mooi om zien !

(1) Langs 't hard zand, blz. 130.

OVER STRAATNAMEN ALLERHANDE.

Nu er de laatste tijd veel over allerhande Oostendse straatnamen gesproken wordt, loont het wel even de moeite een soort aan te halen die niet bij de officiële, onofficiële, veranderde, onveranderde of karnavalnamen behoort maar die gesproken zijn uit de volksmond. Uit ondervinding weten we dat de Oostendenaar op dat gebied zeer gevat kan zijn. Zo vertelde me een 82-jarige dame dat de STRACKESTRAAT, in de onmiddellijke omgeving van de S.S. Pieters- en Pauluskerk, vroeger het PODDINGGAT werd genoemd. In haar tijd was deze straat een aardeweg zonder verlichting waar men in de duisternis nog al eens gemakkelijk zijn broek afstak.

NOG DE GARRE VAN KONNEE.

In de eerste jaargangen van De Plate (1) is er een ellenlange polemieek geweest over de Garre van Konnee. Het ging er hem voornamelijk over de plaats waar deze garre zou gelegen hebben. En zowat elk auteur had daar een verschillende mening over. De laatste die ik hoorde in verband hiermee was uit de mond van mevrouw MONTENY-MESTDAGH. Zij gaat er van uit dat de Garre van Konnee te Oostende voorkomt als een spreekwoordelijke uitdrukking om aan te geven dat iemand maar "zo en zo" woont, zoals bv. in de alhier gebruikte uitdrukking : "Ze weumen liek in de Garre van Konnee". Zij zelf heeft nooit een garre van die naam gekend.

(1) zie over de Garre van Konnee in "De Plate" : I/5/7, I/6/6, II/1/7, II/2/5, II/3/7, II/4/6, II/5/7 en V/12/12.

J.B. Dreesen

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

7e jaargang, nr 9, september 1978.

SEPTEMBERACTIVITEIT.

UITNODIGING

De Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht met dia's die doorgaat op :

donderdag 28 september 1978 om 20u30

in de conferentiezaal van de V.V.F. afdeling, Dr. L. Colensstraat, 6, Oostende.

Het onderwerp : DE OOSTENDSE ZEEDIJK IN DE 19de EEUW (1830-1877)

de spreker : Daniël FARASYN

Ons geacht medelid, de heer Farasyn, licentiaat in de Wijsbegeerte en Letteren, groep geschiedenis, Provisor aan het Koninklijk Atheneum te Gent mogen we wel de Oostendekenner van deze eeuw noemen. Ondanks het teloorgaan van het Oostends archief, in de oorlog is de heer FARASYN er na 30 jaar monnikenwerk in geslaagd een documentatiepakket over Oostende en de kuststreek te verzamelen dat zijn gelijke niet heeft. Na ons in november 1976 op een rijk gedocumenteerde manier over het ontstaan van de eerste handelsdokken te hebben gesproken is het nu de beurt aan de Zeedijk. Hij zal ons een beeld schetsen van de prehistorie van het toerisme in Oostende. Hierbij behandelt hij de ontwikkeling en de bewoning van de zeedijk in de gestelde periode ; het doortrekken van de zeedijk vanaf de IJzerstraat tot aan het Pavillon du Rhin ; het ontstaan van de eerste kursaal en de beschrijving van het badleven in het Oostende van die tijd.

Deze avond wordt eens te meer een fijnproever voor al diegenen die met de geschiedenis van onze stad begaan zijn. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en zijn alle geïnteresseerden en sympathisanten van harte welkom.

J.B. D.

JUBELJAAR "DE PLATE".

In 1979 zal het 25 jaar geleden zijn dat "De Plate" gesticht werd. Gans 1979 zal in het teken van deze herdenking staan.

Het jaar zullen wij inzetten met de jaarlijkse veiling, die een reuze-veiling moet worden. Nu reeds doen wij een oproep tot alle leden opdat zij eens zouden nazien wat zij tegen die datum zouden willen geven om te veilen. Komen enkel in aanmerking : boeken, brochures, programma's, catalogen, pamfletten, gravures, litho's, affiches, e.d. in verband met Oostende en de kuststreek.

O. V.

EEN "WAT LATE" VONDSTMELDING. POTSCHERVEN UIT DE "KALKAART"

In de jaren '60-'61 werd de start- en landingsbaan aangelegd van ons huidig luchthavencomplex. Ik was toen ongeveer 15 jaar. Op zeker ogenblik hoorde ik dat er in het zand van de in aanbouw zijnde baan fossielen te vinden waren. Voor deze reden zijn een vriend en ik er op een vrije namiddag wat gaan verzamelen.

Tot mijn grote verwondering vonden wij niet alleen fossielen (meestal schelpen), maar ook POTSCHERVEN. Deze lagen hier en daar verspreid, maar we kregen ook wel eens de indruk dat grotere fragmenten door de in gang zijnde werken verder verbrijzeld waren. Het uitzicht van de scherven kwam overeen met deze die men langs het strand van Raversijde kan aantreffen. Enkele scherven heb ik jarenlang bewaard, tot ze ten slotte hier en daar als eigenaardigheid werden weggegeven. Op dezelfde plaats vonden we ook enkele SLAGTANDEN van EVERZWIJNEN.

Pas later hebben we nagedacht over de oorsprong van deze scherven. We kwamen tot het vermoeden dat ze moesten afkomstig zijn uit de "KALKAART", want gedurende onze speurtocht hadden we ook installaties bekeken, die vermoedelijk dienden om zand op te spuiten.

Onlangs deed ik navraag in verband met het aanleggen van betreffende startbaan. Het resultaat was enerzijds bevestigend : er werd zand gebruikt uit de "Kalkaart", maar ook vanuit Gistel !

Hopelijk is het vermelden van deze vondst de moeite waard, en vormt de "Kalkaart" misschien een interessant punt in onze lokale geschiedenis.

René Vanwallegem

Randnoot bij : "POTSCHERVEN UIT DE KALKAART"

Opmerkelijk is wel dat als men de punten die :

- de door CHOCQUEEL onderzochte site op het strand van Raversijde
- de Kalkaart
- enige van de oudste boerderijen tussen de kustlijn en het centrum van Leffinge
- en de door Hugo Thoen ontdekte zoutwinningssite te Leffinge aangeven met elkaar verbindt men praktische een rechte lijn krijgt.

J.B. D.

AANWINSTEN. PLAASTEREN VROUWENHOOFD UIT EEN KARNAVALSTOET VAN 1936.

De heer Roger BORREY, tekenleraar te Koekelare schonk ons een brons gekleurde vrouwenkop in plaaster op een houten statief, afkomstig van een praalwagen uit de Oostendse Karnavalstoet van 1936. Het beeld werd gemaakt door de beeldhouwer DANIEL DEVRIENDT (toendertijd voorzitter van de Kunstvereniging van Westvlaanderen).

De wagen waarop dit vrouwenhoofd gestaan had heette "'t Bombardement van Oostende". Hij was ontworpen en gemaakt door de heer René DYSERINCK. Op de wagen stond, juist voor het hoofd een kanon waaruit, gestuwd door een krachtige ventilator, confetti in de richting van het publiek werd geblazen. Twee kleine kanonnen schoten confetti tot op een afstand van 20 meter. Acht in een soort militaire galakledij uitgedoste "soldats de chocolat" gooiden heel de weg door met serpentines.

De wagen behaalde de eerste prijs met onderscheiding.
(Naar inlichtingen ons overgemaakt door de heer R. BORREY).

J.B. D.

1801. 20 jan. Thomas Blake wordt nieuwe maire. Hij verkrijgt weldra de herinvoering van de vroegere marktdagen.

febr.-mrt. De vredesonderhandelingen met Oostenrijk en Engeland brengen rust en hoop in de stad.

1 aug. Weer een aantal vissers weggevoerd naar Duinkerke.

5 okt. Uiting van enthousiasme om de nakende vrede met Engeland (met klokken, beiaard en kanonnen).

16 dec. Staat van beleg opgeheven.

1802. +Het Verdrag van Amiens (25 maart 1802) hier met grote vreugde gevierd (einde van de oorlog tussen enerzijds Spanje en Engeland, en Frankrijk en de Bataafse Republiek anderzijds).

12 mei. Bevestiging alhier van het Concordaat tussen Frankrijk en de Paus (juli 1801).

22 mei. In Oostende wordt het referendum over de duur van het Consulaat begonnen - weinig handtekeningen.

6 juni. Plechtige heropening van de Sint-Pieterskerk.

25 juni. De nieuwe bisschop, Fallot de Beaumont, geestdriftig ontvangen.

25 juli. De Sint-Sebastiaansgilde trekt feestelijk naar Diksmuide om er aan een wedstrijd deel te nemen. De mannen winnen de eerste prijs en worden 's anderendaags om 8 u 's avonds aan de Westpoort afgehaald.

15 aug. Op de Grote Markt mededeling van het senatus-consult (Parijs, 2 aug. 1802) : Napoleon consul voor het leven. Plechtig Te Deum in de Sint-Pieterskerk.

28 aug. Een groot kruis wordt op de Sint-Pieterskerk aangebracht. De goederen van de kerkfabriek worden teruggeven.

De Capucijnenkerk weer opengesteld als hulpparochiekerk. De dijken en ook de sluizen van Sas-Slijkens moeten dringend hersteld. Maar er is geen geld. De dokken worden uitgebaggerd. De kustvaart en de visvangst herleven langzaam.

1803. 27 april. De sinds enkele maanden opgerichte Handelsraad wordt omgevormd tot Handelskamer.

mei. De vrede met Engeland is verbroken. Brits embargo op Franse schepen. + Napoleon herneemt zijn plannen voor een landing in Engeland. Hij stuurt inspecteurs en reist in juni naar België.

10 juli. Aankomst van Napoleon in het bevlagde Oostende, met 'n schitterend gevolg. Hij inspecteert de verdedigingswerken, geeft toelating tot het bouwen van een spui- of schuursluis (volgens Pas.K.1 ong. aan de huidige Demey-sluis).

11 juli. Decreet van Napoleon : op het oosterhavenhoofd moeten 5 stukken geschut van 36, op het westerhoofd 3 van 36 aangebracht. Daartoe moeten 500 bomen geveld in de dichtsbijgelegen bossen.

+ Napoleon besluit ook militaire kampen aan de kust op te richten.

29 aug. Generaal Davoût moet het kamp van Brugge organiseren. De bezetting daarvan bestaat uit 25.000 man die in duinen ten oosten en ten westen van Oostende in barakken zullen legeren, onder het bevel van Oudinot en Friant.

sept.-okt. Oprichting door Davoût van een batterij op de plaats waar later (1810-1812) het "Fort van Napoleon" zal verrijzen.

6 dec. von Bülow, een Duits marine-officier, wordt als spion gefusilleerd in aanwezigheid van talrijke Oostendenaars.

1804. + De voorbereidingen tot de landing in Engeland veroorzaken een geweldige drukte in Oostende en langs de hele kust. Talloze platboomse schuiten worden gebouwd en zo, zodra ze af zijn, naar Boulogne overgebracht. De visserssloepen worden opgeëisten de meeste vaartuigen uit de haven omgevormd tot landingsboten.

15 mei. 't Verbod van op de dijk te wandelen wordt ingetrokken.

29 juni. De ramp van 14 sept. 1800 herhaalt zich. Soldaten van de divisie Oudinot, die ten oosten van de haven kamperen en mondvoorraad komen halen, doen, in ondoordachte haast, een veerschuit kantelen. Daarbij verdrinken bijna 200 man.

19 aug. Napoleon (op 18 mei tot keizer uitgeroepen) komt naar Oostende met Generaal Berthier, minister van oorlog, op inspectie. Hij keurt de plannen van de spuisluis goed. Zoals op 13.02.1798 logeert hij weer in de Langestraat (nu nr 69 waar voorlopig de Hoger Rijksinstituut voor paramedische beroepen huist).

okt.-nov. Burgemeester Blake krijgt 7 doeken van de schilder Jacob van Oost toegestuurd door een keizerlijk dignitaris.

+ Van Oostende tot Saint-Malo worden tolken aangeworven voor de komende landing.

+ Het ransport over zee van materiaal en troepen, tussen Oostende en Duinkerke, wordt voortdurend door de Engelsen gehinderd.

1805. 19 febr. A.J. van Iseghem volgt Thomas Blake als maire op.

+ Wegens de vorming van de derde coalitie laat Napoleon zijn landingsplan varen - vooral na Trafalgar 10 okt. 1805. Hij overwint bij Austerlitz 2 dec. 1805.

+ La Grande Armée heeft geld en soldaten nodig. De recrutering gaat slecht in het Département de la Lys. Bovendien moet er in Oostende een Garde Nationale opgericht worden, nl. la quatrième cohorte.

okt. van Iseghem, de nieuwe maire, vreest de invloed daarvan bij la Grande Armée en vraagt om uitstel. Vergeefs. 's Nachts verschijnt er een pamflet op de stadsmuren.

1806. 28 jan. Gevolg : boze brief van de préfet aan maire van Iseghem.

+ De republikeinse kalender wordt afgeschaft.

15 aug. Oostende viert met grote luister "La Saint Napoléon", de geboortedag van de keizer (1769) die samenvalt met O.L.V. Hemelvaart.

25 sept. Eerste steenlegging van de spuisluis, met hetzelfde zilveren truweel waarmee op 8 juli 1710 de wederopbouw van het stadhuis begonnen werd.

+ La Garde Nationale, in september geïnspecteerd, wordt onvoldoende geacht.

21 nov. Le Blocus continental (het continentaal stelsel) geproclameerd - zeer nadelig voor de Oostendse handel.

1807 18 febr. Vreselijke storm - de dijken doorbroken en de stad onder water - veel ellende - er is alleen visvangst dicht bij de kust en met speciale toelating.

1808. febr. Door een overstroming gedeeltelijke vernieling van het militaire depot op het Hazegras (ongeveer op de plaats waar zich nu het Sted. Hog. Techn. Instituut bevindt) van 60.000 kg buskruit en 207.000 patronen.

+ Grote nood in het kanton Oostende dat slechts 12.000 inwoners telt.

+ Er zijn weer gevechten op zee waar het onveilig is voor onze vissers.

14-15 aug. Een storm veroorzaakt overstromingen van Oostende tot Zeeland.

1809. + Na Wagram (5-6 juli) en het Verdrag van Wenen (14 oktober) straalt Napoleon glorie volop.

+ Ook in Oostende wordt aan de vorming van een Brevacht voor Napoleon gedacht. Tegen het einde van het jaar bieden 10 jonge Oostendenaars uit vooraanstaande families zich aan.

+ Beperkte handelsvergunningen geven aanleiding tot een ongewone smokkelhandel met Engeland.

(wordt voortgezet)

G. Billiet

Ons tijdschrift verdiept zich onder meer in de geschiedenis en oude gebruiken van onze stad. Een belangrijke bron, bij gebrek aan archief, voor de kennis van het vroegere Oostende vormen de beschrijvingen en zogenaamde "reisverhalen", herinneringen die tijdgenoten en toeristen te boek stelden. Een oorspronkelijk en betrouwbaar reisverhaal is eerder zeldzaam, - altijd moet men kritisch doornemen, want veel is slechts van "horen zeggen", "ergens gelezen" of eenvoudigweg klakkeloos afgeschreven van een ander ...

De Nederlander Nicolaas Godfried van Kampen (1776-1839), hoogleraar in de Nederlandse letterkunde en de vaderlandse geschiedenis aan het atheneum te Amsterdam vanaf 1829, kan hiertoe als voorbeeld dienen. Hij heeft veel vertaald en zeer veel geschreven, was echter weinig oorspronkelijk en miste diepgang. Zijn werken - veelal handboeken, die destijds nuttig waren - zijn vandaag totaal vergeten. Een korte notitie over hem is te vinden in Molhuysen en Blok, Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek, deel III (1914), kol. 660-662.

Wat hij te bieden heeft over Oostende vindt men in zijn "Staat- en Aardrijkskundige beschrijving van het Koninkrijk der Nederlanden" (Haarlem, F. Bohn, 1816), blz. 156-158;

Ostende, drie uren van Brugge, aan de Noordzee, eene aanzienlijke Vesting en Haven. Het oude Ostende, zoo men wil reeds in 1072 een klein plaatsje, waar Robert de Vries alstoen eene Kerk deed bouwen, werd in 1334 door de zee verzwolgen. In 1372 was het tegenwoordig Ostende eene visschersplaats met een houten staketsel omringd ; doch in 1445 deed Filips de Goede deze plaats met muren voorzien, en de Haven verruimen, die naderhand nog veel verbeterd is.

Ostende, als eene Vlaamsche Stad, bleef getrouw aan den Gentschen Vrede tegen de Spanjaarden, en als zoodanig was zij, door Willem I in 1583 versterkt, een bolwerk van het nieuwe Nederlandsche Gemeenebest, tot zij na eene driejarige belegering, die van 1601 tot 1604 duurde, voor de wapenen der Spanjaarden onder Aartshertog Albert moest zwichten. De langdurigheid van dit beleg, waarin men wil, dat 50.000 man van de Staatsche, en wel 80.000 van de Spaansche zijde gesneuveld zijn, heeft men daaraan toe te schrijven, dat de Hollanders meesters der Zee waren, en dus de bezetting en voorraad telkens ververschen konden, terwijl de Spanjaarden er een punt van eer in stelden, om de Stad, ten welken prijze het zij, te bemagtigen, 't welk ook, door de uitputting van hunne schatkist, gedeeltelijk oorzaak van het twaalfjarig Bestand werd.

Na dien tijd zijn de vestingwerken der toen bijna in een puinhoop veranderde stad iets hersteld, en vooral door overstromingen gedekt geworden, daar het lage doorsnedene land bij den vloed geheel onderloopt. Echter bleek in later tijd, vooral aan deze stad, de verbeterde wijze van belegering.

Ostende weerstond in 1706 den Bondgenooten, in plaats van drie jaren, slechts veertien dagen, wanneer zij zich na een sterk bombardement op den 6 Julij aan den Hollandschen Veldmaarschalk Ouwerkerk overgaf, en tot in 1715 Hollandsche bezetting moest innemen. Nog heviger was het bombardement in 1745, door de Franschen, waarbij de meeste huizen in de asch gelegd werden, en 't welk niet meer dan zes dagen duurde.

Het verval van Antwerpen had voorheen den zeehandel der Oostenrijksche Nederlanden genoegzaam tot Ostende bepaald. Dezelve is aanzienlijk, en in de Haven, die in het laatst der vorige Eeuw tot eene vrije Haven verklaard, en zoo zeer vergroot is, dat dezelve meer dan 70.000 voet bevat, en door eene vuurbaak verlicht wordt, (doch voor groote schepen slechts bij enkele winden en vloed kan dienen, en waarvan de invaart door eene zandbank naauw en gevaarlijk is) liepen gedurende het eerste

jaar van den Engelschen Oorlog (1781) onder begunstiging der onzijdige vaart 2636 schepen in, en liepen van daar 2440 uit, (bijna zoo veel als te Amsterdam in gewone jaren). Na den Vrede van 1782 verminderde dit getal weder tot 1694 in- en 1806 uitlopende schepen. De vaart op Londen was aanmerkelijk, en men had een pakketboot tusschen die beide steden, die meermalen den overtocht in 24 uren gedaan heeft. Thans is er een tusschen Ostende en Margate in Kent. Hier werden, in de lente en zomer van 1815, de talrijke Engelsche manschappen en krijgsbehoefte in ontscheept, die zoo krachtadig tot den val der dwinglandij in Frankrijk medewerkten.

Keizer Karel VI wilde hier ook in 1723 eene Oostindische handelmaatschappij op het voorbeeld der Nederlandsche en Engelsche, vestigen, zoo dat de Belgiërs, wier voornaamste zeestad reeds nutteloos geworden was, nu ook dezelfde uitsluiting van den Indischen Koophandel ondervonden, die Koning Filips III aan de Nederlanders, even vóór het twaalfjarig bestand, had willen voorschrijven. Ofschoon er dus reeds zes Bewindhebbers benoemd waren, en een fonds van zes Millioenen bijeen was, werd nogtans de Maatschappij in 1727 geschorst, en in 1731 voor goed opgeheven, 't welk het verhuizen van meer dan 2000 inwoners ten gevolge had.

Het Stadhuis, in de bombardering van 1706 afgebrand, is in 1711 in een beteren smaak herbouwd. Daar de bloei der Stad van late dagteekening is, vindt men er minder ouderwetsche praalgebouwen, kerken, enz. dan elders in de groote Belgische steden. Ostende heeft gebrek aan versch water, 't welk men van Brugge doet komen.

E. Smissaert

G. GEZELLE EN E. VLIETINCK.

Mr. Edward Vlietinck (1865-1937) vleide zich te behoren tot één van de weinigen die het geluk gekend hebben persoonlijk met priester-dichter Guido Gezelle (1830-1899) in contact te zijn geweest. Rond de jaren 1889 en volgende had de jonge Vlietinck ook enkele geschiedkundige opstellen voor "Rond den Heerd" ingestuurd, die Gezelles aandacht hadden getrokken. Tweemaal heeft E. Vlietinck Gezelle ontmoet, over wie hij vele jaren later een zeer kort artikel schreef: "Guido Gezelle. Persoonlijke herinneringen", in: Hooger Leven. 1 juni 1930, blz. 692-693. Deze reminescenties van Vlietinck werden kritisch besproken door J. Van Dyck: "Correspondentie Gezelle-Edward Vlietinck", in: Gezellekroniek. Bijdragen en mededelingen van het Guid-Gezellegenootschap. Nummer 4 (Kapellen, 1967), blz. 109-113.

EEN BEKNOPTTE BIBLIOGRAFIE VAN Mr. E. VLIETINCK.

Een algemene inleiding over leven en werk van Edward Vlietinck (1865-1937), de bekende geschiedschrijver van het oude Oostende, bezorgde Raf Seys enkele jaren geleden in zijn brochure (nog verkrijgbaar: 25 F), eerder verschenen in "Biekorf", 1968, blz. 43-48. Wij vonden een "Lijst der schriften van E. Vlietinck" in het "Rechtskundig Weekblad", jg. 4, nr 20, 3 februari 1935, kol. 684-687. Uitgegeven ter gelegenheid van zijn zeventigste verjaardag roemt dit tijdschrift Vlietinck als een "stoere werker": zijn "werk dwingt eerbied af wegens zijn omvang, zijn verscheidenheid en zijn degelijkheid. Hij is uitstekend jurist, historicus, filoloog (...), een gewetensvol magistrat en een uitstekend confrater". Vermelden wij terloops dat E. Vlietinck een dagelijkse kroniek schreef over buitenlandse politiek in de Antwerpse dagbladen "La Presse" (van 1905 tot 1914, + 3.540 artikels) en "La Métropole" (onder de schuilnaam "Spectator", van 1919 tot 1925, circa 2.500 artikels). In de Stadsbibliotheek van Antwerpen (Conscienceplein 4) worden een aantal overdrukken van Vlietinck, door hem aangeboden, bewaard. Zijn dochter Esther Vlietinck publiceerde einde 1975 in "De Kiphoorn" één bladzijde herinneringen aan de persoonlijkheid van haar vader.

VERGETEN OOSTENDSE SCHILDERS. III. MICHEL T.A. VAN CUYCK (vervolg).

Vorige keer behandelden we in 't kort (1) het leven van Michel VAN CUYCK en gaven we een beknopte lijst van zijn voornaamste schilderwerken. Nu dan de lijst van de litho's naar ontwerpen van M.T.A. VAN CUYCK uitgevoerd. Deze zeer decoratieve prenten, destijds gretig afgenomen door toeristen, vormen nu meer dan ooit gezochte verzamelobjecten voor amateurs van "Ostendiana". Een vergelijking van de litho's naar VAN CUYCK met die van STROOBANT of CANELLE valt duidelijk in het nadeel van VAN CUYCK uit : STROOBANT & CANELLE zijn duidelijk superieur. Omwille van hun accurate weergave vormen VAN CUYCK's litho's echter onschatbare tijdsdocumenten.

.....

1. DE WALVIS AANGESPOELD OP HET STRAND TE OOSTENDE, 4 NOVEMBER 1827.
Litho door J.B. JOBARD naar VAN CUYCK
de dode walvis op het strand met talrijke omstaanders. Achteraan een gezicht op de stad.
2. HET FEEST NA HET ONTVLEZEN DER WALVIS, OOSTENDE 18 NOVEMBER 1827.
pendant van voorgaande litho. Het skelet van de walvis waarop de Nederlandse vlag wappert. Enkele dansende paartjes.
(Beide litho's zijn te zien in het Heemkundig Museum).
3. DE DANSZAAL IN HET CASINO TE OOSTENDE OMSTREEKS 1846.
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK
de danszaal met tal van dansende paartjes.
4. DE OOSTENDSE HAVEN GEZIEN VANAF DE JACHTSLUIS OMSTREEKS 1846.
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK.
links is een gedeelte van de stad zichtbaar.
5. DE KERKSTRAAT TE OOSTENDE OMSTREEKS 1846.
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK.
de Kerkstraat gezien vanaf de Markt. Rechts de oostzijde van het stadhuis met de toren. De oude kerk sluit het perspectief af. (afgebeeld in de tentoonstellings-catalogus "Oostende 1000").
6. HET STATION TE OOSTENDE OMSTREEKS 1846.
het oude treinstation aan de zuidkant van het Tweede Handelsdok gezien vanaf de Kapellestraat. Tal van figuren.
(afgebeeld in de door de stad uitgegeven brochure "Oostende 1000")
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK.
7. OOSTENDE GEZIEN VAN OP ZEE OMSTREEKS 1846.
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK.
8. DE VISSERSKAAI TE OOSTENDE, OMSTREEKS 1846.
de oude visserskaai met vooraan links het oude stapelhuis.
Rechts visserssloepen en op het achterplan de pakketboot Oostende-Dover.
litho door H. BORREMANS naar VAN CUYCK.
(afgebeeld in A. VERBOUWE's "Iconografie van het Arrondissement Oostende, nr 512).
9. GEZICHT OP SLYKENS OMSTREEKS 1846.
Het Kanaal Oostende-Brugge. De sluizen op het achterplan. Gestoffeerd met personages en een ruiter.
litho door H. BORREMANS
(afgebeeld in R. EECKHOUT, Zoeklicht op Bredene, p. 210).
10. ZEEBADEN TE OOSTENDE.
baders in zee ter hoogte van de "Cercle du Phare"
litho door H. BORREMANS.
11. GUIDES DES BAIGNEURS AUX BAINS DE MER D'OOSTENDE.
12. GUIDES DES BAIGNEUSES AUX BAINS DE MER D'OOSTENDE.
- (1) Wie méér wil weten over VAN CUYCK kan terecht in de wat uitvoeriger en geïllustreerde brochure : N. HOSTYN & W. VAN CUYCK: Kunstschilder Michel T.A. VAN CUYCK

13. PAYSANNE DES ENVIRONS D'OSTENDE.
14. DEMOISELLE DE LA NORD HOLLANDE.
4 kleurenlitho's door H. BORREMANS naar VAN CUYCK, verschenen in :
J.B. LAUWERS, Monuments et vues d'Ostende dessinés d'après nature et litho-
graphiés par F. STROOBANT,
Ostende, Ed. J. BUFFA & J. ELLEBOUDT, uitgave van nà 1847.
15. S.M. LA FEMME DES BELGES A SON LIT DE MORT.
Louise d'Orleans op haar sterfbed in het paleis aan de Langestraat.
Ze houdt een klein crucifix in de hand.
Litho door COLLEYE naar VAN CUYCK.
16. PLAGE DES BAINS D'OSTENDE.
De zee, gezien vanaf het strand ; tal van badkarretjes, paarden, baders en
wandelaars. Omstreeks 1859.
kleurlitho door GERLIER naar VAN CUYCK, verschenen in :
Collection des plus belles vues des bains de mer d'Ostende & Blankenberghe.
Brugge-Oostende, éd. BUFFA, 1859.

BRUSSEL - Prentenkabinet : 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 & 10.

OOSTENDE - Stadsarchief : 2, 3, 5, 6 & 10 als fotografische reproducties.

OOSTENDE - Stadsbibliotheek : 11, 12, 13, 14 & 16.

OOSTENDE - Noordkundig Museum : 1 & 2.

N. Hostyn.

JOHN GHEERAERT VERTELDT VERHAAL ...

Deze Oostendenaar en occasioneel medewerker van onze periodiek is erin gelukt reeds twee novellen in het zeer gezaghebbende tijdschrift voor letterkunde en geesteswetenschappen "Dietsche Warande en Belfort" te doen opnemen. Dit keurig maand-schrift krijgt steeds een overvloed aan kopij toegestuurd van fiction en non-fiction, en heeft de lezer heel kritisch en selectief te werk te gaan ; opname van een bijdrage is dus een rekententje op zichzelf. In 1977, in het nummer 6 van juli-augustus (blz. 428-400), werd het mooie verhaal "Lichtjes" gepubliceerd ; het speelt zich af te Oostende, langs de kaai en het staketsel, de geschiedenis van de knaap Frederik. "Mr. Wang" is zijn tweede kortverhaal in "Dietsche Warande en Belfort" (nr. 4, mei 1978, blz. 273-277) ; de actie speelt zich ditmaal af te Parijs en is sober gehouden. Het tijdschrift "Heibel" had eerder in het januarinumnummer 1977 van de 11de jaargang (nr. 3, blz. 12-15) een creatieve bijdrage afgedrukt, getiteld : "De vissers van St.-Jean de Wapde". Herinneren wij eraan dat John Gheeraert reisverhalen over Oostende opgesocht, geïncubeerd en verwerkt heeft in twee boeken : "Als d'oude engerbus van Oostende" (190 F) en "Ode aan Oostende" (rijkelijk geïllustreerd, 1.500 F), nog te koop in het boekwinkeltje in het Museum van "De Plate" en in de boekhandel.

E. Smissaert

OOSTENDE, DEUTSCHE ZEEHÄFEN.

Onze stad wordt vermeld en kort behandeld als zeehaven door W.A.G. Blonk in een boek getiteld : Die Seehäfen in den Niederlanden und In Belgien (Hamburg, Weltarchiv GEBEL, 1974, 8°, 289 blz., ill.), in de reeks : Handbuch der Europäischen Seehäfen, Band 4-5.

Bij de bouw van een openbaar gebouw of zelfs een kerk, komen eigenaardige dingen te voorschijn.

We kregen inzage van briefwisseling die gevoerd werd bij de bouw van de Grote Kerk te Oostende, na de brand. Het ging hier vooral om de te leveren kunstwerken.

Zo lezen we dat de preekstoel gemaakt werd door Pierre Peeters uit Antwerpen naar tekeningen van architect Delacenserie. Hij kreeg vijf maanden voor de uitvoering en vroeg 15.600 F. voor dit werk. Dit bedrag werd tenslotte op 15.000 F. gebracht na discussie met de architect en in die prijs was de levering van het kruisbeeld inbegrepen.

Delacenserie voerde een studie uit en schreef aan de kerkfabriek dat na observatie en opzoekingen hij tot het besluit gekomen was dat de beste vloer die men in de kerk kon leggen dezelfde moest zijn als die welke in de Zoo te Antwerpen in "het paleis der leeuwen" ligt. De kerkfabriek vond daar geen aanstoot aan en keurde dit voorstel goed.

Pieter Braecke, beeldhouwer te Brussel kapte de beelden van de vier Evangelisten die tegen de pilaren van de kruisbeuk staan. Hij kreeg hiervoor 10.000 F. en de beelden moesten door hem geleverd worden vóór 1 mei 1905.

Delacenserie tekende het model van de kruisweg en die werd door Jan Gerrits gebeiteld. Per statie van de kruisweg vroeg hij 750 F., in totaal voor de 14 staties dus : 10.500 F., waarbij nog 5.700 F. kwam voor het plaatsen.

J.B. Van Wint, beeldhouwer uit Antwerpen kreeg voor 10.000 F. de opdracht de drie beelden te kappen die de voorgevel van de kerk versieren : O.L.Vrouw en de beelden van Petrus en van Paulus. Deze moesten geleverd worden vóór 15 juli 1907. De blokken arduin moesten door de kerkfabriek te Antwerpen geleverd worden. Maar Van Wint zou de gekapte beelden franco te Oostende bezorgen.

Vermits Van Wint zelf de beelden moest ontwerpen, werd hem gevraagd een model van ieder beeld op halve grootte in gips te maken en foto's ter goedkeuring aan architect en kerkfabriek te sturen. Dit gebeurde.

Delacenserie was evenwel niet tevreden en schreef aan de kerkfabriek dat de beelden van O.L. Vrouw en de kop van Sint-Pieter hem wel aanstonden. Die van Sint-Paulus vond hij evenwel niet goed en wel om volgende reden. Volgens Delacenserie zou Sint-Paulus bijna altijd met een kletskop worden voorgesteld (représenté chauve). Het beeld voor de grote kerk zou dus zonder haar moeten gekapt worden.

De beeldhouwer replikeerde dat zoals Paulus door hem gepresenteerd wordt (met haar) dit meer effect geeft en minder gelijkenis met zijn "compagnon" (Sint-Pieter). Inderdaad, het beeld van Sint-Pieter aan de kerkpoort vertoont de heilige met een kroezelkop, en we veronderstellen dat Van Wint zijn compagnon met lang haar (zoals de hippies) heeft voorgesteld.

Wie nu de beelden bekijkt zal vaststellen dat er een gulden middenweg gevonden werd tussen de opinie van Delacenserie (kletsekop) en Van Wint (lang haar) : Sint-Paulus heeft geen haartje boven op zijn schedel, maar in zijn nek hangt het tamelijk lang.

Wat is er nu van waar ? We hebben onze bijbel geraadpleegd en de brieven van Sint-Paulus bestudeerd. Ondanks de vele zorgen en miserie die de heilige man gekend heeft, schrijft hij nooit dat hij met de handen in het haar heeft gezeten. In zijn zeer gedetailleerde reisbeschrijvingen vertelt hij nooit dat hij naar de kapper is geweest en tenslotte in geen enkel van de brieven vonden we een haartje. Waaruit we kunnen veronderstellen dat Delacenserie het wel bij het rechte eind had. De repliek is aan de theologen.

DE OOSTENDSE MOLENS.

Bekijkt men oude afbeeldingen van vroeger versterkte steden dan ziet men altijd boven de deinende lijn van de huisdaken kerktorens uitpijlen en boven de wallen van de vestingen molenwieken oprijzen.

Molens hebben misschien wel iets romantisch, iets vredig of bucolisch, maar waren in vroegere eeuwen een letterlijk broodnodig element van ieder stads-landschap.

Uiteraard is een stad een nederzetting waar praktisch niet aan landbouw wordt gedaan en voor de bevoorrading op het platteland is aangewezen. Graan moet in magazijnen worden opgestapeld. Een aantal molens, in verhouding tot het bevolkingscijfer, moet dit graan tot meel kunnen verwerken. Men moet immers altijd rekening houden met de eventualiteit van een belegering. Aan deze algemeen geldende regel ontsnapte ook Oostende niet.

Bij de heropbouw van de stad na de inname in september 1604 zorgde Aarts-hertog Albrecht in de eerste plaats voor de bouw van graanmagazijnen en twee molens. Reeds in het begin van 1605 rees een eerste molen op, ongeveer in het midden van het huidig Visserijplein, de "Oostmolen". Enkele maanden later dook een tweede molen boven de wallen op, bezuiden de Westpoort. Het was de "Westmolen". Tientallen jaren later kwam een derde molen het bolwerk bekronen benoorden de Kalvermarkt of de Vlaanderenstraat. Het was de "Noordmolen". Misschien werd er wel een tweede molen aan de Westpoort opgericht zoals uit sommige stadszichten, onder meer van Seutter en Ottens blijkt. Zeker is het, dat bij de uitzonderlijke economische bloei die Oostende tijdens het laatste kwart van de 18e eeuw kende en de daarmee gepaardgaande plotse stijging van het bevolkingscijfer, een vierde windkoornmolen werd opgericht in november 1782 aan de voet van de IJspuit, dit is nagenoeg in de hoek gevormd door de Langestraat en de Leopoldlaan. De bevolkingscijfers bleven stijgen. Van 6703 in het jaar 1785 ging het naar 10.222 in het jaar 1798. Het aantal molens volgde deze trend. Een echte molenzone kwam tot stand op de Westkant van het Hazegras, op een driehoekig terrein spitsuitlopend naar het zuiden, bezuiden de "derde bassin" geperst tussen de nieuwe vestingen ten westen en een aftakking van de Catherine Kreek ten oosten. Tijdens het Franse en het Nederlandse Bewind kwamen er hier vier molens te staan, een oliemolen in de zuidhoek van de vroegere Werf en drie graanmolens in de buurt van de huidige Stedelijke Visserijschool.

Molens komen, maar molens gaan ook. Bij de herplanning van de vestingen onder het Hollandse regime verdwenen de twee molens aan de Westpoort. Een orkaan kegelde in november 1836 de molen van de Werf omver. De Oostmolen viel in 1856 onder de sloophamers weg. Op bevel van de militaire overheid werd de Noordmolen in 1861 ontmanteld en overgebracht naar de Springkom aan de grens met Bredene.

Het invoeren van de stoomtechniek bracht ons de spoorwegen aan en snellere bevoorrading. Stoom maakte de wind tot een overbodig element in de maalderij. Maar vooral het aanleggen van spoorwegen en de enorme landhonger van de spoorwegen maaiden de windmolens van het Hazegras weg. Twee molens verdwenen in 1839 voor de eerste spoorlijnen, die in onze stad, doorheen de vestingen kwamen te lopen. Een ervan werd weer opgebouwd aan de noordkant van de Torhoutsteenweg, aan een bocht van de Catherine Kreek, rechtover de Oude Molenstraat. Een derde molen, de "Rode Molen" moest de plaats ruimen voor de bouw van onooglijk kleine krotwoningen in 1863. Wellicht ter herinnering aan deze verdwenen molen gaf de gemeenteraad op 5 september 1864 aan deze triest arbodige steeg, die op de Werfkaai uitliep de naam Molenstraat. Aan deze steeg lag ook de eerste stoommaalderij, opgericht in 1863 in een oud kaarsenfabriekje. De laatste windmolen van het Hazegras werd in 1866 gesloopt omwille van de voornemens uitbreiding van het station.

Straatnamen hebben een tijdlang het bestaan van molens in herinnering gehouden, de Oostmolenstraat, de Westmolenstraat, de Molenstraat. Maar ook zij werden van de officiële lijst van straatnamen geschrapt en plaats te maken voor de Ooststraat, de Werfstraat en H. Serruyslaan. De Molenstraat en de stoommaalderij werden in 1871 opgeslorpt in het aangroeiend domein van het station Oostende-Stad. Alleen de Oude Molenstraat en de Molensstraat getuigen nog het vroeger bestaan van de molen in 1840 aan de Torhoutsteenweg opgetrokken.

BOUWMEESTERS VAN OOSTENDE-BELLE-EPOQUE. XIII. KLEINERE NAMEN.

Thomas DIERICKX.

Over deze te Oostende werkzaam zijnde architect vonden we nekel terug dat hij architectuuronderricht gaf aan de locale Academie in de jaren rond 1875. Een bericht in de "Phare" van 28 maart 1860 leert ons dat hij deelnam aan de wedstrijd voor het bouwen van een nieuw slachthuis te Oostende.

J.J. NOTENBOOM.

NOTENBOOM moet hier zowat eind 1887 zijn activiteiten begonnen zijn, althans volgens annonces in locale kranten van januari 1888 :

```
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
X                                                                 X
X      DE ARCHIT. J.J. NOTENBOOM                                X
X      RAMPE CHRISTINE 36 OOSTENDE                              X
X                                                                 X
X      BEVEELT ZICH BIJZONDER AAN VOOR HET                     X
X      MAKEN VAN PLANNEN, UITVOERINGEN,                        X
X      ENZ. VOOR ALLERLEI BOUWWERKEN, TEGEN                    X
X      ZEER GERINCE VOORWAARDEN.                                X
X      HIJ HOOPT ZICH DOOR UITMUNTENDE                          X
X      BEDIENING ALLER VERTROUWEN WEERDIG TE MAKEN            X
X                                                                 X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
```

(La Feuille d'Ostende)

```
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
X                                                                 X
X      L'ARCHITECTE J.J. NOTENBOOM                              X
X      SE RECOMMANDE RESPECTUEUSEMENT POUR                     X
X      LA CONFECTION DES PLANS, DE DEVIS, ETC., DE              X
X      TOUTES ESPECES DE CONSTRUCTIONS                          X
X      PLUSIEURS PLANS DE VILLAS SONT SOUMIS A                  X
X      L'INSPECTION                                              X
X      ADRESSE. RAMPE CERISTINE 36                               X
X      VILLA ROZETTA. OSTENDE                                   X
X                                                                 X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
```

(Echo d'Ostende)

NOTENBOOM woonde later nog aan de Van Iseghemlaan.

Het enige huis dat we van hem kennen, daar het zijn signatuur draagt, is een huis in eclectische stijl Aartshertogstraat 31. De architecturale kwaliteiten van dit huis met topgevel zijn uiterst middelmatig. Naast genoemd gebouw zal er wellicht nog veel meer geweest zijn.

Joseph VAN DER BANCK.

Geboren te Oudenaarde op 25 augustus 1888, maar later werkzaam en wonende in Oostende. Gehuwd met Maria BRUYNEEL en woonachtig Amsterdamstraat 41. Op zijn parochie maakte hij zich verder verdienstelijk als lid van de Kerkraad St. Jozef en ijveraar van de H. Hartbond. Van hem noemen we :

- de al weer verdwenen LLOYD RESIDENCE, op de hoek van het Marie-Joséplein en de Madridstraat (cf. Olop 59-60).
- de herberg Leffingestraat 48, met bakstenen gevel waarin sobere klassieke motieven verwerkt zijn. Dit gebouw stond nog, alhoewel verwaarloosd in het voorjaar 1978.
- een (onooglijk) appartementsgebouwtje, Kaaistraat 47.

Het huis Euphrosine Beernaertstraat 51 en het genoegzaam gekende "Hôtel du Parc" (hoek Marie-Joséplein/Leopold II^{de}-laan) zijn ook VAN DER BANCK ontwerpen. Merkwaardig is hoe de bouwmeester hier het TRAPEZIUMMOTIEF hier op de meest diverse plaatsen wist te verwerken. Dit motief, typisch voor een bepaalde bouwkunst uit de naoorlogse jaren, verleent de constructies een zeker gevoel van robuustheid. Een halve eeuw terug moet het zeer modern en vooruitstrevend hebben aangedaan. VAN DER BANCK stierf te Oostende op 18 april 1969. Alphonse-Marie CLEMENT.

Geboren te Blankenberge op 11 januari 1882.

Woonde te Oostende in de Amsterdamstraat 27. Hij was tekenaar aan de Stad Oostende, dienst Stedelijke Bouwwerken. Hij werd in die functie benoemd in de zitting van 17 december 1912, nog in volle "Belle-Epoque" dus. Zijn stijl was het eclectisme en hij zou lang na 1918 deze vormentaal trouw blijven :

- Hotel Fontaine, Louistraat 6 ; een monumentale, symmetrische voorgevel met was gestroomlijnde siermotieven.
- woonhuis Warschaustraaf 42 ; nog totaal eclectisch opgevat.

M.A. DE DONCQUERS.

Werd reeds in vorig artikel besproken. Door omstandigheden vielen echter enkele zinnen weg. Naast het huis aan het Stephanieplein vermelden we nog het woon- en winkelpand Kaaistraat 31 (1903). In de sierlijke gevel waarin geglazuurde baksteen is verwerkt samen met blauwe steen waarop sierlijke, eigenaardige jugenstilmotieven, vinden we onder de kroonlijst een fries in Hasseltse majolica, een product dat in die tijd met voorkefde werd aangewend in de geveldecoratie. Stylistisch wijkt dit gebouw totaal af van DE DONCQUERS' plannen voor het huis aan het Stephanieplein.

N. Hostyn.

NOG OVER DE "MATHILDE".

Zie hiervoor ook :

"De Plate", 7de jg, nr 2, februari 1978, blz. 20 ; 78/39 ;

"De Plate", 7de jg, nrs 4-8, april-aug. 1978, blz. 4 ; 78/63 ;

"De Plate", 7de jg, nrs 4-8, april-aug. 1978, blz. 4 ; 78/63

Ik bezit een glasschilderij van dit schip met volgend onderschrift : "Mathilde van Oostende, kapitein Jacques Dewilde 1863" ; het schip voert de Belgische en Oostendse kleuren. Een schets van dit schilderijtje verscheen in "Drie kwart eeuw Male" van onze Ferdinand Gevaert. Een grootoom van me, Benediktus Verbanck (Nonkel Dikten) was bootsman op de Mathilde.

R. Verbanck.

VONDSMELDINGEN.

In de oude loopgraven van de IJzer worden nog altijd rollen koperdraad gevonden. Deze komen voor van de telefonische verbindingen van de legers die voor elkaar stonden. Een bevestiging dus van de stelling dat én Duitsers én geallieerden toen hun verbindingen te velde per telefoon deden.

Bij de opgravingen die Chocqueel deed tegenover Raversijde werd geen enkel stukje koperdraad gevonden. Mogen we hieruit besluiten dat onze voorvaderen toen al via de radio in verbinding stonden met het hinterland ?

J.-H. K.

NOG OVER VONDSMELDINGEN : OUDE WATERPUT.

Zie hiervoor ook "De Plate", 7de jg, nrs 4-8, april-aug. 1978, blz. 23 ; 78/81. Het kan zijn dat de waterput in de Kerkstraat ouder is dan de 17de eeuw. Op een prachtig panoramisch plan "Oostende in 1593" zijn een groot aantal steenputten te zien die lagen achter de huizen uit die tijd. Gedeelten ervan kunnen nog bewaard gebleven zijn na het beleg.

R. Verbanck

Tot mijn verrassing en blijdschap blijken heel wat liederen uit het répertoire van de Oostendse "zanger en Vlaamsche dichter" Jan Van Wulpen (Kortestraat, 1, Oostende) bewaard in het archief van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (Koningstraat 18, 9000 Gent), namelijk in de verzamelbundel "Volksliederen allerlei". "Die de liedjes durft nadrukken van J. Van Wulpen, zal door de wet vervolgd worden", waarschuwt de zanger. Onderaan een lied wordt vermeld: "Verkrijgbaar bij Jan Van Wulpen, Kortestraat, nr 1, Oostende: Alle slach van boeken, zooals: Tooververtellingen, Tooverkunsten, Raadsboeken, droomboeken, liefdeboeken, liedjesboeken; groote keus van romanceliedereren, kluchtliederen en historieliedereren, in het fransch en in het Vlaamsch".

Eveneens onderaan een ander lied: "Alle liedjes te verkrijgen bij Van Wulpen, Jan, Die zonder iets te zwijgen, van alles dichten kan". Elders lezen wij: "Jan Van Wulpen, zanger en dichter, 63, Oostende gelast zich ook met het opstellen van brieven, petitiën, gedichten, en al andere schrijfwerken, matige prijzen, spoedige bediening, alle soort van liedjes te bekomen, al aan de prijs van 10 centimen". Op een groot liederenblad staat onderaan te lezen: "Bij Jan Van Wulpen, Kortestraat, nr 1 en hoe^k der Christinastraat kan men de volgende artikelen bekomen: Lepels en fourchetten, messen in alle slach, schoentrekken, kurkentrekken, speelkaarten, schrijfpapier, enveloppen, pennen, inkt, potlooden, pennestokken, griffels, pepervaten, trachters, drinkpotjes, naaldekokers, naalden, breinaalden, bottienhaakjes, alle slach van knopen, alle slach van zeep, koper pommade, pommade voor het haar, huile antique in botteltjes, blinkende potlood voor stoven, IJzerpapier, riemen, zakdoeken, fijne, grove, nickel en beenen kammen, garen, lint, vingerhoeden, spelden, hoed- en haar-spelden, foulards, meters, alle slach van almanakken, enz.". Op een ander groot liederenblad liet Jan Van Wulpen drukken: "Leest en verspreidt den kluchtigen Oostendenaar, door Jan Van Wulpen, prijs 10 centiemen".

Wij vermelden hieronder de in de Academie bewaarde liederen, waarop Jan Van Wulpen expliciet vermeld wordt:

- "Schoon Ortanse met een kalen heer. Kluchtlied". Stemme: Zijt gij van Brussel. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Het ellendig, kluchtig leven en verdriet van den kleinen witten deugeniet". Stemme: Wij die zijn van Molenbeek. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Kluchtig lied op de schoone wandeling te Blankenberghe of het ijzeren reuzenwerk genaamd de Piere metende 300 meters ver in zee". Stemme: Mijn schoone Dalia. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "De Marche der Burgerwacht". Stemme: Le petit Pompier. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Le Tour d'Ostende". Stemme: L'Anglais embarrassé. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "De Machinist". Stemme: Het algemeen stemrecht of de Cirk. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Kluchtlied "De Velocipedisten"". Stemme: Le Bois de Boulogne. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Een ware gebeurtenis voorgevallen in de Stad Oostende, waarvan hier de namen verzwegen worden voor de familie". Stemme: Boven op de zolder in de schavelinge.
- "Den grootsten boot op d'helling". Stemme: O, la, la, O, la, la. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Marche der grenadiers". Woorden van Jan Van Wulpen.
- "Kluchtlied Over 't plezier van die rijke man, die zijn geld niet dragen kan". Stemme: De Cirk, of het algemeen stemrecht. Woorden van Jan Van Wulpen.
- "De Marche der Roode Vaandeldrager". Stemme: La Garde République. Woorden van Jan Van Wulpen.

Dank zij de publiciteit op de vliegende bladen van Jan Van Wulpen krijgt men een idee hoeveel liederen die Oostendse volkszanger ten gehore bracht. Men leest : Verkrijgbaar bij Jan Van Wulpen, Kortestraat, nr 1, Oostende, Den grooten Baekelandt, enz. :

HISTORIELIEDEREN :

Ursula en Leo, Duc de Reichstadt, Richard en Melanie, De beruchte zaak Madame Joniaux, De Voerman, Ferdinandus en Lucia, De liefde triompheert, Romandus en Blondina, Het Doodshoofd, Napoleon, De klappende papegaai, Valerius, 't Ongeluk van Theophiel, Alphons en Dalia, 't Kaartspel, Het schip den zwarten haan, Jan van Aalst, De vier koopmans, De geheimen Gods, d'Heilige Barbara, De wonder doctoer, 't Kasteel van Antwerpen, Helena de Verduldige, Genoveva van Brabant, De blauwe zwaan, Arnoldus en Martha, De kaatsbol, Nelson, Misdaad van Mobil, Gustaaf en Melanie, Victor Disaar en Josephine, Oscar Goethals, Bertina en Jonker Louis, Den timmerman van Keulen, Den Hertog van Runswijk en Filomeen, De duitsche schaper, D'eerbare Lucia, Den jongen August, De wredelijke zeeramp te IJsland, Alexis de Verstoeteling, De twee gebroeders in de vreemde zeeën van Afrika, De jaloezie of wreedelijke broedermoord, 1500 Belgen op reis naar Argentino, Hoe zoet is toch het leven, De twee gezusters d'een arm, d'ander rijk, De valsche tong, De gruwelijke hongersnood op 't driemastschip Constant, De valsche Luitenant.

ROMANCELIEDEREN :

Het bastaards kind, De Nieuwjaardag, De smeekstem, De arme dichter, Hebt medelijden met den armen, Van huis verdreven, De Vloot, Komt t'huis, Laura, Alphons en Roza, Zij is niet meer, Aandenken, Het lot van den werkman, De laatste Vaderkus. De standvastige liefde eener jonge moeder. Mijn blond jeannetje, De kleine dief, De raad eens vaders, Vergeet den armen niet, Ver in 't zuiden daar ligt Spanje, De wees van Vincennes, Op 't sombre kerkhof, De Vrede smid, 't Spleetje van 't gordijn, De man met het ijzer masker, De slag van Sebastopol, Lieve klein vergeet mij niet, Een beter Vaderland, Den blinden man, Den rijken august, O vaderland aan u mijn laatsten zucht, Kroonprins Baudewijn, 't Lot eener arme weduwe, Mijn Antwerpsche stad, De klacht eener moeder, De echte Vlaming, De doolende moeder, Den Blinden zoon, O Vreemde mist, De zieke jongeling, Elle est si douce, si aimable, si jolie Den vrouwenstrijd, Verracjt niemand, Het Vrijgezind werkerslied, De ontmoeting, De millioenair, wil mij werk geven, 't Beklag van 't menschedom, Den geheelen bundel sociale liedjesboek, Jan Breidel en De Coninck.

KLUCHTLIEDEREN :

Ik en mijn neuze, De rijke man, die zijn geld niet dragen kan, Wacht een beetje dan zal het wel gaan, Thomas Bruiloftsfeest, De marche der grenadiers, Het regiment der bulten, Charlotjen, De pauvre waal, De kattesteert, de foor van Gent, 't Einde raad, Hola Piet, Adam en Eva, De soldaten held, Kan daar niet tegen, De oude muzikant, Jan kapoen, Mijn flinke sergent, De foor van Oostende, De vechtpartij in 't poortje van hoera, De vooruitgang van verlichting, De bakker Jan die aardig bakken kan, De marche der belgen, De Vogelmarkt, De echte boerenmode, De wiege, Zoodra de roe van 't gat is, Le tour d'Oostende, De machinist, 't Verstrooid huwelijk, De ketel van lucifer, De afgunst en wreeden nijd, De waterplat, Mietje houd u vast, aan de takken van de mast, De meubelmaker, Voor de bedrogen meisjes, Een aardig waterziekte, Mijn schoon alida, De waal naar den hemel, De kluchtig jongman, Al doende leest men, Het een en het ander, Den witten deugniet, De cirk, De Velocipedisten, Terere bom raé, Het geld, De concurrentie der bakkers, De dronkaards, Mieke pijsje kop, Die 't kleintje niet begeert, Trouwen is houwen, De mond vol tanden, Het schuifelet, Schele Hortense, de garçon café, De geschoren boer, De jongen die bang is van trouwen, De voyageur, De paraplu, De walvisch, Mijn zoete lieze, Den grootsten boot op de helling, De vieze Bleekerbaas, Den Aviso, Het hollands meisje, De jager en de herderin.

KOOPT EN VERSPREIDT JAN VAN WULPEN'S LIEDJES

Over de volkszangers Jan Van Wulpen (voor Wereldoorlog I) en Bertino (na Wereldoorlog II) zal er waarschijnlijk vroeg of laat nog wel eens een heemkundige studie verschijnen.

E. Smislaert

BOEKEN.

BRUGGE.

Voor éénmaal een boek uit Brugge. Guillaume Michiels zal tegen het einde van dit jaar "Uit de wereld der Brugse mensen ; de fotografie en het leven te Brugge" laten verschijnen. Het wordt een echte getuigenis van de mens te Brugge tussen de jaren 1839-1914. Voor Oostende kan dit boek interessant zijn omdat hij een boeiend hoofdstuk zal wijden aan de geschiedenis van de Brugse fotografie. En daarin is er o.a. spraak van Joseph Buffa, het Huis Daveluy, Firma Lebon, het Huis Albert Desouter en zonen. Allemaal fotografen die ook Oostendse stadsgezichten en genretaferelen op de gevoelige plaat brachten.

Dit werk kost bij voorintekening 1.985 F. (na verschijnen 2.900 F.), te storten op rekening nummer 068-0566920-79 van Uitg. Westvlaamse Gidsenkring met vermelding : "Michiels : Brugse mensen ...".

STENE.

Onze zustervereniging "De Heemkundige Kring 't Schorre" heeft een boek "Stene, een dorp in de stad" uitgegeven. De documentatie en de samenstelling is van Henri De Smedt en de tekeningen van William Lievens.

Voor de Oostendse heemkundigen warm aanbevolen.

Prijs : 150 F., te bestellen bij Drukkerij "Lover", Middelkerke op rekening nummer 477-5500071-48 van Kredietbank Oostende.

VEURNE TOEN.

Een kunstmap met vijftig oude prentkaarten van Veurne omstreeks 1900 op groot formaat, waarbij een vierkleurentekening van Piet Verdonck gevoegd is zal tegen de eindejaarsfeesten verschijnen.

De intekenprijs is 3.500 F., na 15 november kost de map 4.500 F.

De genummerde oplage zal niet hoger liggen dan 200 exemplaren. Niettemin vinden we het aan de dure kant, want oude prentkaarten op formaat 43 X 61 vergroten heeft niet voor iedereen dezelfde charme.

Voor de liefhebbers die wensen in te tekenen vermelden we het rekening nummer 081-8623860-23 op naam van Yves Houbaert "Veurne toen".

POSTKANTOREN TE OOSTENDE.

De Westvlaamse filatelistische Kring heeft een lustrum-nummer uitgegeven met een 16-tal filatelistische bijdragen.

Voor Oostende zijn er twee bijdragen van groot belang :

John Brys : "Ostende (Bains) en Ostende (Kursaal) (1878-1910)

Robert Leroy : "De postkantoren te Oostende". In die bijdrage brengt de auteur alle Oostendse postkantoren in herinnering en dat zijn er veel meer dan we vermoeden.

Jammer dat de 14 andere artikels enkel maar echte postzegelliefhebbers kunnen interesseren en dat moet men bij dit bijzonder nummer bijnemen.

Te bestellen bij WEFIS, Meiboomlaan, 17, Oostende. Prijs 250 F., rekening nummer 001-0673604-15.

VISSERSTAAL.

Van F.L. Rigaux verscheen bij Bachten De Kupe een heel interessant boekje "Buitengaats : uit de vaktaal van de Vlaamse visser".

Daarin kunt U vernemen wat het Bannanetje, de Prikstoel of de Sluffer is. Het zijn spotnamen van vissersschepen. Het eerste was een Nieuwpoorts vissersvaartuigje, de tweede de 0.104 en de derde de 0.290 en de 0.291.

Prijs : 100 F. te bestellen bij de Heemkring Bachten De Kupe op rekening nummer 474-1014171-73 van de Kredietbank Nieuwpoort.

O. V.

TEKSTOVERNAME IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
P. V. B. A.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

7e jaargang, nr 10, oktober 1978.

OKTOBERACTIVITEIT.

UITNODIGING

De Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht met lichtbeelden die doorgaat op

donderdag 26 oktober 1978 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. afdeling, Dr. L. Colensstraat, 6, Oostende.

Het onderwerp : DE GESCHIEDENIS VAN DE OOSTENDSE PRENTKAARTEN.

de spreker : Omer VILAIN

Dat onze ondervoorzitter, stadsbibliothecaris en auteur van de gekende reeks Oostendse beschrijvende verhalen een veelzijdig mens was wisten we reeds. Dat hij echter als hobby Oostendse prentkaarten verzamelde wisten enkel de ingewijden ; maar dat hij daarbij ook nog een studie van deze hobbymaterie maakte kwam op een geslaagde wijze tot uiting bij het verschijnen van Ostendiana III. Hierin publiceerde hij een rijk gedocumenteerd artikel over "De uitgevers van Oostendse prentkaarten". Het resultaat van dit verzamelen en bestuderen komt hij ons vanavond met kennis van zaken uit de doeken doen.

Niet alleen kan op deze voordracht de verzamelaar aan zijn trekken komen, maar ook de liefhebber van alles wat betrekking heeft op de geschiedenis van Oostende, zal van deze avond genieten. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en is iedereen welkom.

J.B. D.

AANWINSTEN.

EEN VISBEN.

Mevrouw Paula CAROEN-CATRYSSSE schonk ons een stevige, degelijke en authentieke VISBEN gemerkt met de initialen P.V., van de soort die tussen de twee wereldoorlogen courant in gebruik waren in de Oostendse vismijn. De mand is gevlochten uit zware teen met een versterking in gegalvaniseerde draad die op vier plaatsen door de bodem gestoken werd. Een prachtexemplaar zo goed als nieuw, waar we heel blij mee waren en dat onmiddellijk een plaats kreeg in ons museum.

EEN MARINESABEL.

Van mevrouw wde P. VAN WAESBERGHE mochten wij de vooroorlogse Marinesabel van haar echtgenoot, wijlen Kapitein ter Zee P. Van Waesberghe, in ontvangst nemen. Het geschonken exemplaar is een model zoals het voor de oorlog door de officieren van de mailboten gedragen werd als onderdeel van het gala-uniform. Een mooie aanwinst, waar we zeer dankbaar voor zijn, en die een plaats zal krijgen in onze herin te richten afdeling van de Pakketbotendienst te Oostende.

J.B. D.

PROVINCIALE PRIJS VOOR GESCHIEDENIS 1980.

Reglement.

1. Bij toepassing van de beslissing van de Bestendige Deputatie dd. 26 mei 1966 looft de Provincie West-Vlaanderen beurtelings een prijs uit voor Geschiedenis en voor Volkskunde. Volgens de beslissing dd. 6 juli 1978 is de prijs voor 1980 bestemd voor Geschiedenis. Voor het verlenen van prijzen en premies worden volgende bedragen ter beschikking gesteld :
 - a) voor niet-gepubliceerde studies : 50.000 F.
De prijs bedraagt 30.000 F.
Bij niet-toekenning van de prijs kan het bedrag geheel of gedeeltelijk in premies worden omgezet.
 - b) voor een studie gepubliceerd tussen 1 juli 1974 en 31 december 1979 :
De prijs bedraagt 20.000 F .
2. Alle personen die aan de volgende drie voorwaarden voldoen kunnen meedingen :
 - a) van Belgische nationaliteit zijn :
 - b) in West-Vlaanderen geboren zijn, of op 1 augustus 1980 sedert tenminste vijf jaar in deze Provincie gedomicilieerd zijn ;
 - c) nog geen prijs van de Provincie West-Vlaanderen voor Geschiedenis, en ook geen interprovinciale- of staatsprijs voor Geschiedenis ontvangen hebben.
3. Elke mededinger mag één of meer studies indienen. Alleen oorspronkelijke, in het Nederlands gestelde, ofwel niet gepubliceerde, ofwel tussen 1 juli 1974 en 31 december 1979 gepubliceerde en nog niet door een jury bekroonde studie over een onderwerp dat de Geschiedenis van West-Vlaanderen aanbelangt, kunnen in aanmerking worden genomen. Academische proefschriften in hun oorspronkelijke vorm worden niet aanvaard. Het minimale volume is vastgesteld op ongeveer 25.000 woorden (ongeveer 80 met tussenregel getypte bladzijden).
4. De deelnemers moeten hun studie in 5 exemplaren vóór 1 augustus 1980 sturen aan de Gouverneur van de Provincie West-Vlaanderen, Dienst voor Cultuur, Provinciaal Administratief Centrum, Koning Leopold III-laan 41, 8200 BRUGGE 2.
Nadere informatie over de provinciale prijs kunnen op voormeld adres bekomen worden.

O. V.

STENE DORP IN DE STAD.

Door een misverstand lieten we vorige maand weten dat degenen die belang stelden in het boek "Stene dorp in de stad" dit werk konden bestellen bij de drukkerij Lover te Leffinge tegen de prijs van 150 F.

De drukkerij bezit geen exemplaar meer en de prijs is echter 250 F. + 16 F. portkosten. Zij die reeds intekenden kunnen hun geld terug bekomen op volgend adres ofwel een opleg van 116 F. storten op rek. nr 001-0069646-76 van Henri De Smedt, Steense Dijk, 148, 8400 Oostende.

O. V.

Over Felix LAUREYS werd reeds gepubliceerd door Robert DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE in zijn "Biographie Ostendaise". Maar omdat het in 1900 verschenen boek zeldzaam is geworden, en ook omdat de figuur van LAUREYS dan toch in deze artikelenreeks niet mocht ontbreken, hieronder de voornaamste feiten uit het leven en werk van deze architect die in de moderne geschiedschrijving van de Belgische 19e eeuwse architectuur overigens al te stiefmoederlijk behandeld werd (1).

Felix-Adrien-Jean LAUREYS werd op 12 april 1820 te Oostende geboren als zoon van Felix LAUREYS en Thérèse-Claire SUYS. Na elementair onderwijs, werd hij leerling-schrijnwerker te Brugge. Ondertussen wist hij zich door noeste zelfstudie op te werken. Later vinden we hem te Brussel als leerling van de toen zeer gekende architect Tilman SJYS, ook al een Oostendenaar. Nadat hij zijn "Prix de Rome" in de wacht had gesleept vertrok hij naar Italië. Italië en de Italiaanse kunst zou hem blijven bloeien en elk jaar keerde LAUREYS er terug. Op 14 januari 1850 werd de veelbelovende LAUREYS op het Oostendse stadhuis gehuldigd. Vanwege de gemeenteraad kreeg hij een eremedaille.

In 1863 werd LAUREYS professor aan de Brusselse Academie. Hij gaf er onderricht in de 5 bouworden. LAUREYS schreef trouwens een handboek over deze materie. Het werd lange tijd aan de Academies gebruikt. De naam: "Cours Classique d'Architecture comprenant l'Analyse des Cinq Ordres d'après le système décimal avec les exemples relatifs à leur employ dans les édifices". Het werd bevatte 70 platen plus tekst. In 1876 werd hij er leraar Monumentale Compositie. Zo was hij er in 1881 een tijdlang leermeester van de Jugenstil-architect V. HORTA.

Enkele van zijn onderscheidingen: Gouden eremedaille te Brussel in 1868; Ridder in de Leopoldsorde 1885; Erelid "Société Centrale d'Architecture de Belgique".

Anno 1884 zetelde hij zelf in de jury voor de Prix de Rome, samen met de architecten BAECKELMANS, BEYAERT, RYSSENS DE LAUW, SCHADDE, SCHOY, JANLET & PAULI, en de schilder GUFFENS.

Felix LAUREYS woonde te Brussel aan de Noordlaan. Hij overleed aldaar op 13 februari 1897. De meeste kranten en tijdschriften wijdden een in-memoriam aan deze grote architect.

LAUREYS ontwierp de ombouw van het Brusselse Noordstation (1885), de restauratie van het Kasteel Wynendaele (1870), de kerk der Eeuwige Aanbidding en het Ziekenhuis der Ongeneeslijken te Rotterdam, verder nog tal van privéhuizen, vooral in het Brusselse.

Te Oostende kennen we slechts drie bouwwerken van LAUREYS. Eerst en vooral is er de Onze-Lieve-Vrouwkerk (Hazegraskerk) aan de De Smet de Naeyerlaan. De plannen werden goedgekeurd op 24 september 1862. Over de aanbesteding vonden we de volgende annonce in "La Feuille d'Ostende" (juni 1862)

PROVINCE DE LA FLANDRE OCCIDENTALE
ARRONDISSEMENT DE BRUGES - VILLE D'OSTENDE

CONSTRUCTION D'UNE EGLISE

Le samedi 5 juillet 1862 à 10 heures du matin, le bureau des marguilliers de la paroisse de Notre-Dame, exposera en adjudication publique, par soumissions cachetées et sur timbres, l'entreprise des travaux relatifs à la

CONSTRUCTION D'UNE EGLISE

les plans, devis et cahier des charges seront exposés à l'examen des amateurs, à partir du 25 juin, à l'estaminet du Sieur Ch. Godderis, situé au Hazegras, où l'adjudication aura lieu. Les entrepreneurs peuvent aussi s'adresser chez M. Laureys, architecte, Rue Neuve, 95, à Bruxelles, pour obtenir les renseignements qui leur seraient nécessaires. Ostende, le 14 juin 1862.

Le Secrétaire
Ant. DE JAEGERE

Le Bureau des Marguilliers,
Le Président,
Ch. BOUCHERY

78/105

Op Allerheiligen 1864 kon de kerk ingewijd worden. Dat het gebouw een architectonisch misbaksel is, dat ziet elkeen (Oiop, 34). Overigens is het kerkje steeds een zorgenkind geweest : de slechte funderingen waren er de schuld van dat de kerk langzaam in de bodem zakte (tot 60 cm!) terwijl de toren scheef trok. In 1879 werden herstellingswerken uitgevoerd. Toen men het straatniveau verhoogde om de helling naar de De Smet de Naeyerbruggen toe mogelijk te maken, kwamen daar nog eens 30cm bij, zodat de kerk nu een kleine meter onder het straatniveau ligt. Een beschrijving van het gebouw en het interieur vindt U in LOONTIENS' "Ostende Monumentale", p. 149-160.

In dezelfde jaren kwamen de plannen voor de Anglicaanse Kerk aan de Langestraat klaar. Tot dan waren de Anglicanen aangewezen op de kapel van het voormalig klooster in de Witte Nonnenstraat. De kerk werd gebouwd in de jaren 1863-1864 en ingehuldigd in januari 1865. Ook voor deze kerk opteerde LAUREYS voor de neogotische stijl. De al te opzichtig-rode voorgevel, met een groot gotisch raam in de middentravee boven het portaal, heeft een duidelijke drieledige indeling. Deze indeling vindt men binnenin echter niet terug : het is een eenbeukige ruimte die 6 traveeën telt. Architecturaal heeft het allemaal weinig te betekenen. LOONTIENS had dat ook al gezien : "un temple anglican, qui n'est précisément pas une beauté avec ses briques rouges, noircies par le temps...".

Van meer kwaliteiten getuigden LAUREYS' plannen voor het Oostendse station dat in 1880)1882 in neogotische stijl werd opgetrokken (Oiop 29, 32, 34, 35 & 36). Op 1 maart 1880 werd aan de funderingen begonnen. Er werden niet minder dan 1500 palen in de grond geheid. De eigenlijke bouw was toevertrouwd aan de "Société des Charbonnages et Hauts Fourneaux de Clessin" en nam een aanvang in 1881. Er werd met man en macht gewerkt zodat het station in een jaar tijd klaar kwam en op 30 juli 1882 kon ingehuldigd worden.

Het centrale gedeelte was de hoge spoorhall in ijzer en glas. Daarrond lagen de diverse diensten geschikt : ingangsvestibules, lokettenzaal, wachtzalen, bagagedepot, burelen, lamisterie, chaufferetterie... Voor de bouw werd 1300 m² blauwsteen van Soignies, 200m² Doornikse steen en 800.000kg ijzer en gietijzer aangewend. De totale kosten beliepen 1.240.000 F. (125.000 voor de funderingen, 280.000 voor het ijzer- en timmerwerk, 530.000 voor het gebouw zelf, 225.000 voor de afwerking, 55.000 voor de bedaking, 15.000 voor de verf en 10.000 voor de installatie). In het architectuurtijdschrift "L'Emulation" (1884) verscheen een hele reeks interessante, goed gedetailleerde plannen en opstanden van dat mooie stationsgebouw. Voor een beschrijving kan men ook terecht in C. LOONTIENS' onvolprezen "Ostende Monumentale", p. 127-139. De platen in "Oostende in oude prentkaarten" vormen een goeie aanvulling bij de lectuur.

De naoorlogse geschiedenis van het stationsgebouw is een minder mooie bladzijde uit Oostende's geschiedenis : in de euforie van de jaren 50 werd blindweg toestemming verleend tot afbraak : er ging zozegd een helihaven aangelegd worden. Het terrein bleef braak. Nu en dan kwam er een circus, zelfs een dolfinarium, er stond een barak van een jeugdclub (ook al een fenomeen uit de vijftiger jaren), toen werd de buurt helemaal verknoeid door het bouwen van enkele torengedebouwen. Maar daar zal het van in den beginne al wel om te doen geweest zijn. C. LOONTIENS had vóór de oorlog echter al gewaarschuwd : "Il faut avouer que si la direction des chemins de fer décide de ne plus employer la vieille station, celle-ci ne doit pas disparaître pour cela. On pourra toujours l'utiliser comme salle de fêtes, salle d'exposition, musée ou bibliothèque. J'espère en tous cas qu'on lui trouvera une destination nouvelle, car l'oeuvre de Laureys mérite d'être conservée, malgré tous ses défauts..." (Ostende Monumentale, p. 127). En gelijk had LOONTIENS. Met de nodige kosten kon men er een unieke sport-halle, of zelfs een grootwarenhuis van maken. Maar Oostende is nu eenmaal Oostende.

Norbert HOSTYN.

HET TWEEDE VISSERIJWACHTSCHIP "VILLE d'ANVERS".

In zijn lezenswaardig boek VIJFKWART EEUW MALE (dat spijtig genoeg niet meer in voorraad is) heeft de heer Fernand Gevaert een plaats ingeruimd voor de visserijwachtschepen. Daarin lezen wij op blz. 71 de volgende tekst in verband met de VILLE d'ANVERS.

... In 1882 werd een tweede visserijwachter besteld, bij de werven van Cockerrill. Het schip werd in 1884 te water gelaten en kreeg de naam van "VILLE d'ANVERS". Het was een stoomschip, met één schroef, met een vermogen van 950 Pk. Het schip was gebouwd uit Bessemer staal, met uitzondering van de dekken die uitgevoerd waren in teakhout. Het schip was 62m lang, 9m breed en had een diepgang van 3,58m. De hoogste snelheid bedroeg 9 knopen. De bemanning bestond uit 45 zeelui en 40 scheepsjongens (leerjongens). De "VILLE d'OSTEND" werd in de zomer gebruikt voor de visserijwacht, de "VILLE d'ANVERS" verzekerde de dienst in de winter. Bij het opruimen van Oostende in oktober 1914 door het Zeewezen werd de "VILLE d'OSTEND" achtergelaten. Het schip werd door de Duitse troepen in beslag genomen. De "VILLE d'ANVERS" was al een paar dagen vroeger uitgeweken.

In 1917 werd de "VILLE d'ANVERS" ter beschikking gesteld door het Zeewezen aan de nieuw opgerichte militaire marine, het "Depot voor Bemanningen". Het schip werd herschapen in een waar artilleriemuseum. Het voer een kanon van 9mm, een Portugees kanon van 7,5 cm, een Engelse zesponder, een 3,5cm kanon, verscheidene machinegeweren en een loopgrachtmortier. Het schip deed dienst als mijnenveger.

Na de oorlog werd het schip terug overgemaakt aan het Zeewezen. Het werd in 1919 definitief buiten dienst gesteld ... (einde citaat).

Nu hangt er in de zaal Ernest De Taeye van het Heemkundig Museum van de Plaçe een schilderij dat de "VILLE d'ANVERS" varende voorstelt. Het doek heeft een breedte van 90cm en een hoogte van 60cm en werd geschilderd door H. MOHRMAN (1857-1916) een gekend Antwerps zeeschilder en scheepsportrettist. Het schilderij staat in de stedelijke collectie gecatalogeerd onder nr. 524. Op de achterkant van dit schilderij vonden wij de volgende gegevens in verband met de "VILLE d'ANVERS";

"Aviso-Garde pêche Ville d'Anvers" construite à Hoboken ~~lez~~ Anvers fit son premier voyage de surveillance dans la Mer du Nord en janvier 1885. L'état-major se composait comme suit :

Commandant Ecrevisse	Lt de Vaisseau, ancienne marine
1er off. A. Van De Kerckhove	Cap au long Cours
2me off. De Rette	Lt au Cabotage
3me off. Vroome	2 lt au long Cours
4me off. De Houst	2 lt au long Cours
Stevart	Chef mécanicien
Corbisier	Docteur
H. Pype	Aumônier.

Le départ se fit d'Ostende par tempête de neige. A cette époque le chef de la marine à Ostende était le capitaine de vaisseau Dufour de notre ancienne Marine Royale. En plus de l'équipage de pont et de machine il y avait à bord 12 aspirants de Marine dont 7 élèves de l'école Militaire. Il était sérieusement question à cette époque de créer une marine militaire. C'était le désir du grand Roi Sa Majesté Léopold ? Au cours du premier voyage d'environ 1 mois, la "VILLE d'ANVERS" fit escale à Lowestoft et au Helder et douloureusement perdit le 2me officier De Rette et un matelot en mettant à la mer l'embarcation qui devait visiter une chaloupe de pêche belge."

De tableau a été peint en 6 exemplaires par un peintre de bateaux pendant un séjour en cale sèche à Anvers vers la fin 1885 mais a subi depuis quelques retouches.
Don du Directeur Hon. Marine de l'Etat P. SMITS qui ainsi q' Adrien de Gerlache, l'explorateur a fait ses premières armes dès les premiers voyages du Ville d'Anvers en qualité d'Aspirant de Marine.

Ostende 28 avril 1949.

P. SMITS

J.B. Dreesen.

GAANWINSTEN BIJ "DE PLATE".

Van ons geacht medelid, de heer Pierre VERRAERT, ontvingen wij twee interessante fotografieën, beide ingekaderd.

De ene toont ons de zuidergevels van het Derde Kursaal, de gevels uitzien op de Leopold II-laan dus. Zoals geweten was de architect Alban CHAMBON. Wat deze foto zo waardevol maakt is het feit dat ze een opdracht van de architect draagt "à mon ami" Auguste VERRAERT, die toen stadsingenieur was. Verder kunnen we op die foto, die overigens een echte kwaliteitsopname is, ook nog een authentieke stoomtram bespeuren. Dit voor de geïnteresseerden. VERRAERT en CHAMBON waren goed bevriend met elkaar en gingen dikwijls bij elkaar dineren, hetzij in Oostende, hetzij in Brussel. Dit vertelde ons Pierre VERRAERT die aan CHAMBON de beste herinneringen bewaart.

De tweede foto, door ANTONY genomen in december 1923 toont de Watertoren (beschermd monument !), het stadslabo en de ontsmettingspost, allemaal aan de rand van het toen nog niet bedreigde Bosje gelegen. De gebouwen staan er nu nog, verwaarloosd. Maar wat is de omgeving veranderd sedert deze vredige foto genomen werd !!

Zoals we al konden lezen in het septembernummer 1977 had Auguste VERRAERT een belangrijk aandeel in de bouw van zowel Kursaal als Watertoren en Stadslabo.

Nogmaals onze dank aan de heer Pierre VERRAERT.

N. Hostyn.

50 JAAR OOSTENDS MARIONETTENTEATER "KALLEMOEIE"

!!

FEESTVERTONING AANGEBODEN DOOR "DE PLATE"

VRIJDAG 17 NOVEMBER 1978 - TE 20u

in de toneelzaal van het Feestpaleis - Wapenplein

DON - KIE - SJOT

!!

door Jef KLAUSING en Willy GANTOIS

toegangsprijs : 70 F. per persoon. Kaarten te bekomen bij de leden van het Bestuur, of door storting op rekening 384-0051822-11 van "De Plate", Bank Brussel-Lambert.

Plaatsreservaties : Huis Dewulf, A. Buylstraat.

in het kader van de halfeeuwfeestviering treedt het bekende poppentheater TAPTOE uit Gent op vrijdag 10 november eveneens in het Feestpaleis op met "VADER TAMBOER of HET LEVEN VAN EEN MARKTZANGER" door Free Neiryndck en Romain Deconinck met o.m. de stem van Willy Lustenhower.
Wie de twee vertoningen wil bijwonen (Taptoe en Kallemoeie) betaalt slechts 120 F. voor de twee vertoningen.

J.H. K.

78/108

WAAROM WERD OOSTENDE NA HET SLUITEN VAN DE SCHELDE (1585) NIET DE EERSTE NATIONALE HAVEN IN DE ZEVENTIENDE EEUW ? EEN OPEN STRIJDVRAAG...

De recente doctorale dissertatie van Eddy STOLS, lector aan de Katholieke Universiteit te Leuven, bevat een rijke informatie over de Vlaams-Iberische handelswereld van de eerste helft van de 17e eeuw.

De volledige titel luidt : "De Spaanse Brabanders of de handelsbetrekkingen der Zuidelijke Nederlanden met de Iberische wereld (1598-1648)". Brussel, 1971. (Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Letteren. Jaargang XXXIII - 1971 - nr. 70). Twee delen : I, Tekst (IL-421 blz.) ; II, Bijlagen (V-265 blz.). Prijs : 1.800 F.

De schrijver beschikt over een vloeiende taal, wat een vlotte leesbaarheid ten zeerste bevordert ; men leest het boek dan ook gebœid tot op de laatste bladzijde.

Stols handelt slechts zeer sporadisch over de rol van de haven van Oostende, Duinkerke en bovenal Antwerpen worden daarentegen heel uitvoerig behandeld.

In het "Besluit" (blz. 412-421) van zijn doordachte studie spreekt de geleerde o.m. over de houding van Antwerpen t.o.v. de kusthavens (Duinkerke, Oostende en, in mindere mate, Mardijke en Nieuwpoort) :

(...) Antwerpen zag alle voorstellen en maatregelen in het licht van een eventueel herstel van zijn stapelplaats en van de vrije vaart op de Schelde. Het weigerde de belangen der nijverheid in de andere steden in te zien en de kaart der Vlaamse havens te spelen. Niemand dacht er daar natuurlijk aan dat de sluiting van de rivier (sinds 1585) zich ook na een vergelijk met het Noorden kon bestendigen en dat de Hollandse steden hun eigen belangen zouden verdedigen (...) (blz. 413-414).

Wat de historicus over Oostende's havenbedrijvigheid te zeggen heeft, is nieuw en steunt op oorspronkelijk bronnenonderzoek :

(...) Tot dan toe (+ 1645) was Oostende een klein Duinkerke geweest, met goede jaren tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) en nadien wat kaperbedrijvigheid en af en toe een schip geladen op Spanje. De opgang van de haven was reeds merkbaar in 1640. Zes jaren later was hij reeds Duinkerke boven het hoofd gegroeid. Nieuwe expeditieuren kwamen er zich vestigen, die hun correspondenten te Dover hadden (...) Omtrent om de veertien dagen arriveerde er een groep schepen uit Dover, die heel wat Spaanse produkten meebrachten. Naast Dover bleek ook Hamburg wel eens als tussenhaven gebruikt te worden. En droituren op Spanje gingen er uit Oostende elk jaar van twee tot zes schepen. Zo lag bijvoorbeeld in maart 1646 een Hendrik Cornelissen, met 100 stukgoederen textiel geladen, vertreksgereed naar Sanlucar. In november 1647 was het een Danziger fluit, die daar kwam opnemen. De Vrede van Westfalen (1648) bracht dan de doorbraak mee van de directe vaart uit Oostende naar Spanje (...) (blz. 306-307).

R. BAETENS, in zijn recensie van Stols' proefschrift in de "Bijdragen tot de Geschiedenis" jaargang 57 - 1974 - afl. 3-4, blz. 303, is een andere mening toegedaan. Wij citeren :

"Wat het streven betreft om de oude metropool te herstellen, wist sinds 1613 het Schepencollege dat er geen hoop was op de heropening der Schelde (...) Dat Oostende na de val van Duinkerke niet de eerste nationale haven is geworden, is veeleer te wijten aan een gewijzigde economische conjunctuur en handelssituatie (na 1648). In tegenstelling tot b.v. Brugge, dat Oostende geregeld tegenwerkte, zou Antwerpen in 1633 zelfs een voorstel steunen om Oostende het statuut van vrijhaven toe te kennen".

E. Smissaert.

78/109

In onze artikelenreeks mochten de plaatselijke scheepsportrettisten zeker niet ontbreken. Het grootste vorserswerk in deze moeilijke materie bleek echter reeds lang uitgevoerd door de heer VAN BEYLEN van ons Nationaal Scheepvaartmuseum. De resultaten van zijn onderzoekingen staan gepubliceerd in de Mededelingen van de Marine-academie van België en -geresumeerd- in :

H.J. HANSEN, De glorie van het schip, Amsterdam-Brussel (Elsevier), 1967, p. 176 ev. (rijkelijk geïllustreerd en te vinden in de Oostendse stadsbibliotheek). Het zijn VAN BEYLEN's gegevens die we hieronder systematisch classeerden, aangevuld met enkele recente vondsten.

Het is hier niet de plaats om uit te weiden over het wat en hoe van scheepsportretten. achterglas. Wie meer wil weten kan terecht in het steengoede boek van HANSEN, of ook nog in "Scheepsantiek" van RANDIER, eveneens voorhanden in de Stadsbibliotheek. Zo kunnen we hier meteen een bladzijde algemeenheden uitsparen en ons beperken tot Oostendse aangelegenheden.

WENZESLAUS WIEDEN, de tot nu toe vroegst gekende Oostendse scheepsportrettist werd in 1769 geboren te Langenau bij Görlitz in Silezië. Hoe hij te Oostende verzeild geraakte is niet geweten. Enkele hypothesen daaromtrent zijn te lezen in HANSEN, p. 193-194. Hoe dan ook, in 1802 & 1804 vinden we WIEDEN vermeld in de registers van de Oostendse Burgerstand en wel als GLASHANDELAAR. Hij was gehuwd met Josephine-Thérèse VERMEIRE. WIEDEN, die zijn schilderijen W.W. monogrammeerde, stierf te Oostende op 29 september 1814.

De uiteenzetting betreffende deze kunstenaar wordt in het boek van HANSEN als volgt besloten : "Wenzeslaus Wieden schilderde zijn schepen op een uitmuntende wijze en zijn werk is zeker niet als een massaproductie te beschouwen zoals die bij de volks-schilderijen op het platteland voorkwam. Hij schiep wel degelijk zelfstandig werk en zijn kunst is die van een hoogstaande dilettant die van zijn kunst een beroep gemaakt had. Op zijn overlijdensakte staat dan ook vermeld dat hij 'schilder' van beroep was. Hij was tevens de voorloper en de vader van de 19de eeuwse Belgische kunst van het maritieme achterglasschilderen". In HANSEN staan 6 werken van WIEDEN vermeld. Zijn schilderijen zijn dus zeer zeldzaam :

1. een brik, varend onder onbekende vlag. 1805
geportretteerd in 3/4 ; gemonogrammeerd W.W.
Antwerpen, Nationaal Scheepvaartmuseum.
2. de Franse galjoot "LE DRAGON" en een Nederlandse topzeilschoener. 1808.
geportretteerd in 3/4
Antwerpen, Verzameling LILAR (afgebeeld in HANSEN).
3. de galjas "CAROLINE" en een driemastlogger. 1808.
Antwerpen, Verzameling LILAR
4. Zeeslag van 16 mei 1808 op de rede van Oostende. met legende :

LE BRICK ANGLAIS VENANT CROISER SUR LA RADE D'OSTENDE VOYANT LES BATEAUX PECHEURS ENVOYE DE SUITE SES DEUX CANOTTE ARMEES POUR PRENDRE LES BATEAUX PECHEURS, MAIS LE CORSAIRE FRANCAIS LE HASARD ETANT MOUILLE SUR LA RADE, VOYANT LES DEUX CANOTTES ENNEMIS, FAIT LA CHASSE ET PREND LES DEUX CANOTTE ANGLAISES ET LES FAIS ENTRER AU PORT D'OSTENDE, LE 16 MAI 1808.

Antwerpen, Nationaal Scheepvaartmuseum (afgebeeld in HANSEN)

5. THE GREAT ADMIRAL NELSON. 1812.
Een vloot waarin de "Tiger" en Nelson's "Victory" te zien zijn.
Brussel, Verzameling BERQUEMAN (afgebeeld in HANSEN)

6. DE HAVEN VAN OOSTENDE. 1814.

Een Frans korvet nadert de havenhoofden van Oostende terwijl andere schepen saluutschoten afvuren. De oude vuurtoren en de semafoor zijn duidelijk te zien. Antwerpen, Nationaal Scheepvaartmuseum (afgebeeld in HANSEN).

François-Laurent MESEURE, geboren in 1772 was een tijdgenoot van WIEDEN. Hij woonde eveneens te Oostende. Zijn naam komt in 1803 & 1806 voor in de Oostendse bevolkingsregisters. MESEURE was gehuwd met Isabella Claire VERGAUWE. In HANSEN staat maar één werk van MESEURE vermeld. Dat wijst erop dat de samenstellers slechts dat éne werk kennen. Het bewuste achterglasschilderij stelt de Franse linesschepen "LE GAULOIS" & "LE MONT BLANC" voor en berust in de Verzameling H. VAN KUYCK te Antwerpen. Het glas is gesigeneerd en gedateerd 1808.

De beide schepen liggen geankerd in een baai aan een vesting die, volgens een opschrift het "Fort Dauphin" te Santo Domingo voorstelt. Het onderschrift is een hulde aan Charles MAGON, een Franse vice-admiraal die in 1805 sneuvelde tijdens de Slag van Trafalgar :

"HOMMAGE AU CONTRE AMIRAL CHARLES MAGON, MEMBRE DE LA LIEGION D'HONNEUR,
COMMANDANT PAINLE DROITE DE LA FLOTILLE NATIONALE.

Het opschrift "MONT CLAO" op het schip "MONT BLANC" is al even gebrekkig Frans als de legende.

HANSEN geeft een afbeelding van dit achterglasschilderij op p. 221.

Een nog mysterieuzer figuur is de te Oostende werkende anoniem P.N. : "Meester P.N." wordt zo genoemd omdat hij zijn werken met die initialen signeerde. Wie hij was is tot nu toe niet opgehelderd (Weet een Plate-lid misschien een redelijke oplossing ??). HANSEN somt maar enkel werken van P.N. op :

1. de Oostendse schoenerkof "LE BIEN VENU" schipbreuk lijdend op de rede van Danzig. 1836 huidige eigenaar niet gekend

2. "GIL BLAS OPGEBRAGT DOOR DE LOOTZEN VAN OSTENDE VAN BOOT 2 DEN 1 SEP 1839". de Engelse schoener "GIL BLAS" van London dreigt met gebroken mast schipbreuk te lijden op de Vlaamse Banken ter hoogte van Oostende en Nieuwpoort. De Oostendse loodsen van loodsboot nr. 2 halen de bemanning van boord en brengen het schip naar Oostende. 1 september 1839. Antwerpen, Nationaal Scheepvaartmuseum.

3. "AIGLE D'OSTENDE KAP. F. VAN DE STEENE"
De Oostendse bark "AIGLE" is geportretteerd aan stuurboordzijde. 1841. Antwerpen, Nationaal Scheepvaartmuseum (afgebeeld in HANSEN p. 238)

Daarbij komen nog :

4. "MATHILDE VAN OOSTENDE"
onderaan, naar rechts toe, P.N. gemonogrammeerd. Links een gezicht op de stad Oostende.
Verzameling Gerd BRUHN, Kiel (Duitsland)
(over dat schip las u reeds in het jongste aprilnummer van De Plate ; een fotocopie van dit schilderij berust in de archieven van onze vereniging).

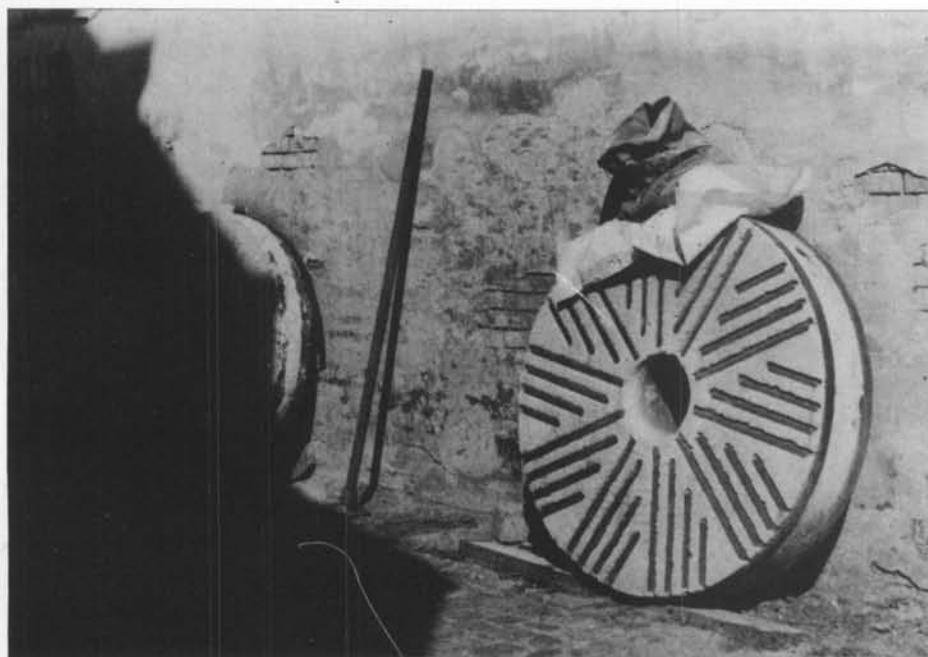
5. De Heer BRUHN signaleert nog een schilderij van P.N. in een Hamburgse privéverzameling. Het stelt een Duits schip voor onder Engels-Hannoverse vlag.

Norbert Hostyn.

De laatste Oostendse maalderij.

Torhoutse steenweg 496 bij de gebroeders ROMMEL waar de laatste Oostendse molenstenen knarsen...

... en waar ze nog als een rustige brok dorpsromantiek langs de muur staan.

MERKWAARDIGE OOSTENDSE GEBOUWEN.

DE LAATSTE OOSTENDSE MAALDERIJ.

Aansluitend op het Oostendse Molenartikel van de heer Daniël FARASYN (De Plate, nr 9, blz. 11, 78/97) meenden we er goed aan te doen even de laatste, nog bestaande, Oostendse maalderij in herinnering te brengen.

Op de Torhoutse Steenweg verbonden aan het huis nr 496 is rechts een inrit met groene ingangspoort. Links en rechts langs de muur staan een paar molenstenen wat een onmiddellijke aanduiding is van de bedoelingen ter plaatse.

Deze maalderij werd in 1923 opgericht door de heer Omer BILLIOUW-COECKE, vader van ons geacht medelid mevrouw DAEMS. Voordien baatte op deze plaats de heer Louis Brackx een wagenmakerij uit. De drijfkracht voor de maalderij werd geleverd door een authentieke armgas motor van het merk DEUTZ van 28 pk, die uit het begin van deze eeuw stamt en een blikvanger zou zijn in een museum voor Industriële Archeologie. De heer Billiouw baatte de zaak uit tot 1952, waarna ze werd overgenomen door de gebroeders ROMMEL, zonen uit een oude molenaarsfamilie. Zij vormen de 4de generatie in een molenaarsgeslacht dat zijn bezigheden opnam in Eernegem, om over Varsenare, Leffinge in Oostende te geraken. Dat het malen in de familie zit blijkt uit het feit dat een andere broer Rommel de maalderij te Leffinge openhoudt, terwijl een neef Rommel hetzelfde doet te Middelkerke. Een rustend oommolenaar in Leffinge wordt dit jaar 91 jaar. Van een gezond beroep gesproken.

Een van de eerste veranderingen van de gebroeders Rommel was overgaan van arm gas op mazout voor hun motor die de drijfkracht van het bedrijf levert. Momenteel dringt zich weer een nieuwe aanpassing op namelijk de overschakeling op elektriciteit. Uitlaatgassen vormen meer en meer een hinder.

De maalderij van de gebroeders Rommel maalt voornamelijk voedergranen, d.w.z. meel voor dierenvoeding bestemd. Maar regelmatig komt ook nog een onze inlandse tarwe aan de beurt zodat u meteen weet waar naartoe voor uw zelf te bakken broodje.

Om de 7 maanden moeten de stenen geslepen worden. Daarvoor doen de gebroeders Rommel beroep op Ary Huyghe te Dikkebus, een specialist van de oude school, die op een normale arbeidsdag 2 molenstenen terug bedrijfsklaar maakt.

De heer Rommel noemt de zaken niet te schitterend "Maar, zegt hij, we doen gelijk de hennen we doen voort". Ogenschijnlijk is er echter toch een grote belangstelling voor de produkten van de maalderij, want het is een continu komen en gaan van klanten. Het zijn wel meestal kleine klusjes, maar vele kleintjes vormen ook een groot, maar je moet er meer voor doen. Wij wensen de gebroeders Rommel nog een lange en lukratieve bedrijvigheid in hun "laatste Oostendse maalderij".

J.B. Dreesen.

VRAAG.

Ons medelid, de heer B. BLONTRUCK (Distellaan 34, Oostende) verzoekt ons volgende vraag op te nemen :

"Wij vonden een zeer speciale afstempeling op een brief, tijdens de oorlog 14/18 uit Oostende verzonden door een Duitser :

Briefstempel/Deutsche Kommandantur/in Brüssel. De brief draagt als tegenadres : "52, Rue de la Chapelle (coin Rue St Paul) OSTENDE".

Wie kan iets meer vertellen over het huis Kapellestraat 52 en de bewoners in deze periode ? Was daar een Kommandantur gevestigd ? Het nr 52, een nieuwbouw nu, is tegenwoordig een gedeelte van een grootwarenhuis.

N.H.

OOSTENDE
\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$

Oostende,
kaartspel
op een wolkentros
van het verleden.

Gij houdt
in uw hand
de troef
van de toekomst,
gij draagt
in uw hart
de aantrekkelijkheid
van de vrouw,
de trouw
van uw volk.

Gelukkig volk
van blijde meisjes
in de lente,
stoer volk
van harde vissers
in de herfst,
uw liefde,
uw vriendschap,
is niet geschonden
door de grens
van zee of land.

Uw geschiedenis
is niet alleen
belegering,
zomerse stad
en oktoberfoor,
maar een wereld
die beweegt
als ebbe en vloed
op de drang
van uw jeugd.

OOSTENDE
in uw navel
bloeit
onze DROOM.

A.Y. Vandenbussche.

OOSTENDE IN DE FRANSE TIJD - KRONIEK VAN DE VOORNAAMSTE GEBEURTENISSEN. (SLOT).

1810. + Het nieuwe jaar begint slecht. De havengeul is bijna verzand : bij ebbe kan men er te voet over.

14 jan. Nieuwe dijkbreuk - 86 gezinnen dakloos.

april : naar aanleiding van het huwelijk van Napoleon met aartshertogin Marie-Louise (2 april in Parijs) wordt een bruidsgift van 600 F. toegekend aan Oostendse meisjes die met een veteraan van het keizerlijke leger huwen.

begin mei : voorbereidselen voor de ontvangst van het keizerlijk echtpaar : triomfbogen, opschriften, eremasten, vlaggen, verlichting, muziek..

20 mei. Aan de sluis van Sas-Slijkens stappen Napoleon en Marie-Louise, tegen de middag, uit de bevlagde trekschuit, komende uit Brugge. Ze worden verwelkomd door burgemeester van Iseghem. Tot het gevolg van Napoleon behoren Jérôme (zijn jongste broer), koning van Westfalen en zijn vrouw Catharina van Württemberg en talrijke dignitarissen in schitterende kledij ; daarbij een uitgebreid dienstpersoneel van 150 man. In luxueuze koetsen en onder militair geleide trekken ze de stad in. Keizer en keizerin logeren in het mooie huis van E. Lanszweert, Kaaistraat 6. De koning en de koningin van Westfalen bij F. De Bal, Kapellestraat 30. De andere hoge gasten vooral in de Kaaistraat, Capucijnenstraat, Groentemarkt, Comediestraat (nu : Louisastraat), Sint-Thomasstraat (=Kapellestraat tussen Jozef II-straat en Vindictivelaan en Apestraat (nu Brabantstraat).

's Namiddags ontvangt de keizer de prefect en de burgemeester. 's Avonds is er gala-bal in het Hotel du Commerce (nu het hoofdgebouw van het O.L.V.-College aan de Vindictivelaan).

Bij zijn vertrek, 2 dagen later, decoreert Napoleon burgemeester van Iseghem met het Kruis van het Erelegioen.

Die feestelijke ontvangst van Napoleon bleef in Oostende jarenlang het onderwerp van de gesprekken.

19 juli. Aankomst van 500 Spaanse krijgsgevangenen. Ze zullen ingezet worden bij de verdedigingswerken ten oosten van de haven. De deerniswekkende groep, ondergebracht in een touwslagerij op de Visserskaai, wordt al gauw door ziekte weggemaaid. De honderd overlevenden worden naar Frankrijk gevoerd. (De Visserskaai lag toen in de zuidoostelijke hoek van de stad, aan de kromming van de huidige Vindictivelaan naar het Monument van de gesneuvelden toe, waar volgens Pas.K.1 de Visserskreek lag en waar trouwens de Kaaistraat op uitliep).

21 nov. Arnould Muscar neemt afscheid van Oostende.

1811. + De geboorte van Napoleons zoon, "le roi de Rome" (20 maart 1811) wordt in Oostende gedurende verscheidene dagen gevierd met o.a. een plechtig Te Deum en een poëziewedstrijd ingericht door de lokale Kamer van Retorica en waarbij A. Liebaert een medaille wint.

21 sept. Napoleon komt nog eens de wallen inspecteren. Hij logeert bij de Pl.-Cdt. baron Dellard, in de Kaaistraat.

+ Voltooiing van de spuisluis.

1812. 1 febr. Cdt. Dellard verwittigt de burgemeester ervan dat de stadspoorten 's nachts gesloten moeten blijven.

+ In Rusland voltrekt zich de débâcle van la Grande Armée.

+ Aan de behoeftigen in Oostende worden elke dag 700 rantsoenen soep uitgedeeld.

+ Om de keizer te helpen (hij heeft gebrek aan cavalerie) schenkt onze stad 14 paarden met volledig uitrusting.

1813. 25 jan. Een steunlijst voor de keizer wordt geopend. Resultaat : 25 handte-
keningen en slechts 1.000 F.

25 okt. Op aansporing van Préfet Soult betuigt de gemeenteraad in een brief aan
de keizerin zijn gehechtheid aan Frankrijk (na Napoleons nederlaag bij Leipzig
16-19 okt.).

nov.-dec. Diviesies van het keizerlijk leger, in aftocht, trekken door Oostende.

1814. jan.-febr. In de stad legeren de troepen van generaal Maran. Vele inwoners
vluchten in paniek.

11 maart. Maran waarschuwt de burgemeester : de vluchtelingen moeten binnen
10 dagen terugkeren, anders worden hun goederen verbeurd verklaard.

13 april. Nieuwe brief van Maran : inwoners die vaandelvlucht bevorderen
zullen gefusilleerd worden.

Maar er is geen geld om de soldij van de troepen te betalen en ook geen kei-
zerlijk gezag meer want Napoleon heeft op 5 april te Fontainebleau geabdiceerd. Het
Franse garnizoen ontruimt de stad. Op het bastion van het platform wordt de witte
vlag van de neutraliteit gehesen.

15 mei. De gemeenteraad stuurt Benoît Holvoet als afgevaardigde naar Parijs
om de belangen van stad en haven te bepleiten.

+ In de stad verblijven nu talrijke geallieerde troepen : Engelse en Belgisch-
Oostenrijkse. In het hospitaal liggen ongeveer 300 Pruisische soldaten.

7 aug. Burgemeester A.J. van Iseghem trekt zich terug uit de politiek.

11 aug. Ch. Delmotte wordt als burgemeester aangesteld. Hij zal met raadslid
Fr. De Bal naar Brussel gaan om namens de stad Oostende Zijne Koninklijke Hoogheid
de Prins van Oranje eerbiedig te groeten.

1815. 25 febr. Verkoop van de voorraden van het Franse leger : rijst, tarwe, haver,
brandewijn, hooi, stro...

23 maart. Lodewijk XVIII (gevlucht uit Parijs na Napoleons ontsnapping uit
Elba op 26 febr.) arriveert te Oostende. Hij logeert bij Fr. De Bal, Kapellestraat, 30.

26 maart. De Franse koning woont een plechtige mis bij in de parochiekerk.

30 maart. Hij vertrekt naar Gent.

18 juni. Waterloo !

G. Billiet.

AANWINST MUSEUM.

"De Plate" heeft een mooie affiche in verband met het Belgisch Bokskampioen-
schap in 1940 kunnen aankopen.

Op die affiche ziet men de toenmalige Belgische bokskampioen de Oostendenaar
Karel SYS gekroond op zijn tegenstander wachten. Naast hem ziet men zijn manager
Theo VANHAVERBEKE. Bij de tegenstanders is er nog een Oostendenaar : AL GERARD.

Karel SYS zou later nog Europees Bokskampioen worden. Na de oorlog vertrok
hij naar Zuid-Amerika.

We zijn er van overtuigd dat het een affiche is dat zeker veel bekijks zal
hebben, want de sport is ook een deel van onze hedendaagse folklore geworden.

O. V.

HET MUSEUM.

Het Heemkundig Museum is gesloten gedurende gans de maand oktober.
Vanaf november is het Museum terug toegankelijk iedere zaterdagochtend van 10-12u.

G. V.

EEN SCHRIFT VOL OOSTENDSE ELLENDE.

Ons geacht medelid, en verknocht verzamelaar van Ostendiana, de Heer André VAN CAILLIE, stelde me een tijd geleden een manuscript ter beschikking met de vraag of ik er iets kon uithalen voor ons aller tijdschrift. Op de kaft prijkte volgend opschrift :

SOCIETE DE ST. VINCENT DE PAUL
SECRETARIAT DES PAUVRES -55-
AD MAIOREM DEI GLORIAM

18 MAI 1855

Het document is dus afkomstig van het Sint-Vincentiusgenootschap, een liefdadige vereniging die in de vorige en deze eeuw, wanneer de sociale voorzieningen nog allesbehalve waren, grote inspanningen deed om allerlei noden van de armsten en de ongeletterden te lenigen. Deze vereniging groepeerde in de jaren 1855-1887 volgende -katholieke- wel-doeners : CHRISTIAENS, Aimé DE SMET, Henri DE SMET, WALTER, DIERICKX, LAGAST, LANSZWEERT, MICHAUD, Joseph VAN CAILLIE, Félix VAN CAILLIE, HAMMAN, Emile DU BOIS, Ch. DU BOIS, NEYTS & Jules VAN DER HEYDE.

U ziet zelf dat ook hier weer tal van gekende Oostendse familienamen opduiken. Waarmee werkte het Vincentiusgenootschap ??? Een voorname bron van inkomsten waren de subsidies die de leden zelf ter beschikking stelden, er werden collectes gehouden tijdens voordrachten, in de Sint Petrus en Pauluskerk, in de Capucijnekerk ; er waren anonieme giften, legaten en er werden -hoe kan het anders- ook tombola's georganiseerd. Secretaris was Joseph DE BONINGE en hij deed het meeste schrijfwerk. Alle aanvragen om hulpverlening, en deze van de meest uiteenlopende aard, en de correspondentie daaromtrent gevoerd werden in dat grote schrift genoteerd. Het loopt van 18 mei 1855 tot in 1887. Uit dit manuscript dat honderden brieven en smeekschriften bevat hier enkele treffende fragmenten. Ze geven ons een vaag vermoeden hoe erg de keerzijde van de medaille wel was in Oostende-Belle-Epoque. En ook dat mag wel eens aangestipt worden.

Vermelden we nog dat genoemd genootschap nog steeds bestaat en vergadert bij de Zusters van Liefde, Langestraat, 83. Deze kloosterorde werd immers door de H. Vincentius zelf gesticht.

A. 20 september 1855.

M. YOUNG. Public Hospital. Bélize.

"The sailors from Ostend Charles GHEWY and Auguste MAQUET who embarked on board of the English vessel "Westminster" have been admitted in your establishment in november 1853. They were known by the false name of Charles Barber for the first and Johanna Ankrigo for the second. Maquet died on the 24th of november 1853 and Ghewy on the 1st of december 1853. It has been so declared by the Captain when he was going out of Sunderland.

I beg permission to ask you, Sir, an extract from your burial book for both the sailors. The widows and parents stand in need of this paper to have it inscribed here. These two extract must be made authentics by the Belgian Consul residing nearest to Bélize. If the performance requires any expense be kind enough to mention it and I will be most happy to send you the amount. Farewell Sir ...".

B. 15 oktober 1855.

"De plaats van putmaker bij het kerkhof dezer stad opengevallen zijnde, den ondergeteekende Antonius Franciscus CORTEEL, oud 39 jaren, werkmán, neemt de eerbiedige vrijheid Ued te bidden hem tot deze plaats te willen benoemen. Vader des huisgezins hebbende vrouw en kinderen. En bij gebrak van werk en ook door de duerte der levensmiddelen, niet in staet zijnde zijn huisgezin te kunnen onderhouden, verhoopt hij dat Ued zijn vraag zult believen in agt te nemen. schrijven gemeenteraad voor CORTEEL".

C. 12 december 1855.

"Le soussigné Bernard Charles Boutte, fils de Guillaume et de Barbe Constance ROUSSEAU, né à Bruges le 5 avril 1819, remplaçant d'un milicien de la classe 1851 incorporé au 12me régiment de ligne désirant contracter mariages avec Thérèse Grégoire prend la liberté de vous prier de vouloir bien lui accorder la permission requise à cet effet. Comme les miliciens de cette classe entrèrent bientôt dans la réserve il a l'espoir que vous voudrez bien lui accorder sa demande".

D. 9 juli 1856.

"Aen de Bestierders der Weldadigheid

Den ondergeteekenden Joannes Paep, werkman oud 67 jaren, geboren te Lophem en woonende te Oostende sedert het jaer 1828, neemt de eerbiedige vrijheid Ued voor te dragen dat door zijnen hoogen ouderdom en het weinig werk dat er tegenwoordig bestaet, hij van dag tot dag zijn werkloon ziet verminderen zoodanig dat hij niet meer in staet is te voorzien in het onderhoud van zijn huisgezin en veel min denken kan aan het betaelen van zijn huispacht. Hij is nu meer dan 20 maenden te achteren in zijn pacht en wordt bedreigd van met zijn huisraed op straet gesteld te worden : Hij heeft geen ander uitvlugt dan zich tot U te wenden om eene maendelijksche hulp van 3 à 4 franks te bekoomen, om alzoo met nog een weinig daer bij zijn pacht te kunnen voldoen.

Hij verhoopt, Mijnheren, dat Ue zijn vraag zult gelieven te aenveerden en heeft d'eer...
Jan PAEP".

E. 26 juillet 1856.

"A Sa Majesté le Roi des Belges

Le soussigné Pierre Voeten âgé de 70 ans, soldat, pensionné de l'Empire ayant servi dans l'armée en 1830 prend la très respectueuse liberté d'exposer à Votre Majesté que par son grand âge et des infirmités il n'est plus en état de pouvoir à son existence. Il se jette donc aux pieds de Votre Majesté pour la supplier de vouloir lui accorder quelque secours. Se reposant sur les Services Militaires qu'il a rendus il a l'espoir d'obtenir sa requête ... P. Voeten".

F. 4 november 1857.

"Au Roi Léopold Ier.

La soussignée Colette Krelly épouse de Joseph Van Tournhout marin de profession prend la très respectueuse liberté de s'adresser à Votre Majesté... que son mari embarqué à bord du navire Otto Venius a déserté à New Yorck par suite des mauvais traitements du Capitaine et de son Second. Que revenu dans sa patrie il a été condamné par le Tribunal Correctionnel d'Anvers à 7 mois d'emprisonnement et qu'il subit déjà sa peine. La soussignée mère de 4 enfants en bas âge se jette humblement aux pieds de votre Majesté pour obtenir la grâce de son époux. Dans l'espoir ...".

Pour Colette Krelly
De Boninge (obtenu)

(vervolgt)

Norbert HOSTYN;

— — — — —
NOG OVER DE GARRE VAN KONEE.

De GARRE VAN KONEE ligt in de Breidelstraat te Brugge, rechts, als men van de Markt naar de Burcht gaat. Ze is nu afgesloten met een ijzeren hekken, maar staat bij elke echte Bruggeling nog bekend als de GARRE VAN KONEE.

Jaak Degeyter.
78/118

Stemme : Wij die zijn van Molenbeek. Woorden van Jan Van Wulpen.

1. 'k Ben een witten deugnet, die de meisjes geerne ziet,
'k Woonde in d'Oostendsche stad, o vrienden dat was wat,
'k Had een postje aan den tram ; maar hoort wat ik vernam,
Mijn moeder die daarover kloeg, ik won geen geld genoeg,
'k Maakte daar gauw mee gedaan, ik liet mijn werk daar staan,
'k Had een meisje aan mijn hand, zij was zoo snel en zoo charmant,
En wij leefden met malkaar, en wij nestelden te gaar,
'k Lag te slapen in mijn bed, 'lijk een kat in een vinkennet
En daarmee was ik kontent, hier in Oostend,
Maar daarna een korten tijd, o wat spijt
Ik verliet die schoone meid, zij was mij kwijt
Luistert vrienden dat was erg,
Zij droeg mijn kleeren naar den berg.
2. 'k Ben een witten deugnet, die de meisjes geerne ziet,
Dan sprak ik mijn vader aan, om seffens weg te gaan,
'k Liep zoo triestig langs de straat, 'k verkocht mij voor soldaat,
Rap zat ik op den vapeur, 'k reed naar de stad Namur,
En mijn vader was kontent, omdat ik verliet Oostend.
Maar als ik nu binnen was : ik die zag daar 't gymenas
D'Exercitie was gedaan, 'k zag daar de piotten staan
'k Was nu seffens bij den troep : kreeg ik ook een camelle soep.
En des avonds naar 't appell', daar vaar ik wel,
'k Lag te slapen in een bak, krik, krik, krak,
En des morgens op mijn gemak : krik, krik, krak,
Ik die docht niet voor soldaat
'k Verliet Namur in denzelfden staat.
3. 'k Ben een witten deugeniet, die de meisjes geerne ziet,
'k Was nu in de stad Namur, maar ik trok er van deur,
'k Dachte daar bij mijn verstand, dat is toch ambetant
Ik sprong seffens op den trein, om daarvan weg te zijn,
En 'k kwam in de Brugsche stad, en 'k zuipte mij daar zat,
'k Zag de foor 't was in de Mei, en ik ging op een twee drij,
'k Angajeerde mij in een barak want ik was verduiveld slak,
Ja ik speelde daar voor zot in dat marionette kot
'k Was gekleed als een pierro, uit den congo.
Kreeg daar slagen tegen mijn kop ; pas wel op
En wat schoppen onder mijn gat, breed en plat
Ja 't is waar 'k was wel een zot
Maar 'k ging nog liever in een wafelkot.
4. 'k Ben een witten deugeniet, die de meisjes geerne ziet,
In dat wafelkot, ach Heer, ik speelde daar mijnheer,
Met zware broek en witte borst, en daarbij goede kost,
's Avonds met een lief bij mij ; 'k trok langs een waterlei,
En door 't kussen op haar mond, vielen wij op den grond
G'heel mijn broek die was bespot, zij smeten mij uit 't wafelkot,
't Promeneeren was gedaan, 'k trok dan met mijn lief te saam,
Naar een winkel schoon en breed, w'hebben ons daar schoon gekleed,
En wij trokken er van deur, als voyageur,
'k Verkochte brils, en servela, sa va comme ça,
Kwam in Oostend bij mijn papa, encore comm'ça,
Ik en mijn lief, met brils en kam,
'k Was ik mijnheer en zij was madam.

5. 'k Ben een witten deugeniet, die de meisjes gerne ziet,
'k Had nu al zooveel gedaan, wij trokken op de baan
Maar dat ging verduiveld slecht, mijn lief die was verplicht,
Te verkoopen geheel mijn schat, omda'k geen eten had
Zoo dansten wij op onze teen, te zamen ons getweeën
En omdat ik niet meer had, ging ik rechte naar mijn stad
'k Zag den cirk in Sint Bastiaan ; 'k ben er seffens bij gegaan,
'k Reisde geheel de wereld rond, maar op een morgenstond
Met mijn knieën al uit mijn broek, ging ik op zoek,
En ik vluchtte naar Oostend, knap en djent,
En ik maak mijn compliment, aan die mij kent,
Men zou kreveeren al op de baan,
Wilt uit uw ouders huis nooit gaan.

Jan VAN WULPEN.

SOCIALE VOORZIENINGEN IN HET BEGIN VAN DEZE EEUW.

In het lastenboek voor de bouw van de Sint Petrus en Pauluskerk te Oostende, (6 november 1898) zijn enkele voorzieningen in verband met de werklieden.

De aannemer moet bij zijn aanbod een lijst voegen met de minimum lonen waartoe hij zich verbindt te betalen aan de werklieden van alle categorieën.

Deze lonen zullen opgesteld worden 't zij per stuk, per eenheid van maat, of eenheid van tijd : uur of dag.

Een dagtaak zal hoogstens 10 uren duren, de overuren worden uitbetaald aan het gewone loon plus één derde bijslag. Dezelfde lonen worden betaald voor werk op zondagen en feestdagen.

Behalve boeten en afhoudingen voor gemaakte fouten of verkeerd werk, mag geen enkele andere afhouding op het loon gedaan worden.

Het minimum loon van de leerling-arbeiders zal op zijn minst het vierde bedragen van een volledig werkman. De aannemer mag eveneens een proportionele vermindering van het loon voorzien voor arbeiders die ouder zijn dan 50 jaar of die niet voldoende arbeid kunnen presteren.

Aanbiedingen waarvan de minimum lonen te laag zijn zullen niet in aanmerking komen

De aannemer is eveneens verplicht de werklieden te verzekeren.

J.H. K.

ERRATUM.

Onze leden gelieve te willen noteren dat alle foto's van de neo-Renaissance-gevel (Prinses Stefanieplein 29), die op p. 10 (78/69) van ons april-augustusnummer verschenen verkeerd werden afgedrukt. Wat links is moet rechts zijn en omgekeerd.

Het was de heer John Lauwereins, Ere-Schepen, die in de nabijheid van dit huis woont en als trouw lezer vansons tijdschrift onmiddellijk een seintje gaf om ons op de vergissing van de drukker te wijzen. Met dank noteren wij deze correctie.

O. V.

EEN OOSTENDSE DOCTOR IN DE GESCHIEDENIS GEPROMOVEERD.

Op 9 maart 1977 behaalde Frans VERHAEGHE uit Oostende het doctoraat in de geschiedenis, richting : Oudste-Tijden, met de grootste onderscheiding aan de Rijksuniversiteit te Gent, Faculteit van de Letteren en Wijsbegeerte. Titel van het proefschrift : "De middeleeuwse landelijke bewoningssites in een deel van Veurne-Ambacht. Bijdrage tot de middeleeuwse archeologie".

E. S.

PETITIE "REDT UW BOSJE".

De Kulturele Raad van Oostende heeft het initiatief genomen een petitie op te stellen opdat het Maria-Hendrikapark niet verder zou verkaveld worden.

Het is een feit dat alle kulturele verenigingen eensgezind het Bosje zouden willen zien verbeteren. Iedereen is akkoord om te verklaren dat de driehoek waarin Stedelijke Werkhuizen, Oude Zwemschool, Beplantingsdienst, Oud Laboratorium en Blauw Kruis wellicht niet stichtend zijn om te aanschouwen, maar als het Bosje mooier gemaakt moet worden is het niet met er flatgebouw, Congresshotel en parking in te planten. Neen het is enkel mogelijk met meer groen bij te brengen.

Thans laat men de lichtgelovige burger weten dat men een deel van dat Bosje, dat eigenlijk geen stadsgrond is, meer voor het publiek wil openstellen. Nu is onze vraag : is parking als publieke wandeling te aanzien en is een gebouw, al zijn er maar 5 étages, niet juist dat bouwwerk dat urbanistisch niet in een stadspark te verantwoorden is.

Men denke maar even aan de Kon. Schouwburg dat plaats moest ruimen voor het Europacentrum. Inderdaad er werden niet méér vierkante meters bebouwd. Maar wél zoveel meer meters meer in de hoogte met alle gevolgen van dien : schaduw, tocht en onaantrekkelijk.

Nu verklaren alle Oostendenaars, en heel wat politiciers inbegrepen, dat het : inderdaad een grote fout was. Maar we zitten er nu mee.

Zal men dezelfde bekentenis niet doen binnen een paar jaren i.v.m. het Bosje ? Wilde men destijds ook het 1ste en 2de Dok niet vullen ? Terwijl iedereen nu gelukkig is de Mercator en de honderden yachten daar te zien liggen. Ze hebben terug een sfeer geschapen langs de Vindictivelaan.

Daarom help de eenvoudige en goedmenende Oostendenaars om een mooier Bosje te bekomen en tracht op de hierbijgevoegde petitie enkele handtekeningen te krijgen.

De lijsten dienen zo vlug mogelijk binnengebracht te worden, hetzij op het secretariaatsadres van "De Plate", Rode Kruisstraat, 4, Oostende, hetzij aan het secretariaat van de Kulturele Raad, Plantenstraat, 71, Oostende.

O. V.

INDUSTRIELE ARCHEOLOGIE.

Door de "Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie" wordt thans een mededelingsblad uitgegeven. De verantwoordelijke uitgever is de heer A. Linters die destijds over de jonge wetenschap die industriële archeologie is voor onze vereniging is komen spreken. Men kan toetreden tot de V.V.I.A. en geregeld het mededelingsblad ontvangen mits storting van 150 F. op rek. 001-0691134-85 van de V.V.I.A., v.z.w., 9000 Gent.

O. V.

BOEKEN.

WEST-VLAANDEREN.

Aan de prijs van 150 F. is een provinciale monografie over West-Vlaanderen te koop. Titel : De provincie vroeger en nu. Brussel, Gemeentekrediet van België, Cultureel Centrum, 1976, 4°, 96 blz., ongeveer 100 foto's + vierkleurige vouwkaarten : 2 kaarten van het graafschap Vlaanderen, van het Leiedepartement, van de provincie vóór en na de fusies van gemeenten. De oplage is beperkt. Besteladres : Gemeentekrediet van België, Cultureel Centrum, Pachecolaan 44, 1000 Brussel (postrekening : 052-0606469-97).

CONSCIENCE VOORTREFFELIJK "HERTOETST".

Karel Jonckheere zorgde voor een markante modernisering van de onvergankelijke teksten van Hendrik Conscience's "Baas Gansendonck" (195 F.), "De loteling" (115 F.), "De Leeuw van Vlaanderen" (295 F.) en "Het goudland". Het zijn pockets uit de "Marnixreeks" van de Brusselse uitgeverij Manteau. Over het leven van Conscience (1812-1883), een geboren kunstenaar, leze men bij voorkeur :

- Gilbert Degroote, Wat een schrijver lijden kan. Amsterdam, Wereldbibliotheek, 1957.
- Onuitgegeven en weinig gekende brieven van H. Conscience (1835-1883), verzameld en toegelicht door Gilbert Degroote, in : Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis, deel XX (1966), blz. 99-127. In zijn inleiding (blz. 105-127) tekent de auteur een indringend en zeer geslaagd "geestelijk silhouet" van Conscience, volgens mij de beste en kortste schets van zijn wezen : een gevoelig, beminnelijk en eenvoudig man uit het Vlaamse volk... en een rasecht romancier !

EEN STUDIE OVER HET RELIËFPLAN VAN HET 18e-EEUWSE OOSTENDE.

Men weet dat Lodewijk XIV vijftig maquettes liet uitvoeren van Franse en buitenlandse vestingen. Deze schaalmodellen die met een buitengewone zorg en een uitgesproken streven naar getrouwe weergave werden vervaardigd, worden bewaard in het "Musée des Plans-Relief (Hôtel National des Invalides) te Parijs. Het Cultureel Centrum "Pro Civitate" van het Gemeentekrediet van België wijdt aan deze unieke getuigenissen, van een ontegensprekelijk esthetische en documentaire waarde, een belangrijk werk, dat, na een algemene inleiding, studies over de twaalf Belgische plannen bevat : Aat, Bouillon, Charleroi, Nieuwpoort, Oostende, Doornik, Ieper, Menen, het fort van De Knocke, Oudenaarde, Namen en de citadel van Antwerpen. Het volledig werk, met als titel : Belgische steden in reliëf. Plannen opgenomen door Franse militaire ingenieurs (17e-19e eeuw), werd uitgegeven in 1965, telt 362 bladzijden en talrijke illustraties. Het is nog te koop en kost 2.450 F. Er zijn ook afzonderlijke uitgaven voor elk van die steden. Voor Oostende werd beroep gedaan op een specialist terzake, met name Daniël FARASYN, thans regelmatig medewerker aan ons tijdschrift "De Plate". Hij schreef de commentaar (historische evolutie van Oostende, beschrijving van het reliëfplan). De royale illustraties zullen alle liefhebbers van onze stedelijke geschiedenis en topografie bijzonder leerrijk voorkomen. De schema's op kristalpapier en de verklarende legenden kunnen hen wegwijs maken in het rijke verleden van Oostende. De afzonderlijke uitgave over Oostende is nog verkrijgbaar, helaas enkel in de Franse taal, en kost slechts 185 F. Te bestellen bij het Gemeentekrediet van België, Cultureel Centrum, Pachecolaan 44, 1000 Brussel (rekening nr 052-0606469-97).

E. Smissaert.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
P. V. B. A.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

7e jaargang, nr 11, november 1978.

NOVEMBERACTIVITEIT.

UITNODIGING

De Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht met dia's die doorgaat op

donderdag 30 november 1978 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. afdeling, Dr. L. Colensstraat, 6, Oostende.

Het onderwerp : DE OOSTENDSE POSTKANTOREN.

De Spreker : WALTER MAJOR.

De heer Walter MAJOR heeft als bestuurslid van de Oostendse Postzegelkring in de loop der jaren een massa minder gekende informatie vergaard over alles dat met het postverkeer te maken heeft. Al zijn Oostendse informatie heeft hij voor de leden van onze kring, ook zijn kring want hij zetelt in het bestuur gebundeld in een unieke voordracht met dia's, die hij ons op deze avond komt voorstellen. Eens te meer bieden we de liefhebbers van Oostendse geschiedenis een neusje van de zalm. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en is iedereen welkom.

J.B. D.

OUDE NUMMERS "DE PLATE".

Leden die wensen vroegere nummers van "De Plate" aan te schaffen, kunnen die in het Heemkundig Museum kopen tegen 25 F. per exemplaar.

Volgende nummers zijn nog beschikbaar :

1ste jaargang : nr 6 ;
2de jaargang : nr 6 ;
3de jaargang : nrs 1, 6 en 6bis ;
4de jaargang : nrs 1, 2, 4, 5, 6 en 7 ;
5de jaargang : nrs 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 en 12 ;
6de jaargang : nrs 2, 3, 4-8, 9, 10, 11 en 12 ;
7de jaargang of huidige jaargang : alle nummers.

G. V.

LIDGELDEN 1979.

"DE PLATE" doet beroep op haar leden om zich zo spoedig mogelijk in regel te willen stellen met het vereffenen van hun lidgeld 1979.

Zij kunnen dit doen mits overschrijving van :

200 F. als gewoon lid

minimum 300 F. als steunend lid

minimum 500 F. als beschermend lid

Het lidgeld kan gestort worden op volgende bankrekeningen van "De Plate" :

750-9109554-54 (AN-HYP Oostende) of

384-0051822-11 (BANK VAN BRUSSEL Oostende)

Deze lidkaart hebt U nodig indien U tot de algemene statutaire vergadering van januari a.s. wilt toegelaten worden. Deze vergadering wordt ieder gevolgd door een veiling van heemkundige stukken. Uw lidkaart geeft ook steeds vrije toegang tot het Heemkundig Museum.

DE JAARLIJKSE VEILING.

In het januari-nummer zullen we de lijst publiceren van de stukken die na de statutaire vergadering zullen geveild worden. Teneinde een lijst ten gerieve van onze lezers te kunnen afdrukken doen wij dringend beroep op al degenen die boeken, brochures, programma's, catalogussen, aanplakbrieven, foto's, gravures, maatschappijborden, enz... welke interessant zijn voor onze leden-folkloristen en deze geveild willen zien, daarvan het Sekretariaat (J. Dreesen, Rode Kruisstraat 4) of de redactie (O. Vilain, Rogierlaan 38) in kennis te willen stellen, uiterlijk vóór 16 december a.s. Nadien zullen geen stukken meer aanvaard worden.

O.V.

ROUWBEKLAG.

"De Plate" biedt haar rouwbeklag aan de familie en vrienden van volgende personen die in de jongste tijd kwamen te overlijden.

De heer CAMIEL STROO, overleden in de maand juni. Hij stond sinds enkele jaren in voor de opmaak van ons tijdschrift.

De heer ADIEL VAN RYSSEL, stichter en bezieler van het Heemkundig Museum 't Zeigat te Blankenberge. Hij overleed in september.

Mevrouw Wed. M. COLOMBIE-GOBIN, overleden op 8 oktober j.l. Zij was sinds jaren lid van onze vereniging. Haar echtgenoot, architect Marcel COLOMBIE was medestichter en bestuurslid van "De Plate" geweest.

A.V.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM.

Het Heemkundig Museum is terug iedere zaterdagochtend open van 10 tot 12u. Groepen en scholen kunnen op andere dagen er weer het Museum bezoeken mits voorafgaandelijke aanvraag aan het secretariaat van "De Plate", Rode Kruisstraat, 4, 8400 Oostende.

G. V.

BOUWMEESTERS VAN OOSTENDE-BELLE-EPOQUE. XV. "OCCASIONELE" ARCHITECTEN.

Met uitzondering van Alban CHAMBON waren de tot nu toe besproken architecten ofwel geboren Oostendenaars ofwel inwijkelingen wiens carrière zich grotendeels binnen onze stad afspeelde en die voornamelijk op lokaal vlak bedrijvig waren. In deze en volgende bijdrage dan een reeks Belgische architecten uit Brussel, Gent, Brugge en Antwerpen die slechts sporadisch plannen leverden voor te Oostende te construeren huizen en openbare gebouwen. Om drie redenen hebben we geen speciale inspanning gedaan om hun biografie hier te belichten : sommigen zijn genoegzaam bekend en vindt men gemakkelijk terug in gespecialiseerde literatuur. Wat de "secundairen" betreft, we hebben het niet tot onze taak gesteld om hun activiteiten buiten Oostende uit te pluizen. Het zou ons té veel tijd en geld gekost hebben. Overigens belangt ons dat niet zo rechtstreeks aan.

Oiop staat nog steeds voor Y. VYNCKE's : "Oostende in Oude Prentkaarten".

LEOPOLD DELBOVE.

Brussels architect. Bouwde ca. 1888 het "Hotel Les Dauphins", hoek Zeedijk-Louisastraat. Dit gebouw, dat al lang door een modern appartementsgebouw is vervangen, gold in zijn tijd als een meesterwerk van de Belgische architectuur. In 1891 wijdde het vaktijdschrift "L'Emulation" een geïllustreerde bijdrage aan "Les Dauphins" (Oiop, 96).

HOBE.

Brussels architect en designer. Tekende anno 1905 de plannen voor de Yacht-Club RYCO (Oiop, 37). Zo te zien een zeer vooruitstrevend ontwerp anno 1905 !

In de "Echo d'Ostende" van 26 februari 1905 werd uitvoeriger op de plannen van dit gebouw ingegaan. Het artikel is bovendien van een illustratie voorzien.

DANIEL FRANCKEN.

Etterbeeks architect. Leverde plannen voor de ook al weer verdwenen "Villa Griseldis", hoek Brusselstraat-IJzerstraat.

E. SERNEELS.

Etterbeeks architect, ook al een "kampioen" van de neogotiek, zoals men kan zien aan zijn Antoniuskerk te Etterbeek (ca. 1907) en aan particuliere huizen te Brussel (Sint-Antoniusplein 32 & 33 ; Nerviërsstraat 55). Te Oostende bouwde hij de meesterlijke "Villa Gabrielle" aan de Van Iseghemlaan 99. Rechtstreeks met afbraak bedreigd door de bouwwoede van een stadsgenoot, kwam deze prachtige neogotische villa enkele jaren terug in de actualiteit. Architect J. BELLAERT brak toen nog een lans voor het behoud ervan in "De Plate". Maar ondertussen is het Jaar van de Monumenten al weer vervangen door een nog potsierlijker Jaar van het Dorp en het is zeer de vraag hoe de bevoegde autoriteiten te werk zullen gaan in deze zaak.

JULES VAN YSENDYCK.

Was in zijn tijd een der succesrijkste architecten van België. Voor zijn levensbeschrijving verwijzen we naar de "Biographie Nationale". Voor Oostende ontwierp hij : -"Ostend House", het pronkhuis van bankier en bouwpromotor Louis DELBOUILLE aan de Leopold II-laan (Oiop, 123). Gebouwd in 1882, in neostijl, werd het gesloopt in de vroege zestiger jaren en vervangen door een appartementsgebouw met dezelfde naam. In de 8ste jaargang van het architectuurtijdschrift "L'Emulation" verscheen een hele reeks interessante prenten die details van het "Ostend House" voorstellen. De sierschouw in het huis, in Florisstijl met rolwerk, wortelmotieven, enz., was meesterlijk.

Een uiterst interessante foto van het "Ostend House" komt verder voor op de kaft van de brochure "Nouvel Ostende. Notice sur les Terrains Domaniaux. Propriété de M. Delbouille". We zien de voorgevel van Ostend House in de oorspronkelijke toestand (later werd de gevel verbouwd -lees verknoeid) terwijl de aanpalende terreinen nog niet bebouwd zijn. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van Ostend House verwijzen we naar C. LOONTIENS' : "Les monuments et les édifices remarquables d'Ostende.." p. 171-176.

-nog van VAN YSENDYCK is het nog bestaande huis "La Tourelle" Koningstraat 32 (kruispunt met de Van Iseghemlaan), werkelijk een bouwwerk vol kwaliteiten.

L. DE LA CENSERIE.

Net als VAN YSENDYCK een der grote namen van de Belgische architectuur ten tijde van Leopold II. Zijn Antwerps Centraal Station is overigens een der onbetwiste hoogtepunten van de Belgische bouwkunst. Oostende dankt aan hem de plannen voor de SS. Petrus & Pauluskerk, gebouwd ter vervanging van de in 1896 afgebrande kerk (Oiop, 48). De eerste steen werd gelegd op 5 augustus 1901 (Oiop, 46), alhoewel de eigenlijke plannen kort na de brand klaar kwamen. Het kerkgebouw werd luisterrijk ingewijd op 4 september 1905 in tegenwoordigheid van Leopold II (Oiop, 147). Het duurde echter nog een paar jaar eer de kerk definitief voltooid raakte. Beschadigd in beide Wereldoorlogen is het gebouw, een onvolprezen monument van neogotische architectuur, nu aan een ingrijpende restauratie toe. Voor een uitvoerigen beschrijving kunnen we verwijzen naar het hoger vermelde werkje van LOONTIENS en ook naar de gids die door de parochiale overheid werd uitgegeven.

Eén ding echter, wist u dat de natuurstenen pilaren in de kerk helemaal niet van natuursteen zijn? Zoals het in die tijd meer voorkwam wendde men hier (om geld te sparen) geplaqueerde baksteen aan.

Wie iets meer wil weten over DE LA CENSERIE kan terecht in het Nationaal Biografisch Woordenboek, deel I, blz. 308.

JOSEPH NAERT.

Brugs architect; Prix de Rome in 1866. Te Oostende bouwde hij:

- Het "Hotel Royal Phare" (1870), Hoek Zeedijk-Helling Van Iseghemlaan (Oiop, 92-94, 132). In 1939 zou architect DANIELS ingrijpende veranderingen aanbrengen aan het hotelgebouw, dat de oorlog niet zou overleven.
- Het "Hotel de Bruxelles", Zeedijk 27.

NAERT's medewerker PICKERY sculpteerde de cariatiden voor dit gebouw (Oiop, 93). NAERT werkte wel meer samen met PICKERY: samen maakte ze een ontwerp voor het standbeeld van BREYDEL & PIETER DE CONINCK te Brugge. Hun project werd echter niet weerhouden.

DE RYCKER.

Tekende de plannen voor de in 1898 gebouwde Nationale Bank aan de Kaaistraat. In de gevel gebruikte hij gobertange- & écaussinegesteente.

N. Hostyn.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM.

Breng geregeld een bezoek aan het Heemkundig Museum van "De Plate. Er is altijd wat nieuws te ontdekken: vooral de laatste aanwinsten die U nog niet gezien hebt. Leden van "De Plate" hebben er steeds vrije toegang mits voorlegging van hun lidkaart. Sinds wanneer dateert uw laatste bezoek? Het Museum is steeds toegankelijk de zaterdagochtend van 10 tot 12u. Voor scholen en groepen op andere dagen mits voorafgaandelijke afspraak.

VERGETEN OOSTENDSE SCHILDERS. IV. DE SCHILDERS VAN SCHEEPSPORTRETTEN IN ACHTERGLAS-
TECHNIEK (tweede deel).

In ons overzicht is het na WIEDEN, MESEURE & P.N. nu de beurt aan Petrus Cornelius WEYTS, die we gerust de belangrijkste Vlaamse églomiséschilder mogen noemen. Voor wat volgt baseerden we ons terug op :

J. VAN BEYLEN, Vlaamse maritieme achterglasschilderijen, in :
Mededelingen. Marine Academie van België, XI, 1958-1959, p. 185-258
(en supplement in XII, 1960) ;

H.J. HANSEN, De glorie van het schip, Amsterdam-Brussel (Elsevier), 1967.

Petrus WEYTS werd op 4 januari 1799 te Gistel geboren. Hij huwde in 1824 te Oostende. Zijn huwelijksakte vermeldde hem als 'schilder'. Was hij toen al scheepsportrettist van beroep ? Of was hij een gewoon huisschilder die in zijn vrije uren églomisés maakte ? Ziedaar twee vragen die wellicht nooit een antwoord zullen krijgen. Op 22 februari 1828 wordt hem te Oostende een zoon Carolus Ludovicus geboren.

P.C. WEYTS's oudst gekende schilderij is een "Haven van Oostende" uit 1824 (afb. in VAN BEYLEN, p. 197). Het werk is duidelijk geïnspireerd op W. WIEDEN, alhoewel WEYTS er in details van afwijkt. De Franse Korvet bij WIEDEN, die de haven binnenvaart, is vervangen door het koopvaardijfregat "Flora de Gand" dat onder Nederlandse vlag de haven uitvaart. Op de dijk is de semafoor verdwenen.

Een tweede werk, niet getekend noch gedateerd, maar zéker van vóór 1830, heet "Vue du port d'Ostende". Ook dat staat nog sterk onder WIEDEN's invloed. Een ander schilderij, het Engelse stoomraderschip "TALBOT" voorstellend, is eveneens uit de vroege Oostendse jaren van WEYTS.

Daarnaast vond VAN BEYLEN in WEYTS' oeuvre ook tal van F. MESEURE-invloeden, namelijk enkele navolgingen van zijn glas uit 1808 (cf. De Plate 78/111). Hij vermeldt een exemplaar in spiegelbeeld waarbij "Mont Blanc" zonder spellingsfouten is geschilderd.

In 1831 schilderde de kunstenaar meerdere getekende en gedateerde exemplaren van "LE FORT ST. MARIE PRES CADIX". Ze hebben het eerder genoemde schilderij van F. MESEURE als prototype, terwijl de schepen overgenomen zijn uit WIEDEN's "The Great Admiral Nelson". Uit dit alles blijkt hoezeer WEYTS met het werk van WIEDEN en MESEURE vertrouwd was. Nog steeds in 1831 leverde WEYTS een heel bijzonder werkstuk : een diptiek, een voorval uit de 18e eeuw weergevend (foto 231 d in HANSEN). Het achterglasschilderij is heel duidelijk naar specifieke aanwijzingen van de opdrachtgever uitgevoerd. De linkerhelft toont een schipbreuktafereel met volgende legende :

"ZEILENDE OP 22 GR. 22 MIN. Z. BREEDTE EN 34 GR. 48 MIN. LENGTE DOOR EEN HEEVIGE ORCAEN
OVERVALLEN IN DE MAEND MAERTE 1787".

rechts het dan toch niet vergane schip :

"ZEILENDE MET OPGEREGTE WAERLOOZE RONDHOUTEN, NA ... MAURITIUS IN DE MAEND MAERTE 1787".
Dat is ongeveer alles wat de schrijvers over P.C. WEYTS' Oostendse periode gekend is.

Anno 1838 verhuisde hij met zijn gezin en broer naar Antwerpen. Waarom ? In HANSEN lezen we op p. 205 volgende suggestie :

"... Oostende was echter maar een kleine havenstad met een beperkt scheepvaartverkeer. Uiteraard kon ook de klantenkring van Weyts niet zo heel groot zijn. Na de Belgische Revolutie van 1830 steeg de scheepvaartbedrijvigheid op een merkwaardige wijze te Antwerpen en dat moet Weyts niet ontgaan zijn. Ongetwijfeld waren in deze grote haven meer mogelijkheden aanwezig voor een beroepsschilder die zich uitsluitend in maritieme onderwerpen gespecialiseerd had".

Te Antwerpen werd P.C. WEYTS op 24 april 1840 een tweede zoon geboren : Ignatius Jan WEYTS (+ Antwerpen 10 mei 1880).

De Antwerpse productie van de WEYTSSEN laten we hier buiten beschouwing. Alhoewel interessant, past het niet in de optiek van onze artikelenreeks en alles vermelden - er is enorm veel- zou ons werkelijk te ver voeren. Wat dus Antwerpen betreft, verwijzen wij de geïnteresseerden naar de bibliografie. Te Antwerpen waren alle WEYTSSEN bedrijvig in het vak : zowel Petrus WEYTS, zijn zonen Carolus en Ignatius alsook zijn broer Ignatius Jozef Johannes (Oostende 17 mei 1814 - Antwerpen 19 maart 1867):

Petrus WEYTS overleed in zijn huis, Paardenmarkt 71 op 29 maart 1855 na een welgevulde loopbaan, zoals blijkt uit zijn oeuvre-catalogus op 't einde van VAN BEYLEN's studie.

Een volgende figuur is die van E. DEVRIESE, scheepsportrettist wiens activiteiten duidelijk te Oostende te situeren vallen, alhoewel zijn naam niet in de bevolkingsregisters zou voorkomen.

VAN BEYLEN signaleerde één enkel werk van deze meester (pag. 208, foto XX). Het achterglasschilderij stelt de botsing voor tussen twee Oostendse visserssloepen, nl. de O. 63 "Jeune Léonard" van Schipper Leonardus DEMEY en de O.60 "Frederic II" van schipper Michel HEINDERSON. Het glas heeft als legende :

"VOORGEVALLEN AEN LEONARDUS DEMEY DEN 23 JANUARY 1852 DOOR FREDERICK DEN TWEEDEN./ MACHIEL HINDERSON".

Het schilderij steekt in de verzameling A. BERQUEMAN te Brussel.

Daarmee eindigen VAN BEYLEN en HANSEN hun relaas wat Oostende betreft : "Verdere bewijzen voor de activiteit van Oostendse achterglasschilders zijn er voorlopig niet. Het lijkt erop dat omstreeks 1870 deze kunstuiting in die stad uitgestorven was". (HANSEN p. 206).

Als aanvulling nu, de voorlopige -schaarse- resultaten van onze eigen onderzoekingen.

P.C. WEYTS : het M.S.K. van Oostende bezit van hem een "VUE DU PONT D'OSTENDE 1835". Links zien we de staketsels, de dijk met de vuurtoren, de wallen met huizen achter, een windmolen, de "pilotage" met kanonnen en een vlaggemast. Rechts het zeilschip "Le César" dat onder volle zeilen de haven uitvaart. Het glas meet 48 X 69cm en is getekend onder rechts P. WEYTS.

Een tweede WEYTS in bezit van het Oostendse M.S.K. stelt de "Jan Van Eyck" voor die de Oostendse haven uitvaart.

E. DE VRIESE : van hem vonden we in de verzamelingen van onze Heemkring het achterglasportret van de visserssloep O.119 "Emma". De O.119 is geportretteerd langs stuurboord, met gehesen knuiver, stagzeil, grootzeil en topzeil voor de haven van Oostende. De sloep vaart -uiteraard- onder de Belgische driekleur. Rechts is het havenhoofd te zien. Het glas is getekend en gedateerd onderaan links : DE VRIESE 1874 en heeft volgende tekst als legende : "SLOEP EMMA N° 119 STUURMAN C. ASAERT OOSTENDE".

Nog van E. DEVRIESE, en door G. VANHESTE aan de Heemkring De Plate geschonken, is een klein rond, nu eens niet-maritiem achterglas : "AANDENKEN AAN EEN OVERLEDEN VADER".

Het stelt een kerkhofje voor in een berglandschap bij blauwe hemel. Onder een treurwilg is een graf waarbij een weduwe in zwart knielt met haar twee kindjes. Het is getekend onderaan rechts E. DEVRIESE 1872 en heeft het onderschrift "REGRETS". Dit aandenken is een waar pareltje van funeraire volkskunst.

We kwamen ook nog een andere scheepsportrettist-achterglas op het spoor : ene E. VANHESTE. Ook zijn producten zijn duidelijk Oostends. Het M.S.K. te Oostende bezit van hem het scheepsportret van de O.27 "Belle Poule" (Inv. nr 517) ; geëxposeerd in het Heemkundig Museum. De O.27 is geportretteerd langs stuurboord, met gehesen knuiver, stagzeil, topzeil en grootzeil en voert de Belgische vlag. Op zee zijn nog andere sloepen te zien. Het glas is getekend en gedateerd onder links : E. VANHESTE 1868 en heeft volgende legende : "SLOEPE BELLE POULE. SURMAN. J. VERREMAN".

Tenslotte vermelden we het merkwaardige merkmodel voor een achterglasschilderij dat de "AMPHITRITE" voorstelt.

Het is van de hand van E. VAN WYNENDAELE en is eveneens te zien in het Heemkundig Museum "De Plate".

De inventarisering van de Belgische maritieme achterglasschilderijen is nog maar goed begonnen. Daarom een oproep aan alle personen die werken van de hoger vermelde meesters in bezit hebben om dit kenbaar te maken. We denken hier vooral aan de oude Oostendse schippers- en redersfamilies. Misschien hebben die nog wel wat, misschien zelfs op zolder ? Daarom ons adres : Norbert HOSTYN, Witte Nonnenstraat, 38, 8400 OOSTENDE (tel. 70.14.86).

H. Hostyn.

BOEKEN.

BRUGGE-ZEEHAVEN.

Urbain Naert uit Eernegem publiceerde een interessante biografie over "Baron August de Maere d'Aertrycke, vader van Brugge-Zeehaven".

Al wie geïnteresseerd is over de oorsprong van Zeebrugge, zal dit werk van deze strijder die zijn levenswerk niet voltooid zag (hij stierf in 1900) willen bezitten.

Te bestellen bij de auteur U. Naert, Emiel Coolsaan 4, 8250 Eernegem, mits storting van 320 F. op rek. nr 280-0533912-61.

WINGENE.

De auteur Michaël Deneweth, die zich zelf de titel van volkshumorist toeëigend heeft, heeft een enig mooi boek "Mijn dorp is Breugheldorp" laten verschijnen. Het is "een uitgebreid repertorium humor en folklore, heemkundig voor Wingene verwerkt". Het is rijkelijk geïllustreerd en omvat 640 blz. boeiende tekst.

Te bestellen bij M. Deneweth, Mandeldreef, 57, 8800 Roeselare mits storting van 450 F. op rek. nr 000-0456904-34.

SEIZOENARBEIDERS.

Verschenen juist vóór de zomer : "Getuigenissen omtrent landbouwseizoenarbeid in Frankrijk samengesteld en -gelezen door Rogier Crevits als hulde aan alle seizoenarbeiders van Bovekerke - De Mokker - Koekelare - Zande".

Gepolicieerde uitgave. Prijs 150 F.

BALLET.

Bij de Standaard Uitgeverij verscheen een "ABC van het Ballet" door Rina Barbier. Wie zich met de balletterminologie, zoals "battement", "dégagé" "léotard", "passe-pied", enz. wil vertrouwen kan zeker dit geïllustreerd boek gebruiken.

Prijs : 385 F.

Vorige maand gaven we reeds enkele voorbeelden van allerhande smeekbeden van minder fortunlijke Oostendenaars uit vorige eeuw : aanvragen voor het overmaken van overlidensacten uit een ver land, wanhopig verzoek van een wanhopige stakkerd om een betrekking als grafdelver, een soldaat die de toelating vraagt om te huwen, verzoek om geld om de huishuur te kunnen betalen, verzoek om een pensioentje vanwege een oudgediende, verzoek om een gratieverlening.

Deze maand vullen we die reeks aan met een aantal brieven, die evenals die van vorige maand gekozen zijn omwille van de variatie in de inhoud. Het manuscript van het Vincentiusgenootschap bevat er honderden. Achter de schitterende decors die het Oostende van toen hood schulde waarlijk veel ellende ...

G. M. Aug. de Laage, Bruges - 1 février 1859.

Je prends recours à votre charitable dévouement pour obtenir le placement à la maison répenties à Bruges, à raison de f 150 une fois donnés d'une jeune fille de 15 ans, entrée dans la voie du vice. Ses parents sont dans la plus profonde misère. Son père pêcheur de profession est à l'hôpital depuis plusieurs semaines. Une liste de souscription circule déjà pour en couvrir les frais et j'espère bien qu'elle ...

H. 16 juni 1859

A Burgemeester en Schepenen van Oostende.

De ondergeteeknde Theresia Van Leuven, huisvrouw van Pierre Pilaeis neemt de eerbiedige vrijheid aen UE voor te dragen dat haere kleyndochter genaemd Marie Elise Verstraete, dochter van Charles & Marie Pilaeis gebooren te Oostende den 8 February 1853, stom dove geboren zynde en haere moeder zeer vroegtijdig verloren hebbende heeft het zelve bij haer ingenommen. Dat kind is nu 7 jaeren oud & zeer bekwaem om te leeren. Het waere dus noodzakelijk het zelve in het gesticht van stom doove van d'heer Carton te Brugge zou kunnen geplaeft worden. Maer haeren vader overlast door vijf kleine kinderen is niet in staat de onkosten te kunnen draegen daer om verzoek zij ootmoediglijk dat UE het zouw believen dit arm kind ten koste van de Stad & van de Provincie in het voormeld gesticht te willen plaetsen ...

Admise le 7 novembre 1859

à l'institut de M. Carton (later bijgevoegd).

I. Kapitein Snoeck, Amsterdam - 14 juli 1860.

Eene arme vrouw genaemd Heinderson is komen aen mij zeggen als dat haren man Jan Heinderson aen boord van uw schip "Jacoba Carolina" onders uw orders zoude gevaeren hebben. Diensvolgens neem ik de vrijheid UE te vragen, als hetgeen de vrouw Heinderson zegt, waer is, en indien gij over haeren man eenige tijding zoudet kunnen geven - Want het is reeds lange jaeren dat haeren man Jan Heinderson naer Oostende niet gekomen is, en dat hij aen zijne famillie nog geld nog teeken van leven gegeven heeft. Met mij eenige nieuws over dezen man te geven zult gij aen dezelve arme famillie eene grooten troost verschaffen, en indien gij wist waer deze matroos zich nu bevind tracht hem naer Oostende te doen wederkeren of wel dat hij enig geld van tijd tot tijd zoude zenden.

J. Louis Rogiers, Eernegem - 21 février 1866.

De ziekte van uwe schoonzuster de Weduwe Rogiers verslecht alle dagen. Zij is reeds onder de Kerkelijke gerechten. Gij kunt dus wel denken in welken staet van armoede dat dit huisgezin moet zijn : zij heeft mij doen verzoeken van UE te schrijven om

UE te vragen van haer iets te willen afzenden van hetgeen haer kortelings zal toekoomen van het sterfhuis van vader en moeder. Met hun dus, enig geld daer van af te zenden zult gij een groot werk van Barmhertigheid doen als ook van Broederlijke Liefde. Gij zult mij verstaen hebben. Hunne armoede is groot. Komt hun dan bij dezen middel ter hulp.

en tot slot :

K. Aen de Achtbare Heeren Hoofdman en leden van het Bestuur der Koninglijke Maetschappij St. Sebastien - 28 July 1866.

Den ondergeteekende Joannes Jonckheere neemt bij deze de eerbiedige vrijheid UE te verzoeken hem te willen verleen de plaets van knaep uwer maetschappij open door het overlijden van Josephus Janssens. Indien hij deze gunst bekomt, mag UE verzekeren dat hij hem altijd zal weerdig maeken van uw genegenheid door zijne iever, oppassendheid en goed gedrag. In de hoop ...

Norbert HOSTYN.

MARIA HENDRIKAPARK (OOSTENDE)

oo

De blaren rotten in 't herfstpark. Ik wandel langs een zompige vijver waar de zwanen zich teruggetrokken hebben uit dit seizoen van roest en tranen.

Een late zon kladt gele en bruine vlekken op het vel van de avond. Ook mijn haren moeten nu verzilveren in zoveel ouderdom en dood.

Wie ziet mij, wie mag de dichter ontdekken die het laatste sap uit de druiven perst in de wijngaard van de avond ?

Zilvermeeuwen strijken sidderend neer op het rimpelige, bruine vijvervlak. De nacht smaakt brak.

Roger Devriendt

Met toestemming overgenomen uit "NIEUWE STEMMEN. Tweemaandelijks literair tijdschrift". Jaargang 34, nr. 2, december 1977 - januari 1978, blz. 47.

DE PLATE.

Oude nummers van ons tijdschrift "De Plate" kunnen, voor zover ze nog beschikbaar zijn, steeds tegen de prijs van 25 F. per exemplaar in het Heemkundig Museum aangeschaft worden.

G. V.

HET WESTVLAAMS LANDSCHAP

Dorpszichten uit Groot-Oostende

Waar het dorp bleef stille staan...

... en de bouwpromotoren ijverig blijven doorgaan.

Deze foto's waren te laat klaar voor de Stedelijke Fotowedstrijd in het teken van het JAAR VAN HET DORP, maar werden ons bereidwillig afgestaan ter illustratie van wat een reiziger ziet die Oostende nadert van uit het zuiden.

J.B.D.

HET JAAR VAN HET DORP : HET WESTVLAAMSE LANDSCHAP.

Inleiding.

De in de maand mei voor de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" vertoonde diamontage "Het Westvlaamse landschap" is een realisatie van de Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd. De reeks kwam reeds in 1973 tot stand, maar werd in het kader van het Jaar van het Dorp herwerkt en met talrijke dorpszichten aangevuld, (de auteurs van deze succesvolle diareeks zijn Michiel en Liane Zwaenepoel. Diegenen onder U die Michiel Zwaenepoel gekend hebben (+ 19.9.1978), weten dat hij als sekretaris van de Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd het Westvlaamse landschap door en door kende, en zich sinds jaar en dag met een onverdroten ijver voor de gaafheid en het behoud ervan heeft ingezet.

Ons Westvlaamse Landschap : troetelkind en zorgenkind.

Zoals U gemerkt hebt hangt deze reeks een overzichtelijk en zelfs quasi-volledig beeld op van de diversiteit van ons Westvlaams landschap : zij voert ons kriskras doorheen de duinen, de polders, de zandstreek en het Houtland, leidt ons langs sloten en veldwegen, tot voor oude hoeven, molens en historische gebouwen en brengt ons binnen in de meest rustieke plattelandskernen en polderdorpjes. Op die manier is deze diareeks vooreerst een overrompelende hulde aan ons unieke en toch vaak ongekende Vlaamse landschap. Menigeen onder U zal wellicht verrast zijn zoveel ongekende schoonheid te ontmoeten. Mogelijks kan deze diareeks dan ook bijdragen tot een betere kennis en een grotere liefde voor ons platteland : onbekend maakt immers onbeminde.

Helaas, ons landschap is niet louter troetelkind, maar van langs om meer ook zorgenkind geworden !

Is het geen beangstigende vaststelling dat zelfs het meest rustige polder- of bosgebied en het verst gelegen dorp ineens, door een of andere onoordeelkundige verkaveling of snelwegtracé, onherstelbaar hun vertrouwd silhouet en hun eigen karakter kunnen verliezen

Met de liefde voor ons landschap loopt ook de zorg en de bekommernis om dit landschap als een rode draad doorheen deze diamontage. Achter de opwekkende muziek horen we ook sombere tonen en boven de beminlijke beelden staat duidelijk een waarschuwend vinger : ons landschap, ons platteland is een heel kostbaar, maar ook een zeer kwetsbaar erfgoed.

Wij Vlamingen mogen er prat op gaan een dynamisch en bouwlustig volk te zijn, maar inzake behoud van landschappen en dorpen spelen deze eigenschappen ons duidelijk parten. Wie zei ook weer dat Vlaanderen aardig op weg is één grote agglomeratie te worden ?

In stijgende mate en naarmate de verstedelijking toeneemt door het steeds verder uitgroeien van woongebieden en het inplanten van industriezones neemt ook de agrarische open ruimte en de eigen geaardheid van onze dorpen af. Hoe langer hoe meer wordt het platteland, de ruimte precies waar men zich vrijer en rustiger kan voelen een schaarste-goed !

Tegengesteld aan deze evolutie neemt de belangstelling voor deze agrarische ruimte van dag tot dag toe. Het is merkwaardig hoe de laatste decennia de maatschappelijke waardering voor het platteland, voor het dorp en de natuur is toegenomen. Het bewustzijn is groeiende dat de mens niet op zichzelf bestaat, maar deel uitmaakt van een grotere natuurlijke samenhang.

../..

De W.V.T. wil een leefbaar en genietbaar platteland.

Binnen het kader van haar provinciale opdracht heeft de Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd, die denkevolutie bewust gestimuleerd. Steeds heeft de W.V.T. het als een van haar voornaamste taken beschouwd het natuur- en cultuurpatrimonium van het platteland te bewaren en het door een ruimer publiek te laten waarderen. Wel attent om de gevaren van ongebreidelde massa-rekreatie, heeft zij zich nimmer voorstander van rekreatieve mammoetprojecten getoond, integendeel, door bewust stille en rustige rekreatievormen zoals wandelen, fietsen te bevorderen, streeft zij ernaar de bevolking tot een zinvolle natuur- en landschapsgerichte vrijetijdsbesteding te bewegen ("Op zoek naar groen" van M. Zwaenepoel).

Van meet af aan, o.m. naar aanleiding van het Natuurbeschermingsjaar 1970, heeft zij de aandacht willen vestigen op de noodzaak van een gaaf, onaangetast platteland. Zo heeft onze Vereniging blijvend aangedrongen om bij het doorvoeren van ruilverkavelingen ook rekening te houden met de imperatieven van de landschapsetiek en o.m. het bomen- en struweelbestand en het veldwegennet in de mate van het mogelijke te ontzien.

De recente verruiming van de ruilverkavelingswet tot niet agrarische maatregelen en het nieuwe artikel waarbij ten minste 2 % van de kavels voor landschapsdoeleinden moet gevrijwaard blijven, mag zij terecht als een persoonlijk succes voor haar jarenlange ijver en bekommernis om het landschap beschouwen.

Ook nu in het kader van het Jaar van het Dorp wil de W.V.T. de gelegenheid aangrijpen haar waardering en bekommernis voor landschap en dorp tot een breder publiek te laten uitdeinen en meteen tot onze waardering en onze bekommernis te maken. Te lang is het landschap, het platteland en het dorp alleen de zorg van enkelingen geweest. De algemene degeneratie van ons landschap, de verarming van ons natuur- en cultuurpatrimonium, de vervaging van tekenende dorps- en plattelandskarakteristieken zijn voor een deel ook aan onze eerder door laksheid en gemakzucht dan door onwil ingegeven berustende houding toe te schrijven.

Wij zijn evenwel in een stadium gekomen waar deze houding katastrofaal moet worden. Zo kan en mag het niet langer.

De voortschrijdende verstedelijking van het platteland en samenhangend hiermee de introductie van het stedelijk leefpatroon in het dorp zijn immers van aard het dorps- en plattelandsbeeld in de nabije toekomst niet slechts drastisch te wijzigen maar voor het nageslacht ook onherstelbaar te verminken.

De huidige belangstelling van de overheid voor het platteland is dan ook niet ingegeven door een melancholische jeugdnostalgie, en wil ook geen overdreven sentiment of een voorbijgaande retro-mode stimuleren!

Integendeel, het komt erop aan oog te hebben voor wat met onze dorpen en ons platteland aan het gebeuren is. Om vanuit het besef van de eigen waarde van het leefkader in de dorpen, het leven, werken en wonen op het platteland te behoeden voor verdere aftakeling. Een doelgerichte ontwikkeling die het eigen gelaat van de buiten respecteert, eist immers dringend een algemene herwaardering van het dorps- en plattelandsleven. Onze dorpen en ons platteland zijn geen restgebieden, noch voor de opkomende industrie, noch voor ongebreidelde woonuitbreiding en wegenbouw, noch als compensatie voor de groeiende onbewoonbaarheid van onze steden!

Omgekeerd zouden onze steden moeten putten uit de waarden van kleinschaligheid die nog op het platteland leven om de tussenmenselijke relaties in de stad te herstellen. Dit zou, menen wij, de sociologische betekenis van het Jaar van het Dorp voor de stedeling kunnen zijn.

../..

Het is nog niet te laat, maar de tijd dringt.

We hebben nog een aantal mooie plattelandskernen overgehouden. Dorpen waar de kerk met het kerkhof errond en het gekasseide dorpsplein met zijn verrassende juweeltjes van landelijke architectuur nog het centrum vormen. Dorpen met kerktoren als herkennings-teken uren ver in het rond, waar lindes ons uitgeleide doen naar de velden, waar eens buiten de dorpskom de monumentale hoeven en karakteristieke wilgen of populieren vedette zijn.

Het is dat platteland, dat landelijk leefkader dat moet gevrijwaard worden en wel in de eerste plaats voor de mensen die er wonen. Het gaat niet zozeer om de man die in de stad leeft en op de buiten woont, maar om de boer, de smid, de tuinman, de dorpsherbergier, de pastoor en de zusters van de school, de kruidenierster, de huismoeder met haar kinderen, kortom allen die het platteland tot platteland en het dorp tot dorp maken.

De volkse verscheidenheid en de eigenheid van het platteland moet ook binnen de nieuwe gemeentelijke eenheden kunnen bewaard blijven. De administratieve verruiming van het gemeentelijke territorium mag niet ontaarden in een identiteitsverlies van onze dorpen. Het platteland en het dorp moet het kader blijven waarin de plaatselijke bevolking totaal kan leven : waar ouders kunnen wonen, werken en zich ontspannen, waar kinderen kunnen schoollopen, spelen en ravotten. Een leefbaar platteland voor de eigen ingezetener zal ook een genietbaar platteland zijn voor de rekreanten.

De multifunctionele rol van het huidige platteland.

Ik ben er mij wel van bewust dat de vele functies die het platteland thans te vervullen heeft, de leef- en genietbaarheid aanzienlijk hebben beïnvloed en de inrichting ervan ook in de toekomst blijvend zullen bemoeilijken. De boer oefent inderdaad geen alleenrecht meer uit op het platteland en onze landschappen worden ook niet meer uitsluitend op hun geschiktheid voor de landbouw beoordeeld.

En al vervult het platteland primair nog wel steeds de zeer belangrijke economische rol van de voedselbevoorrading, toch is ons platteland secundair ook woonruimte voor de niet-agrarische bevolking, inplantingsruimte voor algemeen economische infrastructuur, uitbreidingszone voor de stadsontwikkeling, een belangrijk stuk natuur- en cultuurpatrimonium en tenslotte rekreatieruimte voor de gehele bevolking.

Een pertinente vraag die zich dan ook stelt is : kan het platteland in zijn primaire functie met de vele secundaire imperatieven verzoend worden zonder daarbij al te zeer het eigen gelaat te verliezen ?

Er is echter meer.

De moderne landbouw tendeert in West-Europa en in ons land naar schaalvergroting, monokultuur, veeteeltindustrieën, tuinbouw en glaskultuur. Kulturtechnische ingrepen op de traditionele plattelandsinrichting zijn daartoe nodig en resulteren (in een extreme vorm) in rechtgetrokken met beton verharde landbouwwegen en clean-gedolven kale waterlopen, geometrische perceelsvormen, standaard-stallingen, betere mechanisatie- en motorisatiekansen en minder niet-landbouwkundig grondgebruik.

Het vergt weinig verbeelding om uit deze ontwikkeling af te leiden dat het agrarisch milieu voor de niet-agrarische bevolking de bekoring mist van het idyllische platteland met zijn door bomen bezoomde aarde- en kasseiwegen, kronkelende beken en grillig ineen-gestregelde akkers, weiden en bossen, met daartussen scheefgezakte hofsteden met mesthoop, neerhof en boomgaard, en een bonte mengeling van allerlei huisdieren, juk-dragende boerinnen en tot slot ook vriendelijke boeren met bolletjeshalsdoek.

../..

Indien men de op gang zijnde ontwikkeling in de landbouwsector zou willen stuiten (vooropgesteld dat het kan) dan zou het oude platteland alleen in stand te houden zijn mits enorme en blijvende financiële tegemoetkomingen vanwege de gehele niet-agrarische bevolking, waarbij de landbouwers veeleer als openbare parkwachters en landschapstuinmannen zouden funktionieren dan als voedselproducenten. Dit is medunkt, wel een utopische veronderstelling.

Er zal dus moeten gezocht worden naar tussenoplossingen die enerzijds de economische leefbaarheid van de landbouw-sector toelaten en anderzijds de esthetisch-recreatieve functie van het "landschap" blijven waarborgen of in de mate van het mogelijke herstellen. Hier situeert zich het begrip landschapszorg.

Landschapszorg en landschapshistoriek.

Vooraleer we aan landschapszorg doen moeten we ons even bezinnen over de doelmatigheid ervan. Evenwin als een agrarische landinrichting zin heeft zonder inzicht in de landbouwtechnische behoeften, zou het verantwoord zijn een op esthetisch genot en recreatie gerichte plattelandsinrichting door te voeren zonder rekening te houden met de bouw-elementen van dit landschap. Efficiënte landschapszorg stoelt op een diepere kennis van dit landschap, van de aardrijkskundige en historische groei ervan.

Even verduidelijken.

Geografische gegevens hebben betrekking op de natuurlijke, fysische gesteldheid van bodem en ondergrond ; klimatologische omstandigheden, erosie, e.d. Historische elementen veronderstellen een menselijk ingrijpen, al of niet in overeenstemming met dit geografisch milieu. Beide groepen elementen bepalen het uitzicht van een landschap en waar een landschap van menselijke invloeden gevrijwaard bleef gebruiken we de term natuurlandschap.

In West-Vlaanderen zijn evenwel geen natuurlandschappen meer voorhanden. De intensieve uitbating deed een kultuurlandschap ontstaan met kunstmatige dieren- en plantenassociatie waarbij de natuur eerder een passieve, ondergaande rol kreeg toebedeeld. In de kustzone heeft de natuur nochtans een meer actieve rol gespeeld bij de totstandkoming van ons landschap. Vooral de transgressies van de Middeleeuwen hebben de vorming van onze polders en de vorm en het uitzicht van onze polderdorpen op direkte wijze beïnvloed. De aanwezigheid van veen en turf in de bodem heeft daarenboven een kenmerkende inversie van het reliëf veroorzaakt.

Onder invloed van de maritieme klei-afzettingen die de periodieke transgressies met zich mee brachten en als gevolg van de systematische ontwatering van deze schorren, is het onderliggende veen gaan inklinken waardoor de vroegere uitgeschuurde vloedkreken als zandruggen boven het omgevende landschap kwamen te liggen.

Het landschap en de heemkunde.

Het behoort tot de meest fascinerende aspecten van het platteland dat het "historie" in zich draagt. Zeker in onze streken met een eeuwenlange beschaving is het landschap ook een stuk kultuurgeschiedenis. Daarom alleen verdient het historisch landschap van West-Vlaanderen onze aandacht en blijvende zorg. De vernieuwing die het platteland thans ondergaat als gevolg van technologische imperatieven, ruimt een groot aantal voor de heemkunde belangrijke relikten op. Sommige hebben een meer dan folkloristische waarde. Zij kunnen alleen worden bewaard wanneer zij in een ander verband dan het strikt landbouweconomische een nieuwe functie krijgen.

Om te verhinderen dat het platteland als zodanig een 'museum'-karakter zou krijgen lijkt het aangewezen alle heemkundige belangrijke zaken die bodemgebonden zijn zo mogelijk een toeristisch-rekreatieve bestemming te geven. Oude gebruiksvoorwerpen en zelfs 'levende' folklore kunnen in en rond dit onroerend patrimonium ingeschakeld worden. Dit toeristisch-rekreatief gebruik van heemkundige elementen moet echter behoed worden voor onechte enscenering, kitscherige overladenheid of vermenging met niet-authentieke zaken.

Al deze streekeigen elementen kunnen op lange termijn niet gevrijwaard worden indien zij alleen maar een beschermd statuut genieten. Zij moeten als het ware een nieuw leven beginnen. De heemkunde kan daartoe bijdragen door haar opsporingswerk en haar verklarende rol. Hierin ligt mijns inziens een hoogst belangwekkende taak voor een Vereniging als de uwe. Aan de andere kant zal het platteland door haar bewarend karakter een geschikt onderzoeksterrein voor de heemkunde blijven. Platteland en heemkunde behoeven elkaar !

P. Geldhof
Stafmedewerker W.V.T.

OOSTENDE IN DE FRANSE TIJD.

Zie DE PLATE, 7de jaargang, nr 10, oktober 1978, blz. 13 - 78/115 "Kroniek van de voornaamste gebeurtenissen" door de heer G. BILLIET.

Onder 1810 lezen we : Het nieuwe jaar begint slecht. De havengeul is bijna verzand : bij ebbe kan men er te voet over.

In "DES VOIES NAVIGABLES en BELGIQUE". Considérations historiques suivies de propositions diverses ayant pour objet l'amélioration et l'extension de la navigation, in 1842 uitgegeven door het Ministerie van Openbare Werken te Brussel, lezen we het volgende :

"PORT d'OSTENDE.

L'occupation de la Belgique par la France avait rendu désert le port d'Ostende. Le flux et le reflux ne rencontrant plus l'obstacle des navires, leur action dévasante cessa et il se forma immédiatement de grands attérissements. L'ensablement du port et des criques du bassin d'inondation fut si rapide, que des sondages pratiques le 17 août 1795 et le 27 juin 1796 constatèrent qu'il n'y avait plus que Om30 d'eau (I pied) sous la basse mer dans la cunette sur la barre, cunette qui n'était plus qu'une rigole étroite et difficile.

Binetôt, un cause plus puissante de ruine, l'absence de tout entretien pendant les dix premières années de la domination française, devait entraîner la destruction de la jetée qui retenait les sables de l'estran, derrière l'estacade de l'Est ; abaisser cet estran, et livrer aux sables amenés par le flux, l'entrée latérale du port.

En juin 1803, la barre était presque au niveau de la basse-mer, à l'entrée du port, et celui-ci ne présentait plus à l'intérieur que 3 à 4 pieds (0,55 à 0,85m) et en peu d'endroits 5 pieds (1m38) de profondeur ; le bassin de submersion, fortement envasé n'était plus couvert d'eau qu'aux équinoxes ; la moitié de la surface des criques avait disparu et le reste, encombré, n'offrait plus qu'une cunette sans largeur, au niveau de la basse mer".

J.B. Dreesen.

Win een lid voor onze Vereniging door uw oude nummers van "De Plate" aan een vriend of een kennis door te geven.

OOSTENDE

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Veerboten liggen er als treinen langs de kant
want het station valt samen met de kade
Europa's jeugd, met rugzakken beladen
vaart van de Visserskaai naar Engeland.

Een held van een voorbije oorlog speurt
met dode ogen uit een monument naar zee,
maar in het Strandhotel ontvangt men op TV
negen stations, veeltalig en in kleur.

In engels, frans of duits of nederlands
voelt men de harteklop van één Europa ;
een toekomst zonder grenzen, zonder weerga.
"Maar waarom", vraagt een belg, "Probeert u frans ?"

"We spreken nederlands met negentien miljoen
en dat is meer dan denen, zveden, noren.
Zonder uw hulp gaat onze taal verloren ;
waar is toch jullie inzicht en fatsoen ?"

Ik geef hem groot gelijk en buig het hoofd,
ten prooi aan een ontredderend dilemma :
ik hou van Vlaanderen meer dan van Europa,
maar heb zoons een beter lot beloofd.

Ginds blaast een boot. Een vleugelvaartuig zoekt
dansend naar Engeland in een wolk van water.
Misschien, denk ik, dat honderd jaren later
een nieuw geslacht de echte vruchten proeft.

Jan Noordegraaf

Overgenomen met toestemming uit "DE BLAUWE WIMPEL". Maandblad voor scheepvaart en
scheepsbouw in de Lage Landen, nr 2 - 33ste jaargang - februari 1978.

JAN NOORDEGRAAF.

Dit zeer mooie gedicht over Oostende werd geschreven door de zeeman-dichter
JAN NOORDEGRAAF, die als radiotelegrafist de aardbol vele malen rondde en zo de zee,
de zeeman en het schip leerde kennen en doorgronden.
In ons land minder gekend heeft de naam NOORDEGRAAF in maritiem Nederland een uitste-
kende klank en dit terecht want zowel zijn proza als zijn gedichten kenmerken zich door
begrip voor de zeeman. Van zijn hand verschijnen regelmatig gedichten in de maritieme
tijdschriften "DE BLAUWE WIMPEL" en "QUO VADIS". Onlangs nog gaf DE BOER MARITIEM in
samenwerking met de STICHTING MARITIEM CENTRUM een bundel maritieme poëzie van hem uit
onder de naam "LUISTEREN NAAR SCHELPEM". Het is een verzameling zee-verzen, zilte gedichte
en balladen waarin men de zeeman, ongeflatteerd, niet vertekend ontmoet.
Wij bevelen de liefhebbers van maritieme poëzie "Luisteren naar schelpen" met nadruk
in hun belangstelling aan. Het is verkrijgbaar bij De Boer Maritiem in Nederland of
De Branding in Antwerpen, prijs ongeveer 15 gulden.
Wij danken van harte de redactieraad van het uitstekend maritiem tijdschrift "DE BLAUWF
WIMPEL" die ons toelating gaf dit gedicht over te nemen.

J.B. Dreesen.

KLUCHTIG LIED op de SCHOONE WANDELING TE FLANKENBERGHE of het ijzeren reuzenwerk genaamd de PIERE, metende 300 meters ver in zee.

STEMME : Mijn schoone Dalia. Worden van Jan Van Wilpen.

1. Het was op eenen morgenstond
Dat ik mij reeds alhier bevond
'k Liep in gedachten in mijn vizioen
Ik dacht 'k zal maar een wandeling doen
Naar Flankenberghe, ja zonder erge
'k Was daar gekomen, 'k heb daar vernomen
Een visscherinnetje verheugd en blij,
Ach kom zei zij, ga mee met mij,
Beziat die schoone Flankenbergsche stad
Die vroeger nooit alzo bestaan en had.
2. 'k Nam haar zoo zachtjes al bij haar hand,
Wij trokken samen al langs het strand
'k Zei visscherinnetje wat is dat daar
Ach sprak het meisje vreest geen gevaar
Het is de Piere, voor de plezieren
Eij zomertijden, om te verblijden
Al waar het voor een zot of een paljas
Maakt geen ambras, het komt van pas,
'k Liep in het zand tot over mijne knien
Om dat groot werk dat gymenas te zien.
3. Die Piere is 't schoonste van geheel de stee
Drij honderd meters staat hij in zee
Dat gaat zoo rap dat machiene werk,
Die ijzer palen die staan zoo sterk,
Veel suveljanten, en veel passanten
Heeren en damen, gij moet u niet schamen,
Voor al die willen op de Piere gaan
En blijft niet staan, toe maakt gedaan
Gij zult niet vallen want hij is te breed,
En ook niet trappen op malkanders kleed.
4. Men zal daar drinken in een hotel
En al verkrijgen wat dat men wil,
Zijt gij van drinken of wandelen moe
Gij doet maar seffens uw oogen toe,
Rust op de banken, 't zijn zachte planken
Of visschen vangen, naar uw verlangen,
En 's avonds late langs die frissche zee
Gij rust in vree, met liefde mee
'k Zei visscherinnetje dat is plezant
Die Piere is 't schoonste van ons Belgenland.

5. En g'hebt daarbij die schoone diek
 De gaze brandt en ook den electric,
 Die schoon hotels die groote casino
 Enfin 't is beter of in Congo,
 Wilt gij dinneren ; of promeneeren
 Wilt g'u verfrisschen, gelijk de visschen
 Met schoon seizoen en wel ge neemt een bad
 O dat is wat, in deze stad
 Damen en heeren leven g'heel plezant
 Nog beter als in 't luiielekkerland.
6. Wat zegt gij van die schoone stad
 Die zooveel grootsch en nieuws bevat
 Het bolk bewondert die schoone kust
 Waar zij verblijven met liefde en lust
 De bootjes varen, op de zeebaren
 Voor de kasteelen, 't muziek aan 't spelen
 En over 't water danst men met plezier
 Op d'ijzere Pier', toe komt naar hier
 O Blankenbergh, klein plekje grond
 Uw naam floreert de gansche wereld rond.

Jan Van Wulpen

WATERTORENS.

In het vermaarde Nederlandse tijdschrift "Heemschut" van maart 1978 verscheen een interessant artikel over "De watertoren van Heerenveen".

We nemen een paar zinnen over uit die bijdragen en laten onze lezers zelf maar even bezinnen.

"In de argumenten tegen de sloop van dit uit 1915 stammende bouwwerk, werd ook het toch wel boeiende silhouet genoemd, door Hepkema al geprezen, maar later in niet geringe mate vervuild door drie hoge woontorens. De onmenselijke maat van de plumpe flats geeft Heerenveen het schijn-effect van grootstedigheid."

"Op een trieste namiddag afgelopen herfst nam de raad het onthutsende besluit om het markante bouwwerk te slopen. Erg lang is er niet over gediscussieerd. Het werd een 'contre-coeur'-beslissing - de stille sympathie, die er voor het zo typerende herkenningsymbool bestond, verloor het in de financiële afweging".

"Het blijft intussen een intrigerende vraag waarom de plaatselijke gemeenschap niet in verzet is gekomen tegen de afbraak. Was er een te groot geloof in de verwachting dat de raad toch niet zo'n scrupuleus besluit zou aandurven?"

"Men heeft het gemeentebestuur niet kunnen vermurwen. De harde, financiële realiteit bleek een te hoge horde voor de immateriële argumenten om het monument voor de binnenstad veilig te stellen. Volgens Heemschut, die zich al in een vroeg stadium voor het behoud inzette, 'een zeer eigen element in het ruimtelijk beeld van de plaats'. De verdwijning van de toren heeft ook buiten Heerenveen pijn gedaan."

"Heerenveen is de laatste twintig jaar verre van gelukkig geweest met de conservering van zijn monumenten. Vooral in het oude hart van de binnenstad zijn enkele schrijnend, lege plekken ontstaan door beslissingen, waaraan kortzichtigheid niet vreemd was."

O. V.

Over het vermaarde beleg (1601-1604), zo deskundig beschreven door E. Vlietinck, (1) valt bij toeval nog wel één of ander document te ontdekken (2). Deze brief, opgesteld door Pieter de Ghistelles, toenmaals gouverneur van Oostende, is vooral belangrijk voor de krijgsgeschiedenis, omdat de schrijver omstandig aan de Staten van Utrecht verhaalt, van welke aard de nieuwe belegeringswerken (3) waren, die door de Spanjaarden tegen de stad werden opgericht, terwijl de verdere bijzonderheden voor de geschiedenis van dat beleg zelf een bijdrage opleveren.

De tekst is ongewijzigd gelaten en, al vraagt het een kleine inspanning van de lezer, het is de moeite ruimschoots waard ...

Edele, erentfeste, hoochgeleerde, wijze, discrete, seer gebiedende heeren.

Mijn heeren. Ick heb uwe Ed. schrijvens gedatiert den X^{en} Januarij, den XXVI^{en} deser met blyschap ontfangen. Den vijandt heeft, t'seder mijn leste schrijvens aen uwe Ed. gedaen, sijn aprochen int westen, gelijk oock int werck dat van Leest gemaect heeft, genaemt Geckaff, noch seer geavanceert ende de selve versterckt met mennichte van rijs, in maniere van een espon, t'selve naer de zuijtsijde met een bostweer van rijs ende sandt verhogende, hebbende gelaten inden punct tegens die faulse-braye een open poorte liggende noorden in zee, wijt omtrent achtien voeten ende hooch omtrent veerthien voeten; tot wat intentie het is, ofte wat sij daer meenen met uut te richten is ons onbewost. Voor die poorte, inde canale van de oude haven hebben sij eergisteren nacht mennichte van palen ingeslagen, waer van de canale selfs alrede een deel heeft uut gesmeten, dan die hebben sij wederom geplant. Gisteren avondt heb icker noch eenige doen uuttrecken; desgel. meen ick te laten doen de resterende. Waer toe sij deese poorte aldus met palen beset hebben, off sijt gedaen hebben door dien van hier een constapell overgelopen is, die haer geadverteert heeft van het brandtschip, dat ick doen maecken hebbe, om daer mede haer werck int brandt te steecken, ofte dat sij met haer werck voorts willen gaen na de cateije, is onseecker; dan sullen uwe Ed. eestdaechs beeter daer aff geïnformeert sijnde, t'selve deelachtich maecken. Int oosten heeft hij den 25^{en} deser s'nachts een nieu werck wederom op een nieu uutgebracht, alwaer ick met seven stucken dese dagen soo van Peeckels-bollwerck als van Vlammemburch continuel. op heb doen spelen. Ick soude noch well bequamer baterijen doen maecken daer op te flanckeren, dan moet het laten, door dien de nodige materialen, Godt betert, als rijs, cordewagens ende andere meer ons ontbreecken. Bidde uwe Ed. seer dienstel. de goede handt te houden, dat wij dese toch eerstdaechs mogen becommen. Den vijandt heeft niet tegenstaende ons canon ende de musquettiers die nacht ende dach op het selve werck geschoten hebben, haer nieuwe uitgebrochte werck dese verlede vier ofte vijf nachten aen haer oude werck gesloten, en hebben t'selve verhooght ende breder van achteren gemaect, ende meenen ons alsoo allenskens aldaer te naerderen.

Metter haest in Oostenden den 1e Februarius 1604.

Uwe Ed. seer dienstwilligen dienaer,
(get.) Peter van Ghistelles. (4)

E. Smissaert

- (1) De anastatische herdruk van "Oostende en zijn driejarige Belegering" door E. Vlietinck is te verkrijgen in het Heemkundig Museum (Prijs 950 F.);
- (2) Bron: Kronijk van het Historisch Gezelschap te Utrecht, jg. V, 1849, blz. 94-96;
- (3) Aartshertog Albrecht bediende zich van de beste krijgswaermeester uit die tijd;
- (4) Korte tijd na het schrijven van deze brief sneuvelde hij, op 21 maart 1604 ...

Het was in het begin van 1928 dat onder een groep van vijf personen allen leden van de Kath. Vlaamse Burgerbond, het idee ontstond een marionettenspel op te richten. De initiatiefnemers waren de Atheneumleraren Edmond DEBRAUWERE en Armand FELIX. Al spoedig veroverde "Kallemeoie" (Oostendse benaming voor een ledepop) onder de poppentheaters een eersterangsplaats.

Prettig waren de poppen, sierlijk en lenig, kleurrijk uitgedost, met sterk impressieve koppen ; het spel was levendig en vlot boven het alledaagse ; de voordracht voornaam van dictie en uitdrukking ; degelijk de inhoud. Alles was gericht op de suggestie van een leven - de sprookjeswereld.

(Het Poppenspel in de Nederlanden - 1946 - J. Vandenbroucke).

* EEN NATIONALE FAAM.

Kerstdag '28 greep de eerste vertoning plaats met "Smidje Smee", en kende zo een groot sukses dat er door verscheidene verenigingen gevraagd werd ook een optreden te verzorgen.

Om te beginnen trad men te Oostende in meer dan negen verschillende zalen op. De faam van deze groep verspreidde zich ook buiten de stad, en weldra kwamen aanvragen om optredens uit andere steden en gemeenten van de provincie zoals Gistel, Nieuwpoort, Ieper, Waregem, Kortrijk enz.. In vele van deze plaatsen trad men jaarlijks op. Na een geïllustreerd artikel in "Leiding" het maandblad van het Davidsfonds, kwamen er eveneens aanbiedingen buiten de provincie. Onder meer te Gent, Leuven, Mechelen, Puurs Brussel en Watten (Frans Vlaanderen). Zelfs aanvragen uit het hartje van Limburg bezeugden de populariteit van het gezelschap. Jaarlijks werd er een nieuwe creatie vertoond die indertijd aan de spelers van 4 tot 7.000 F. kostte. De poppen werden meestal volgens model gebeeldhouwd door de toen gekende kunstenaar Pilaëys, doch verscheidene marionetten werden aangekocht in Duitsland. De kostuums werden vervaardigd door de dames van het gezelschap.

* 300 KUNSTZINNIGE POPPEN.

Het marionettentheater bezat in die tijd een driehonderdtal sterk expressieve poppen, die enig was in het land, en die aan de groep een zekere standing gaf die door velen werd benijd.

Ook ging Kallemeoie soms op de poëtische toer, zoals met "Kerstnachtdroom" : die opge- maakt werd naar het toneelstuk van Maurice Maeterlinck "De Blauwe Vogel". Nadat men aan de toen nog in leven zijnde schrijver om toelating tot aanpassing had gevraagd. Ook voerde men "De passie van ons Heer" op, naar het verhaal van Michel de Ghelderode. Deze opvoering die gemonteerd werd in '32, werd door Kallemeoie als een prestigezaak beschouwd. Trouwens sommige figuren werden speciaal te Oberammergau gemaakt. Daar ze echter te groot waren uitgevallen werden ze hermaakt. De Kristusfiguur werd door een Gentse beeldhouwer gesneden.

Deze twee stukken waren de bekendste welke Marionettentheater Kallemeoie ooit heeft opgevoerd en overal behaalden ze er een reuzesukses mee.

Meestal echter werden de speelteksten door de vrouwelijke leden geschreven, ofwel vertaald en aangepast uit het Frans of Duits.

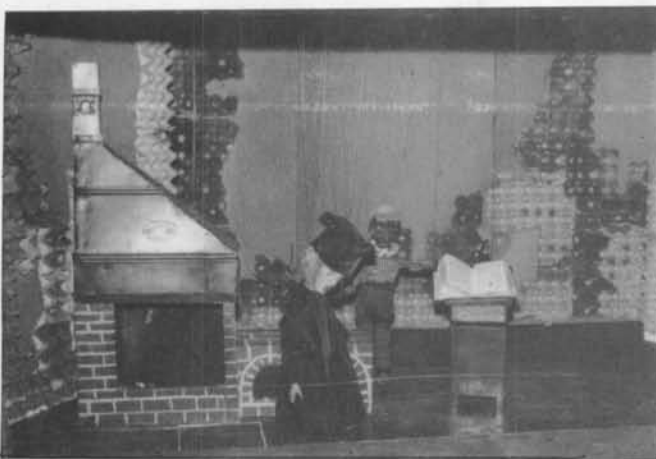
Kallemeoie nam ook deel aan verschillende tornooien en wist zich steeds te laten gelden. "Op het eerste landjuweel voor poppenspelen, ingericht in juli 1933 te Gent door de Oostvlaamse Folkloristen, was het voor de inrichters, zowel als voor de wed- iijverende poppenspelers, een verrassing, hoe in het bestek van enkele jaren de voor- stellingen niet alleen op technisch, maar evenveel op cultureel gebied aan voornaam- heid hadden gewonnen. Kallemeoie o.a. sloeg een nieuwe en bevreedende toon aan en openbaarde meteen al de mogelijkheden, welke door een vernieuwd procédé konden bereikt worden". (Het Poppenspel jubileert 1965 - J. Vandenbroucke).

*Binnenhuisscene uit ASSEPOESTER
Links: De Prins, Rechts: Assepoester
(foto Roger 1958)*

*Caféscène uit DE TERUGKEER VAN
SMIDJE...*

*Links: Smidje Smee
midden: Marie, cafébazin
recht: Lowie (eigen foto)*

*Laboratoriumscene uit DR. FAUST
Links: Dr. Faust - Rechts: Torauba.
(eigen foto)*

Een ereprijs met beker viel hem te beurt tijdens dit landjuweel, met als bijzonderste tegenstrevers "Poesje der St. Niklaasplaats" van Antwerpen, en "Toone" uit Brussel, en verschillende teaters uit het Gentse. Uit het juryverslag lezen we o.m. het volgende Maandag 17 juli '33 "Kallemoeie" Oostende.

"Wonderlijk avontuur van Jonker Quichotte en zijn Schildknaap Sancho Panza".

Bij het ophalen van het doek heeft men onmiddellijk een zeer gunstige indruk. De sobere, moderne schermen zijn goed geborsteld. De accessoires juist gekozen. Eerst en vooral een pluimpje voor de dictie ; geen woord van het gesprokenen gaat verloren. De scene van Sancho Panza dronken thuiskomend is een ware creatie. Jonker Quichotte is zeer goed uitgebeeld en de rol zeer flink gespeeld. De lichteffecten zijn buitengewoon geslaagd en daarmee ook dient Kallemoeie gelukkig. De folkloristische zinnen en liedjes waren passend en het gesprek verliep vlot van stapel. Zeer goede vertoning. Het publiek heeft zijn toejuichingen niet gespaard. Kallemoeie als winnaar besloot het tornooi met een galavertoning, bestaande uit "Scharmantika" en "Smidje Smee". (Oostvlaamsche Zanten '33 - De Magie van het Poppenspel '43).

MERKWAARDIGE HERINNERINGEN.

Bij de opvoering van het passiespel te Kortrijk verscheen een lovend artikel van Willem Putman in de Nieuwe Rotterdamse Courant. Zo geraakte Kallemoeie's populariteit ook bij onze Noorderburen bekend, waaruit dan ook aanvragen tot optredens kwamen.

De kunstenaar James Ensor had eveneens met veel lof horen spreken van Kallemoeie, en verzocht de spelers in de zaal "Kerlinga" op het Wapenplein een vertoning te komen geven voor hem en erkele van zijn beste vrienden uit de kunstwereld". Dit optreden eind december '29, greep plaats voor een uitgelezen publiek en na de voorstelling bracht de meester openlijk hulde aan de spelers om hun kunstig spel en prachtige encenering. Wat hem bijzonder had getroffen, waren de buitengewoon kunstige poppen. Vele foto's van dit gebeuren werden toen in tijdschriften en dagbladen opgenomen, allen genomen door de gekende fotograaf Antony. (De Zeewacht '58).

Toen kwam de oorlog en de eens zo trotse Kallemoeie raakte in de vergetelheid... af en toe werden er wel eens pogingen aangewend, maar toch lukte men er nooit in het volledige gezelschap te doen heroptreden.

Mede door het feit dat tijdens de oorlog de verplaatsingsmogelijkheden te beperkt waren, daar Oostende in het sfergebied lag, heeft het dan ook zijn succesvol bestaan besloten in 1940, toen het teater werd overgenomen door Alfred Ureel, die het van naam verwisselde en er als het "Het Oostendsch Spelleke" nieuwe wegen mee opging.

* DE VERNIEUWDE KALLEMOEIE II.

Het was in het jaar 1954 dat er onder impuls van de heren Gerard VERMEYLEN en Jerome HOSTYN besloten werd "Kallemoeie" op te sporen...

Na ruggespraak met wijlen A. Felix en Dubois, gelukte men erin een spoor te vinden. Na wat onderhandelingen verhuisde "Kallemoeie" naar 't Cenakel, feestzaal van de H. Hartprochie op de wijk Westerkwartier.

Toen de nieuwe eigenaars de inventaris opmaakten, zagen zij zich voor een zeer zware taak geplaatst. Het eens zo prachtige theater bevond zich in een erbarmelijke toestand. En om te beginnen besloot men de marionetten van een modernere techniek te voorzien. Vroeger bezat iedere pop een stevige ijzerdraad in de kop en enkele draden. Nu heeft iedere pop minstens acht nylandraden. Hiervoor zorgde J. Hostyn, die inzake poppenspel zeker wel een woordje kon meepraten vermits hij vroeger speler was bij het Marionetten-teater "Wonderland". In een recordtempo kon er terug worden opgetreden in oktober '55, na slechts tien dagen oefening. Op het programma stond "Smidje Smee". Niet minder dan 450 toeschouwers hadden er aan ghouden Kallemoeie's heropstanding bij te wonen. Doch deze groep was geen lang leven beschoren, en heeft helaas de activiteiten moeten stopzetten eind '58.

* KALLEMOEIE III NU.

Het teater herrees in 1972 opnieuw onder impuls van de heren G. Vermeylen en J. Hostyn. Voor het ogenblik is het marionettenteater één der best ingerichte van de streek. Eveneens het grootste verplaatsbare, met 150 nog originele (draad)poppen uit hout, gesneden, en waarvan de meeste reeds meer dan vijftig jaar oud zijn. Door de ploeg van twaalf vaste medewerkers wordt er steeds groot belang gehecht aan de zorg van dekors, klank en licht. De stemmen van spelers en speelsters worden nooit opgenomen en alles gebeurt steeds "live".

Als traditioneel teater met een knipoog naar het eigentijdse, beschikt het dan ook over een uitgebreid repertorium die allemaal eigen bewerkingen zijn.

Sinds '72 stonden volgende spelstukken op het programma : Hans en Grietje - Assepoester - Sneeuwitje - Scharmantika - Smidje Smee - Aladin en de Wonderlamp - Meester Slim, tovenaars - Dr. Faust - De terugkeer van Smidje - Don-Kie-Sjot...

André Libin.

* Bronvermelding historiek :

- Leiding, 3e jaargang, nr. 2, okt. 1930 ;
- Oostvlaamsche Zanten, 8e jaargang, nrs 5-6, sept./nov. 1933 ;
- De magie van het Poppenspel, Gent 1943 ;
- Het Poppenspel in de Nederlanden, 1946 - J. Vandenbroucke ;
- Art. De Wederopstanding van Kallemoeie, De Zeewacht 19/12/1958 ;
- Vlaanderen, Het Poppenspel, sept./okt. 1977 ;

* Technische gegevens :

Afmetingen teater

Breedte 5,20m diepte 4m., hoogte min. 3 m. (boven podium) ;

Elektriciteit

Spanning 220 V

Stroomsterkte 15 amp.

Speelduur 60 of 90 min. (zonder pauze)

Speeldagen : zaterdag

Kontaktadres :

Torhoutsteenweg 96, 8400 Oostende. Tel. (059)70.15.20.

DE OOSTENDSE REVUE.

De traditionele Oostendse Revue die zoals de 10 vorige jaren in het Kursaal doorgaat heeft de sprekende titel van "VERGIT DA MO" gekregen.

Tekstschrijver Herman MOERMAN zal weer een brok leutige Oostendse folklore vóór het voetlicht brengen.

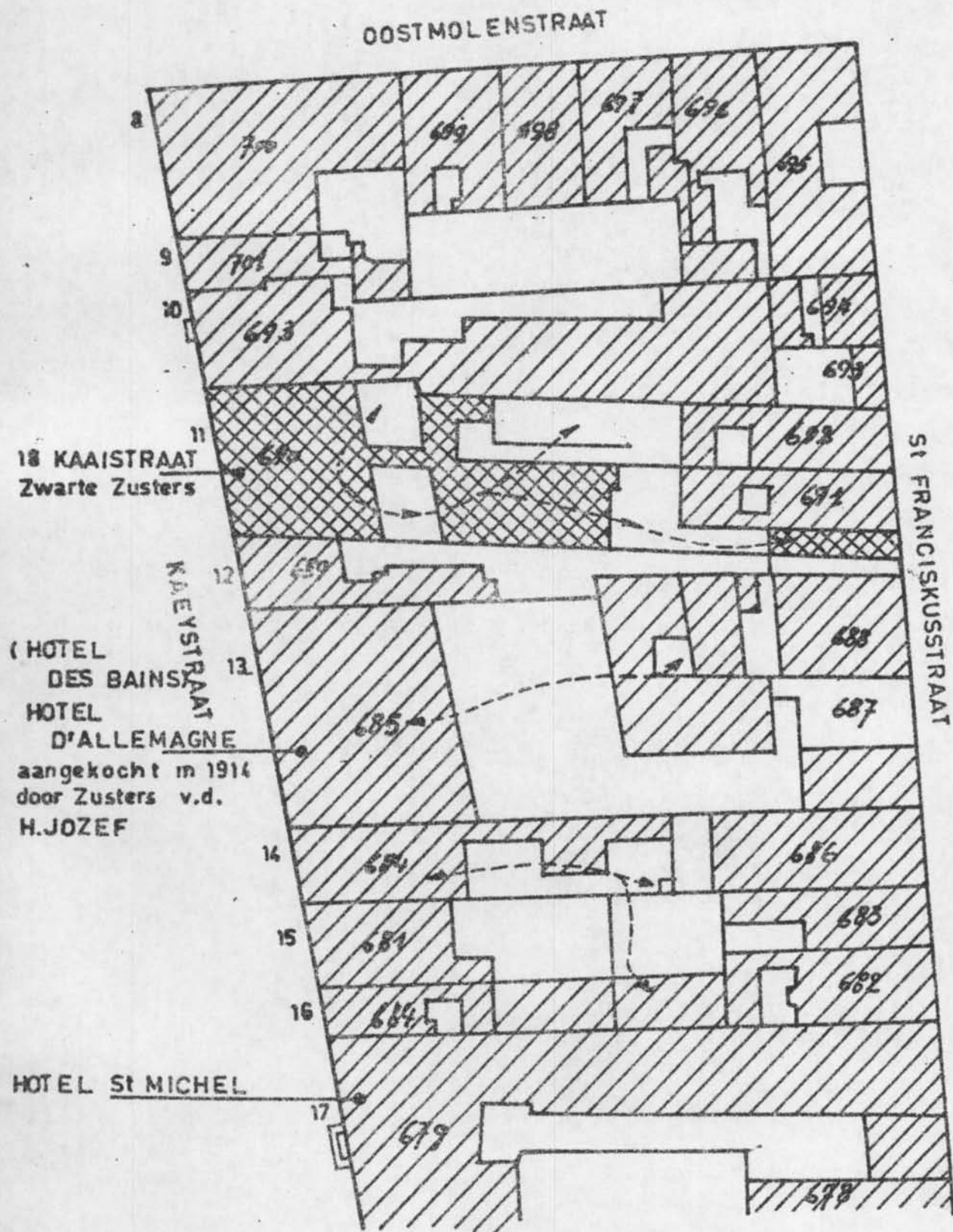
De voorstellingen hebben plaats op 4, 5, 6, 9, 10, 11 en 12 november.
Prijzen der plaatsen : 200, 160, 120 en 90 F.

Plaatsbespreking uitsluitend in het Kursaal.

O. V.

OOSTENDE - KAAISTRAAT 18
kadastrale toestand Anno 1829

K Br 4e BLAD
Basiskaart

MERKWAARDIGE GEBOUWEN TE OOSTENDE.

KAAISTRAAT 18 - IN MEMORIAM.

Zie "DE PLATE", 6de jaargang, nr 1, januari 1977, blz. 9, zelfde onderwerp.

Nu de KAAISTRAAT 18 toch werd afgebroken, waarbij enkele onderdelen aan het Openlucht-museum van Bokrijk verkocht werden, loont het wel even de moeite de evolutie van dit gebouw en de naaste omgeving sedert het einde van het Hollands regime onder de loupe te nemen. De kadastrale schets op p. 25 zal onze tekst verduidelijken.

SCHOOLGEBOUW KAAISTRAAT 16

A. Eind Hollands regime :

1. Hoekhuis Kaaistraat, 8 - Ooststraat perceel 700
bewoond door Godaerd Jos, eigendom van Declercq Jan, eigenaar uit Brugge. Werd naderhand hotel "La Couronne".
2. Kaaistraat 9 - perceel 701
bewoond door De Vette James, eigendom van Declercq Jan uit Brugge.

B. Zusters van de H. Jozef :

1. Kopen op 13 aug. 1862 beide huizen op van Paul Declercq, eigenaar, verbouwen deze tot een betalende meisjesschool, die in 1866 werd geopend.
2. Zusters van de H. Jozef waren reeds vanaf einde 1837 te Oostende en richtten een school op in de Witte Nonnenstraat. Deze school werd door de stad aangenomen.
3. De school van de Kaaistraat kende zo'n succes dat aanpalende gebouwen werden aangekocht :
 - a. 2 huizen in de Ooststraat 699 en 698 ;
 - b. 6 huizen in de Sint-Franciscusstraat 694, 692, 691, 688, 687, 686 ;
 - c. 1 huis in de Kaaistraat 693 ;
 - d. 1 huis in de Kaaistraat 685, febr. 1914 (1007 m²)
 - 1) Dit huis was het "Hotel des Bains". In het laatste kwart van de 19de eeuw overgenomen door de Heer A. Stracké, die er het "Hôtel d'Allemagne" installeerde ;
 - 2) Na 1918 werd het enkele jaren gebruikt om er vluchtelingen een onderkomen te geven.
4. In 1927 werd het ganse schoolcomplex grondig verbouwd.
5. Zwaar beschadigd in 1940 - Was in 1951 volledig hersteld.
6. Moeilijkheden met de homologatiecommissie te Brussel - te weinig gediplomeerde leerkrachten. Zusters van de H. Jozef laten deze school over aan de Zusters van Sint-Andreas op 2 aug. 1952.

C. Zusters van Sint-Andreas :

1. ~~Namen~~ school over van de Zusters van de H. Jozef op 2 aug. 1952 (2719m²).
2. Kopen voor 1,5 milj. F. voor notaris F. Van Caillie klooster en moederhuis van de Zwarte Zusters af op 9 aug. 1956 (689 m²).
3. Schooloppervlakte = 3408 m².
4. In 1959 verhoging van een deel van de gebouwen.

KAAISTRAAT 11 (LATER) 18 - (Perceel 690)

1. Eind Hollands regime :
 - a. gebouw had reeds smeedijzeren hekken
 - op deel van de stoep ;
 - liep door van Kaaistraat tot Sint-Franciscusstraat (2,5m h., 12,5m br.) ;
 - b. bewoond door eigenares We Karel Declair.
2. Wordt in 1861 aangekocht door de Zwarte Zusters van Karel Declair en tot klooster omgebouwd (546 m²) :
 - a. Zwarte Zusters kwamen met een drietal onder leiding van Zuster Elisabeth (Juf. Rosalie Wallays) in 1856 om zich aan ziekenverzorging te wijden ;
 - b. Zij bekwamen eind 1860 toelating van Staat en Stad om een bijhuis te Oostende op te richten ;
 - c. Zij kochten daarom het huis Kaaistraat 11 (later 18) op.
3. De Zwarte Zusters kochten het huis op voor de Zusters van hun klooster (perceel 689 L - Kaaistraat 20) - dit op 21 januari 1892.
Stadstoelating op 31.12.1890 (210m²).
Dit werd naderhand moederhuis.
4. In 1933 herbouw van het moederhuis (nu 163m²) klooster 526m².
5. Op 9 aug. 1956 verkopen de Zwarte Zusters de gebouwen Kaaistraat 18 en 20 voor Notaris F. Van Caillie aan het Sint-Andreas Lyceum voor 1,5 milj. F.

Daniël Farasyn.

— — — — —

ROUWBEKLAG.

Met verslagenheid verneemt "De Plate" het plots overlijden van de heer Gustave ROSSEEL, die sinds zeer vele jaren lid is van onze vereniging.

Hij was iemand die veel belang stelde voor alles wat met de lokale heemkunde verband hield en op bijna al onze voordrachten aanwezig was. Vooral op de Vuurtorenwijk was hij een gekend figuur.

Het is eveneens met grote droefheid dat wij het overlijden van Peter VANDENBERGHE, zoon van de Heer en Mevrouw Prosper Vandenberghe, vernemen. De jonge zoon van ons ere-lid kwam om het leven bij een smartelijk ongeval. Hij was iemand waarmee "Het Nieuwsblad van de Kust" een goede toekomst kon tegemoetzien.

Aan de zwaargetroffen families ROSSEEL en VANDENBERGHE biedt "De Plate" haar oprechtste rouwbetuigingen aan.

A. Van Iseghem.

— — — — —

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

UITNODIGING TOT ONZE KERSTMAANDACTIVITEIT.

OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND.

De Oostendse Heemkundige Kring heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op haar jaarlijkse Kleinkunstavond die doorgaat op

vrijdag 15 december om 19u30 stipt.

in de typische en unieke sfeer van het LICHTSCHIP "WESTHINDER", dat in het Stadsdok "zonder naam" ligt, tussen het Mercator- en de Montgomerydok.

Op het programma staan twee specialisten van het Oostendse lied namelijk het duo

PIERRE SIMONS, zang (beter gekend als Zwarte Pier van de Oostendse L.P.'s)
en FLORY VANDERBEKE met electronisch orgel en treksak.

die ons een waaier van hedendaagse Oostendse liedjes zullen brengen.

Zoals altijd wordt dit optreden voorafgegaan door ons jaarlijks etentje dat dit jaar in het teken van de WATERZOOI staat, een typisch Vlaamse schotel.

Deelname in de kosten : 350 F. per persoon. Hierin is aperitief, maaltijd en optreden begrepen. Inschrijvingen te doen door overschrijving van voornoemde som op postrekening 000-0507753-55 - Jan Dreesen, Rode Kruisstraat, 4, 8400 Oostende, met vermelding : "Inschrijving De Platefeest van 15 december 1978" en dit uiterlijk tegen vrijdag

8 december 1978.

J.B. D.

ANTIQUARIAATSPRIJZEN.

Uit een Nederlandse antiquariaatscatalogus :

H. DE FRANCE : J. ENSOR; PROEVE VAN BIBLIOGRAFIE (1959) - Fl. 60

Uit een Antwerpse antiquariaatscatalogus :

I. VAN ISEGHEM : ELEMENTS DE NUMISMATIQUE OSTENDAISE (1903) - 2.000 F.

O. V.

PRACHTIG NOSTALGISCH MARITIEM CURIOSUM IN DE SCHOUWEN-DUIVELANDSHAVEN "DE VAL".

Te Zierikzee, aan de voet van de Zeelandbrug ligt ter bezichtiging het meer dan 65 jaar oude stoompassagierschip "VIERRA Y CLAVIJO". Het is het enige thans nog bestaande stoompassagiersschip van die ouderdom. Buiten de nog volledig en werkende uitrusting van het schip kan men er diverse soorten scheeps- en stoommodellen zien. Tevens is er een verkoop van scheepscuriosa.

Dagelijks geopend van 9u tot 20u. Toegangsprijs Fl 3,50 per persoon.

Kinderen onder 10 jaar (onder geleide) Fl 1.

J.B. D.

BOEKEN.

Door het reeds zeer groot aantal bijdragen is "De Plate" deze maand uitgegroeid tot 28 blz. Aldus zijn we niet meer in staat nog enkele bladzijden "Boekennieuws" daaraan toe te voegen. Die liggen nu gereed om in het decembernummer te verschijnen.

O. V.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
P. V. B. A.

Adolf Buylstraat 33
8400 - Oostende Tel. 70.17.33
en in haar bijhuizen

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

7e jaargang, nr 12, december 1978.

DECEMBERACTIVITEIT.

- A. Het bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de voordracht met dia's die doorgaat op :

donderdag 21 december 1978 om 20u30

met als onderwerp : ARCHEOLOGIE IN EN ROND OOSTENDE

als spreker : de heer Etienne COOLS

De heer Etienne Cools is een kaderlid van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen, een vereniging met de bedoeling door waakzaamheid, noodopgravingen en systematisch bodemonderzoek alle oudheidkundige waarden op het grondgebied van de Provincie West-Vlaanderen te redden, te bestuderen en alle activiteiten in dit verband te coördineren. In deze kwaliteit is hij betrokken bij de voornaamste opgravingen die in onze provincie plaatsvinden. Als kustbewoner is hij uiteraard steeds betrokken bij alle opgravingen in de kuststreek. Door zijn toedoen werd de verzameling van CHOCQUEEL in ons heemkundig museum aan een grondig wetenschappelijk onderzoek onderworpen en daarna methodisch herschikt. Dit werk van lange adem is nog niet beëindigd maar de eerste resultaten zijn nu reeds in een vijftal kasten van het museum te zien. Als neveneffect van zijn tussenkomst mag vermeld worden dat door zijn toedoen en de figuur en het werk van CHOCQUEEL in de wetenschappelijke wereld in een totaal nieuw daglicht werd gesteld en dat dit waarschijnlijk zal leiden tot een herwaardering van CHOCQUEEL en zijn werk in wetenschappelijke middens. Dat de kuststreek op archeologisch gebied even passionant kan zijn als de andere streken van het land en dit ondanks de vele transgressies, wordt ons op deze unieke avond uit de doeken gedaan door de heer Et. Cools. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet-leden van harte welkom.

J.B. D.

- B. OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND.

Op vrijdag 15 december om 19u30 stipt gaat onze jaarlijkse kleinkunstavond door in de typische en unieke sfeer van het LICHTSCHIP "WESTHINDER" (Mercatordok). Op het programma staan twee specialisten van het Oostendse lied, namelijk het duo : PIERRE SIMONS, zang (beter gekend als ZWARTE PIER van de Oostendse L.P.'s) en FLORY VANDERBEKE met electronisch orgel en trekzak, die ons een waaier van hedendaagse Oostendse liedjes brengen.

Zoals altijd wordt dit optreden voorafgegaan door ons jaarlijks etentje. Op de menu staan : een schotel van de chef - een echte Vlaamse Waterzooi - Roomijs. Het geheel voorafgegaan door een aperitief aangeboden door de kring. Deelname in de kosten : 350 F. per persoon. Hierin is maaltijd en optreden begrepen. Inschrijvingen te doen door overschrijving van voornoemde som op postrekening 000-0507753-55 ; Jan Dreesen. Rode Kruisstraat, 4, 8400 Oostende met vermelding "Inschrijving De Plate feest van 15 december 1978" en dit uiterlijk tegen vrijdag 8 december 1978.

J.B. D.

LIDGELDEN 1979.

"DE PLATE" doet beroep op haar leden om zich zo spoedig mogelijk in regel te willen stellen met het vereffenen van hun lidgeld 1979.

Zij kunnen dit doen mits overschrijving van :

200 F. als gewoon lid
minimum 300 F. als steunend lid
minimum 500 F. als beschermend lid

Het lidgeld kan gestort worden op volgende bankrekeningen van "De Plate" :

750-9109554-54 (AN-HYP Oostende) of
384-0051822-11 (BANK VAN BRUSSEL Oostende).

EN NOG OVER HET LIDGELD.

Onze trouwe leden hebben kunnen vaststellen dat ons tijdschrift dit jaar meer dan 175 pagina's heeft omvat. Dit heeft zeer bijzondere zware kosten medegebracht. Veel papier, stencils, inkt, enveloppes, cliché's, postzegels, e.d.).

Wij zijn dit jaar niet gemandateerd het lidgeld te verhogen, maar we hopen dat er heel wat leden uit vrije wil zullen besluiten hun lidgeld van gewoon lid tot steunend lid te brengen (300 F. i.p.v. 200 F.).

Het zou voor velen waarschijnlijk jammer zijn moesten wij ons aantal pagina's in de toekomst moeten verminderd zien wegens financiële redenen. Dus een extra-duwtje voor het tijdschrift "De Plate", dat UW tijdschrift is.

O. V.

AANWINSTEN VOOR HET MUSEUM VAN "DE PLATE".

Tussen de aanwinsten voor onze kring noteren we deze maand :

Geschonken door mevrouw BLONDE een mooi beeldje VLISSINGSE VROUW UIT DE VISAFSLAG ;
Geschonken door mevrouw VAN GLABBEKE een prachtige modelboot van het Binnenschip MATHILDE ;
Geschonken door mevrouw VAN WAESBERGHE een GORDELRIEM VOOR MARINESABEL, een gekleurde litho van SCHEPEN AAN DE VROEGERE KEIZERSKAAI en een mooi DIPLOME POUR CONCOURS DES BEBES ;
Geschonken door de heer R. BORREY een TEKENING VAN EEN TE BOUWEN ZEILSLOEP ;
Geschonken door de heer DAWYNDT enige documentatie verband houdende met de CERCLE MILITAIRE te Oostende voor W.O. 1 ;
Geschonken door de heer R. CHEULLET een waterwerfschilderij van een ZEEMANSKOP ;
Geschonken door de heer S. IPPEL enkele ingekaderde FOTO's ;
Geschonken door mevrouw A. GERARD een SLUITSTUK VOOR FANTENEEL ;
Geschonken door de heer en mevrouw BARRAT enkele foto's betrekking hebbende op OOSTENDE.
Bovendien kregen wij ter beschikking van :
- de firma VERSLUYS, pvba, twee wandschilderijen van Octaaf Van Cuyck afkomstig uit de vroegere BIERCOO en voorstellende de GROTE MARKT te Oostende en de SINT-PETRUS en PAULUSKERK ;
- de heer Richard VERBANCK het wandschilderij van Octaaf Van Cuyck afkomstig uit de vroegere BIERCOO voorstellende het MARITIEM COMMISSARIAAT op de Vindictivelaan.
Deze laatste werken worden door de goede zorgen van de heer Gilbert VERMEERSCH gerestaureerd en zullen een ereplaats krijgen in het museum, samen met het werk dat de OUDE POST voorstelt en dat reeds in ons bezit was.

J.B. D.

MEDEDELING OMTRENT OPENBARE VEILIGHEID EN VREEMDELINGEN IN VERBAND MET OOSTENDE.

In februari 1965 gaf het Bestuur van de Openbare Veiligheid de toelating om de Algemene Dossiers, die bewaard werden in de studiedienst "Bureau d'études", te schiften en de dokumenten ouder dan 1915 over te brengen naar het Algemeen Rijksarchief te Brussel. Solange Vervaeck werd belast met het inventariseren (1).

De oudste dokumenten dateren van het Franse Bewind, de jongste van 1914. De inventaris omvat 966 dossiers. In het hoofdstuk "Police des étrangers" vindt men o.a. inlichtingen betreffende de organisatie van het Bestuur van de Openbare Veiligheid en van de Vreemdelingenpolitie tijdens de 19e eeuw, bundels betreffende politieke vluchtelingen en emigranten, enz.

Een uitvoerige index ontsluit het geheel voortreffelijk. Op trefwoord "Oostende" wordt vermeld :

- nr. 277 : Op welke wijze kunnen de zeevaartcommissarissen nagaan of een bepaald persoon ingescheept is te Antwerpen of te Oostende ? 1903.
- nr. 520 : Bohemers die zich voornamen in te schepen te Dover richting Oostende in april 1887. Gegeven orders om hun inscheeping op de Staatsmailboot te beletten en ieder geval hun ontscheeping te Oostende. 1887.
- nr. 566 : Nomaden te Oostende. 1913.
- nr. 664 : Wanneer een vreemdeling naar Oostende gebracht wordt om er ingescheept te worden op een staatsmailboot krachtens een eis gericht aan de Rijkswacht en dat hij op het ogenblik van inscheeping weigert aan boord te gaan, moet de Rijkswacht hem naar de gevangenis terug brengen om hem over te brengen naar die grens welke hij zal aanduiden.
- nr. 701 : Voetstappen ondernomen door de Minister van Engeland om te weten te komen om welke reden het Bestuur van de Openbare Veiligheid vreemdelingen, die om politieke redenen van het Belgisch grondgebied werden verdreven, aan boord zet te Oostende richting Dover. 1893.

E. Smissaert

(1) VERVAECK (Solange), Inventaire des Archives du Ministère de la Justice, Administration de la Sûreté Publique (Police des Etrangers), Dossiers Généraux (Régime français - 1914).
Bruxelles, Archives générales du Royaume, 1968, 8°, 96 blz., 100 F.).

OOSTENDE IN DE FRANSE TIJD.

Zie "De Plate", 7de jg, nr 11, november 1978 en voorheen in "Des voies navigables en Belgique", considérations historiques... komt ook nog de volgende tekst voor :
Ecluse de Slykens. "Le 19 mai 1798, les Anglais ayant débarqué près d'Ostende firent sauter deux piles des écluses de Slykens. Elles furent reconstruites pendant les années 1801 et 1802, sous la direction immédiate de l'inspecteur-général SCANZIN".

J.B. Dreesen.

WAAROM GEEN VISSERIJMUSEUM TE OOSTENDE ONTSTOND.

De belangstelling voor de geschiedenis en de folklore van Oostende is sinds de Tweede Wereldoorlog bijzonder toegenomen dank zij de inspanningen van een reeks privé personen die in allerlei organisaties actief zijn, met, het mag gezegd, de geldelijke steun van de gemeentelijke Overheid.

Het is niet altijd zo geweest en ik herinner me een brief van Albert de Burbure de Wesembeek, de bekende marine-historiograaf, die er zich over beklaagde dat de onverschilligheid van de Oostendse magistraat tegenover het glorieus verleden van de stad bijzonder groot was.

Nochtans was de gemeentelijke bibliothecaris en archivist Carlo Loontjens, er reeds in 1930 in geslaagd het principe van een gemeentelijk museum te doen aanvaarden.

Dit museum werd ingericht in het Fort Napoleon, eertijds nog speelterrein van avontuurlijke spelen van de Oostendse jeugd. Het was een museum voornamelijk gewijd aan de Napoleontische periode, doch het bevatte eveneens talrijke voorwerpen die te maken hadden met de visserij en de scheepvaart. Modellen van visserssloepen en van maalboten, evenals een flinke collectie etsen en plannen van de stad en de haven gaven er een maritiem cachet aan. Het museum was echter zeker niet bedoeld als marine- of scheepvaartmuseum noch als visserijmuseum.

Een belangrijke visserijhaven als Oostende zou zeker voor dergelijk visserijmuseum interesse hebben moeten opbrengen. Helaas, kortzichtigheid en gierigheid hebben het verhinderd.

Inderdaad, werd herhaaldelijk met de gedachte van een visserijmuseum gespeeld door bepaalde personen, maar steeds liep het verkeerd uit.

Wie bijvoorbeeld de Oostendse kranten van begin oktober 1935 mocht lezen kon er de echo's van een merkwaardig debat in de gemeenteraad in opvangen, ingeleid door schepen Jules Peurquaet, namens het schepencollege.

In naam van het schepencollege werd nl. voorgesteld een visserijmuseum op te richten in de Oude Mijn. Het bestek was vastgesteld op 76.520,57 F. Het College was gemachtigd daarvoor de nodige subsidies aan te vragen.

Er werd onmiddellijk opgemerkt door een gemeenteraadslid dat de oprichting van dergelijk museum geen noodzakelijkheid was en men reeds beschikte over het Fort Napoleon. Bovendien deed de betrokkene opmerken dat men dringender werk te verrichten had bv. aan de kerk van de Opex.

De heer Peurquaet verdedigde zijn voorstel en zei te spreken namens de Oostendse bevolking. Er bestond volgens hem niets in die aard te Oostende. Na nog wat over en weer gebabbel over de al of niet noodzakelijkheid, werd gevraagd waarmee men dit museum zou vullen. Maar de aap kwam vooral uit de mouw wanneer men de geldkwestie aanraakte. Men wierp op dat men opnieuw zou moeten lenen en de belastingbetaler het slachtoffer zou zijn.

Schepen Verhaeghe stelde de vraag of men over de nodige kredieten zou beschikken en de heer Van Glabbeke voegde er een kluchtige noot aan toe door te suggereren het geld te verkrijgen met een sweepstake...

Gemeenteraadslid Blondé - de oude "captain", zoals hij genoemd werd - wierp op dat het museum rijkelijk zou worden bedacht met allerlei voorwerpen door de vissers zelf, terwijl de heer Elleboudt de vraag stelde of men de idee van dergelijk visserijmuseum niet kon verenigen met het project van de Albertinabibliotheek.

De heer Verhaeghe erkende het didactisch belang van het museum, doch de heer Vroome duwde het voorstel dood met de argumentatie dat opnieuw een lening zou moeten plaatsvinden, er reeds vele projecten lagen te wachten en men het museumproject met de andere in de kartons kon staken ...

Ondanks een laatste vurig pleidooi van de heer Peurquaet, die beroep deed op de noodzaak de bevolking op te voeden en kennis bij te brengen en deed opmerken dat het slechts om enkele duizenden franken ging en men sprak alsof het om miljoenen ging, zegevierde de Oostendse krenterigheid.

Het voorstel van het visserijmuseum werd begraven met de troost voor de initiatiefnemers dat het "principe" van het museum bijna met algemene stemmen werd aanvaard. (één lid stemde tegen, een lid onthield zich).

Het resultaat van de Oostendse verering van de principes en de gierigheid op de centen ligt thans in het bloeiend visserijmuseum van Oostduinkerke, waarvoor de Oostendenaar DESNERCK aldaar de middelen kon vinden.

Intussen is het enige historisch museum van Oostende nog steeds een privé museum, opgericht en beheerd door "De Plate", gelukkiglijk met wat subsidie en herbergzaamheid vanwege de Overheid.

Maar het nationaal visserijmuseum is ons ontsnapt wegens de bekende minachting van Oostende voor haar eigen verleden.

Walter Debrock.

CULINAIRE FOLKLORE. KALFSHERSENSSAUS.

Bij een recent bezoek "ten huize van" de heer en mevrouw DENORME (beter gekend als onze sympatieke leden Jef en Wies) was de meester des huizes met een even meesterlijke hand bezig de saus klaar te maken die 's middags bij de "KOEIETONGE" moest geserveerd worden. Nieuwsgierig van aard volgde ik deze bereiding van dichtbij en kreeg daardoor kennis van een oeroude Veurnse of Bachte de Kupe- bereiding die op geen enkel feest in de Veurnse burgerij mocht ontbreken. " 't Enwas geen kermesse geweest als er geen koeietonge met hersensaus op het menu had gestaan".

Men liet een koppel halfshersens een twintigtal minuten koken, waarna men ze liet uitlekken en afkoelen. Met veel peterselie, alsook peper en zout en olijfolie werd het geheel opgedraaid tot een dikke groene mayonaise, waarin men naar smaak wat azijn (Wies) of citroen (Jef) verwerkte.

De koeietong die gekookt werd in een kruidenboeket waarbij ook een ajuin en een wortel thuishoorden werd dan opgediend samen met de hersensaus. Smakelijk.

J.B. Dreesen

MERKWAARDIGE GEBOUWEN TE OOSTENDE. KAAISTRAAT 18 - IN MEMORIAM.

Zie "De Plate", 6de jg, nr 1, januari 1977.

"De Plate", 7de jg, nr 11, november 1978.

In 1933 werden verbouwwerken uitgevoerd aan de Kaaistraat 18. Dit gebouw was het rusthuis van de Zwarte Zusters die tegen betaling zorgden voor de begeleiding van oudere personen, het waken bij zieken, het afleggen van overledenen, enz. Bij de verbouwingen werd het huis rechts (bewoond door onderpastoor BARBE) geïntegreerd in het hoofdgebouw. Hierbij werden de gietijzeren steunen voor de vensters van het tweede verdiep gebruikt om de vensters van het eerste verdiep te garneren. Deze verbouwing gebeurde om in het gebouw een kraaminrichting op te richten. De aannemer van deze werken was LINGIER. De gele gevels links van het gebouw werden in 1923-1925 door de architecten PIL en CARBON gebouwd.

A. Van Iseghem

VERGETEN OOSTENDSE SCHILDERS. V. : EURPHROSINE BEERNAERT.

De vorige maanden waren we het strikte domein der Schone Kunsten verlaten toen we het hadden over de scheepsportrettisten in achterglastechniek : dergelijke églomisés horen meer tot het domein van de maritieme folklore, wat natuurlijk niets afdoet aan de esthetische kwaliteiten ervan. Met de figuur van Euphrosine BEERNAERT zitten we dan weer volop in de "Schilderkunst met grote S".

Geen Oostendenaar die niet dagelijks de naam van Euphrosine Beernaert over de lippen krijgt ! Dat is dan niet zozeer te danken aan bekendheid die de schilderes nog zou hebben, maar enkel en alleen daaraan dat een straat, de vroegere Albertusstraat geboren als dochter van Bernard BEERNAERT (-1862) en Euphrosine ROYON (1809-1888). Ze was de jongere zuster van Auguste BEERNAERT (1829-1912), een der meest briljante politici uit het laatste kwart der 19e eeuw, een Nobelprijswinnaar voor de Vrede in 1909. Euphrosine ROYON was een kleindochter van Thomas HAMMAN (1751-1826) en was zo een nicht van de historieschilder Edouard HAMMAN (1819-1888) (zie OSTENDIANA III, 1978). Via haar overgrootmoeder Anna-Theresia was Euphrosine ROYON tevens verwant met de minder gekende Oostendse kunstenaarsfamilie VAN CUYCK (zie DE PLATE, april & september 1978).

Bernard BEERNAERT was te Oostende verificateur bij de Dienst van Registratie & Domeinen. Zijn promotie tot arrondissementsinspecteur bracht de familie in 1837 te Dinant en in 1839 te Namen. Daar geraakte de familie bevriend met Fernand MARINUS, de directeur van de plaatselijke academie en specialist van romantisch-sentimentele landschapsschilderingen. MARINUS gaf Eurphrosine, die zeer begaafd bleek te zijn, enige schilder- en tekenlessen. Toch mogen we MARINUS niet een leermeester van BEERNAERT noemen : het meisje had immers nog geenszins de bedoeling het schilderen ernstig te gaan nemen. Naar ze zelf beweerde zou ze pas ca. 1862, toen ze al te Brussel woonde, serieus aan een kunstenaarscarrière gaan denken.

Na een verdere promotie van de vader installeerde de familie zich anno 1847 te Leuven. Daar was Auguste inmiddels rechtsstudies begonnen. Toen Bernard BEERNAERT in 1849 bevorderd werd tot inspecteur-generaal der Registratie & Domeinen, kwam de familie naar Brussel, Koningstraat 219. Als dochter van vooraanstaande en kunstminnende burgers maakte Euphrosine er al gauw kennis met enkele eerder conservatieve kunstenaars die haar tal van praktische adviezen verstrekten : Theodore FOURMOIS, Pierre-Louis KUHLEN en Edmond DE SCHAMPHELEER. Toch bleef Euphrosine BEERNAERT op de eerste plaats autodidacte.

De 20-jarige kunstenaar debuteerde officiël tijdens het Driejaarlijks Salon 1851 te Brussel. Haar "Herinnering aan de Maas. Zonsopgang" en "Berglandschap met naderend onweer" werden zij het niet enthousiast, dan toch welwillend onthaald door de kritiek.

De BEERNAERT's verhuisden in die tijd tweemaal kort naeen : in 1852 was hun adres Josaphatstraat 23 en in 1854 Batterijstraat 46. In de jaren 1850-1856 moeten ook Euphrosine's studiereizen gesitueerd worden : Frankrijk, Duitsland & Italië. Landschappen met Franse of Italiaanse onderwerpen konden we niet terugvinden ; enkel een "Herinnering aan Ziegelhausen" (bij Heidelberg) is ons door de literatuur gekend (1854). Haar deelname aan de traditionele triënnale salons te Brussel, Antwerpen en Gent, en aan de vele kleinere expo's in de Belgische provinciesteden leverden een stroom positieve kritieken op, maar nu en dan ook een waarschuwing om het traditionele romantisch-realistische pad niet te verlaten ten voordele van modernere tendensen.

Het museum te Spa was het eerste dat een werk van de schilderes verwierf (1861), nl. "Omgeving van Postel" uit 1860 ; een romantisch tafereel met vee en een koewachtster in het sfeervolle licht van de avondzon. Van 1862 af onderhield Euphrosine hechte vriendschappelijke relaties met de Kortrijks-Brusselse dierschilder Louis ROBBE. ROBBE bracht haar zijn vernieuwende principes bij die hijzelf op de romantische visie van zijn eigen leermeester Eugène VERBOECKHOVEN had veroverd : het werken in open lucht, nauwkeurige observatie en onbevangen realiteitszin. Ook Euphrosine BEERNAERT verliet de stijl van het romantisch stemmingslandschap om tot zuiverder realisme te komen.

Pas van 1864 af nam BEERNAERT deel aan buitenlandse tentoonstellingen. Ze sleepte menige onderscheiding in de wacht : zilver te Le Havre (1867) ; brons te Lyon (1872) ; goud te Wenen (1873) ; goud te Brussel (1875) ; goud te Philadelphia (1876) ; medaille te Teplitz (1879) ; medaille te Melbourne (1880) ; brons te Sydney (1880) ; Ridder in de Leopoldsorde (België, 1881) ; goud te Chaumont (1882) ; medaille 3e klasse te Nice (1884) ; lid Academisch Korps van Antwerpen (1885) ; goud te Edinburgh (1886) ; medaille 3e klasse te Port-Adelaide (1887) ; Officier de l'Instruction Publique (Frankrijk, 1888) ; goud te Barcelona (1888) ; Officier in de Leopoldsorde (1892). Een benijdenswaardig lijstje zo te zien. Deze fabuleuze opgang en roem (met evenredige verkoop !!) viel samen met de periode van Auguste's politieke activiteiten : Hij was zelfs lange jaren Minister van Landbouw, Openbare Werken en Schone Kunsten ; later zelfs Eerste Minister. Men heeft steeds beweerd dat Euphrosine -via haar broer- achter de schermen een stevige hand had in de officiële kunstpolitiek van het land, o.a. wat de toewijzingen van officiële opdrachten aan artiesten betrof. Vandaar dat haar persoon en werk door diverse belangengroepen (ook de critici) het liefst in ere werden gehouden. In hoeverre dit met de realiteit strookt is nu niet meer na te gaan. Dit alles wil echter niet zeggen dat haar kunst van minderwaardige kwaliteit was : mijns inziens waren haar landschappen -want landschappen waren haar specialiteit- zeker even goed als die van de vele andere paysagisten die ons land toen kende : DE KNYFF, ASSELBERGS, BARON, COOSEMANS, COURTENS, LAMORINIÈRE, QUINAUX, ROFFIAEN e.a.

Overigens verliep haar leven zonder veel ophefmakende uiterlijke feiten : na het huwelijk van Auguste met de 19-jarige Mathilde BOREL (1870), nam ze met haar moeder haar intrek in de Molenstraat, 61. Dan waren er de vele kleinere en enkele grote reizen naar Holland, Gelderland, Walcheren, de Kempen, Scheveningen, Oostende, Heist, De Panne, naar Hoboken waar ze herhaaldelijk logeerde bij haar neef en nicht Emile en Louise DE HARVEN-VAN DEN ABEELE, naar Spanje (ca. 1872), Noorwegen (1876), Zwitserland (1882), Jersey (1888)... Van al deze streken vinden we motieven terug in de talrijke landschappen die ze in die jaren schilderde. Alleen Spaanse landschappen konden we niet achterhalen.

In 1874-1875 gaf BEERNAERT een tijdlang les aan Anna BOCH, een tot op vandaag de dag gekend gebleven bloemen- en landschapschilderes, telg uit de gekende ceramistenfamilie BOCH uit La Louvière. In 1878 betrokken Euphrosine en haar moeder een nieuwe villa, Braambosstraat 20 aan de vijvers te Elsene. Centrum van het hele huis was zeker het pronkerig ingerichte atelier, vol schilderijen, ezels, allerhande uestensiliën, portofolio's, stijlmeubels, dit alles overspoeld door een verbijsterende allegaartje snuisterijen. Een grote wintertuin, waarin de schilderes een collectie exotische planten onderhield, paalde aan het atelier. De salons en eetkamers had ze eigenhandig gedecoreerd met tal van landschapschilderingen, op maat van de beschikbare wandoppervlakten uitgevoerd. In 1879 schilderde ze nog zo'n suite voor het huis van een nicht, de "Villa Verbist" op de Oostendse Zeedijk. Huize BEERNAERT was een ware vergaderplaats voor haar talrijke artistieke vrienden. Er werden regelmatig "soirées musicales" georganiseerd voor de selecte vriendenkring. Daarbij kwam telkens een componist zijn eigen werk voorstellen, zo Joseph MERTENS (1834-1901) in april 1884.

In januari 1892 werd Euphrosine BEERNAERT gepromoveerd tot Officier in de Leopoldsorde. Ze was meteen de eerste kunstenaars aan wie deze hoge eretitel werd toegekend. Haar vrienden-kunstenaars (zonder uitzondering mensen uit de conservatieve-academische stal natuurlijk) zetten bij die gelegenheid een groots huldebanket op touw. Daarrond werd overigens een korte maar hevige en niet mis te verstane polemieek gevoerd in de tijdschriften "L'Art Moderne" (contra) en "La Fédération Artistique" (pro), terwijl de overige pers het complete stilzwijgen bewaarde over deze al te explosieve aangelegenheid.

Het huldebetoon, op 15 februari 1892, verenigde niet minder dan 146 Belgische artiesten te Brussel. We noemen o.a. Henri BEYAERT, Emile CLAUS, P.J. CLAYS, Franz COURTENS, Jacques DE LALAING, Paul DEVIGNE, Charles FRAIKIN, Jef LAMBEAUX, de drie MEUNIER's, Auguste MUSIN, Ernest SLINGENEYER en DE WYTSMAN's. Niet de minsten dus. BEERNAERT trok van leer tegen bepaalde personen die zich tegen die huldeviering hadden uitgesproken en beweerde nooit enige stap te hebben gezet om de een of andere artiest aan een opdracht te helpen. Kort nadien wijdde P.P. ALBERDINGK-THYM in de "Dietsche Warande" een artikel aan Euphr. BEERBAERT. Bladzijden vol ronkende bombast, een schrijfstijl waarvan men in de 19e eeuw blijkbaar het geheim kende.

Haar laatste jaren stonden grotendeels in het teken van het mecenaat. Ze trad op als bemiddelaarster tussen Léon GAUCHEZ en de Belgische regering bij de aankoop van 3 kapitale Memling-panelen (de reeks met Christus met zingende en musicerende engelen). Na veel tribulaties werden ze aangekocht voor het Antwerpse Museum tegen het ontstellende bedrag van 240.000 F., waarvan 25.000 F. door Euphrosine persoonlijk werden bijgepast. In 1898-1899 deed ze een belangrijke schenking schilder- en beeldhouwwerken aan het Brusselse Museum : werken van o.m. REYNOLDS, ASTLEY, PAJOU, RAEBURN, VAN ALSLOOT, e.a. Nooit deed een behoeftige artiest vergeefs beroep op haar mildheid.

Een dramatisch voorval in 1895 zorgde ervoor dat BEERNAERT ernstig ziek werd : na een verkeerde informatie over een treinramp waarbij haar broer zou omgekomen zijn, trok ze ijlings naar "Miravalle", het landhuis van Auguste te Bosvoorde. De shock van het foutieve bericht en het gure weer dat ze trotseerde deden de rest. Van die tijd tot na haar dood in 1901 ging het langzaam bergaf met haar gezondheid. Ze kwam niet meer buiten, trok zich terug. Toch schilderde ze blijkbaar nog veel in die laatste jaren : haar doeken waren tot in 1901 in de tentoonstellingen te zien. In de lente van 1901 verergerde haar toestand erg. Op zondag 7 juli stierf ze, 70 jaar oud. Haar begrafenis werd een grootse ceremonie met officiële karakter. Euphrosine BEERBAERT ligt begraven op het kerkhof te Bosvoorde. In hetzelfde graf werden later haar broer en schoonzuster bijgezet. Het monument ligt er vandaag de dag erg verwaarloosd bij.

Norbert Hostyn.

LAATSTE OPROEP.

In januari a.s. zal de traditionele jaarlijkseveiling van boeken, brochures, programma's, catalogussen, litho's, plannen, foto's, prentkaarten, e.d. in verband met Oostende en de kuststreek in ons lokaal plaatsgrijpen.

Het Bestuur heeft beslist geen te ruilen stukken ter elfder ure nog te aanvaarden. Een lijst van de door de leden ingediende stukken zal in het januari-nummer verschijnen. Daarom mochten alle lijsten vóór 15 december a.s. bij O. VILAIN (zie : redaktieadres) ingediend zijn. Stukken die niet op de januari-lijst voorkomen zullen niet geveild worden.

O. V.

TWEE OSTENDIANA-VONDSTEN IN HET ANTIQUARIAAT.

Een medelid van onze kring kan fier gaan op twee schilderwerken, recentelijk verworven in de antiekhandel, en van kapitaal belang voor de iconografie van onze stad.

Het eerste is een olieverfschilderij, getekend en gedateerd THOMSON 1879 OSTENDE. Het is wellicht een doek van de hand van Leslie THOMSON, een Engels schilder die leefde van 1851 tot 1929.

Het stelt het strand en de dijk voor. Op het strand zijn we getuige van het voorbije seizoengebeuren : talrijke badkarren, een reddingsboot, baders en badpersoneel. Op de dijk zien we o.m. de oude vuurtoren met errond de "Cercle du Phare".

En dan, daarachter, iets heel eigenaardigs : we zien de duinen ten westen van de stad met het allereerste Koninklijk Chalet. Nu kon men, staande waar THOMSON zijn ezel plantte voor het gezicht op voor en middenplan, de duinen ten westen van de stad niet zien. Wat heeft Thomson gedaan ?

Om het rechter deel van zijn schilderij op een bevredigende manier te kunnen stofferen, heeft hij een tweede gezicht, nl. de duinen ten westen van de stad, een heel eind vooruitgeschoven en dichter geplaatst, zodat we dat duinenlandschap proportioneel veel te groot te zien krijgen. Iconografisch gezien is dit natuurlijk een grote onnauwkeurigheid, esthetisch gezien een goeie ingreep om te voorkomen dat hij rechts met niets anders dan water zou hebben gestaan.

Het tweede kunstwerk is een geacquarelleerd ontwerp van de hand van Alban CHAMBON (zie De Plate, jg. 5, nr 11). Het draagt als opschriften :

ENTREE DE LA VILLE D'OSTENDE
BRUXELLES, 5 NOVEMBRE 1909. A. CHAMBON

Het betreft een ontwerp voor de urbanisatie van de wijk rond de Handelsdokken nà de demping van het Derde Dok. Links zien we het oud station, centraal het Tweede Dok waarin een driemaster en enkele yachten. Met een in typische CHAMBON-stijl gedachte Kapellebrug zou het Tweede Dok met het Eerste in verbinding staan. Op het gedempte Derde Dok staat een huizenrij met aaneengesloten gevels in een unitaire monumentale neostijl (dit op de gronden waar de transporen nu liggen en het laatste stukje autostrade loopt). Rechts bemerken we dan nog de Vindictivelaan : de verst-zichtbare hoek is dus die der Aartshertoginnestraat. We bemerken ook het Collegegebouw met de koets voor de gevel. Vanzelfsprekend kwam van dat plan niets in huis, evenmin als van een ander urbanisatieplan voor dezelfde wijk dat CHAMBON in 1901 bedacht en in dat jaar druk besproken werd in de lokale pers.

N. Hostyn

FERDINAND VERCNOCKE 70.

In "Dietsche Warande & Belfort" (nr 9, november 1977) schreef onze stadsgenoot G. Billiet een degelijk artikel over "Ferdinand Vercnocke zeventig". Hij noemt deze Oostendse dichter, die nu in het afgelegen Weerde woont, "een ongeneeslijke romanticus, met een idealistische visie, en een authentiek poëet bezeten door de drift voor dezer landen edele staat" (...) Krachtig en soms voortvarend, maar steeds onbaatzuchtig, heeft hij tot het Vlaams geweten gesproken (...). Billiet besluit dat "zijn poëtisch oeuvre wacht op een literaire rehabilitatie, want het verdient bredere bekendheid en diepgaande studie". In 1973 bundelde F. Vercnocke zelf een keur van zijn gedichten onder de titel : "Deltaland", uitgegeven door Heidelberg-Orbis (Hasselt) in de bekende reeks : "Poëtisch Erfdeel der Nederlanden", nr P 79 (50 F.).

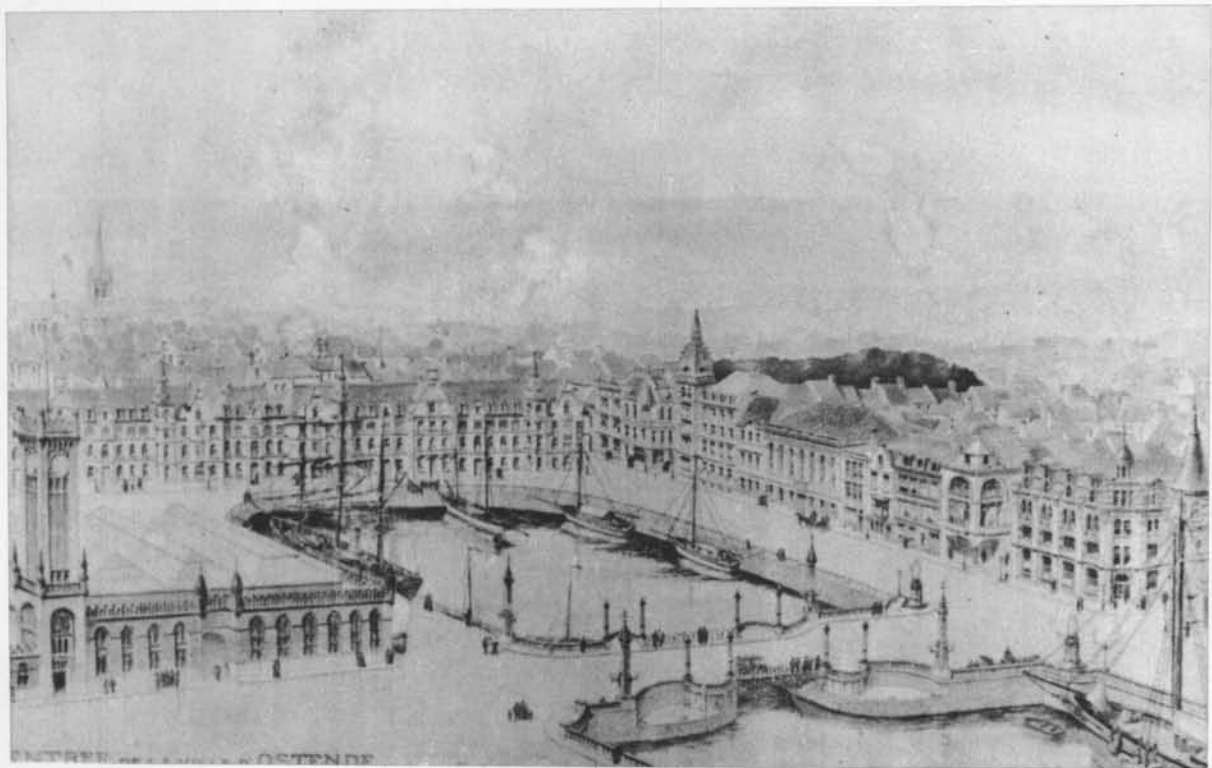
E. Smissaert

78/159

TWEE OSTENDIANA - VONDSTEN IN HET ANTIQUARIAAT

THOMSON: GEZICHT OP DE BADEN EN DE CERCLE DU PHARE

CHAMBON: PROJECT VOOR AANLEG WIJK HANDELSDOKKEN

DE LAATSTE OOSTENDSE ROKERIJEN.

Na Wereldoorlog II waren er aan onze kust + Brugge (werd er voor een mij onbekende reden altijd bijgerekend) 75 rokerijen. Op dit ogenblik zijn er dat nog 5, te weten 2 in Oostende en 3 te Brugge.

Te Oostende BOELS ; merknaam LA COURONNE - specialiteit het roken van zalm

GOES ; merknaam BRILLANT

Te Brugge VANDENABEELE ; merknaam APPETIT - specialiteit roken van makrèel, haring en heilbot

VERBEKE ; merknaam SEAGULL - specialiteit roken van sprot en haring

ALLO ; zonder merknaam.

Sporadisch schijnen in Zeebrugge en te Brugge nog een paar "one-man"rokers te werken, nl. VAN DIERENDONCK te Zeebrugge en een tweede VERBEKE te Brugge.

Roken is een wijze van conserveren, die alleen in combinatie met pekelen de duurzaamheid waarborgt en die ook smaakverandering tot doel heeft. Meestal verandert door roken ook de kleur. Het roken geschiedt in rookkamers of torens boven een zwak brandend beuke- of eikevuur. Het produkt droogt hierdoor uit en wordt doordrongen met bederfwerende bestanddelen uit de rook. Koud roken (onder 50° C.) duurt 1 tot 7 dagen, maar werkt het diepst in, heet roken (tot 140° C.) duurt slechts enkele uren.

De beste Oostendse sprotroker tussen de twee wereldoorlogen was Boete VAN HOUCKE, ook wel BOETE van de KONGO genoemd omdat hij in de Sint-Franciscusstraat nr 8 café CONGO openhield. Het roken gebeurde in een schouw die achter het huis stond en die naar het schijnt nu nog bestaat. Het huis is momenteel te koop. Lene DAVID stond met de marchandise op de markt, enkele kistjes op een caféstoel, maar dat kon niet deren de gerookte visjes vlogen weg. Het was zelfs een publiek geheim dat de dame van een ander gekende Oostends visroker in de Sint-Franciscusstraat bij voorkeur achter een mandje sprot bij Boete ging, maar haar man mocht het niet weten.

J.B. Dreesen

WAARSCHUWING.

Alle lijsten van de te veilen stukken op onze jaarlijkse algemene vergadering moeten vóór 16 december a.s. toegestuurd worden aan O. Vilain, Rogierlaan, 38, 8400 Oostende. Na die datum kunnen geen voorwerpen meer aanvaard worden. Dus vlug gecontroleerd wat U kwijt wilt aan boeken, tijdschriften, brochures, programma's, catalogussen, gravures, litho's, prentkaarten, foto's, affiches e.d. i.v.m. Oostende en de kuststreek.

O. V.

PRENTKAARTEN.

Vergeet niet dat U prentkaarten i.v.m. het Heemkundig Museum (3 verschillende binnen-zichten) en de Kulturele Raad (3 verschillende stadsvizichten) in het Museum kunt aankopen. Dergelijke kaarten zijn zeer geschikt om met Kerst- en Nieuwjaar verzonden te worden. De prijs : 20 F. per reeks van 3 kaarten.

G. V.

HET MUSEUM.

Het Heemkundig Museum is in de wintermaanden iedere zaterdagochtend toegankelijk van 10 tot 12u.

EEN KORTE GETUIGENIS OVER DE BLOEI DER OOSTENDSE HAVEN IN 1781.

In de achttiende eeuw kende Oostende twee ogenblikken van grote bloei : ten tijde van de "Oostendse Compagnie" (1723-1728) en van de "Zeeoorlog" (1) - (1778-1783), d.w.z. de oorlog waarin Frankrijk, Spanje en de Verenigde Provinciën aan de zijde van de Amerikaanse kolonies tegen Engeland streden. Het was toen de enige neutrale haven op de Europese westkust. In 1780 richtte Rusland de Liga van de gewapende neutraliteit op : de neutrale (2) vlag dekte nu ook de vijandelijke waar, zodat vele schepen van de oorlogvoerende landen onder Oostenrijkse vlag voeren en Oostende als aanleghaven gebruikten. Het verkeer steeg er van ca. 828 tot 2892 schepen in 1781. Die bloei was echter tijdelijk. De Franse inval van 1792 maakte een einde aan een economisch zeer voorspoedige tijd. Overzeese handel was niet langer meer mogelijk, want Engeland blokkeerde voortaan de kusten.

Het kon moeilijk anders dat in de nagelaten geschriften van tijdgenoten niet een of andere getuigenis over de indrukwekkende bloei van Oostende zou te vinden zijn. In de "Gedenkschriften van Gijsbert Jan van Hardenbroek (3) (1747-1787)", uitgegeven en toegelicht door A.J. Van der Meulen, deel III : 1781-1782 (Amsterdam, J. Müller, 1910) komt op blz. 128 een korte passus voor, die voor zichzelf spreekt :

13 oktober 1781 : "... Hoe hij (griffier Van den Heuvel) (4), te Ostende zijnde geweest, aldaer gevonden hadde soo eene merkelijke omslag, aenstalte en vermeerdering der coophandel, dat het te verwonderen was ; zelfs dat tot voorseyde eynde gemelde stadt nog seer vergroot wierde, dus die vest in prejudicie van de Republicq ongemeen floreerde..."

E. Smissaert.

- (1) Zeeoorlog : zo genoemd, omdat deze oorlog niet in Europa plaats greep.
- (2) De neutralen waren Oostenrijk en Rusland, sterk genoeg om hun neutrale schepen te doen eerbiedigen.
- (3) Hardenbroek was toen gedeputeerde ter Generaliteits-vergadering ; van geboorte en positie aristocraat ; accuraat en betrouwbaar in zijn notities.
- (4) Hendrik Herman Van den Heuvel was griffier van den Hove provinciaal van Utrecht.

WATERTORENS.

Ook George Bernard SHAW, die van 1906 tot zijn dood in 1950 in het dorp AYOT ST. LAWRENCE woonde had zijn opinie over watertorens. Zo lezen wij in een brochure van de BRT schooltelevisie die over hem handelt het volgende :

"SHAW bemoeit zich met alles in het dorp, waar hij voortdurend met een fototoestel rondloopt. Als er in 1948 een nieuwe watertoren gebouwd moet worden, vindt G.B.SHAW dat het ontwerp niet deugt. Trouwens -zegt hij- alle Engelse watertorens deugen niet. - A watertower need not be a disfigerement to be hidden as far as possible. On the contrary it is a golden opportunity to add to the picturesqueness of the village - Hij vindt -en hij heeft gelijk- dat een watertoren mits goede ontworpen, een even mooi ornament kan zijn als de toren van een kerk... en dat die watertoren dus ook een even opvallende plaats moet krijgen".

John Gheeraert.

Woorden van Jan VAN WULPEN

Stemme : Het Algemeen Stemrecht.

Men vindt hier in 't saisoen
Zoo menig raar kapoen
Elk zoekt naar zijnen wensch
Zoowel den rijksten mensch
Als 't arm burgersklas
Of wel het werkmansras
'T is eender waar, ziet hier of daar
In straat of op Boulevard
Winkels met geheele hopen
Marchands die pruts verkoopen
Die 't volk gedurig stroopen
Met hunne schoone taal
Maar 't schoonste in Oostende
Dat is die groote bende
Die dansen zonder einde
In die groote zaal.

REFREIN

L'homme de fer, den grooten beer
Gij ziet apen leeuwen
D'oliephanten schreeuwen
'T gymenas van 't vrouwenras
Die rijden daar te peerd naar d'eerste klas
Men ziet daar mannen, vrouwen, damen, heeren, burgers, boeren (bis)
Menschen en wilde dieren maken toeren.

Men ziet daar in die barak
Artisten rap en zwak
Den olifant zijn snuit
Rekt hem vier meters uit
Hij pakte Jean sans peur
Sloeg hem tegen de muur,
En sakernon, het groot kanon
Sloeg hem tegen 't plafon
Hij viel op d'oliefant'en
Die liepen langs de kanten
Daar kwamen twee passanten
Op een peerd aan 't rien
Zij vliegen door de ringen
En zoo te peerde springen
En 't zijn corjeuze dingen
In de cirk te zien.

(ref)

Een meisje schoon en rap
Zat op een grooten tap
En met een wip zij vloog
Wel 20 meters hoog
Maar wat een vieze klucht
Z'hangde daar in de lucht
Zij draaide rond wat een affront
Die tap viel op den grond
Men zag haar dikke billen
Terwil zij moeste drillen
En draaien op een spille
Van een raar machien
Dan kwamen er twee heeren
Om haar te balanceeren
'T is wel een raar affairen
In die cirk te zien.

(ref)

Die naar de cirk wilt gaan
Moet niet te dibben staan
Als gij daar iets wil zien
Hoe zij te peerde rien
Zij dansen voor 't publiek
Op 't spelen van 't muziek
Gelooft mij vrij dat schoon gerij
Dat vliegt op een twee drij
Maar gij moet wel opletten
Als g'u daarin wilt zetten
Want daar zijn pick pocketten
Die op hun gemak
Staan draaien en staan keeren
Om u te amuseeren
En dan zij schamateeren
U geld in hunnen zak.

Jan VAN WULPEN

AANWINSTEN BIJ DE PLATE.

Eind oktober kregen we van Mevrouw Paul VAN WAESBERGHE twee zaken ten geschenke voor de verzameling van onze Heemkring :

- een "DIPLOMA. KURSAAL D'OSTENDE CONCOURS DE BEBES".

Op dat diploma lezen we "Le jury déclare que M. Van Waesberghe Paul a obtenu le 2e prix (force garçonnets de 3 ans) get. Geo DAVELUY".

Op het diploma, gelithografeerd bij J. DAVELUY, zien we putti die een dolfijn berijden, een zeemeermin die een kroon uitreikt. en in de diepte de silhouetten van het onvergetelijk kursaal. Wellicht is het ontwerp van de hand van Emile BULCKE.

In de vooroorlogse jaren werden in het Kursaal meerdere keren schoonheidsconcoours voor babies ingericht. Niets nieuws onder de zon dus !

- een gekleurde ets, getekend A. LE MAYEUR. Ze stelt een gezicht op de handelsdokken en en de Vindictivelaan voor. Links zien we de handelsdokken, met enkele schepen. Op de kaai heerst enige bedrijvigheid, terwijl we rechts de huizen van de Vindictivelaan zien. Het gezicht is genomen naar het ZW toe.

"DE PLATE" biedt Mevrouw VAN WAESBERGHE haar welgemeende dank aan.

N. Hostyn.

Naast het Duinkerke te Mariakerke

Onder dit ruige metselwerk
van baksteen en cement
rust gij dus nu. De plaats is mij bekend :
de oude doden en de kerk,
een grijze toren
tussen duin en dorp verloren -
ik dwaalde hieromtrent,
een knaap nog, en een eenzaam kind ;
het was er koel en stil, ik hoor
de ruitjes in het lege koor
nog sidderen in de wind.

't Is jaren her. Maar wat het was
is het niet meer : het wilde gras,
't vermolmde hout, de scheve zerken,
't werd alles opgeruimd ... Ik wed
dat deze paden, deze groene perken,
zorgzaam gemaaid, en dan dit stijve bed,
Meester, u niet bevallen.
Het rusten moet u moeilijk vallen
onder geboomt dat, als gedrild,
staat op een rij. Gij hadt dit schoon verblijf
voorzeker minder deftig, minder stijf,
wat schilderachtiger gewild.

'k Zie, u, mij dunkt, bij nacht, als luid
de zeewind om de toren fluit,
slapeloos opstaan uit uw stenen bed
en dolen gaan, een huiverend skelet
door stuivend zand, waar een verlichte ruit
in 't vaal gehucht u noodt ...

Maar naast het gloeiend kachelrood
vindt gij geen heul, want gij ontwaart
aan elke haard
maskers, en geen mensen. En 'k vermoed
dat heimelijk gij monklen moet
telkens als een holle hoge hoed
uw lof komt tuiten.
Eens liet het burgerdom u buiten ;
maar nu gij, Meester, niet meer schimpen zult,
delgen wij onze schuld
met een gemetseld monument
van baksteen en cement.

Ferdinand VERCNOCKE

Met toestemming overgenomen uit zijn keurgedichtenbundel
"Deltaland", Hasselt, Uitgeverij Heidelberg-Orbis, 1973 (Poëtisch Erfdeel der
Nederlanden, 79), blz. 55-56.

ORGELS IN GROOT OOSTENDE : HET ORGEL VAN DE SINT-JOZEFSKERK.

Over een instrument en eventueel een organist in de noodkerk die op 17 mei 1889 in de St. Petersburgstraat (op de gronden van het huidige Atheneum) in gebruik werd genomen, is ons niets bekend.

In de "Histoire de l'église de S. Joseph à Ostende par Oscar Thoma, secrétaire et marguillier de la dite église", een met de hand geschreven kroniek over alle gebeurtenissen in de pas opgerichte parochie vinden we helemaal niets terug, zelfs niet over een harmonium.

De plannen voor een nieuw te bouwen instrument werden reeds vóór de plechtige inzegening van de huidige kerk (18 maart 1901) opgemaakt door de Brusselse orgelbouwer Emile KERKHOFF. Op 28 september 1900 stuurde deze namelijk een plan en bestek op naar het voorbeeld van het orgel in de Sinte-Gertrudekerk te Brussel-Etterbeek. De prijs (omvattende bouw, plaatsing, materiaal en verblijf te Oostende) zo voor een instrument met twee klavieren en pedaal 17.000 francs belopen. Dit voor een orgel met 34 spelen waarvan sommige afgeleide spelen. Zonder afgeleide spelen zou het 21.250 F. worden.

Een orgel met 3 klavieren en pedaal zou respectievelijk 25.200 en 31.500 F. bedragen. Het werk zou tegen Sinksen 1901 klaarkomen. Men opteerde in Oostende voor een tweemanuali instrument met pedaal en met afgeleide spelen. Men voorzag echter drie spelen meer : dat bracht het totaal aantal spelen op 37 terwijl de prijs verhoogde naar 22.000 francs !

Zo zag het plan eruit !

1. een klavier met 56 toetsen voor de spelen van het Groot Orgel
2. " " " " " " " " " " " Reciet (in een zwelkast)
3. een pedaal met 30 toetsen voor de spelen van het zelfstandig pedaal.

De spelen dan :

GROOT ORGEL :

1. Montre 16'	56 pijpen
2. Bourdon 16'	"
3. Montre 8'	"
4. Diapason 8'	"
5. Flûte Harmonique 8'	"
6. Bourdon 8'	"
7. Viola-di-Gamba 8'	"
8. Prestant 4'	"
9. Flûte Octaviante 4'	"
10. Doublette 2'	"
11. Fourniture 3 rangs	168 pijpen
12. Cornet 5 rangs	160 pijpen (over 32 toetsen/nu is het nog zo)
13. Bombarde 16'	56 pijpen
14. Trompette 8'	56 pijpen
15. Clairon 4'	56 pijpen
16. Clarinette 8'	56 pijpen

RECIET :

17. Bourdon 16'	56 pijpen
18. Flûte 8'	"
19. Bourdon 8'	"
20. Salicional 8'	"
21. Voix-Céleste 8'	44 pijpen (over 44 toetsen)
22. Eoline 8'	56 pijpen

23.	Prestant 4'	56 pijpen
24.	Quinte 2 2/3'	"
25.	Octavin 2'	"
26.	Trompette Harmonique 8'	"
27.	Basson-Hautbois 8'	"
28.	Voix Humaine 8'	"

ZELFSTANDIG PEDAAL :

29.	Flûte ouverte 16'	30 pijpen
30.	Sousbasse 16'	"
31.	Quinte Ouverte 12'	"
32.	Flûte 8'	12 "
33.	Bourdon 8'	12 "
34.	Flûte 4'	12 "
35.	Bombarde 16'	30 pijpen
36.	Trompette 8'	12 "
37.	Clairon	12 "

In totaal zo'n 1950 pijpen !!!

Daarbij nog een reeks "pédalles de combinaisons" :

1. Koppeling reciet - groot orgel
2. Koppeling reciet - pedaal
3. Koppeling groot orgel - pedaal
4. Effêt d'Orage (!)
5. Tremblant
6. Zweltrede (voor het reciet)
7. Generaal Crescendo
8. 1° vrije combinatie
9. 2° vrije combinatie
10. 3° vrije combinatie
11. 4° vrije combinatie.

De speeltafel zou in het midden van het doksaal komen, zodanig dat de orgelist met het aangezicht naar het altaar zat.

De pijpen moesten worden gemaakt uit een legering van lood en tin (65% tin), de houten pijpen uit cypressenhout en de grote pijpen van de bombarden, diapason, viola-di-gamba, salicional en eoline "seront faits en un métal très résistant et particulièrement préparé".

Men had echter zonder de Monumentencommissie gereken want de orgelkasten (links en rechts, zoals nu nog te zien is) waren te breed (1,85m) en verborgen een gedeelte van de ramen ; ze waren zelfs niet hoog en diep genoeg. Een nieuw ontwerp werd gemaakt waarbij KERKHOFF de bemerking maakte dat de fronten weinig zichtbaar zouden zijn vanuit de kerk. Maar zo geschiedde !!

In een brief van 3 maart 1901 betoogt de orgelbouwer dat de parochie een van de meest volledige instrumenten van het land zal bezitten en dat het voor hem een goede reclame zal zijn. De montage in het atelier begint, en KERKHOFF voorziet eind juni klaar te koeen, hopend dat tegen deze tijd het hoogzaal (toen nog in opbouw) ook klaar zal zijn, aangezien de Bisschop van Brugge de kerk reeds op 18 maart zal inzegenen.

Alhier stelt men zelfs voor om de niet-sprekende frontpijpen uit tin te laten maken omwille van het mooiere uitzicht, en niet zoals meestal gebruikelijk, uit beschilderd zink of hout. Dit komt neer op een extra-uitgave van 1.015 F. voor 140 à 150 kg tin, plaatsing en vervaardiging inbegrepen. Gelukkig waren er maar weinig frontpijpen nodig (net zoals nu nog trouwens).

Uiteindelijk werd het afgewerkteorgel ingespeeld op donderdag 22 augustus 1901, en wel met een concert door J. PETIT (vaste orgelist van de kerk), Léandre VILAIN (Petrus & Paulus ; Kursaal), A. SEVRE (orgelist St. Jean & Nicolas, Brussel) en JADIN (orgelist van de St. Waudru te Mons). Een echte pléiade van organisten dus !

Robert Hostyn.

QUARTIER LEOPOLD.

Toen wij verleden maand onze voordracht over de Oostendse prentkaartenhielden, maakten wij van de gelegenheid gebruik om bij het tonen van een prentkaart "Les environs d'Ostende : Le Quartier Léopold" aan de toehoorders te vragen of zij niet wisten waar dit kwartier gelegen was. Op de prentkaart zag men een beek met een brugje en enkele huizen.

Het was de heer R. Van Craeynest die ook wist te zeggen dat dit een deel van de Konterdam-wijk was. Hij had bij opzoekingen in de stadsbibliotheek in "L'Echo d'Ostende" van de vorige eeuw daar het een en ander over aangetroffen.

De heer R. Van Craeynest heeft dit voor ons weer opgezocht en we namen die enkele stukjes met veel dank over :

"De grandes fêtes populaires auront lieu dimanche prochain à la commune de Steene, pour l'inauguration du nouveau quartier Léopold.

Ces fêtes se composent de plusieurs jeux et de concerts. Inutile de dire qu'il y aura foule dimanche à Steene". (24 juin 1880).

"Nous avons annoncé dans notre dernier numéro que des fêtes populaires ont lieu aujourd'hui à Steene, pour l'inauguration du nouveau Quartier Léopold.

Ce nouveau quartier est la partie du territoire de Steene, situé au Conterdam et qui touche au bois de Boulogne.

La foule ne manquera pas de ce côté aujourd'hui et les amusements n'y feront pas défaut.

Les fêtes, rehaussées par la musique, seront très animées." (27 juin 1880).

"Nous avons rendu compte des fêtes qui ont eu lieu lors de l'inauguration du nouveau quartier Léopold à Steene.

Le soir de la fête, M. le bourgmestre Verkarre et M. le secrétaire Boy ont vivement félicité et remercié la commission organisatrice de la fête.

Un toast au Roi a été accueilli avec enthousiasme et transmis par télégraphe à S.M.

Voici la réponse que le président des fêtes a recue :

"Le Roi très touché de votre télégramme me charge de remercier sincèrement les membres de votre commission et de leur dire qu'il fait des vœux pour la prospérité du nouveau quartier Léopold à Steene".

"L'aide de camp de service".

Cette réponse, portée à la connaissance des habitants de Steene a été reçue avec un grand enthousiasme." (11 juillet 1880).

Er is dus geen vergissing mogelijk met het "Quartier Léopold" van na 1901, toen men aldus de wijk van het Leopoldplein aanduidde (nu "Het Peird").

O. V.

BOUWMEESTERS VAN OOSTENDE-BELLE-EPOQUE. XVI. CHARLES DE WULF.

Brugs architect (1865-1904), leerling van L. DE LA CENSERIE en van F. LAUREYS. Prix de Rome in 1887 - Stadsarchitect te Brugge- Restaurator van talrijke historische gebouwen te Brugge, o.a. de Onze-Lieve-Vrouwkerk - Schrijver van enkele theoretische tractaten, o.a. "A propos d'esthétique des Villes" (1903).

DE WULF, vroeggestorven en in zijn tijd zeer geroemd, werd destijds goed bestuurd door H. ROMMEL, die een monografie aan hem wijdde: H. ROMMEL, M. Charles De Wulf, in Annales de la Société d'Emulation de Bruges, LIV, 1904, p. 350-415.

In deel I van het Nationaal Biografisch Woordenboek verscheen over hem een korte nota van de hand van L. DEVLIEGHER (kol. 971-972).

DE WULF stond in voor de plannen van twee voorname bouwwerken te Oostende, nl. het Zeevaartcommissariaat en het Postgebouw. Over deze verwezenlijking gaven noch ROMMEL noch DEVLIEGHER enige bijzonderheden.

- Het ZEEVAARTCOMMISSARIAAT, gekend als de "Pilotage" (Hoek Zuidstraat-Vindictive-laan) (Oiof 17, 20, 26, 27, 31).

Gebouwd in de jaren 1898-1899 door de aannemers Gebr. DEMEYER uit Gent, dit in opdracht van het Ministerie van Spoorwegen, Post, Telegrafie en Marine. De stijl is neo-Vlaamse Renaissance.

Voor het basement werd écaussine gebruikt, voor de gevel morley en Boomse baksteen. In dit zeer pittoreske bouwwerk waren drie diensten ondergebracht, elk met een eigen ingang : de Loodsdiensten (Vindictivelaan), het Zeevaartcommissariaat (Hoek Vindictivelaan-Zuidstraat ; met een monumentale ingang waarboven een balkon) en de Zeevaartschool (Zuidstraat). De dakpartij werd verlevendigd door tal van trapegeveltjes, schouwen en dakkapellen. Destijds verrees een 35m hoge toren op de kruising van de assen Zuidstraat en Vindictivelaan, achter het gedeelte Zeevaartcommissariaat. Op alle oude prentkaarten is deze toren heel duidelijk te zien. Ze diende als station voor meteorologische en astronomische waarnemingen ten behoeve van de Zeevaartschool. Een kleinere toren, al even elegant, is nog steeds te zien aan de oostzijde van de gevel, kant Vindictivelaan.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog (mei 1940) werd het gebouw zwaar beschadigd : heel het hoekgedeelte werd met de grond gelijk gemaakt. Ook de toren verdween mettertijd en het hoekdeel werd naderhand provisorisch hersteld. Het gebouw, dat als huizing van een jeugdvereniging heeft gediend verdient zéker een beperkte restauratie en zou nog veel diensten kunnen bewijzen. En oogt het daar niet prachtig, dicht bij het station en de dokken, die met de Mercator en het lichtschip een waar openluchtmuseum zijn geworden ?

Iconografie :

- In "La Carillon" van 25 oktober 1896 verscheen een afbeelding van de gevels, kant Vindictivelaan.
- Een van de schilderijen uit de "Biercoo", geschilderd door Octaaf VAN CUYCK (+1956) stelde de "Pilotage" voor (ca. 1920).
- Legio zijn de prentkaarten waarop het Commissariaat te zien is. We noemden reeds deze in Oiof. Vermelden we nog enkele interessante exemplaren :
 - VED. OSTENDE-COMMISSARIAT MARITIME
 - PHOB. 19. COMMISSARIAT MARITIME
PILOTAGE
 - NELS. 310540-15 OOSTENDE ZEECOMMISSARIAAT (Foto Antony, Oostende)
 - Het POSTGEBOUW (Hendrik Serruyslaan-Witte Nonnenstraat) (Oiof 61 & 63)/

HET POSTGEBOUW.

Het zou tot in 1906 duren eer Oostende over een volwaardig postgebouw beschikte. Dat voor een stad die toen al meer dan 40 jaar lang een mondaine zeizoenstad was ! Het werd niet zomaar een postkantoor, maar een royaal paleis in Romeinse barokstijl, mede op aandringen van Leopold II geïnspireerd op de plannen van het Spaanse Paviljoen op de Expo 1900 te Parijs. DE WULF zou de voltooiing van dit meesterwerk niet meer beleven. De plannen kwamen klaar in 1903, en de bouw geschiedde de volgende jaren.

Langs de Hendrik Serruyslaan telde de post zeven traveeën van ongelijke lengte. De hoektravee kant Witte Nonnenstraat bevatte twee hoge ingangsportalen met halfronde bogen, uitgevoerd in bossage. Ze was meteen ook de onderbouw van een torenconstructie. Rechts daarvan een smalle travee, met een kleiner venster waarboven een oeil-de-boeuf, gevolgd door 3 brede traveeën met op het gelijkvloers grote rondboogvensters, dan weer een smalle travee, identiek aan die naast de toren. Op de hoek met de Poststraat tenslotte, een travee met een groot rondboogvenster. Geen symmetrie in deze voorgevel. Naast de toren telde men in de Witte Nonnenstraat nog 6 traveeën. In de Poststraat waren er 7, de hoektravee inbegrepen. De traveeën waren van elkaar gescheiden door ionische zuilen (aan de toren en de 5 middenste traveeën kant Hendrik Serruyslaan) of door pilasters (in de zijstraten). Ze schraagden een verkropte kroonlijst die over de hele lengte van het gebouw doorliep. Daarboven was een veel lagere verdieping met 3 vensters in elke travee (2 voor de 2 smalle traveeën). Op de verkroppingen aan de toren en de voorgevel stonden in totaal 8 beelden opgesteld. Een zeer sierlijke ballustrade bekroonde de gevels aan de straatzijde. Ze was opgesmukt met siervazen allerhande.

In januari 1905 was de constructie van de Post reeds ver gevorderd (Echo d'Ostende, 15 januari 1905). Er stonden toen reeds 2 van de 8 gevelbeelden (2,75m hoog) waarvoor de Roeselaarse beeldhouwer Jules LAGAE de modellen had geleverd. Vier van deze beelden, die ter plaatse door practiciens uit de vooraf geplaatste steen werden gekapt, waren allegoriën op de diverse mensenrassen:

Een squaw, gekleed in Indiaanse mantel, pluimen op het hoofd en pijlen in de hand, verbeeldde het rode ras. Voor het blanke ras stond een Griekse met een beeldje van Pallas Athene bij zich. Het zwarte ras werd verbeeld door een Congolese gekleed in lendendoek en met een schild aan de linkerzijde. In haar rechterhand hield ze dadels en een ivoren slagtang. Het gele ras tenslotte, werd uitgebeeld door een mousmé met een waaiertje en een Japans parfumbrandertje. De beelden op de toren symboliseerden de bloei van handel en industrie dank zij de communicatie- en transportmiddelen : Industrie en Handel (met caduceus en getand wiel), Zeevaart en Visvangst (met bootje en netten), Telefoon en Telegraaf (met luisterhoorn en moreebobijn), Post en Spoorweg (ge vleugeld wiel en brieventas).

Het postgebouw kon op 24 juni 1906 ingehuldigd worden. Vernield tijdens de Tweede Wereldoorlog, werd het gebouw in de vroege vijftiger jaren vervangen door wat we er nu kennen. Alleen enkele fragmenten van de gevelbeelden zijn overgebleven.

Iconografie van het oude Postgebouw :

- een schilderij uit de "Biercoo", door Octaaf VAN CUYCK, nu geëxposeerd in het Heemkundig Museum "De Plate".
- natuurlijk weer tal van prentkaarten, zo ondermeer :
 - OSTENDE - LA NOUVELLE POSTEN. 138 (tijdens de constructie)
 - OSTENDE - LA NOUVELLE POSTE B. 5904 (idem)
 - OSTENDE - LE NOUVEL HOTEL DES POSTES. Edit. V.G., 42, av. Midi, Bruxelles 111 (idem)
 - OSTENDE - HOTEL DES POSTES . 2685 BOTS - REYNS. Ostende.

- OSTENDE - LA NOUVELLE POSTE
Edit. V.G. - Bruxelles
- STAR. OSTENDE - LA POSTE 2290
Héliotypie DE GRAEVE, Gand
- OSTENDE - LA POSTE
Dr. TRENKLER C^o, Bruxelles OSD 103
- OSTENDE - VUE PRINCIPALE DE LA POSTE
Edit. V.G., 42, av. Midi, Bruxelles 27.
- ALBERT 72. OSTENDE LA POSTE
OSTEND POST OFFICE
- ALBERT 72. OSTENDE LA POSTE
OOSTENDE DE POST
- M.M.BR. 8. OSTENDE LA POSTE CENTRALE
RUE DES SOEURS BLANCHES
- M.M.BR. 57. OSTENDE LA POSTE
- ALBERT 144. LA POSTE -- OSTEND POST OFFICE
- OSTENDE - NOUVELLE POSTE EN FACE DE L'AVENUE CHARLES JANSSENS
Edit. W.V.S. 183, Boulv. du Hainaut, Brux.
- PHARMACIE DES BAINS J.B. BAERTS, PHARMACIEN...
(gedetailleerd gezicht op het ingangsportaal)
- LA MAISON DE PRODUITS CHIMIQUES L. LECEUVRE
ENTREE MONUMENTALE DE LA NOUVELLE POSTE D'OSTENDE
DEMUENYNCK-RAGONS
- NELS. OSTENDE INTERIEUR DE LA POSTE
(een stemmingsvol gezicht in de luxueuze lokettenhall).

Vermelden we van architect DE WULF nog de "VILLA RENTERIA", gebouwd in de Van Iseghemlaan voor rekening van C. DE POORTERE en de oude WATERTOREN van Middelkerke.

Norbert Hostyn

WAT DE LITERAIRE KRITIEK SCHRIJFT OVER DE OOSTENDSE DICHTER ROGER DEVRIENDT....

Dagblad "HET VOLK" van donderdag 31 augustus 1978 liet op blz. 31, in de rubriek "Poëzie in enkele lijnen", een beschouwing van de bekende Vlaamse criticus Rudolf Van de Perre afdrukken over de debuut-dichtbundel van de Oostendse dichter Roger Devriendt, geboren in 1948. Zijn oordeel, kort genoteerd : "R. Devriendt is er met "De zon staat in de kreeft" (Gent, Yang Poëzie Reeks, 1978, 59 blz.) in geslaagd een vrij afgerond wereldbeeld uit te werken. Ruimte, zon, sterren en maan zijn sleutelwoorden. Zij worden niet aangewend als romantische motieven, wel als magische tekens, die mede het spel van leven en dood bepalen (...) Als Devriendt b.v. zijn geboortestad Oostende oproept, hangt hij van haar - op een ironisch-relatieve wijze - een nachtelijk en herfstelijk beeld op, met de geur van ouderdom, verval en dood (...). "De zon staat in de kreeft" is een ernstige bundel, die - en wie zou dat ten kwade duiden ? - ook zwakkere momenten kent. Devriendt wist niettemin zijn ervaringswereld op een sobere, bijwijlen indringende en suggestieve wijze gestalte te geven. Zijn debuut houdt meer dan een belofte in en laat veel verhoppen". De besproken dichtbundel is nog te koop bij Roger Devriendt, Stuiverstraat, 365, te Oostende voor de prijs van 120 F., te gireren op postrekening 000-0847137-36.

E. Smissaert

HET BOSJE VANUIT EEN ANDERE HOEK.

In verband met de polemiek rond de toekomst van 't Bosje is er een argument die tot nog toe over het hoofd gezien werd : het biologisch aspekt. Er werd naar voor gebracht dat er geen stuk van het eigenlijke bosje verdwijnt wanneer de terreinen van de huidige beplantingsdienst vrijgegeven worden voor urbanisatie. Wat hier over het hoofd gezien wordt is dat een bepaald biologisch leefmilieu bestaat uit het eigenlijke broedgebied, en een randgebied dat als bufferzone dient tegen het rumoer en lawaai van het stadsleven.

Zo een randgebied is ondermeer de beplantingsdienst van de stad met een relatief uitgestrekt gebied van stilte en groen, een overgang betekent naar het Bosje zelf. Wanneer een randgebied verdwijnt komt het stadsrumoer een stap dicht bij het kerngebied. Het gevolg hiervan is dat de dieren zich dieper in het kerngebied gaan terugtrekken, er is een nieuwe randzone ontstaan en het kerngebied is ingekrompen. Wanneer deze kern tot een zekere omvang terugloopt wordt het te klein voor bepaalde vogels en dieren waardoor dezen verdwijnen : daarmee is ook ONS milieu een stuk verarmd. Een eerste aanslag was de inplanting van villa's langs de Groendreef.

Onlangs werd een stuk bufferzone weggesnoept door het nieuwe voetbalplein. Jaar in jaar uit gaat "het opkuisen" van 't Bosje door de beplantingsdienst crescendo. Meer en meer, jammer genoeg ook in maart wanneer de periode van broeden aanbreekt, worden de ligusterhagen weggehakt. Elk jaar kan iedereen vaststellen hoeveel struiken deze manicure niet overleven. Deze hagen vormen nochtans een afdoende psychologische barriere waardoor de wandelaars op de wegen gehouden worden. De erachter gelegen dichtgegroeide en "verwilderde" plantsoenen herbergen een menigte planten, insekten, kleine zoogdieren en bodembroedende vogels waarvan de nesten anders platgetrapt worden.

Wil men een "proper" park, dat men zich dan concentreert op het Leopoldpark dat biologisch toch steriel is wegens de "zorgen" van de beplantingsdiensten. Over de laatste 25 jaar zijn verschillende broed- en trekvogels uit het bosje verdwenen, andere soorten verminderen fel in aantal, zo o.m. de machtegaal (heeft in het voorbije seizoen misschien voor het eerst in jaren met 1 koppel gebroed), grauwe vliegenvanger, groene specht (verdwenen), roeken (weggeschoten), staartmees (verdwenen), enz...

De zwaan die broedde in het kreekje bij het Koninginnehof is er sinds verschillende jaren niet meer in geslaagd een broedsel groot te brengen. Opmerkelijk hierbij is dat het riet (een bijzondere koppig gewas) opeens ook niet meer op die plaats gedijt ! Herbiciden zullen hier niet vreemd aan zijn en de gevolgen van DDT-vergiftiging op vogels is genoeg gekend.

Hoeveel gezonde bomen werden rond het Koninginnehof niet gerooid, zonder te spreken van degenen die zodanig stuk voor stuk afgeknot worden dat ze tot karikaturen verhakeld werden en het slechts een kwestie van tijd is voor ze volledig afgekappt worden of door de zware vermindering (te grote verdamping) verzakken en ten prooi vallen aan de schimmelziekte die in Europa zo lelijk huishoudt.

Er wordt in dit verband vanuit een bepaalde hoek beweerd dat een bos moet gesnoeid worden of dat het anders zichzelf verstikt, op deze onzin volstaat het te zeggen dat het onmetelijke Amazone-woud niet bestaat : ze heeft zichzelf reeds eeuwen geleden uitgerooid !

Wij hebben een boswachter waarvan iedereen geredelijk zal toegeven dat zijn optreden niet steeds gemakkelijk is noch naar waarde geschat wordt door andere ordediensten. Maar hij zou toch moeten weten dat de vos een belangrijke schakel vormt in de voedselketen en helemaal niet schadelijk is. Waarom dan die poging tot uitroeiing. Dat het dier een verspreiding van hondsdoelheid kan zijn geldt hier niet, want in onze streken heerst die ziekte niet.

Men kan toch niet preventief tewerk gaan en beginnen met al die dieren uit te roeien die potentiële dragers zijn van ziekten ; er zou niet veel meer overblijven te beginnen met onze gewone hond. Kennelijk werd dit ziekteargument niet in overweging genomen toen men de uitbater van het Koninginnehof de toelating gaf dergelijke dieren in kooien te houden en dicht bij het publiek te brengen.

Laten we het bosje gerust gedijen, haal er de houthakkers uit en laat de oudjes genieten van de rust en stilte. Als kind had mijn generatie de indruk te stoeien in een onmetelijk woud, dicht en wild. Mocht het voor de toekomstige generaties kinderen opnieuw zo worden.

Of zou het toch waar zijn dat al dat hakken en opruimen in het teken staat van een toekomstige verkaveling van het eigenlijke Bosje voor villabouw ?

Jan Coopman

VERHANDELINGEN OMTRENT OOSTENDE, DE OOSTENDENAARS EN DE KUST.

Op het einde van het Academiejaar 1976-1977 behaalden volgende studenten de titel van licentiaat aan de Rijksuniversiteit te Gent. De onderwerpen in verband met onze streek worden hier bondig opgesomd :

- Wijsbegeerte en Letteren :

+ groep geschiedenis (richting : Nieuwe Tijden) :

VERDOODT, Rudolf (Humbeek) : "Zuidnederlanders in dienst van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (1661-1710)".
Met onderscheiding.

+ Germaanse filologie :

ANTHONIS, Dirk (Gent) : "De dichter Daan Boens (1893-1977)".
Op voldoende wijze.

BAETENS, Martine (Aalst) : "De aartshertogen Albert en Isabella en het Toneel".
Op voldoende wijze.

- Hoger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde, Groep Plastische Kunsten :
DE MAEYER, Elisabeth (Antwerpen) : "James Ensor. Tekeningen en akwarellen 1873-1885". Met de grootste onderscheiding.

- Faculteit der Wetenschappen. Groep Aardrijkskunde.

DICKX, Chris (Brugge) : "Evolutie van het strand te Klemskerke in de periode 1971-1977" (fysische aardrijkskunde).

- Faculteit van de Economische Wetenschappen.

+ algemeen economische richting :

RASSCHAERT, Reginald (Wetteren) : "Evolutie van de toekomstige terreinbehoeften in de Belgische zeehavens".

+ bedrijfseconomische richting :

KOTEN, Jacques (Oostende) : "Regionaal-economische studie van het arrondissement Oostende".

VANCLOOSTER, Hubert (Roeselare) : "Ontwerpen van havenuitbouw op of aan de Belgische kust sinds de tweede wereldoorlog".

E. Smissaert

78/173

BOEKEN.

VISSERSVAARTUIGEN.

Van de oorspronkelijke druk van 1926 van het boek "Nederlandsche jachten, binnenscheepen, visschersvaartuigen en daarmee verwante kleine zeescheepen 1650-1900" door C. CRONE is een anastatische herdruk verschenen.
(Te verkrijgen tegen 1.500 F. bij het modern antiquariaat Deslegte, Meir, Antwerpen).

TRAMS.

De Europese Bibliotheek publiceerde in 1978 een kijkalbum "De Belgische stadstram in beeld" door André ver Elst (in 1978 verscheen reeds "De Belgische buurttram in beeld").
Prijs : 375 F.

BREDENE.

K. Clybouw heeft een tweede bijgewerkte druk van zijn "Geschiedenis van de visserskapel O.L.Vrouw ter Duinen te Bredene" laten verschijnen.
Te koop in het Heemkundig Museum of door storting van 145 F. + 15 F. port op rek. nr. 000-1017071-26 van Druk. Lowyak, Sluizenstraat 67, 8401 Bredene.

GUSTAAF SOREL.

Tegen het einde van 1978 zal het boek "Gustaaf Sorel, zijn leven, zijn werk" verschijnen. Ingeleid door Frank Edebau bestaat het uit kritische artikels van : Karel Jonckheere, John Gheeraert, Daniël Van Hecke, Marcel Van Damme, Julien van Remoortere, Jan Vercammen, Hugo Brutin, Roland Laridon, Jan Guillemin, Gilbert Van Vlaenderen, Herman Moerman, Jacques-Gerard Linze en Alain Sougné.

De biografie is van Louis Sorel. Er zijn gedichten van Marc Braet, David Scheinert en C.-A. Wauters en een chaconne voor strijkkwartet van C.-A. Wauters.

Niet minder dan veertig zwart-wit en twintig kleurenproducties zullen een beeld geven van het oeuvre van de kunstenaar.

Er worden 100 luxe-exemplaren gedrukt, waarvan er 70 zullen worden verkocht met een originele tekening tegen de prijs van 3.000 F. bij voorintekening en 3.500 F. na het verschijnen.

Er worden 300 gewone exemplaren gedrukt waarvan de voorintekeningprijs vastgesteld werd op 1.300 F. en de boekhandelsprijs op 1.500 F.

VEURNE.

Einde november verschijnt het boek : "Veurne rond de la belle époque" van de hand van Albert Dawyndt. De auteur, reeds schrijver van de thans kwasi-onvindbaar geworden werken : "De Herbergen uit de jaren twintig", bewandelt deze maal de paden van de journalistiek in het oude Veurne tussen de jaren 1895-1905.

Alleen de voorintekenaars zijn verzekerd van een exemplaar. Vooraf in te schrijven, mits storting van 220 F. op postrekening nr 000-0450232-55 van Albert Dawyndt, Knollestraat, 11, 8480 Veurne.

OUDE AMBACHTEN.

Het derde deel van "Des métiers et des hommes" door Marianne Bernard Henry is thans verschenen. Het handelt over "Les ateliers d'art".

Ed. du Seuil. Prijs circa 400 F.

NIKOLAAS ZANNEKIN.

De Kulturele Raad van Diksmuide publiceerde een zeer goed werk onder de titel "Gedenkboek Nikolaas Zannekin". Prijs : 300 F. te storten op rek. nr 000-0913599-53 van Herwig Callewaert, Kapellestraat 57, 8160 Diksmuide.

OEKENE.

"Met pen en papier door Oekene" is een publicatie van Robert HOUTHAEVE. Belangstellenden voor dit sinds 1977 bij Roeselare gevoegd dorpje kunnen dit boek bij de auteur bestellen : Stampkotstraat 11, 8811 Oekene mits overschrijving van 170 F. op rek. nr. 000-1087038-56.

MINNEBO.

Over de Oostendse beeldhouwer Hubert MINNEBO verscheen bij de uitgeverij "Terre d'Europe" een prachtig geïllustreerd werk. De teksten werden verzorgd door 14 auteurs, waarbij we Jaak BROUWERS, Maurits BILCKE, Hugo BRUTIN, Paul CASO en Hubert DECLIEER noteerden. Prijs : 700 F.

GENEESKUNDIGE VOLKSPRENTEN.

Bij Interbook International (Schiedam) verscheen een heruitgave van het oorspronkelijk in 1918 uitgegeven boek van J.G. De Lint "Geneeskundige volksprenten in de Nederlanden". Prijs : 575 F.

DE WESTHOEK.

R. LANSWEERT, Westsluisstraat 2, 8991, Alveringem, publiceerde zojuist "De Westhoek tijdens de Franse Revolutie". Prijs : 300 F. Overschrijving op rek. nr 000-0179766-25 van de auteur zelf.

OUDE BELGISCHE BEROEPEN.

Het wordt een lolletje. Toen we het nieuwste produkt in de reeks "in oude prentkaarten" dat onder de titel "Oude Belgische beroepen" samengesteld door André ver Elst doorbladerden wilden wij voor onze streek wel volgende beroepen noteren : kindermeid, visser, redder, paardevisser, visverkoopster en ook een opkoper uit Westkerke. Maar wat daarnaast, een duiker uit 1950, een mannequin uit 1966 of een hoofdonderwijzer, de glazenier F. Van Immerseel, de loketbediende in het station en een autobestuurder komen doen kan bij de heemkundigen zeker niet au serieux genomen worden. Prijs : 425 F.

O.L.V. COLLEGE 100.

Een brok Oostendse onderwijsgeschiedenis werd door A. de Groeve en R. Van Craeynest te boek gesteld. Het "Gedenkschrift Onze-Lieve-Vrouwcollege Oostende ; 1878-1978" is een zeer keurige uitgave. Talrijke illustraties luisteren het boek op. Men kan bestellen door storting van 120 F. op rek. nr. 000-0026707-32 van O.L.Vr.College

WERKTUIGEN.

"Le livre de l'outil" door André Velter en Marie-José Lamothe is zojuist bij de uitgever Pierre De Méyère, 91, rue de Brabant, Bruxelles, van de pers gekomen. Dit prachtig boek geeft van een ganse reeks beroepen de werktuigen met klare foto's weer en duidelijke tekeningen lichten de variaties toe bij veel van deze werktuigen. De werktuigen houden verband met beroepen in zes grote hoofdstukken ingedeeld : de landbouw, het hout, het metaal, het papier, het leder, het glas. Het boek is duur, maar niet té duur voor zijn inhoud en presentatie. Prijs : 2.750 F.

JOHN GHEERAERT.

Als een soort vervolg op zijn boek "Als d'oude Peperbus vertelt" liet John Gheeraert nu "Vertellingen uit "Het Zeepaardje" drukken. Na een ten geleide van Marnix Gijsen en een herinneringsstukje van Georges Simenon laat de auteur ons weer van het goede Oostende genieten. De vernoeming van de elf hoofdstukken spreken reeds voor zichzelf : "Vertellingen uit de afspanning "In 't Zeepaard", "An American in Ostend", "Met Emiel Verhaeren op bezoek bij James Ensor", "Een prentkaart uit de Belle Epoque", "Och, zeetje van Oostende", "Oorlog en ... gouden twintiger jaren", "Oostendse Plate, wie ben je ?", " Toen was Oostende een lachende stad", "Couperus op Canapé", "Zonnige uurtjes in een zomerlijke stad" en "Uit liefde voor een Oostendse sirene". Gheeraert's "Vertellingen" lezen zeer vlot en zijn verlucht met 5 illustraties van Roland Devolder.

Warm aanbevolen. Te verkrijgen door storting van 215 F. (200 F. voor het boek + 15 F. verzendkosten) op rek. nr 000-0904945-32 van John Gheeraert, 8401 Bredene of in de lokale boekhandel.

VOLKSALMANAK.

Zoals ieder jaar is weer de volksalmanak voor Vlaanderen "'t Manneke in de Mane" verschenen.

Prijs : 60 F. (te bestellen bij Willem Denijs, Sint-Hubrechtstraat, 23, 8800 Roeselare).
Per post verstuurd : 70 F.

LEFFINGE GEWANDELD.

E. Vyvey heeft in samenwerking met Robert Demaeght en Willy Luca een wandelgids voor Leffinge samengesteld. Drie wandelroutes met een kaart zijn in een brochure gebracht. Te verkrijgen bij Robert Demaeght, Kievitstraat, 17, 8400 Oostende mits overschrijving van 40 F. op rek. nr 000-0874936-93.

BELGISCHE KUSTVLAKTE.

Een heel belangrijke verhandeling van de hand van Dr. Hugo Thoen verscheen bij de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone KUnsten van België. "De Belgische kustvlakte in de Romeinse tijd" is ongetwijfeld het interessantste werk dat over dit onderwerp gepubliceerd werd. Dr. Thoen heeft alle vondsten in de verschillende verzamelingen nagegaan en heeft tevens enkele medewerkers rond zich gehad die aan archeologische opgravingen met hem deelnamen. Voor kenners en liefhebbers van onze oude kustgeschiedenis een onmisbaar basiswerk !
Prijs : 1.200 F. te bestellen bij het Secretariaat van hogervermelde Academie, Paleis der Academiën, Hertogstraat, 1, 1000 Brussel (rek. nr 000-0035257-46).

ZEEMANSTAAL.

Door "De Vrienden van het Nationaal Scheepvaartmuseum" werd een boekje uitgegeven geschreven door J. Van Beylen, Conservator van voormeld museum, dat handelt over "Spreuken en gezegden ontleend aan de zeemanstaal".
Prijs : 50 F. (te bestellen bij de v.z.w. "De Vrienden van het Nationaal Scheepvaartmuseum, Steenplein, 1, Antwerpen).

VOLKSDEVOTIE.

De uitgeverij Roularta liet verschijnen "Volksdevotie in de Westhoek : Waar men gaat langs Vlaamse Wegen" door Roger Slosse. Onze bedevaartoornden, bidkapellen en bijhorende volksdevotie heeft de auteur in "De Weekbode" geregeld stukjes geschreven, die nu verzameld werden.
Prijs : 160 F. (te storten op rek. nr 000-0012145-20 van Roularta N.V. Roeselare).

Op 11 september 1973 verscheen er in het dagblad "Het Volk" een echt pittig stukje, waarin er ook wat giftige pijltjes afgeschoten werden.

"BELEID" werd geschreven door onze stadsgenoot, tevens een van onze ijverigste Vlaamse auteurs, Julien Van Remoortere.

Daar die kleine priknovelle nog vol aktualiteit zit, hebben we aan Julien Van Remoortere de toestemming gevraagd "BELEID" in ons tijdschrift over te nemen. Langs deze weg danken we hem oprecht voor zijn akkoord.

O. V.

-o-

B E L E I D

Vanop een hoogte keek de minister neer op de vallei.

- Prachtig, vond hij, echt een stuk natuurschoon, dat ongeschonden moet blijven. Ik wil dat het geklasseerd wordt.

- Gelijk hebt u, meneer de minister, beaamde de kabinetschef. Ik vind maar één ding jammer, namelijk die rivier.

- Rivier ? deed de minister verbaasd. Wat bedoel je ?

De dikke wijsvinger van de kabinetschef volgde de kronkels van de rivier, die zich langs gras en bospartijen door de vallei wentelde.

- Zoveel water dat zo maar verloren gaat, meneer de minister. Daar zouden wij iets aan moeten doen.

- Als het maar doen is ! riep de minister uit. Maar ja... wàt kunnen wij doen ?

- Het water opvangen, vond de kabinetschef. Kijk, als ik u mag suggereren dààr een stuwdam te bouwen, dan vangen wij àl het oppervlaktewater netjes op. Zoet water wordt kostbaar in deze barre tijden.

- Prachtig, vond de minister. Alleen vraag ik mij af wat er dan van de vallei zal worden ?

- Wel, die komt onder water, meneer de minister. Maar stel u voor : een meer van vijfhonderd vierkante kilometer oppervlakte ! Het grootste meer van ons land ! U wordt meteen de grootste merenbouwer uit onze geschiedenis !

Daar voelde de minister wat voor. Sito presto vloog hij in een legerhelikopter terug naar de hoofdstad, de kredieten werden uitgeplozen, de koffievrouw deed vlug een omhaling in de kabinetten, ergens werd een annemer bereid gevonden om tegen een zacht prijsje de stuwdam te bouwen, de kranten bewierookten de minister-merenbouwer en deze laatste voelde zich gelukkig als nooit tevoren en hij hoorde stemmen in zijn hoofd en hij kreeg steeds opnieuw dezelfde droom en hij zwom geestelijk in steeds grotere stuwmeren en zag héél het land als één groot meer, ontwaakte en vond dat lichtjes overdreven, inspecteerde de werken, zwolg in geluk en kreeg de ene euforie na de andere, met als toppunt de inhuldiging van de stuwdam.

De stuwdam sneed met zijn gebogen, betonnen rug de vallei af.

- Tiens, zei de minister vanop een hoogte. Waar is de vallei ?

- Onder water, meneer de minister, antwoordde de kabinetschef. Dat is een normaal verschijnsel.

- Waar zijn de lieve dorpen, de gras- en bospartijen, de landweggetjes, de koeien, de kevers, de vogels, de bloemen, de planten ? Waar ? vroegen enkele contestantten.

- Onder water, concludeerde men.

- Goed, wat doen wij met dat water ? vroeg de minister. We hebben nu een geweldige voorraad, maar wat doén wij ermee ?

- Bij de stuwdam bouwen wij de grootste kerncentrale van de wereld, fluisterde de kabinetschef hem toe. Een centrale heeft enorme hoeveelheden koelwater vandoen, dus ...

En zij bouwden een kerncentrale en deze functioneerde als geen andere en leverde drie maal meer elektriciteit dan het land kon verwerken.

- Wat doen wij met al die elektriciteit ? vroeg de minister zich af.

- Fabrieken bouwen, suggereerde de kabinetschef. Fabrieken weten daar wel raad mee.

En zie, nabij de stuwdam, nabij de kerncentrale rezen de fabrieken uit de grond en arbeiders kwamen en gingen, en de minister stond op een hoogte en tuurde door de rook van de fabriekschouwen naar het meer, dat hij gebouwd had.

- Wat doen wij met die fabrieken ? hoestte hij.

- Wapens maken, fluisterde de kabinetschef. Wapens openen alle grenzen. Wapens veranderen in goud. Wapens zijn de bloei van onze economie !

En de fabrieken vervaardigden wapens. Scheepsladingen gingen naar het buitenland : altijd woedde er ergens wel een oorlog. Het goud stroomde naar de schatkist en de minister zei : Wat doen wij met al dat goud ?

- Een natuurgebied kopen, stelde de kabinetschef voor. Ons land is niet meer zo rijk aan ongeschonden natuur. Laten wij een vallei kopen, ik weet wel waar.

- Prachtig, vond de minister en hij keek vanop een hoogte neer op de pasverworven vallei. Echt een stuk natuurschoon, dat ongeschonden moet blijven. Ik meen dat het beste meteen geklasseerd wordt.

- Gelijk hebt u, meneer de minister, beaamde de kabinetschef, maar als ik één zaak mag doen opmerken ?

- Spreek, drong de minister aan.

- Wel ... ik vind één ding jammer : die rivier daar. Zoveel water dat verloren gaat, hopeloos, onnuttig, ja, verkwistend zelfs.. En dat in deze tijden, waarin het oppervlaktewater zo kostbaar wordt...

Julien Van Remoortere.

HET A.M.V.C. EN OOSTENDE.

Het "Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven", afgekort met de initialen A.M.V.C., te Antwerpen is een gemeentelijke instelling, die echter het gehele Vlaamse land bestrijkt. Gesticht in 1933 met als uitgangspunt de Hendrik Consciencetentoonstelling van 1912. Adres : Minderbroedersstraat 22, 2000 Antwerpen. Museum toegankelijk voor het publiek, archief, toegankelijk voor studerende. De verzamelingen omvatten niet enkel de literatuur, maar het hele geestesleven sinds circa 1750. Uitgebreide verzamelingen handschriften, brieven, knipsels, iconografie, musicalia, toneel, Vlaamse Beweging, enz. Een "Klapper op het Bezit" (derde uitgave, 1973) ontsluit de overvloedige documentatie van het A.M.V.C. ; deze klapper verstrekt uiteraard geen inlichtingen over de omvang van het aanwezige archiefmateriaal maar enkel aanduidingen van de aard ervan. Zo bezit het A.M.V.C. dossiers met affiches, gedrukte documenten en knipsels van en over de stad Oostende ; de omvang is mij niet bekend.

E. Smissaert

ROLAND DEVOLDER.

De jonge kunstenaar, geboren te Oostende in 1938, studeerde aan de Akademie van Gent en is leraar aan de Akademie van Oostende. In een artikel "De teken- en etskunst van Roland Devolder", verschenen in het cultureel tijdschrift met-standing "Ons Erfdeel" (jaargang 21, 1978, nr 1, blz. 116-118) bespreekt de Oostendenaar Roland Laridon sober het werk van de artiest.

E. Smissaert

DRIEKONINGENFEEST... EEN TEOLOGEGANE STADSTRADITIE...

Driekoningen, Dertiendag wordt in onze huidige welvaartmaatschappij niet meer gevierd. Er zijn te veel gelegenheden gegroeid of geschapen om te pas of te onpas, zelfs in volle crisistijd, de voeten onder de tafel te schuiven en te feesten.

Het is nog zo heel lang niet geleden - misschien in de tijd van een generatie - dat de oude traditie van het Driekoningenfeest in stad en land teloorving. Op Driekoningendag bakten de huismoeders weleer een grote taart waarin één boon stad, verdeelden de taart onder de huisgenoten, en hij of zij, die de boon onder de tanden kreeg was voor deze avond, de koning.

In vroegere tijden vond dit feest niet alleen plaats in de huiskring. Ook voor-aanstaanden van de stad, burgerlijke, kerkelijke en militaire overheden kwamen op 6 januari 's avonds samen "omme den Coninck te trekken". Deze traditie werd ook in onze stad in ere gehouden.

6 januari was in vorige eeuwen voor burgemeester en schepenen een welgekomen gelegenheid om al was het maar éénmaal hun onderlinge veten en twisten, hun soms tegenstrijdige belangen te vergeten bij een stuk lekkere taart en een of meer roemers benevelende wijn. Op dergelijk feest, dat toch iets te maken had met godsdienst mocht natuurlijk de pastoor van de enige parochie, die Oostende in de 17e en 18e eeuw gelde, niet ontbreken. En de militairen, het waren wel vreemdelingen en daarenboven nog een lastig volkje, maar al was het maar "omme te houden alle goede correspondentie", zij ook werden op deze festiviteiten uitgenodigd, de stadsgouverneur, de sergeant-major en de hogere officieren.

Het Driekoningenfeest ging normaal door, hetzij in de Stadsconciergerie- een hotel in het stadhuis, hetzij in een of ander belang-estaminet van de stad en dit altijd op stadskosten, wat dacht je wel?

Men was amper een paar maanden bezig met het opruimen van het puin na het Beleg van 1601-1604, men was maar pas begonnen aan de moeizame reconstructie van de stad of onze burgervaders achtten het reeds wenselijk het eerste Driekoningenfeest van de 17e eeuw te moeten houden. "Up den VJe January 1605 verteert ten huuse van de voorseyde Pr. Gabriel dit was de "weert in de Drye Ghebroeders" - als mynheeren de deken pastoor ende van der wet vergadert waren omme te trekken den Coninck" 27 P.14 sch.

Twee jaar daarop nl. op 6 januari 1607 zijn de uitgaven voor dit feest reeds tot 84 P. opgelopen "als mijn heeren de deken pasteur ende van de wet daertoe geenoot hebbende de gouverneur ende andere vergadert zynde omme de coninck te trecken".

In 1608 lezen wij ; "Up den VIe January 1608 verteert in de conciergerie als myn heeren van der wedt vergaedert waren omme te trecken den Coninck daertoe ghenoot hebbende de pasteur mynheer den gouverneur sergeant-major ende andere" de som van 152 P.P.

152 P.P. is toch een hele som voor een stad die om begrijpelijke redenen in een hachelijke finantiële situatie verkeerde. Zoals de stadstresorier het vermeldt "deur tcleene incommen van de voorseyde stede", heel wat bronnen van inkomsten waren na 1604 weggevallen zoals "huysrenten, cheynssen van lande, lakenstallen, pontghelt, recht van de vierboete" en nog vele andere, en ook door" de quade betalinghe van de pachters. Om te kunnen starten had de stad zelfs geld moeten ontlenen aan hoge interest bv. aan de burgemeester Eloy Masin, 100 Pond Gr. aan liefst 10 %.

Terloops gezegd, onze eerste burgervader woonde de eerste twee jaren niet in het troosteloze bouwterf : Oostende, maar op een "buitentje" te Snaaskerke. Voor zijn verplaatsing "te peerde" tussen Oostende en Snaaskerke kreeg hij in 1605-1606 een vergoeding van 150 PP.

Wanneer de Commissarissen, van de Regering, belast met het toezicht op de Stadsrekeningen hogervermelde uitgave van 152 PP. vaststelden, vonden zij het voor een arme stad als Oostende welletjes geworden. In margine noteerden zij het volgende : "Commissarissen ordonneren dat men van nu voortaan versparen zal in deze therynghe aldat doendelyk wierdt regard nemende up de groote armoede deser stede up peyne van radiatie".

En ja het stadsbestuur lette wat beter op zijn onredelijke uitgaven, want niemand van de Wet was bereid om voor deze esbatterementen klinkende munt uit eigen zak te betalen.

Zo heel lang duurde het toch niet of deze uitgaven gingen weer hoge toppen scheren. Ter illustratie in 1664 lezen wij

"Betaelt aen den Heer Don Predo de Chavala gouverneur deser stede de somme van 11 C PP. in redemptie van een stuck wijn by myn heeren up de collegie drye Coninghen avondt lastleden". Onder de rubriek "Anderen uytheven van ordinaire teire" - Eerst an de ordinaire Coninckfeeste op de 6 january 1663 de somme van IIII LXXIIII P (424 PP.) en zo ging men naar nieuwe records in de uitgaven.

U zult zich misschien wel afvragen hoelang deze traditie van het vieren van het Driekoningenfeest door het stadsmagistraat in het leven werd gehouden. Het antwoord op deze vraag moeten wij U jammer genoeg schuldig blijven.

Daniel Farasyn

ZANDVOORDE.

In november verscheen een album "Zandvoorde toen" met een 23-tal reproducties van prentkaarten over het oude Zandvoorde. Die uitgave in het kader van het jaar van het dorp werd helaas, driemaal helaas, slechts op 200 exemplaren uitgegeven ! Ze werden omseggens in één week-end verkocht.

Hopelijk verschijnt er een heruitgave. En waarom niet een completere uitgave, want naast twee na-oorlogse kaarten en een volledige reeks van 10 kaarten werden er slechts 11 van de 16 (of 20 ?) kaarten van vóór W.O. I gereproduceerd. Hopelijk kan men tegen dan de ontbrekende nummers ontdekken.

O. V.

180 !

't zijn er 180 geworden ! Ja, ons tijdschrift omvat niet minder dan 180 pagina's in 1978. We danken hierbij al onze vaste en ook onze gelegenheidsmedewerkers die ons tijdschrift "De Plate" zo interessant mogelijk en daarin voor elk wat wils hebben trachten te brengen.

Hopelijk brengt het jubeljaar 1979 (25-jaar bestaan van "De Plate") een even rijke oogst. Binnenkort verschijnt de inhoudstafel van het jaar 1978, dat opnieuw samengesteld wordt door Jozef Klausling. In het volgende nummer brengen we daar meer nieuws over. Tot 1979 !

O. V.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
P. V. B. A.

Adolf Buylstraat 33
8400 - Oostende Tel. 70.17.33
en in haar bijhuizen

D E P L A T E

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Redactieraad : Omer VILAIN, Jozef KLAUSING, Jan DREESEN, Walter MAJOR
en Emile SMISSAERT,

Omvang van de 7de jaargang : 8 nummers : 180 pagina's
Index : 37 pagina's
Totaal : 217 pagina's

-o-o-o-o-

I N D E X

op de

JAARGANG 1 9 7 8

Samenstelling :

Jef KLAUSING

OOSTENDE

1979

-o-o-o-o-o-o-o-o-

AANTEKENINGEN BIJ DE KLAPPER VOOR 1978

Dit is de derde klapper op ons tijdschrift, de tweede die over één volledige jaargang loopt.

Wij danken de vele belangstellenden die door hun opbouwende kritiek medehelpen om van de klappers iets bruikbaar en handigs te maken.

De informatie in ons tijdschrift verwerkt is zeer uitgebreid en omvangrijk, wat onderhavige klapper nog eens bewijst.

Niet alleen de bijzonderste onderwerpen en feiten werden in deze klapper opgenomen, maar eveneens steekwoorden die naar een of andere bijdrage verwijzen en aldus bijkomende verwijzing het informatief karakter er van uitbreiden.

Deze klapper is in zijn geheel op dezelfde manier opgevat en uitgewerkt als die voor 1977.

Met het oog op de betere verwerking en terugvinden van de informatie heeft de redactie met ingang van begin 1978 de nummering van de bladzijden van het tijdschrift uitgebreid met een doorlopende nummering van de eerste bladzijde af tot en met de laatste en voorafgegaan door de jaargang van het tijdschrift.

Bij de verwijzingen naar de bladzijden wordt met deze nummers rekening gehouden, evenwel zonder opgave van jaargang.

Verdere praktische schikkingen :

1. Alle behandelde onderwerpen, samen met namen van auteurs en anderen staan op één lijst, in doorlopende alfabetische volgorde ;
2. Van de zaaknamen wordt het lidwoord (wat tussen haakjes opgegeven wordt) NIET medegerekend voor de alfabetische volgorde ;
3. Bij familienamen wordt het lidwoord dat in de naam begrepen is (Van..., de..., enz.) wél meegeteld in de alfabetische rangschikking ;
4. Voor straatnamen met de naam van personen wordt de volledige naam, inclusief de voornaam, gebruikt bij de rangschikking, voor zoverre deze op de officiële lijst voorkomt. Albrecht Rodenbachlaan wordt aldus gerangschikt onder A en niet onder R.
5. Afkortingen tussen haakjes hebben volgende betekenis :
(A) - auteur van een besproken werk ;
(B) - auteur van een bijdrage ;
(V) - voordracht of voordrachtgever ;
(+) - overlijdensbericht.
6. De lijst met besproken boeken wordt afzonderlijk weergegeven terwijl eveneens een lijst met bibliografie van zaken of personen hierop aansluit.

Aldus hebben wij gemeend de klapper bruikbaar te maken voor ieder die ons tijdschrift als naslagwerk wil gebruiken.

Kommentaar op de hierboven aangehaalde werkwijze wordt steeds met dank verwacht en zal worden in aanmerking genomen bij de volgende klapper.

Jef KLAUSING

A.

AARTSHERTOGINNESTRAAT	50	65	98
AARTSHERTOGSTRAAT	50		
ACACIALAAN	50	52	
ADOLF (Prins van Engeland)	42		
ADOLF BUYLSTRAAT	23	25	
AIGLE d'OSTENDE (bark - 1841)	111		
ALBERTLAAN	51		
ALBERTUS (Mariakerke)	18		
ALBERTUS RONDPLEIN	54		
ALBRECHT (Aartshertog)	97	173	
ALBRECHT RODENBACHLAAN	50		
AL GERARD (bokser)	116		
AMBACHTSTRAAT	53		
AMBACHTEN	174	175	
AMERIKALAAN	53		
AMMUNITIESTRAAT	50		
ANGLIKAANSE KERK	106		
ANTIIEK (maritieme)	39		
ANTOINE BELPAIRESTRAAT	50	78	
ANTONY (fotograaf)	108		
ARBEIDSVOORZIENINGEN IN 1898	120		
ARCHEOLOGIE	(V)	2	151
ARCHIEF (stad Oostende)	42	67	
ARCHIEF EN MUSEUM VAN HET VLAAMSE CULTUURLEVEN	178		
ARCHITECTEN (zie : Bouwmeesters)			
ARMENZORG (1855)	117	130	
ARTESISISCHE PUT	58		
ASAERT C. (stuurman O.119 in 1874)	128		
ASSCHENDAELE	26		
ASSISIELAAN	50		
ASTAR K. (A)	22		
ASTRIDLAAN	57		
AUBREA (Frans plaatskommandant)	42		
AUGUST STRACKESTRAAT	50	86	
AUGUSTINESSEN (zie : Zwarte Zusters)			
AVISOSTRAAT	53		

B.

BAETENS R. (A)	109			
BAKKERS (staking 1797)	64			
BALLEGEER Johan (A)	3			
BALLET	128			
BARBIER Rina (A)	128			
BARRAT (Mr. en Mw.) (gift museum)	152			
BAS (=weg)	56			
BASSIN (zie : dokken)				
BEAUFORT (Frans plaatscommandant 1796)	64			
BEDEVAARTEN	18	176		
BEENHOUWERSSTRAAT	54			
BEERNAERT Auguste (staatsman en Nobelprijs)	156			
BEERNAERT Euphrosine (kunstschilderes)	20	67	156/158	
BELEG 1604	142			
BELGISCHE ZENDINGSKERK	19			
BELLAERT H. & J. (B)	22	36		
BELLAERT J. (bouwmeester)	125			
BELLE EPOQUE	(V) 60	174		
BELLE POULE (vaartuig 0.27/1868)	128			
BERNARD HENRY (Marianne) (A)	174			
BEROEPEN (zie : Ambachten)				
BESCHIETING (onder Frans bewind)	65			
BEVOLKING 1785-1798	97			
BEZETTINGEN (zie onder : Franse, Oostenrijkse, Duitse Romeinse bezetting)				
BIERCOO	152			
BILLIET G. (A)	38	159		
(B)	4	23	42	64
		89	115	
BILLIOUW Omer (molenaar)	112			
BINNENSCHIPPERS (gilde)	23	64		
BLAKE Th. (maire 1801)	89			
BLANKENBERGESTRAAT	51			
BLAUWE SLUIS	23			
BLONDE (Mw) (Gift museum)	152			
BLONDE Arsène (Captain - gemeenteraadslid)	154			
BLONK W.G.A. (A)	95			
BOCHART E. (A)	55	58	78	
BOEHME F. (V)	1	2		

BOEKARESTSTRAAT	5		
BOEL (familie - luchtvaartpioniers)	13		
BOELS (visrokerij)	161		
BOENS Daan (dichter)	48	173	
"BOETE" (Van Houcke van de Kongo) (visroker)	161		
BOHEMERS	153		
BOKSEN - BOKSERS	116		
BOLWERKSTRAAT	52		
BOMBARDEMENT (Engels)	65		
BONAPART (zie : Napoleon)			
BOOGSCHUTTERS Gilde (zie : Sint-Sebastiaansgilde)			
BORREMANS H. (lithograaf)	94		
BORREY Robert (scheepsbouwer)	35	86	152
BORREY Roger (gift museum)	88		
BOSJE (Het) (zie : Maria-Hendripapark)			
BOSSUET François (school voor Teken- en Bouwkunde)	71		
BOSSUYT (V)	2	40	
BOUITEVILLE (inspecteur Franse bezetting)	63		

BOUWMEESTERS zie :

BILLAERT J.	HOSTE Huib
CARBON	LAUREYS Felix
CHAMBON A.	MANSART François
CHRISTIAENS	NAERT J.
CLEMENT	NOTENBOOM J.J.
COLOMBIE	OTTEN
CREMERS	PIL
DANIELS	RAOUX A.
DE DONCQUERS M.A.	ROSSEELS Felix
DELACENSERIE	ROUVROY A.
DELBOVE L.	SERNEELS E.
DE RYCKER	SEULEN
DE VRIESE E.	SMIS
DUBOIS Marc	VANDAMME G.
DÛJARDIN Antoine	VANDER BANCK J.
FOUCQUET P.L.	VAN HERCKE Pierre
FRANCKEN Daniel	VAN YSENDYCKE
HINTJENS	
HOBE	
HORTA V.	

BRABANTSTRAAT	115
BRACKX Louis (wagenmaker)	113
BRAECKE Pieter (beeldhouwer)	96
BRAEMS Jean Pierre (A)	3
BRANDWEER	59
BREDENE	9 18 23 46 57 176
BRIEKENOVEN (gebouw)	28
BROOD (manier van bakken)	14
BROUW Johan (koopman en consul 1669)	11
BRUGGE	19 102
BRUGGE ZEEHAVEN	129
BRUGGESTRAAT	53
BRUGSE POORT	24
BRUHN Gerd (maritiem antiek)	39
BRUIJN J.R. (A)	11
BRUSSELSTRAAT	125
BRUYLANT (Frans plaatscommandant)	42 43
BRYN John (A)	102
BUELENS Félix (kunstschilder)	26
BUFFA Joseph (fotograaf)	102
BUITENHOFSTRAAT	53
BULCKE Emiel (kunstschilder)	27
BUNING L. (A)	19
BURGEMEESTERS zie :	
DECIO Diego	
DE KNUYDT J.	
DELMOTTE Ch.	
DEWULF Ch.	
GALLOIS Th.	
HAMMAN	
JANSSENS Charles	
PERLAER A.	
RAY Thomas	
VAN GLABBEKE Adolf	
VAN ISEGHEM A.J.	
WIELAND August	
BUTTIENS (Mw) (+)	33

C.

CAMPERT R. (4)	6		
CALLEWAERT Herwig (A)	174		
CAPUCIJNEN	4	43	64
CAPUCIJNENKERK	89		
CAPUCIJNENSTRAAT	5	23	115
CARBON (architekt)	155		
CARILLON (Le) (weekblad)	6		
CAROEN-CATRYSSSE (Mw. P.) (gift museum)	103		
CASINO	94		
CATTRYSSSE Paula (B)	30		
CEDERDREEF	51		
CENAKEL (gebouw)	28	29	
CERCLE ARTISTIQUE D'OSTENDE	26	62	
CERCLE DES BEAUX ARTS D'OSTENDE	26		
CERCLE MILITAIRE	152		
CERCLE DU PHARE (gebouw)	159	160	
CHAMBON Alban (architekt 3de Kursaal)	108	125	159
	160		
CHANTILLYLAAN	54		
CHESTERTON G.K. (over Oostende)	44		
CHEULLET R. (gift museum)	152		
CHOCQUEEL A. (archeoloog)	88	151	
CHRISTIAENS B. (architekt)	30		
CHRISTIAENS (1855 lid Sint-Vincentiusgenootschap)	117		
CHRISTINASTRAAT	5	23	51 78
CIRCUS	39	163	
CIRKELSTRAAT	51		
CLAYS Paul-Jean (marineschilder)	12		
CLEMENT Alphonse Marc (architekt)	99		
CLIVIALAAN	51		
CLYBOUW Karel (B)	(B) 9	46	(A) 176
COLOMBIE (architekt)	30		
COLOMBIE-GOBIN (Mw. Wed.) (†)	124		
COLLEYE (lithograaf)	95		
COMEDIESTRAAT	115		
COMMISSIE VOOR STEDENSCHOON (1928)	48	85	
COMMUNE (Place de la ...)	79		
COMPAGNIESTRAAT	53		

CONCEPTIONISTEN (zie : WITTE NONNEN)			
CONSTANT PERMEKELAAN		51	
COOLS Etienne (V)		2	151
COOPMAN Jan (B)		172	173
COONEY J. Jr. (président de la municipalité 1796)		64	
COQ d'OR (Au..) (herberg Nieuwpoortsteenweg)		56	
COURSES (Avenue des...)		52	
CREMERS V. (architekt)		62	
CREVITS R. (A)		129	
CROMMELYNCK F. (A)		6	22
CRONE C. (A)		176	
CULINAIRE FOLKLORE		14	155
CUMBERLEDGE Marcus (Eng. dichter over Oostende)		44	

D.

DANIELS (architekt)		126	
DAVELUY Jules (drukker-uitgever)		26	31 58 59
DAVELUY (Huis : fotograaf)		102	
DAVID (Hotel Leopold II)		79	
DAVOÛT (Frans generaal)		89	
DAWYNDT (gift museum)		152	(A) 174
DEAN Roger (A)		39	
DE BAILLIE Willy (A)		57	
DE BAL F. (raadslid 1810)		115	116
DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE R. (A)		18	44 105
DE BONINGE Joseph (Skr. Sint-Vincentiusgenootschap 1855)		117	
DE BROUWERE Edmond (atheneumleraar)		143	
DE BROCK Walter (B)		154	155
DE BURBURE DE WESEMBEK Albert (marinehistoriograaf)		154	
DECIO Diego (Burgemeester 1655-1675)		11	
DE CLERCK Jan (kunstschilder)		27	48
DECLOEDT (Dr.) (woonhuis)		28	29
DE CUYPER Ed. (ingenieur Openb. Werken)		59	
DE DONCQUERS M.A. (architekt)		62	99
DE FACQZ (Franse bezetting)		5	
DE FRANCE Hubert (A)		150	
DE GEYTER Jaak (B)		118	
DE GHISTELLES Pieter (1604)		142	
DE GROEVE Jan (uitgever)		3	

DE GROEVE A. (A)		175		
DE HAAN David (A)		84		
DE(N) HAAN (gemeente)		18	85	
DE HERDE Regnier (kunstschilder) (A)		3		
DE JOODE Ton (A)		83		
DE KNUYDT J. (Présid. de la Municipalité 1796)		63		
DELACENSERIE (architekt)		96	126	169
DELBOUILLE Louis (bankier en bouwpromotor)		58	125	
DELBOVE Leopold (architekt)		125		
DELLARD (Baron - Frans plaatskommandant)		115		
DE LINT J.G. (A)		175		
DELMELLE Joseph (A)		39		
DELMOTTE Ch. (burgemeester 1814)		116		
DE MAERE d'AERTRYCKE (Baron August)		129		
DE MEY Leonard (schipper O. 63 1852)		128		
DENEWETH Michael (A)		128		
DEPOT VOOR BEMANNINGEN		107		
DEPT G.G. (Prof.)		45		
DERDE BASSING (zie : DOKKEN)				
DERTIENDAG (zie : DRIEKONINGEN)				
DE RUYTER (admiraal)		11		
DE RYCKER (architekt)		126		
DE SMEDT Henri (A)		102		
DE SMET DE NAEYERLAAN (Graaf)...		52		
DE SMET Aimé (1855)		117		
DE SNERCK Gaston		155		
DESOUTER Albert & Zonen (fotograaf)		102		
DE VALLYDARIS Ferdynande (Gouverneur Oostende 1673)		11		
DE VETTE J. (Franse bezetting - 1ste schepen)		42	43	
DE VOLDER Roland (kunstschilder)		178		
DEVRIENDT Roger (dichter)	(A)	38	171	
	(B)	49	92	130
DEVRIENDT Daniel: (beeldhouwer)		88		
DEVRIESE E. (scheepsschilder)		128		
DEWILDE Jacques (kapitein Mathilde 1863)		99		
DEWULF Charles (burgemeester)		169		
D'HONT André (A)		84		
DIERICKX (Sint-Vincentiusgenootschap 1855)		117		
DIJKEN		62	64	89
		90	115	

DIKSMUIDE		174			
DIKSMUIDESTRAAT		50			
DOKKEN		23	48	85	159
		160	164		
DOMELA NIEUWENHUIS NYEGAARD J.D. (Dominee)		19			
DOMINIKANENKERK		16	31		
DORPEN (in West-Vlaanderen)		60			
DREESEN J.-B.	(V)	1	2		
	(A)	47	48		
	(B)	1	2	10	20
		40	60	68	82
		85	87	88	103
		107	112	132	137
		138	150	151	152
		153	155	161	
DRIEKONINGEN		9	179		
DUBOIS Marc (architekt) (B)		30	85		
DU BOIS Ch. & Emile (1855)		117			
DUINENGALM (De) (weekblad)		16			
DUINENKERKJE		165			
DUINENSTRAAT		51			
DUINENWEG		54			
DUITSE BEZETTING (1914-18)		31			
DUITSLANDSTRAAT		50			
DUIVENHOKSTRAAT		51			
DUJARDIN Antoine (architekt)		26	28		
DWARSSTRAAT		51			
DYSERINCK René		88			
E.					
ECHO d'OSTENDE (L') (weekblad)		26	59		
ECOLE DES MOUSSES		63			
ECREVISSE (Commandant Visserijwachtschip)		107			
EDMOND LAPONSTRAAT		51			
EDWARD ANSEELEKAAI		51			
EECKHOUT Raoul (A)		57			
EIGEN HAARDSTRAAT		79			
ELISABETHLAAN		55			
ELLEBOUDT A. (gemeenteraadslid)		154			
ELLIPTIQUE (Place ...)		52	79		

EMMA (Oostendse sloep 0.119)	128
ENGELS Rosane (+)	9
ENGELS GARNIZOEN	34
ENSOR James	6 7 26 48 85 165 173
ENSORGAANDERIJ	52
ENTREPOT	58
ERNEST FEYSPLEIN	51
EUPHROSINE BEERNAERTSTRAAT	99
EUTERPE (Harmonie)	59

F.

FALLOT DE BEAUMONT (Bisschop)	89
FARASYN Daniel	(V) 2 87 (A) 4 45 58 122 (B) 21 48 50 78 97 147 149 179
FELIX LAUREYSSTRAAT	52 79
FELIX Armand (Atheneumleraar)	143
FEUILLE D'OSTENDE (weekblad)	105
FICHEFET (gebouw)	28 29
FOLKLORE IN BELGIË (levende...)	38
FONOPLATEN (hoezen van ...)	39
FORT NAPOLEON	154
FORTUINSTRAAT	53
FOTOAMATEURSCLUB (Oostendse)	(V) 2
FOUCQUET P.L. (architectuurcriticus)	30
FRANCIS VERESTRAAT	78
FRANCKEN Daniel (architekt)	125
FRANSE BEZETTING	4 23 42 64 89 97 115 137 153 175
FREGATSTRAAT	53
FREDERICQ II (Oostendse sloep 0.60)	128

G.

GALLOIS Th. (président de la Municipalité)	64
GARDE NATIONALE (te Oostende)	90
GARNIZOEN (1798)	65
GARRE VAN KONNEE	86 118
GEERTS (Pater O.P.) (A)	16 31

GELDHOF P. (B)		133	137
GELUKKIGE HAARD		51	
GEMEENTERAAD (Franse bezetting)		5	23
GENERAAL JUNGBLUTHLAAN		52	
GERANIUMLAAN		51	
GERARD Ch. (Kdt Schoolschip 1873)		63	
GERARD (Mw.) (gift aan museum)		152	
GERLIER (lithograaf)		95	
GERRITS Jan (beeldhouwer)		96	
GESCHIEDENIS (provinciale prijskamp 1980)		104	
GESELLE Camille (A)		57	
GEVANG		57	65
GEVELS (merkwaardige)	(V)	2	
GEZELLE Guido		91	
GHEERAERT John	(A)	3	9 22 95
		176	
	(B)	6	44 162
GILDEN (Sint-Sebastiaan-binnenschippers)		64	
GISTEL		18	38
GISTELSE STEENWEG		25	79
GLAZENSTRAAT		52	79
GOBIN Jean (Cercle des Beaux Arts)		26	
GODELIEVE (van Gistel)		18	38
GOEDE WINDSTRAAT		52	
GOES Theo (visroker)		161	
GOUVERNEMENTSGEBOUW		25	
GOUWELOZESTRAAT		52	
GROENTEMARKT		115	
GROTE MARKT		152	
GROTE VLIET		23	
GUIDO GEZELLESTRAAT		50	

H.

HAAGROZENLAAN		50	53
HAELLENLAAN		51	
HALLE Oscar (kunstschilder)		27	
HAMMAN Ed. (kunstschilder)		20	71 156
HAMMAN (burgemeester 1796)		63	
HAMMAN (1855)		117	
HANDELSDOKKEN (zie : DOKKEN)			

HANDELSKAMER	89				
HANDELSRAAD	89				
HANDELSRECHTBANK	66				
HANSEN A.J. (A)	110	127			
HARINGZOUTERIJEN	63	161			
HAVEN	23	64	89	94	
	109	110	111	127	
	128	173	162	173	
HAVENVLIET	23				
HAZEGRAS	23	65	79	90	97
HAZEGRASKERK	105				
HEERENVEEN	141				
HENDRIK BAELSKAAI	51				
HENDRIK SERRUYSLAAN	52	78			
HEINDERSON Michel (schipper 0.60)	128				
HERMANN J. (schipper Mathilde 1851)	63				
HERTOGENPLEIN	52	78			
HERTSTRAAT	5	50			
HINTJENS Isidoor (architekt)	28	29			
HOBE (architekt)	125				
HOEFIJZERSTRAAT	52				
HOESTERSSTRAAT	53				
HOEVEN	39				
HOFSTEDESTRAAT	51				
HOFSTRAAT	52				
HOLVOET Benoît (stadsafgevaardigde 1813)	116				
HONDEKARREN (Melkmeisjes en ...) (B)	3				
HONDSROZELAAN	50				
HOOPSTRAAT	53				
HOOP IN DE TOEKOMST (toneelmaatschappij)	59				
HORTA V. (architekt)	105				
HOSPITALEN	23	62			
HOSTE Anselm (A)	38				
HOSTE Huib (architekt)	28				
HOSTYN Jérôme (poppenspel Kallemeoie)	145				
HOSTYN Norbert	(V)	1	20		
	(B)	10	12	26	27
		35	39	58	61
		94	98	105	108
		113	117	130	156
		164	169		
HOSTYN Robert	(B)	17	31	47	166
				168	

HOTELS :				
	NATIONAL		10	
	VIKING		28	
	LEOPOLD II		79	
	DU PARC		99	
	FONTAINE		99	
	DU COMMERCE (1810)		115	
	LES DAUPHINS		125	
	ROYAL PHARE		126	
	DE BRUXELLES		126	
	DES BAINS (1829)		147	
	d'ALLEMAGNE (1829)		147	
	ST. MICHEL (1829)		147	
	HOUTKAAI			52
	HOUTHAEVE Robert (A)			175
	HOYS J.			65
	HUITRES (rue des ...)			53
	HUXLEY Aldous (A)			6
	HYACINTENLAAN			51
	I.			
	IEPERSTRAAT		10	
	IERLANDSTRAAT		50	
	IJSPUT		97	
	IJZERSTRAAT		10	125
	IMPASSE DE LA RUE DE FLANDRE		79	
	INDUSTRIËLE ARCHEOLOGIE		121	
	IPPEL Simon	(B)	25	41 56
		(gift museum)	152	
	IRISSTRAAT		79	
	I.S. (rederij)		39	
	J.			
	JAARVERSLAG 1977		47	73
	JACOBSENSTRAAT		51	
	JAMES ENSORGAANDERIJ		52	
	JAN VAN EYCK (vaartuig 1830)		128	
	JANSSENS Charles (burgemeester)		59	
	JARDIN DE COMPAGNIE (rue...)		55	
	JEUNE LEONARD (vissersloep 0.63)		128	
	JOBARD J.B. (lithograaf)		94	
	JOBE Joseph (A)		83	
	JONCKHEERE Karel (A)		49	57 85 122
	JOZEF (Aartshertog van Oostenrijk)		42	
	JOZEF II		42	64
	JOZEF II STRAAT			52

K.

KAAISTATION (zie : STATION)				
KAAISTRAAT	98	99	115	126
	147	155		
KADETTENSCHOOL (1867)	63			
KALFSHERSENSSAUS	155			
KALKAART	88			
KALLEMOEIE (Poppentheater)	2	108	139	143
KALVERENMARKT	5	97		
KAMER VAN RETHORICA	115			
KANT EN SPELLEWERKSTERS	3			
KAPELLESTRAAT	52	113	115	
KAPELLEBRUG	79			
KAPELLETJE VAN BREDENE	18	176		
KAREL JANSSENSLAAN	52			
KARNAVAL	21			
KARNAVALSTOET	88			
KARNEMELKSTRAAT	5	23	51	
KASTANJEDREEF	51			
KATTESTRAAT	25			
KAZERNELAAN	25			
KAZERNES	5	23		
KEIZERSKAAI	52	54	79	
KEIZERSPOORT	79			
KENNETH Frances (A)	39			
KERKHOF	42			
KERKHOFSTRAAT	53			
KERKSTRAAT	23	52	82	94
KERMISSEN	39			
KERNEMELKSTRAAT (zie : KARNEMELKSTRAAT)				
KESSELS Herman	71			
KIEZERS (1797)	64			
KINDERRIJMPJES	10			
KING EILEEN (A)	84			
KIOSK WAPENPLEIN	3			
KLAUSING Jef	70	96	99	108 120
KLAVERSTRAAT	53			
KLEINE CHRISTINASTRAAT	51			
KLEINE WESTSTRAAT	5			

KLOOSTERS zie :

AUGUSTINESSEN
 CAPUCIJNEN
 CONCEPTIONISTEN
 DOMINIKANEN
 ORATORIANEN

WITTE NONNEN
 ZUSTERS VAN DEN H. JOZEF
 ZUSTERS VAN SINT-ANDREAS
 ZWARTE ZUSTERS

KOEIENSTRAAT	53	
KOERSENLAAN	52	
KOERSENPLEINLAAN	52	53
KOLONIALE DER KUST	53	
KONINGINNELAAN	10	62
KONINGIN ASTRIDLAAN	52	
KONINGSTRAAT	52	
KONINKLIJK LYCEUM	57	
KONNEE (Garre van ...)	86	118
KONTERDAM	168	
KOOLKAAI	52	
KOOLMARKT	57	
KOOPHANDELSPLAATS	53	
KORENSTRAAT	54	
KORTE KROMMESTRAAT	51	
KORTE PEPERSTRAAT	50	65
KORTESTRAAT	5	
KRINGSTRAAT	51	
KROMMESTRAAT	51	

KUNSTSCHILDERS zie :

BEERNAERT Euphrosine
 BUELENS Felix
 BULCKE Emile
 CLAYS P.J.
 DE CLERCK Jan
 DE HERDE Regnier
 DE VOLDER Roland
 ENSOR James
 HALLE Oscar
 HAMMAN E.
 MESEURE F.L.
 MOHRMANN H.

MUSIN F.
 PERMEKE Constant
 PERMEKE Henri
 PIECK Anton
 P.N.
 ROYON Louis
 SERRUYS Louis
 SOREL Gustaaf
 SPILLIAERT Emiel
 SPILLIAERT Léon
 VAN CUYCK Ed.
 VAN CUYCK Octaaf

VAN CUYCK T.A.				
VAN HESTE E.				
VAN WIJNENDAELE				
WEYTS P.C.				
WIEDEN W.				
WOLVENS H.V.				
KURSAAL	108			
KUSTWACHT	39	63	99	107
L.				
LABORATOIRE (Place du ...)	50			
LAGAE Jules (beeldhouwer)	17P			
LAGAST (1855)	117			
LAMOTHE Marie José (A)	175			
LANDSCHAPPEN (Prov. Comité voor Monumenten en)	41			
LANGESTRAAT	5	23	50	64
	65	79	97	
LANSZWEERT E. (1810-1855)	115	117		
LANSZWEERT R. (A)	175			
LAROYE (gemeenteraadslid 1928)	48			
LAUREYS Felix (architekt)	105			
LAUWEREINS (Dr.) (woning)	28			
LAUWEREINS John (Ere-Schepen) (B)	120			
LAWRENCE D.H. (A)	6			
LEANDRE VILAINPLEIN	52			
LE BIEN VENUE (Oostendse Schoener)	111			
LEBON (fotograaf)	3	102		
LEEUWERIKENSTRAAT	52			
LEFFINGESTRAAT	79	98		
LEFFINGE	88	176		
LEGE WEG	52			
LEOPOLD (Boulevard...)	54			
LEOPOLD I PLEIN	52	78		
LEOPOLD II	26			
LEOPOLD II GAANDERIJ/GALERIJ	52	78		
LEOPOLD II LAAN	23	97	125	
LEOPOLD II STRAAT	54			
LEOPOLD III LAAN	52			
LEOPOLDPARK	48	171		

LEOPOLDWIJK	168			
LEROY Robert (A)	102			
LIBIN André (B)	143			
LIDGELDEN	40	152		
LIEBAERT A. (Rederijker 1810)	115			
LIEVENS William (A)	102			
LIJNDRAAIERSSTRAAT	5			
LIMOUSIN (Frans plaatscommandant)	43			
LLOYD RESIDENCE	98			
LODEWIJK XVIII	116			
LOETE	14			
LÖHR P. (raadslid Franse bezetting)	5			
LOODSEN (1839)	111			
LOONTIENS C. (A)	22	78	106	126
LOUISASTRAAT	99	115		
LUCHTVAARTGESCHIEDENIS (Cahiers voor ...)	13			
LYCEUM (Koninklijk)	58			
M.				
MADRIDSTRAAT	98			
MAILBOTEN	153			
MAJOR Walter	(V) 2	123		
	(B) 13			
MANITOBALAAN	52			
MANSART François (architekt)	36			
MANSFELDSTRAAT	52	78		
MARAN (Frans generaal)	116			
MARIA-HENDRIKAPARK	48	121	130	172
MARIAKERKE	18	48	165	
MARIAKERKESTRAAT	54			
MARIASTRAAT	54			
MARIE-JOSEPLEIN	98			
MARIA-THERESIASTRAAT	10			
MARINESABEL	103			
MARIONETTENTHEATER	2	108	139	143
MARITIEME ANTIEK	39			
MARITIEM (Het...) (gebouw)	169			
MARKTEN/MARKTDAGEN	65			
MARYSSAEL F. (beëdigd priester)	64			

MASCHALK (kolonel Franse bezetting)	5			
MATHILDE (de) (Oostendse driemaster)	39	63	99	111
MAURITS SABBESTRAAT	52			
MEIBLOEMPJESLAAN	53	54		
MEIDOORNSTRAAT	53	79		
MELKMEISJES en HONDEKARREN	3			
MERCATORDOK	23			
MERCATORLAAN	25			
MESEURE François Leonard (scheepsportrettist)	111	127		
MICHIELS Guillaume (A)	102			
MICHAUD (1855)	117			
MIDDELLAND (studiereis naar ...)	2			
MIDDELKERKE	171			
MIJNPLEIN	63	65		
MILITAIRE BAKKERIJ	50			
MILITAIRE MARINE	107			
MILITAIR HOSPITAAL	23			
MINNEBO Hubert (beeldhouwer)	175			
MINQUE (Place de la ...)	53			
MINQUEPLAATS	53			
MOEDERHUIS (Kaaistraat)	148			
MOERMAN Herman (Oostendse Revue)	146			
MOHRMANN H. (marineschilder)	107			
MOISSONS (Rue des ...)	52			
MOLENAARSTERMEN	45			
MOLENGESCHIEDENIS	45			
MOLENS (Oostendse...)	97	112		
MOLENSTRAAT	97			
MONTENEGROSTRAAT	50	78		
MONTENY-MESTDAGH (Mw) (B)	86			
MONTMARTREKWARTIER	21			
MONUMENTEN (Prov. Comité voor ...)	41			
MOREL (citoyen-commissaire Franse bezetting)	5			
MUSCAR Arnould	4	65	66	115
MUSCARSTRAAT	10			
MUSEUM	5	20	35	40
	75	82	86	88
	108	116	124	126
	152	161	164	

MUSEUMSTRAAT	51			
MUSEUM STRACKE	51			
MUSIN Auguste	26	27		
MUSIN François (kunstschilder)	(v) 20			
MUYLLAERT J. (kapitein Mathilde)	63			
N.				
NAERT Joseph (architekt)	126			
NAERT Urbain (A)	129			
NAGELS J. (gemeenteraadslid)	55			
NAPOLEON	4	65	89	90
	115			
WARCISSENLAAN	53	54	78	
NATIONAL (hotel)	10			
NATIONALE BANK (gebouw)	126			
NEDERLANDS BEWIND	97			
NEUVE (Place ...)	53			
NEW MARKETLAAN	54			
NEYTS (1855)	117			
NIEUWE MARKT	51	53	79	
NIEUWE MARKTSTRAAT	53			
NIEUW KERKPLEIN	52	78		
NIEUWPOORT	19	45	57	82
NIEUWPOORTSE POORT	5			
NIEUWPOORTSE STEENWEG	52			
NIEUWSTRAAT	65			
NIJVERHEIDSTRAAT	52			
NOMADEN	153			
NOORD EDE	23			
NOORDEGRAAF Jan (dichter)	138			
NOORDLAAN	54			
NOORDMEULEN	97			
NOORDSTRAAT	54			
NORTH (Plage)	18			
NOSTALGIE	57			
NOTENBOOM J.J. (architekt)	98			

O.

OEKENE	175		
OESTERBANKSTRAAT	53		
OESTERSTRAAT	53		
OLIEPELMOLEN	97		
OLIESLAGERS Jan (luchtvaartpionier)	13		
OLIFANT (De..) (apotheek)	82		
O.L.V.-COLLEGE	175		
O.L.V.-ter-Duinenkerk	165		
O.L.V.-Kerk (Hazegras)	105		
ONDERWIJSSTRAAT	53		
OORLOG 1940	1	2	
OOSTENDE-KAAI (zie : STATION)			
OOSTENDSE GESCHIEDENIS	91		
OOSTENDSE COMPAGNIE	80	162	173
OOSTENDSE FOTOAMATEURCLUB	2	60	
OOSTENDSE REVUE	146		
OOSTENRIJKSE BEZETTING	5		
OOSTMEULEN	97		
OOSTMOLENSTRAAT	97		
OOSTSTRAAT	23	53	
OPLEIDINGSSCHIP VOOR SCHEEPSJONGENS	63		
ORANJE (Prins van ...)	24		
ORATORIANEN	4	43	64
ORGELS (te Oostende)	16	31	47 166
OSTEND HOUSE (villa)	125		
OTTEN (ingenieur/architekt)	36		
OUDE LANGESTRAAT	53		
OUDE MIJNPLAATS	53		
OUDE MOLENSTRAAT	97		
OVEN (broodbakken)	14		
OVENKOEKEN	14		

P.

PALE (bakkerijuitrusting)	15
PAROCHIEREGISTERS	64
PARIJSSTRAAT	52
PASEN (volksgebruiken)	46
PASQUINI J.N. (A)	4
PASQUINISTRAAT	51

PASTER PYPE	107			
PASTER PYPESCHOOL	30			
PATERSKERK	16	31		
PAUL MICHIELSLAAN	53			
PAVILLON DU RHIN	87			
PEETERS Denys (A)	3			
PERLAU A. (voorzitter gemeenteraad/maire)	65	66		
PERMEKE Constant (kunstschilder)	67			
PERMEKE Henri (kunstschilder)	26	27		
PERRONSTRAAT	53			
PETIT J. (orgelist St. Jozefskerk)	168			
PEURQUAET Jules (Schepen)	154			
PICKERY (beeldhouwer)	126			
PICTOR (kunstcriticus)	26			
PIECK Anton (tekenaar)	39			
PIJLIJSER Camiel (A)	6			
PIL (architekt)	28	48	155	
PILAEYS (beeldhouwer)	143			
PIOGE (Frans plaatscommandant)	5	23		
PLAKKERSSTRAAT	53			
PLATE (De) (zie ook : MUSEUM D.P.)	1	2	87	123
	124	131		
PLATENHOEZEN	39			
PLATFORM	24	42		
PLATFORMSTRAAT	52			
P.N. (scheepsportrettist)	111			
PODDINGGAT	86			
POL BESTENBUSTELSTRAAT	79			
POLDERHOEVEN	2			
POLDERSTRAAT	53	79		
POPPENTHEATER (zie : MARIONETTENTHEATER)				
PORTA L. (gemeenteraadslid)	55	78		
PORTUGALSTRAAT	51			
POSTE (Petite rue de la ...)	53			
POSTHUYSSSTRAATJE	53			
POSTKANTOREN	2	102	123	
	152	169		
POSTSTEMPEL (1914-18)	113			
POSTSTRAAT	53			

POTSCHERVEN	88		
PRENTKAARTEN	2	3	43 103
	175		
PRINS ALBERTLAAN	51		
PRINS BOUDEWIJNSTRAAT	52	53	
PRINS BOUDEWIJNPLAATS	53		
PRINSENHOF	52		
PRINSES STEFANIEPLEIN	62	68	120
PRINS ROSELAAN	52	53	
PROCESSIES IN WEST-VLAANDEREN	(V)	2	
PROF. VERCOUILLIESTRAAT	53		
PROSPECTSTRAAT	51		
PROVINCIAAL COMITE VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN	41		
PROVINCIALE PRIJS VOOR GESCHIEDENIS 1980	104		
PRUYSSENAERE Michel	64		
PYPE H. (Paster Pype)	107		
Q.			
QUAGHEBEUR (Pater Dominikaan)	33		
QUARTIER LEOPOLD	168		
R.			
RAOUX Achille (architekt)	30		
RAVERSIJDE	6	18	88
RAVERSIJDESTRAAT	51		
RAY Thomas (burgemeester)	78		
REDERIJKAAI	51		
REDERIJKERSKAMER	115		
REINGOET (gezusters)	23		
REMPARD (S) (Rue du/des..)	54		
RENBAANLAAN	51	52	
REVUE (Oostendse... 1978)	146		
RIGAUX F.L. (A)	102		
RIJKSWACHT (vóór 1914)	153		
RIOLEN	58		
RODE MOLEN	97		
ROGIERS (Minister)	63		
ROMEINSE BEZETTING	176		
ROMMEL (molenaars)	112		
ROOSE-MEIER Bernadette (A)	84		

ROSSEEL Gustave (+)	149			
ROSSEELS Felix (architekt)	62			
ROTARY-STOET 1927	30			
ROTS (De Rots - spiritisten)	59			
RO TSAERT René (A)	57			
ROUVROY A. (architekt)	62			
ROYAL YACHT CLUB OOSTENDE (gebouw)	125			
ROYON Louis (kunstschilder)	71			
RUIMERSSTRAAT	53			
RUWAERTSLUIS	25			
SALONNET OSTENDAIS (1905)	27			
SANSCULOTTEN	43			
SAS SLIJKENS	64	66	89	94
	115	153		
SAUVENIERELAAN	54			
SAUVETEURS BELGES	59			
SCHANDPAAL	65			
SCHEEPSBOUWMATERIAAL	86			
SCHEEPSJONGENS (opleidingsschip)	63			
SCHIEPSPORTRETTEN (achterglas)	110			
SCHILDERS (zie : KUNSTSCHILDERS)				
SCHIPPERSSTRAAT	55			
SCHOLENSTRAAT	51	78		
SCHOOLGEBOUWEN	58	147		
SCHOOL VOOR TEKENBOUWKUNDE	71			
SCHORRE ('t) (Heemkring)	85			
SCHOTTEY J.B. (Baljuw 1792)	5	24	43	
SCHOUWBURGPLEIN	52			
SEIZOENARBEIDERS IN FRANKRIJK	129			
SERGEANT DE BRUYNSTRAAT	53			
SERNEELS Henri (A)	85			
SERNEELS E. (architekt)	125			
SERRUYS Jacques & C° (rederij)	63			
SERRUYS Louis (kunstschilder)	12	20		
SEULEN (ingenieur-architekt)	36			
SEYS Karel (A) (pseud. : Ary Sleeks)	22	48	55	78
SEYS Raf (B)	48			
SIMONS Pierre (V)	150	151		
SINT-ANDREASGILDE	23			
SINT-ANTONIUSSTRAAT	53			

SINTE-CATHARINAKREEK					23	97			
SINTE-CATHARINAPOORT					79				
SINTE-CATHARINAPOLDER					79				
SINTE-CATHARINASLUIS					23				
SINT-FRANCISCUSSTRAAT					23	51			
SINTE-GODELIEVEABDIJ					38				
SINT-JANSHOSPITAAL					47	62			
SINT-JANSKERK					30				
SINT-JANSSTRAAT					53				
SINT-JOZEFSKERK					166				
SINT-JOZEFSSTRAAT					52	53	78		
SINT-JOZEFPLAATS					53				
SINT-NIKLAASSTRAAT					53				
SINT-PAULUSSTRAAT					52				
SINT-PETRUS en PAULUSKERK					96	120	126		
SINT-PETRUS en PAULUSPLEIN					53				
SINT-PIETERSKERK					24	64	89		
SINT-PIETERSPLEIN					53				
SINT-PIETERSTRAAT					53				
SINT-SEBASTIAANSILDE					7	23	64	89	130
SINT-SEBASTIAANSSTRAAT					23				
SINT-THOMASBRUG					79				
SINT-THOMASSTRAAT					52	78	115		
SINT-VINCENTIUSGENOOTSCHAP (1855)					117	130			
SLACHTERSSTRAAT					54				
SLEEKs Ary (zie : SEYS Karel)									
SLEUTELBLOEMLAAN					54				
SLOSSE Roger (A)					176				
SLUITERTJESDAG (volksgebruik)					46				
SLUIZEN					23	64	89	90	153
SMIS (architekt)					30				
SMISSAERT Emiel	(B)	11	17	19	34	45	48	57	
		67	80	85	91	95	100	109	
		121	122	142	153	159	162	171	
		173	178						
SNAASKERKE					18				
SOLDATENKRING					10				
SOREL Gustaaf (kunstschilder)					176				
SOULT (Frans prefect)					115				
SOYER G. (A)					4				

SPAANS KWARTIER	5	54					
SPAARZAAMHEIDSTRAAT	53	79					
SPALAAAN	51	54					
SPANJAARDSTRAAT	23	54					
SPELLEWERKSTERS	3						
SPILLIAERT Emiel (kunstschilder)	20	26	33				
SPILLIAERT Leon (kunstschilder)	48	67					
SPOORWEG	97						
SPUISLUIS	115						
"SQUARE" (Prinses Stefanieplein)	62						
STADHUIS	65	90					
STADSARCHIEF	42						
STADSLABORATORIUM	108						
STADSPLAN	58						
STALPAERT Hervé (A)	83						
STAPELHUISKAAI	52						
STAPELHUIZEN	58						
STATION	6	22	36	48	59	82	85
	94	97	106				
STATIONKAAI			52				
STATIONSPLEIN			51				
STATIONSTRAAT			53				
STEENSE DIJK			56				
STENE			19	85	102	132	168
STEPHANY Pierre (A)			84				
STERREBEEKLAAN			54				
STERSTRAAT			56				
STEWART (Engels generaal)			42				
STIJN STREUVELSLAAN			54				
STOETEN (in West-Vlaanderen)	(v)		2				
STOLS Eddy (A)			109				
STOOMAALDERIJ			97				
STOOMTRAM			108				
STORMRAMPEN			26	90			
STRACKE (museum)			51				
STRACKE A. (uitgever)			62				
STRATEN			21	25	50	78	
STROO Camiel (+)			124				
STROOBANT F. (lithograaf)			95				
STROOP Joh. P.A. (A)			45				
SYS Karel (bokser)			116				

T.

TAMBOER (marktzanger)	108		
TANGHE J. (architekt)	41		
TAPTOE (marionettentheater)	108		
TARWEBROOD	14		
TER CUERE (heemkring)	57		
TERWESTUITEN	14		
TETUT (Frans commandant kanton Oostende)	43	64	
THEATRE (Place du...)	58		
THERMEN (reglement zwemkom)	41		
THOEN Hugo (Dr. - archeoloog)	88	176	
THOMA Oscar (koster Sint-Jozefskerk)	166		
THOMAS DE GRYSPPERRESTRAAT	78		
THOMAS RAYSTRAAT	79		
THOMSON Leslie (Engels schilder)	159		
THORGENSON Storm (A)	39		
TILMAN SUYSSTRAAT	79		
TOUWSLAGERIJEN	115		
TRAM	108	176	
TRAVAIL (Rue du ...)	51	78	
TROIS NIVEAUX (les) (loge)	67		
TROONSTRAAT	54		
'T SCHORRE	85	102	
TUINSTRAAT	52		

U.

UITZICHTSTRAAT	51		
UNITAS	41		
URBANISATIE	58	86	159

V.

VAN ALDERWEIRELDT Edward (B)	63		
VAN BEYLEN J. (A)	110	127	176
VAN CAILLIE A. (B)	30	117	
VAN CAILLIE Felix	117		
VAN CAILLIE Joseph	117		
VAN CRAEYNEST R. (B)	63	168	175
VAN CROMBRUGGE DE VLADSLOLAAN	53		
VAN CUYCK Edward (kunstschilder)	71	152	156
VAN CUYCK Octaaf (kunstschilder)	152	156	

VAN CUYCK T.A. (kunstschilder)	20	71	94	156
VAN CUYL Edmond & C ^o (rederij 1857)	63			
VANDAMME (architekt)	28	86		
VANDAMME (generaal)	42			
VANDAMME Max (gift aan museum)	86			
VANDENBERGHE Peter (+)	149			
VANDENBERGHE Prosper (uitgever)	3			
VANDEN BUSSCHE A.Y. (dichter) (B)	114			
VAN DER BANCK Joseph (architekt)	98			
VAN DER BEKE Flory (V)	150			
VAN DER HEYDE Jules (1855)	117	151		
VAN DER KERKEN L. (Prof.) (A)	57			
VAN DER SWEEPPLEIN	51			
VAN DE STEENE F. (kapitein 1841)	111			
VAN DE VENTER (cartograaf)	23			
VAN DIJCKSTRAAT	54	79		
VAN GLABBEKE (Mw.) (gift aan museum)	152			
VAN GLABBEKE Adolf (burgemeester)	154			
VAN HAVERBEKE Theo (boksmanager)	116			
VAN HERCK Pierre (stadsarchitekt)	55	58		
VAN HERKE G. (dichter) (B)	77			
VAN HESTE E. (achterglasschilder)	129			
VAN ISEGHEM August (B)	1	41	124	149
VAN ISEGHEM A.J. (burgemeester)	155			
	5	42	43	66
	90	115		
VAN ISEGHEM J. (A)	22	150		
VAN ISEGHEM Jan	24			
VAN ISEGHEMLAAN	23	54	125	171
VAN KAMPEN Nicolaas Godfried (A)	91			
VAN MEERBEECK (baljuw Franse bezetting)	43			
VAN MIERLO (ingenieur)	48			
VQN OYE Eugeen (Dr. en dichter)	17			
VAN REMOORTERE Julien (A) (B)	177			
VAN RIJSSEL Adiel (+)	184			
VAN SCHOOTE V. (kapitein kustwacht)	63			
VAN WAESBERGHE (Mw.) (gift museum)	103	152	164	
VAN WALLEGHEM René (B)	88			
VAN WINT J.B. (beeldhouwer)	96			
VAN WULPEN Jan (Oostends volkszanger)	100	119	140	16.

VAN WYNENDAELE (achterglasscheepsschilder)	128			
VAN YSENDYCK Jules (architekt)	125			
VEERSCHUIT (rampen met de...)	66	90		
VEILIGHEID VAN HET LAND VOOR 1914	153			
VEILING	1	22	85	
	158	161		
VELODROOMSTRAAT	10	54		
VELTER André (A)	175			
VERBANCK Maria (B)	14			
VERBANCK Richard (bruikleen aan het museum)	57	99		
VERBOUWE A. (A)	22			
VERCNOCKE Ferdinand (dichter) (A) (B)	38	159	165	
VERE (Sir Francis...)	45			
VER ELST André (A)	174	175		
VERENIGINGEN zie :				
GILDE DER BINNENSCHIPPERS				
CERCLE ARTISTIQUE D'OSTENDE				
CERCLE DES BEAUX ARTS D'OSTENDE				
CERCLE MILITAIRE				
EUTERPE (harmonie)				
FOTOAMATEURCLUB				
HOOP IN DE TOEKOMST (toneel)				
KALLEMOEIE (marionetten)				
KAMER VAN RHETORICA				
KOLONIALE DER KUST				
(De) ROTS				
ROYAL YACHT CLUB d'OSTENDE				
SINT-ANDREASGILDE				
SINT-SEBASTIAANSGILDE				
SINT-VINCENTIUSGENOOTSCAP				
(les) TROIS NIVEAUX				
(Dokter) VERHAEGHESTRAAT	51			
VERHAEGHE G. (Dokter - Schepen Schone Kunsten)	48	154		
VERHAEGHE Frans (Dr. geschiedenis) (A)	121			
VERKIEZINGEN (1797)	64			
VERLONJE Wilfried (V)	2	61		
VERMEERSCH Gilbert (B)	1	40	61	77
	116	124	126	152
	161			
VERRAERT Auguste (stadsingenieur)	108			
VERRAERT Pierre (gift aan museum)	108			
VERREMAN J. (stuurman O.27 Belle Poule)	129			
VERSLUYS (firma) (bruikleen aan museum)	152			
VERMEYLEN Gerard (poppenspel Oostende)	145			
VERWOESTING OOSTENDE 1940 (V)	1			
VERZENDERTJESDAG (volksgebruik)	46			
VESTINGSWERKEN	34			

VEURNE		2	61	102	174
VIJVERSTRAAT		52			
VIKING (Hotel)		28			
VILAIN Léandre (orgelist)		168			
VILAIN Omer	(V)	1	2	102	
	(B)	7	18	22	31
		33	38	39	40
		41	43	44	46
		48	54	55	56
		57	59	61	79
		81	83	85	87
		102	104	116	120
		121	124	141	146
		150	152	158	161
		168	174	177	180
VILLA'S : GRISELDIS		125			
GABRIELLE		125			
OSTEND HOUSE		125			
VERBIST		157			
RENTERRA		171			
VILLE d'ANVERS (wachtschip)		107			
VILLE d'OSTENDE (wachtschip)		107			
VINDICTIVELAAN		54			
VIOLIERENLAAN		54			
VISBEN		103			
VISMARKT		53			
VISMIJNPLAATS		53			
VISROKERS		63	161		
VISSERIJ	(V)	2	40		
VISSERIJMUSEUM		154			
VISSERIJSCHOOL PASTER PYPE		30			
VISSERIJWACHTSCHEPEN		107			
VISSERSKAAI		53	54	57	94 115
VISSERSPLEIN		54	97		
VISSERSTAAL		70	176		
VISSERSVAARTUIGEN		176			
VLAAMSE VERENIGING VOOR INDUSTRIËLE ARCHEOLOGIE		121			
VLAANDERENSTRAAT		5	25	97	
VLAMYNCK Maria (A)		57			
VLAS, KANT EN SPELLEWERKSTERS		3			
VLIETINCK Edward (A)		23	42	78	91 142
VLISSEGEM		18			

VLOTDOK		23			
VOETBALSTRAAT		25			
VOLKSGEBRUIKEN		9	46	18	179
VOLKSDEVOTIE		18	176		
VOLKSGENEESKUNDE		39	175		
VOLKSLIEDEREN		9	100	119	140 150
		163			
VOLKSVERMAKEN		39			
VON BÜLOW (spion 1801)		89			
VONDSMELDINGEN		82	88	99	
VREEMDELINGENPOLITIE (vóór 1914)		153			
VRIJE VISSCHERIJSCHOOL PASTER PYPE		30			
VRIJHAVEN		64			
VRIJHAVENSTRAAT		53			
VRIJHEIDSBOOM		5	24	42	43
VRIJMETSELAARSLOGE		67			
VROOME Emiel (Schepen)		155			
VUURKRUISENPLEIN		52			
VUURTOREN		159	160		
V.V.F.		33	46	81	
VYVEY E. (A)		176			
W.					
WAALS KWARTIER		5	23		
WALLEN		64			
WALTER (1855)		117			
WALVIS (Oostende 1827)		71	94		
WAPENPLEIN		3	152		
WAREGEMLAAN		51	54		
WARSCHAUSTRAAT		99			
WATERINGSTRAAT		52			
WATERHUIS		54			
WATERPUT		81	99		
WATERTOREN		108	141	162	171
WAUTERS C.A. (A)		26			
WEDEROPBOUW	(V)	1	2		
WELLINGTONSTRAAT		56			
WELTERS Arno	(A)	83			
WERFKAAL		52	97		
WERFSTRAAT		52	78		
WERKPLAATSENSTRAAT		50			

WERKTUIGEN	175		
WESTENBROEK J.J.M. (A)	17		
WESTENDE	18		
WESTHINDERSTRAAT	79		
WESTHOEK (DE)	175	176	
WESTKAAI	51		
WESTMOLENSTRAAT	52		
WESTMEULEN	97		
WESTPOORT	5	23	97
WESTSLUIS	23		
WESTSTRAAT	23		
WEST-VLAANDEREN	2	122	133/137
WEYTS Petrus Cornelius (maritiem achterglasschilder)	127	128	
WIEDEN Wenzeslaus (scheepsportrettist)	110		
WIELAND August	64		
WIELRIJDERSSTRAAT	54		
WIJNENDAELE	18		
WILGENLAAN	51		
WINGENE	129		
WINSTON CHURCHILLKAAI	54		
WITTEBORT GEBROEDERS	36		
WITTE NONNEN (... zusters)	43	65	106
WITTE NONNENSTRAAT	65	82	
WOLVENS Henri-Victor (kunstschilder)	2		
Y.			
YACHTCLUB R.Y.C.O.	125		
Z.			
ZANNEKIN Nikolaas	174		
ZANDVOORDE	180		
ZEEDIJK	(v)	2	86
ZEEBADEN	94		
ZEEMANSALMANAK	3		
ZEEMANSTAAL	176		
ZEESTATION (zie : STATION)			
ZEEVAARTCOMMISSARIS	153		
ZEEVAARTCOMMISSARIAAT	169		

ZIERIKZEE	150
ZUIDSTRAAT	54
ZUSTERS VAN DEN H. JOZEF	148
ZUSTERS VAN SINT-ANDREAS	148
ZWAENEOEL M. (V)	60
ZWALUWENSTRAAT	86
ZWARTE NONNENSTRAAT	23
ZWARTE PIER (V)	150 151
ZWARTE ZUSTERS	23 42 43 65 147 155
ZWEDENSTRAAT	53
ZWEMKOM	41
ZWIJNENMARKT	50 54

- Die Seehäfen in den Niederlanden und in Belgien (W.A.G. Blonk)	95
- Brugge - fotoboek (Guillaume Michiels)	102
- Stene een dorp in de stad ('t Schorre)	102
- Veurne toen (Verdonck/Houbaert)	102
- Postkantoren te Oostende (Brys, Leroy, Major, e.a.)	102
- Visserstaal (F.L. Rigaux)	102
- De Provincie West-Vlaanderen vroeger en nu	122
- Conscience hertoetst (Karel Jonckheere)	122
- Baron August de Maere d'Aertrycke, vader van Brugge-Zeehaven (U. Naert)	128
- Mijn dorp is Breugheldorp (Wingene) (M. Deneweth)	128
- Getuigenissen omtrent landbouwseizoenarbeid in Frankrijk (R.Crevits)	128
- A.B.C. van het ballet (R. Barbier)	128
- Luisteren naar schelpen (Jan Noordegraaf)	138
- James Ensor (H. De France - 1959)	150
- Eléments de numismatique ostendaise (1903) (I. Van Iseghem)	171
- Vissersvaartuigen (C. Crone)	174
- De Belgische stadstram in beeld (André ver Elst)	174
- Geschiedenis van de Visserskapel O.L.V.-ter-Duinen Bredene (Karel Clybouw)	174
- Gustaaf Sorel (huldeboek)	174
- Veurne rond la Belle Epoque (A. Dawyndt)	174
- Des métiers et des hommes (Marianne Bernard-Henry)	174
- Nikolaas Zannekin (H. Callewaert)	174
- Met pen en papier door Oekene (Robert Houthaeve)	175
- Minnebo (album)	175
- Geneeskundige volksprenten in de Nederlanden (J.G. De Lint)	175
- De Westhoek tijdens de Franse Revolutie (R. Lanszweert)	175
- Oude Belgische beroepen in oude prentkaarten (André ver Elst)	175
- O.L.V. College 100 (A. De Groeve en R. Van Craeynest)	175
- Le livre de l'outil (André Velter & Marie-Josée Lamothe)	175
- Vertellingen uit het zeepaardje (John Gheeraert)	176
- Het Manneke in de Mane 1979	176
- Leffinge gewandeld (E. Vyvey)	176
- De Belgische kustplaatsen in de Romeinse tijd (Hugo Thoen)	176
- Zeemanstaal (J. Van Beylen)	176
- Volksdevotie in de Westhoek (Roger Slosse)	176

BIBLIOGRAFIE VAN VERMELDE BOEKEN

- Ostende sous la République française (Pasquini)	4	
- Belgische steden in reliëf : OOSTENDE (D. Farasyn)	4	122
- Le drame révolutionnaire et Napoléonien à Ostende (G. Soyer)	4	
- Women in love (D.-H. Lawrence)	6	
- Le Carillon	6	
- My Uncle Spencer (A. Huxley)	6	
- Ostende monumentale et pittoresque (C. Loontiens)	22	
- In 't oude Oostende 1769 (C. Loontiens)	22	
- Duin- en strandverdediging (C. Loontiens)	22	
- Iconografie van het Arrondissement Oostende (A. Verbouwe)	22	
- Numismatique ostendaise (J. Van Iseghem)	22	
- Oude Oostendse feesten en plechtigheden (A. Sleeks)	22	
- Kronijk van het Historisch Genootschap gevestigd te Utrecht	34	
- Ferdinand Verucnocke zeventig (G. Billiet)	38	
- Biographie Ostendaise (R. de Beaucourt de Noortvelde)	18	44 105
- Ostendiana, tome second (R. de Beaucourt de Noortvelde)	44	
- Als d'oude Peperbusse vertelt (John Gheeraert)	9	
- De oorlogsvoering ter zee in 1763 uit journalen en andere stukken (J.R. Bruijn)	11	
- Geschiedenis van het klooster der Dominikanen (O.P. Geerts)	16	
- Cumberledge	44	
- Chesterton	44	
- Brieven en onuitgegeven stukken van Johannes Wttenbogaert	45	
- De evolutie van Oostende en het Oostends in de 18de eeuw (D.Farasyn)	47	
- Sint-Janshospitaal (J.B. Dreesen - De Plate, 1976)	47	
- Na-zicht (Karel Jonckheere)	49	
- Nieuwe Stemmen	49	
- Langs 't hard zand (Omer Vilain)	54	
- Ostende ancien et nouveau (E. Bochart)	55	58
- Almanach du commerce et de l'industrie de la ville d'Ostende 1886 (uitgever : A. Stracké)	62	
- Ogen-merk (Guido Van Herke)	77	
- Staat- en aardrijkskundige beschrijving van het Koninkrijk der Nederlanden (N.G. Van Kampen)	91	
- Monuments et vues d'Ostende 1847 (F. Stroobants)	95	
- Collection des plus belles vues des bains de mer d'Ostende et de Blankenberghe	95	
- De Spaanse Brabanders of de handelsbetrekkingen der Zuidelijke Nederlanden met de Iberische wereld (Eddy Stols)	1P9	

- Bijdragen tot de geschiedenis (jaargang 1974) (R. Baeten)	109	
- De glorie van het schip (H.J. Hansen)	110	127
- Scheepsantiek (Randier)	110	
- Les monuments et les édifices remarquables d'Ostende (C.Loontiens)	125	
- Vlaamse maritieme achterglasschilderijen (J. Van Beylen)	111	127
- Histoire de l'église St. Joseph à Ostende (Oscar Thoma)	166	
- Zuidnederlanders in dienst van de Verenigde Oostindische Compagnie (Rudolf Verdoodt)	173	
- De dichter Daan Boens (Dirk Anthonis)	173	
- De Aartshertogen Albert en Isabella en het toneel (Martine Baetens)	173	
- James Ensor - tekeningen en akwarellen 1873-1885 (Elisabeth De Maeyer)	173	
- Evolutie van het strand te Klemskerke in de periode 1971-1977 (Chris Dickx)	173	
- Evolutie van de toekomstige terreinbehoeften in de Belgische zeehavens (Reginald Rasschaert)	173	
- Regionaal-economische studie van het Arrondissement Oostende (Jacques Koten)	173	
- Ontwerpen van havenuitbouw op of aan de Belgische kust sinds de Tweede Wereldoorlog (Hubert Vanclooster)	173	